• ڕۆبێرت کیۆساکی

باوکی دەوڵەمەند و باوکی هەژار

وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە:

• هۆگر نەوزاد نوری

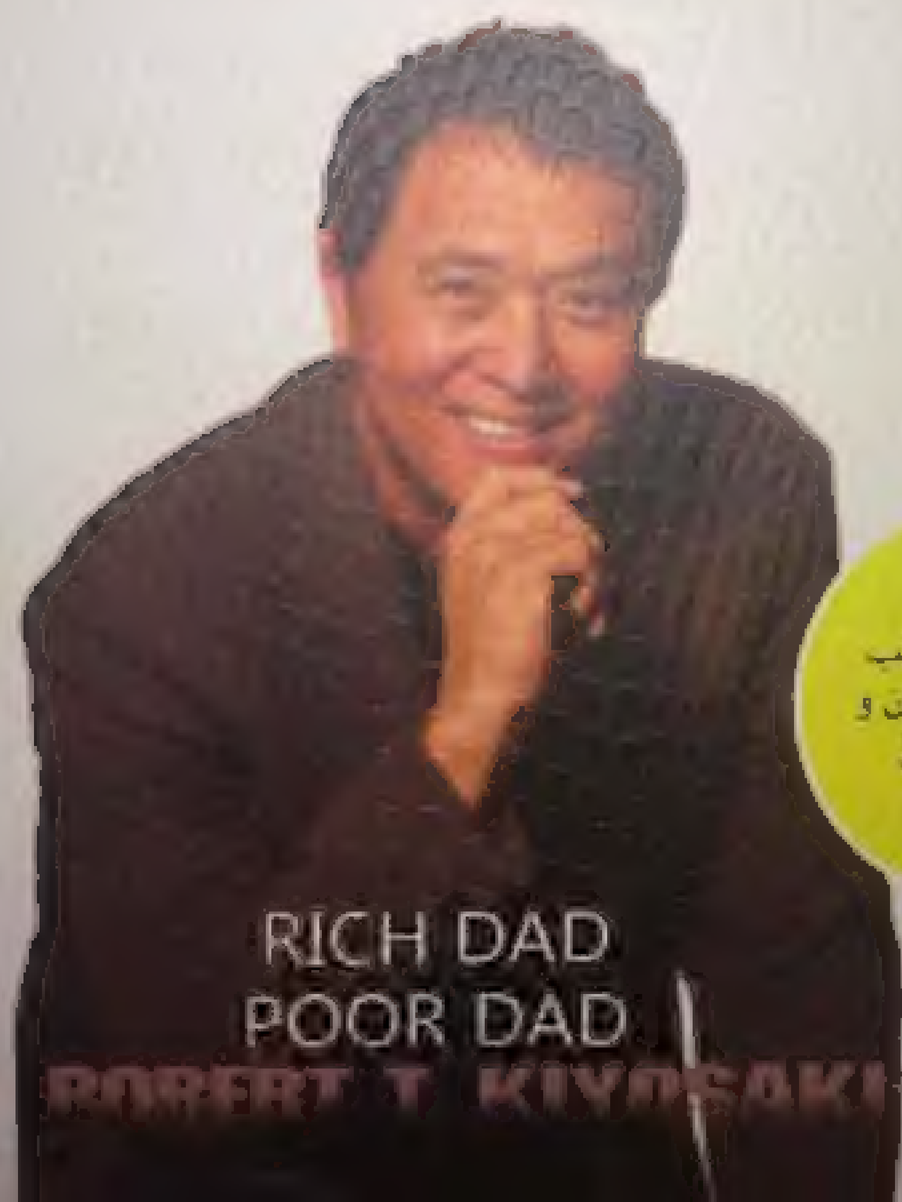

پرفرۆشترین کتێب
لە لیستی ئەمازۆن و
نیویۆرک تایمز

باوکی دەوڵەمەند
و
باوکی هەژار

ڕۆبێرت کیۆساکی

وەرگێڕان هۆگر نەوزاد نوری

چاپی یەکەم

2018

سایە بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە

ڕۆبێرت کیۆساکی

ناوی کتێب: باوکی دەوڵەمەند و باوکی هەژار

نوسینی: ڕۆبێرت کیۆساکی

بابەت: رازی دەوڵەمەند بوون

وەرگێڕانی: هۆگر نەوزاد نوری

دیزاین: فازیل کەلۆسی

چاپخانە: تاران

نۆرەی چاپ: چاپی یەکەم 2018

تیراژ: ١٠٠٠ دانە

نرخ: ٥٠٠٠ دینار

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردنی(1979) ساڵی ٢٠١٧ پێدراوە.

بۆ دەستکەوتنی بڵاوکراوەکانی ناوەندی سایە بەناکو کۆ..

ناونیشان: سلێمانی – شەقامی پیرەمێرد – بەرامبەر اعلاناتی شێرکۆ

Emil: nawandy.saya@yahoo.com 07512460583

پێڕست

پێشەکی وەرگێڕ ---------- ٥
پێشەکی ---------- ٦
ئەوەچییە من تەنها بەدوایدا دەگەڕێم؟ ---------- ١٠

بەشی یەکەم

باوکی دەوڵەمەند و باوکی هەژار ---------- ٢٢
وانەیەک لە ڕۆبێرت کیۆساکییەوە ---------- ٢٩

بەشی دوو

وانەی یەک

دەوڵەمەند کارناکات بۆ بەدەستهێنانی پارە ---------- ٣٠
کاری هاوبەشی من و هاوڕێکەم دەستی پێکرد ---------- ٣١
بەشی دووەم ---------- ٧٥
وانەی دووەم ---------- ٧٥
بۆچی ئێمە فێری زانستی دارایی بین؟ ---------- ٧٥

بەشی چوارەم

وانەی سێیەم

بازرگانی خۆت بەرەو پێش بەرە ---------- ١١٤

بەشی پێنجەم

وانەی چوار

مێژووی باج و هێزی هاوبەشی ---------- ١٢٥

بەشی شەشەم

وانەی پێنجەم

دەوڵەمەند پارە داتاشێت ---------------- ١٤٠

بەشی حەوتەم

وانەی شەش

کاریکە بۆ فێربوون نەک بۆ پارە ---------------- ١٧١

بەشی هەشت

زاڵبوون بەسەر کۆسپەکان ---------------- ١٩٠

بەشی نۆ ---------------- ٢١٣

دەست پێبکە ---------------- ٢١٣

فەرهەنگۆک ---------------- ٢٣١

پێشەکی وەرگێڕ

بەناوی خودا، زۆر سوپاس بۆ خودا کە توانیم ئەم کتێبە بەنرخە لە زمانی ئنگلیزیەوە وەرگێڕمە سەر زمانی شیرین کوردی، خوێنەری بەڕێز کاتێ ئەم کتێبەم خوێندەوە زۆر سەرنجی ڕاکێشام بۆیە بڕیارمدا کە وەریگێڕمە سەر زمانی کوردی، ناوەڕۆکی ئەم کتێبە باسی ئەوە دەکات کە چۆن بتوانی دەوڵەمەند بیت و ئەو ئامڕازانە چین کە وات لێدەکات زانیاریەکی باشمان نەبێت دەربارەی ئابووری، وەک دەزانن کە پارە و سامان کێشەی سەرەکی ئەمڕۆیە، یەکێ لەخەڵتەکانمان ئەوەیە کە ئێمە نازانین پارە پەیدابکەن یان ئەگەر پەیدایکەن نازانین سەرفییکەین، لەم کتێبەدت باسی ئەوانە هەمووی کراوە زۆر بەباشی. لەم کتێبەدا باسی دوو باوک دەکات باوکە هەژارەکە باوکی ڕاستەقینەکەی نوسەرەکەیە واتا ڕۆبێرتە. باوکە دەوڵەمەندەکە کەسێکە کە یارمەتی ڕۆبێرت دەدا کە دەوڵەمەندبێت و زانیاریە ئابووریەکانی فێردەکات.

پێشەکی

پێویستییەک

ئایا قوتابخانە نەوەکانمان ئامادە دەکات بۆ جیهانی ئێستا؟ خێزانەکەم هەمیشە ئامۆژگاری دەکردم کە هەوڵبەم خوێندنەکەم تەواو بکەم و نمرەیەکی بەرز بەدەست بێنم بتوانم لە زانکۆ وەربگیرێم و ببمە خاوەن بڕوانامەی خۆم و کە لەرێگەیەوە بتوانم کارێکی باشم دەست کەوێت. ئامانجی خێزانەکەم لە ژیانیاندا بریتیبوو لە وەی من و خوشکەکەم زانکۆ تەواوکەین، سەرەڕای ئەوەیش کە ئێمە دەرفەتی لەوە زیاترمان هەبوو بۆ سەرکەوتن لە ژیاندا، لە ساڵی ١٩٧٦ لە زانکۆیەک لە وڵاتی فلۆریدا توانیم زانکۆ تەواوبکەم، بڕوانامەیەک بەدەست بێنم و یەکێك بووم لە دە یەکەمەکە. بەڕایی خێزانەکەم ئامانجە ڕاستەقینەکەی ژیانیان بەدەست هاوردوە و بە دەسکەوتێکی گرنگی دادەنێن، بەگوێرەی ماستەر پلانەکەم من دامەزرام لە بەشی ژمێریاری لە کۆمپانیایی بیگ ئەیت، کاتێ کە بیرم دەکردەوە لە داهاتووی خۆم دەربارەی ئەم پیشەییەم هەروەها خانە نشینبوونم لە قۆناغێکی سەرەتای تەمەنم.

من و خێزانەکەم هەمان ڕێگەمان گرتبوە بەر، ئێمە هەردووکامان لە خێزانێکی مام ناوەندەوە هاتووین، مێشێل بەسەرکەتوی زانکۆی تەواوکرد، واتا دووجار زانکۆی تەواورکرد لە بەشی ئەندازیاری و بەشی یاسا، ئەو زۆر بە زووی دامەزرا لە لە واشنتۆن. د سی. واتا لە کۆمپانیایەک

دامەزرابوو کە هەموو مافە پاسایەکانی بۆ دابین کردبوو، واتا داهاتوویەکی ڕوونی هەبوو گەرەنتی خانەنشین بوونی بۆ دەکرا، کارێکی زۆر باشی دەستکەوتبوو، لەگەڵ ئەوشدا کە ئێمە سەرکەوتوو بووین لە کارەکەمان، بەڵام هەمان ئەنجامان نەبوو وەک ئەوەی چاوەڕێمان دەکرد، زۆربەی کات ئێمە شوێنمان دەگۆڕی، بەڵام ئەو بڕە پارەی وەرمان دەگرت تەنها بەبڕی کارکردنمانبوو، پاش خانە نشین بوونمان ئەو پارەییەی کە وەرمان دەگرت بەگوێرەی کارکردنمانبوو.

من و میشێلی خێزانم لە هاوسەرگیریدا سەرکەتووبووین و خاوەنی سێ منداڵ بووین، لەکاتی نووسینی ئەم کتێبەدا دووانیان لە کۆلێج بوون. ئێمە سەرمایەکی زۆرمان سەرفکرد لە منداڵەکانمانە بۆ ئەوەی دڵنیا بینەوە کە داهاتویەکی ڕوونیان دەبێت.

ڕۆژێکیان لە ساڵی ١٩٩٦ یەکێ لە منداڵەکانم گەڕایەوە لە قوتابخانە، دیاربوو کە زۆر نیگەرانبوو، ئەو دەیگوت " من زۆر ماندووم ناتوانم زۆر بخوێنم". دەیگوت "بۆ چی من هەموو کاتەکانی ژیانم بە خوێندنەوەی بابەتێکەوە بەفیڕۆیدەم کە لە ژیانی ڕاستەقینەما هەرگیز سوودی لێوەر ناگرم"؟ من بەبێ بیرکردنەوە وەڵامم دایەوە، وتم "ئەگەر تۆ نمرەیەکی باش بەدەست نەهێنی ناتوانیت لە زانکۆ بخوێنیت"، لە وەڵامدا گوتی، "تۆ وای دابنێ کە من لە زانکۆ دەخوێنم ئایە من دەوڵەمەن دەبم" لە وەڵامدا بە غەمبارییەوە گوتم "ئەگەر تۆ زانکۆ تەواو نەکەیت پیشەیەکی باشت دەست ناکەوێت"، ئەگەر تۆ کارێکی باشت دەست نەکەوێت چۆن دەتوانیت پلان دابنێیت بۆ ئەوەی کە دەوڵەمەند بیت؟ کوڕەکەم لە وەڵامدا بە بزەیەکەوە وتی "ئێمە پێشتر گفتوگۆمان کردوە

دەربارەی ئەم بابەتە، کوڕەکەم سەر دانەواند و گوتی ئامۆژگارییە ژیرانەکەی دایکم دەڵێی بۆ بەردی دەکات".

زۆر بە گەشبینی و بەپێزەوە گوتی "دایکە ئەگەر تۆ سەیرێکی چواردەوری خۆت بکەیت تێبینی کەسانی دەوڵەمەند بکەیت دەبینین کە ئەوان دەوڵەمەندنەبوون لە بەر ئەوەی کە خوێندنێکی باشیان هەبووە، بۆ نموونە (میشێل جۆردن، مادۆنا، یان بیل گەیت کە زانکۆی هارڤارد بۆ تەواو نەکرا، تواتی مایکرۆ سۆفت دابمەزرێنێت، کە ئێستا دەوڵەمەندترین کەسە لە ئەمەریکا سەرەڕای ئەوەش کە تەمەنی لە خوارو ۳۰ ساڵەوەیە. لە یاری بەیس بۆڵ هاوێژەری تۆپەکە ساڵانە نزیکەی ٤ ملیۆن دۆلاری دەست دەکەوێت کە بە کەسێکی مێنتاڵ چالێنج لە قەڵەمدراوە، واتا کەسێکی سەرکێش.

بۆ ماوەیەکی زۆر بێدەنگبووین، من درکم بەوەکرد کە ئەو ئامۆژگارییە کە دەیکەم بۆ کوڕەکەم هەمان ئەوە ئامۆژگارییە کە خێزانەکەم بۆیان کردووم، واتا ئەو دنیاییەی ئێمە تێیدا دەژین گۆڕانکاری بەسەردا هاتووە بەڵام ئامۆژگارییەکان نەگۆڕاون. بەدەست هێنانی خوێندنێکی باش و نمرەیەکی بەرز سەرکەوتنێکی دڵنیای بەردەوامت پێنابەخشێ بۆ هیچ کەسێ تەنانەت بۆ منداڵەکانیشم. کوڕەکەم بەردەوامبوو لە قسەکانی گوتی "من نامەوێت ئەو کارە قورسەریکەم کە ئێوە ئەنجامتانداوە، ئێوە پارەیەکی زۆرتان بەدەست هێناوە و لە خانوویەکی گەورەدا دەژین. ئەگەر من ئامۆژگارییەکانی ئێوە جێبەجێبکەم ئەوا هەمان ژیانی ئێوەم دەبێت. کاری گران بکەم تەنها بۆ ئەوەی باجی زیادەبدەموو خۆم لە قەرزاری رزگاربکەم. هیچ جۆرە سکوریەتیەك نیە، من دەزانم دەربارەی

کۆمپانیاکان کە کارمەند کەم دەکەنەوە بۆ کەم بوونی تێچوون هەروەها بە پێچەوانەشەوە. هەروەها زانیاریشم هەیە دەربارەی تەولوکردنی زانکۆ کە ئەوت دەست ناکەوێت کە تێیدا خەرج دەکەیت، بۆ نموونە دکتۆرێ کاتێ تەخەروج دەکات و دادەمەزرێ ئەو پارەییە دەست ناکەوێت کە لە خوێندنا خەرجی کردوە. هەروەها دەشزانم کە ناتوانێت پشت بە پارەی کۆمپانیا ببەستێ بۆ خانەنشینی. ئەو وەڵامێکی نوێم دەوێت. ئەو پێویستی بە وەڵامێکی نوێیە هەروەك خۆم.

ئامۆژگاریکانی خێزانەکەم لەوانایە بگونجێ بۆ ئەوانەی کە لە ساڵی ١٩٤٥ لە دایك بوون، بەڵام بۆ ئەوەی ئێستا لە وانەیە نەگونجێ ئەو جۆرە ئامۆژگاریە چونکە ئێستا دنیا گۆڕانکاری زۆر بەسەرهاتووە. ئەوە زۆر نیە کە بەمنداڵەکانم دەڵێم بچن بۆ قوتابخانە و نمرەیەکی باش بەدەست بێنن پاشان بگەڕێن بۆ ئەوەی کارێکی باش بەدەستبێنن.

من دەم زانی کە پێویستبوو ئامۆژگاری منداڵکانم بکەم بە ڕێگەیەکی جیاواز و نوێ دەربارەی خوێندن. لەگەڵ ئەوشدا من وەکو دایکێك کە ژمێریاربووم نیگەرانن بوبووم دەربارەی ئەوەی کە قوتابخان من منداڵەکانمان فێرناکات لە بەدەستهێنانی دارای و خەرجکردنی. ئەمڕۆ زۆرێك لە گەنجانی ئێمە کریت کاردیان هەیە پێش ئەوەی کە زانکۆ تەواوکەن بەڵاّن تائێستا کورسێکی پێگەباندنیان نەبینیوە دەربارەی وەبەرهێنان و لایەنی دارای بابەتە ئابورییەکان. ئەوان تەنها کاریە کارتەکەیان دەکەن بێئەوەی هیچ زانیارییەکیان هەبێت دەربارەی زانستی ئابوری و بواری وەبەرهێنان. ئەوان نەوەکانمان ئامادەناکەن بۆ ئەم جیهانەی کەتێیدا دەژین. بەتایبەتی لە سەردەمی ئێستا کە جیهان زیاتر

پشت دەبەستێت بە پارە پاشەکەوت کردن. کاتێ کوڕە گەورەکەم بێ مێرابووبوو دەربارەی قەرزی کرێت کارتیان، بەڵام من ئەم دەویست واز لە کارەکەی بهێنێت، بەڵکو دەمویست کە بەدوای پڕۆگرامێکدا بگەڕێت بۆئەوەی یارمەتیم بدات لەوەی منداڵەکانم هەم بخوێنن و زانیاریشیان هەبێت دەربارەی لایەنی داری ئابوری پارە بەدەست هێنان.

ساڵی رابردوو رۆژێکیان، هاوسەرەکەم لە ئۆفیسەکەم پێی راگەیاندم کەمن کەسێك دەناسم تۆ پێویستە لەگەڵیا گفتوگۆبکەیت، کە ناوی رۆبێرت کیۆساکیە ئەوپیاوێکی بازرگانە و وەبەرهێنەرە داوای سیستەمی نوێی کردوە بۆ خوێندنی بەرهەمهێنان، من پێم وابوو ئەوە ئەوەیە کە تۆ بەدوایدا دەگەڕێیت.

ئەوەچیە من تەنها بەدوایدا دەگەڕێم؟

هاوسەرەکەم کاریگەربوو بە بیرۆکەکانی رۆبێرت دەربارەی پەروەردەی بەرهەمهێنانی و کاش فلەوە، گەشە پێدان لەوبوارەدا. ئەمە بۆ من و خێزانەکەم سامۆبوو کە بەژداری بکەین لەم تاقیکردنەوە سەرەتاییەدا لەبەر ئەوەی ئەمە وەك یاریکی پەروەردەی وابوو، سەرەرای ئەوەش من داوام لە کچە تەمەن ١٩ ساڵەکەم کرد بۆ ئەوەی بەژدار بێت لەگەڵمان کە لەقۆناغی سەرەتای زانکۆدابوو لە دوایدا رازی بوو.

لە تاقی کردنەوەکەدا نزیکەی ٥٠ کەس دەبووین کە دابەش ببووین بۆ سێ گروپ. مایك بیرۆکەکەی راستبوو دەربارەی پەروەردەی بەرهەمهێنان کە پێشتر من بۆ بەدوایدا گەڕابووم. ئەم سیستەمەی رۆبێرت وەك ئەو یاریەوایە کە پێك هاتوە لە دووڕێگە رێگەیەکیان دەتبات بۆ

ناوەوە ئەوی تریش دەتبات بۆ دەرەوە جرجی لە ناوەڕاستی تەختەکەیە ئەگەر بێت و جرجەکە خێراتر ڕاکات ئەوا ئەتوانێت بێتە دەرەوە ڕۆبێرت ئەم نموونەیە دەهێنێتەوە بۆ لایەنی ئابوری مرۆڤایەتی واتا ئەوانەی کە لە ناو تەختەکە دەمێنەوە ناتوانن دەربازبن خەڵکە فەقیرەکەن ئەوانەی کە ئەتوانن بێنە دەرەوە ئەوانەن کە دەوڵەمەنن وتا ڕێگە خێراکە ناونراوە ڕاکە ڕاکی جرج. ژیانی تۆ لەڕوی خوێندن و کارکردنەوە هەرمەمان ڕێگایە کە لە یاریەکا بەکاریدەهێنین. پاش ئەوەی من داڵەکانمان لەدایک دەبن پاشان لە شەش سالی دەنێرین بۆ قوتابخانە پاش ئەوەی نمرەیەکی باشی بەدەست هێنا و لە زانکۆ وەرگیرا دایك وباوکی شانازی پێوەدەکەن پاش تەواوکردنی زانکۆ لەوانەیە هەندێکیان بۆ قۆناغێکی بەرزتر بخوێنن وەك خوێندنی باڵا، هەندێکی تریشیان پاش تەواوکردنی زانکۆ لە وانەیە کارێکیان دەست بکەوێت وەك دکتۆری یان پارێزەر، بوون بە سەربازی بوون بە فەرمانبەر، بەگشتی منداڵەکامان هەوڵی بەدەست هێنانی پارە دەدەن لە وقۆناغەدا پاشان دوابەدوی ئەمە کارتی قەرزی دروست دەبێت، کڕین دەست پێدەکات.

بەنەبوونی ئەم کارتی قەرزە خەڵکی ڕێگەیەکی نوێیان دەگرتە بەر ئەوەش بریتیە لە خەرجکردنی پاراکانیەن بە بەسەربردنی کاتەکانیان لەگەڵ هاوڕێکانیان، سەیران و گەشت و پاشان هاوسەرگیری کردن، ئێستا ژیان زۆر سەرنجڕاکێشە چونکە ژن و پیاو هەردووکیان کاردەکەن، دوو دەستکەوتی باشیان دەبێت، داهاتویەکی ڕوبیان دەبێت هەستێکی بەختەوەریان لا دروست دەبێت پاش ئەوەی کە داهاتیان زیادی کرد خواستیان بەرزدەبێتەوە هەوڵدەدەن خانوو سەیارە و تەلەفیزۆن بکڕن

یان زیاتر گەشت بکەن یان منداڵی زیاتریان ببێت. خۆشییەکی زۆر ڕوبانتێدەکات، خۆستیان زۆر زیاد دەکان، هەر لەبەر ئەم هۆکارە خێزانەکان هەوڵدەدەن کە کارێکی گرنگتربکەن و بە باشی ئەنجامی بدەن بۆ ئەوەی زیاتر داهاتیان زیادکات هەموو کات لە زیادبووندابێت، پاشان منداڵکانیشیان هەوڵدەدەن کە خانوی تایبەت بەخۆیان هەبێت بۆ ئەم مەبەستە زیاتر هەوڵدەدەن کاری نوێ دەدۆزنەوە بەشێوازێ زۆر زیاتر لەوەی کە ئامارەمان پێدا. پاشان دەگەرێنەوە بۆ بواری خوێندن و هەوڵدەدەن کە لە بوارێکدا شارەزای پەیداکەن، بۆ ئەوەی زیاتر هەلی کاریان بۆ دەستەبەربێت و داهاتیان زیاتر بکات، بەڵام لەگەڵ زیادبوونی داهات و خانوبەرە و ئەرزو ئەشەکانی تر باج زیادەکات، بۆنموونە باجی خانوبەرە ئەگەر پێشتر یەك خانووی هەبوبێت ئێستا لە یەکێ زیاتربێت ئەوا باجەکەی زیاد دەکات لەم نوخەدا پێدان پارە بە حوکمەت زیادەکات کاری گەریەکی زۆردەکاتە سەر داهاتمان بەرەو نزمبوونەوە دەڕوات.

لەڕێگەی کارتی قەرزەکەیانەوە سامانەکەیان بەکاردەهێنن بۆ دابین کردنی پێداویستی ڕۆژانە. منداڵانی ئەم خێزانانە هەر لەتەمنی ٥بۆ٦ ساڵیەوە هەوڵیان بۆ دەدەن کە لە داهاتوودا لە کۆلێجێکی باش بخوێنن کارێکی باش بەدەست بێنن لەگەڵ خانە نشینیەکی باش لە دوای خانەنشین بوونیان. خێزانەکان بەبەردەوام بوونیان لە سەر ئەمکارە ژیانیان وەك یاریەکەی لێدێت کەباسمانکرد واتا ڕاکە ڕاکی مشك خولانەوە بەدەوری بازنەکەدا ڕۆژانە واتا کاتێ کارەکەن بۆ کۆمپانیا

دەبێت باج بدەنە بە حوکمەت و دانەوەی بڕی پارەی قەرزکراو بە بانك کە ڕێگەی بەکارهێنانی کارتی قەرز قەرزمان کردوە.

پاشان ئامۆژگاری منداڵەکانیان دەکەن کە بەباشی بخوێنن نمرەیەکی باش بەدەست بهێنن بۆ ئەوەی لە کۆلێجێکی باش بخوێنن و شارەزای پەیداکە لە یەکێك لە بوارە ئەکادیمییەکان، بۆ ئەوەی کارێکی باش بەدەست بهێنن، بەبێ ئەوەی شارەزابن لە بواری پارەدان لەوانەیە قازانجێکی کەم بکەن بەو کارە قورسەی ئەنجامی دەدەن لە ژیانیاندا، ئەم پرۆسەیە دوبارە دەبێتەوە بۆ نەوەی داهاتوو. ئەم دروست بووی باری دۆخە پێی دەگوترێت ڕات ڕەیس واتا یاریەکی پێشوە کە باسمان کرد، بۆ ئەوەی توشی ئەم بارودۆخە نەبێت دەبێت زۆریەباشی لە دوو بواردا لێهاتووبێت وەك ژمێیاری و وەبەرهێنان، کاتێ یەکێ لە بەشی ژمێریاری لەکۆمپانیانی بیگ ئەیت ئەوا سەرسام دەبیت بەو کارەی کە ڕۆبێرت بانگەشەی بۆ دەکات بەتایبەتی دەربارەی ئەم دوو بابەتە کە هەردووکیان هەستێکی بزاوتندنو سەرم لادروست دەکات. پرۆسەکە بەتەواوی دەگۆڕێ کاتێك ئێمە هەوڵدەدەین کە لەم یاریەیە بێینە دەرەوە واتا ڕت ڕەیس واتا ئەوە لەبیر دەکەین کە فێری بووین.

لە پاش نیوەڕۆدا لە کاتی تاقیکردنەوەکە نە ئەنجامم دەدە دەر بارەی دەرچوون لە ڕت ڕیس، لەگەڵ کچەکەما گفتوگۆماندەکرد دەربارەی ئەو چەمکانەی کە لە یارییەکەدایە و لێی تێنەدەگەیشت بەتایبەتی پێداویستیەکانی یاریەکە وەك داهاتەکان و بوجی هات و ڕۆشتو من لەگروپەکە یەکەم کەس بووم کە تاقی کردمەوەم کرد بۆ ئەوەی لەو یاریەیە بێمەدەرەوە واتا ڕت ڕەیس کە نزیکەی مێ کاژێری پێویستبوو.

لە لیستەکەم چەند شتێك هەیە وەك بانکەوان و بزنسو خاوەنکار و کۆمپیوتەر و پرۆگرامسان، بەلام ئەوەی من زیاتر هۆڕسدەکات ئەوەیە کەمێك لە خەلکی دەزانن دەربارەی وەبەرهێنان و ژمێریاری، چوونکە ئەمە بابەتێکی گرنگە لە ژیانماندا. من بەوە سەرسامم کە چۆن خەلکی لایەنی ئابووریان بەڕێوەدەبەن لە ژیانی ڕاستەقینەیاندا. من لەوە تێگەیشتم کە بۆچی کچە ١٩ ساڵەکەم لەم تێنەدەگەیشتن، بەلام ئەمان لە نیوەی تەمەنیاندان دەرفەتی زیاتریان هەیە.

پاش دوو کاژێر من توانیم لە یاری ڕت ڕیس دەربازیم، من بیەم لە کچەکەم دەکردەوە دەربارەی پەروەردەو خوێندنی دەرباربوونیان لەو بازنەدامراوە، من زۆر خۆشحالبووم کە توانیم دوای ماوەیەکی زۆر کچەکەم فێربکەم، من زۆر نیگەرانم دەربارەی ئەو ژمارە زۆرەی گەنجان کە نازانن دەربارەی ژمێریاری و وەبەرهێنان.

هەروەها زۆرێك لە خەلکی پەیوەندی نێوان(balance sheets, income statement) نازانن،

balance sheets مەبەست پێی کاتی ئێستایە واتا تۆ ئێستا چەنێك داهاتت هەیەو و چەندێك لەقەرزیە، بەلام income statement , واتا تۆ چەندێ داهاتت بەدەست دەمێنی لە هەفتانە ومانگانەو ساڵانە.

کاتێك ئەوان کرین و فرۆشتن بەسەرمایەکەیانەوە دەکەن کێشەیەکیان بۆ دێتە پێش کە بریتیە لە وەی کەنازانن چەندێ ئەم کرین و فرۆشتنە کاری گەری هەیە لەسەر کاش فلەوەی مانگانەیان، من پێم وایە ئەو کەسانەی کە ملیۆن نێرن لە دەرەوەی ئەمەن واتا جیهانی بەڕیوەرەکانێی ئابوورییە

و راهێنانی ئەم زانستە نابووریە، چونکە لەبەر ئەوەی ئەوان هەرگیز ئەم بابەتە فێرنەکراون.

سوپاسی ئەوانەدەکەم کە توانیبا یاریەکە بەباشی و بە خۆشیی بەسەرکەتووی تەواوبکەن، پاشان دوای تاقی کردنەوەکە من دەم ویست ٥٠ خولەکە گفتگۆبکەین دەربارەی کێشەکانی کاش فلەوە لە نێوان خۆماندا. خاوەنکارەکان کە لە تاقیکردنەوەکەدا بەژداربوون دڵخۆش نەبوون، چونکە ئەمان ئەوەیان ئەنجام نەدابوو کە لە رۆبێرت باسی لێوەدەکرد، دەیان گوت "ئێمە پێویستمان بەمەیە ئێمە ژمێریارمان دامەزراندوە بۆ ئەوەی زانیاریمان بدەنێ دەربارەی گشت شتەکان. لە وەلام دا رۆبێرت پێمان دەڵێت ئایە ئێوە تێبینی ئەو چینە زۆرەی ژمێریارو بانکەوان و پارێزەر و جامبەز کردوە کە دەوڵەمەند نین. راستە ئەوان زۆر دەزانن لە بوارەکەیان شارەزای باشیان هەیە بەڵام دەوڵەمەند نین. لەوکاتەوەی قوتابخانە نەوەکانمان فێری ئەوەناکەن کە چۆن دەوڵەمەندبن ئێمە پێویستە ئامۆژگاری ئەو هەڵگە بکەین دەربارەی ئەم زانستە.

ئەگەر رۆژێ تۆ لە شەقامەکان شۆفێری بکەیت لە پڕ لە بەردەم ترافیک لایتێکدا بوەستێت ترافیک لایتەکە بێت مەسور ئەوا تۆ دەوەستیت هەوڵدەدەیت کارێك بکەیت بۆ ئەوەی دەرباربیت لە هەمان کاتدا ئەگەر سەرێکی لای راست بکەیت دەبینی کە ژمێریارێك وەك تۆ گیری خواردوە ئەگەر سەیری لای چەپ بکەیت دەبینیی کە بانکەوانێ هەروەك تۆ وەستاوە خۆی لە خۆیدا ئەمە چەند شتێکمان پێدەڵێت.

سەبارەت بەو پرۆگرام سازانەی بواری کۆمپیوتەر کە خۆشحاڵ‌بوون بە پارەکە. من دەتوانم بەرنامەیە بکرم و ئەوەم فێربکات. سەبارەت بە ژمێریارەکە من لەبەشی ژمێریاری هەموو ئەویاسایانەمان خوێندوە بەلام لە ژیانی ڕاستەقینەیدا کاری پێناکەین، من دەمەوێت لەو بارەداخراوە ڕزگارمان بێت واتا ڕت ڕیس کچەکەم پێیوتم "کە من زۆر دلخۆشم چونکە ئەمڕۆ من شتێکی نوێ فێربووم دەربارەی چۆن پارە بەڕاستی کاردەکات و چۆن وەبەرهێنان دەکرێت". کچەکەم دەڵێت ئێستا من دەتوانم پیشەیەک بۆ خۆم هەڵبژێرم نەک لەبەر پارەکەی یان سودەکەی بەلکو بەوشێوازەی کە پارەکە فێریکردم.

ئەوەی فێربووم لە پارەکەبریتیە لەوەی من ئێستا ئازادم لەوەی چی کارێک دەکەم و ئەو خوێندنە بکەم کە خۆم دەمەوێت. . . . نەک بۆ ئەوە بخوێنم بۆ ئەوەی پارەیەکی باشم دەست بکەوێت لە و شارەزایەی کە هەمە دەبارەی بوارێک. لە بەر ئەوە م چیتر بیر لەوە ناکەمەوە کە دوای تەواوکردنی زانکۆ کارێکی باش پەیدابکەم پارەیەکی باشم دەست کەویت وەک گشت هاورێکانم بیری لێدەکەنەوە.

من ناتوانم لەگەڵ ڕۆبێرت گفتوگۆبکەم لە ئەوەی کە تاقی کردنەوەکەم ئەنجامدا، بەڵکو بۆ دواتر لە گەڵیدا گفتوگۆدەکەین دەربارەی پرۆژەکەی. من دەزانم کە ئەو دەیەوێت لە ڕیگەی ئەم پارێەوە یارمەتی کەسانی تر بدات بۆ ئەوەی شارەزایەکی باشیان هەبێت دەربارەی بەدەست هێنانی داهات و پاراستنی، بۆیە من پێم خۆشە زیاتر ببیستم دەربارەی پلانەکەی. من و خێزانەکەم بڕیارماندا کە ئێوارە

خوانێك لەگەڵ ڕۆبێرت دا بسازێنین لە هەفتەی داهاتوو، پاش ئەوەی ئەوە بۆ ماوەی ساڵێك دەبێت یەكتر دەناسین.

لەكاتی دانیشتنماندا گفتوگۆكردنمان دەربارەی كێشەكان بیر بۆچونمان لەیەكەو نزیك بوو بەتایبەتی لە بواری كێشەكانی ئابووری. ئێمە قسەمان كرد دەربارەی گۆڕانكارییەكانی جیهان و باسی ئەمەریكا كە تائێستا نەیتوانیوە كێشەی خانە نشینی وەك خۆی چارەسەریكا لەگەڵ موفلیس بوونی دەوڵەت بە ئینشورێنسی كۆمەلایەتی و مێدی كێر. ئایە پێویست دەكات كە منداڵەكانم پارەبدەن بۆ خانە نشینبوونی ٧٥ ملیۆن منداڵ ئەمەریكی كاتێك كە لە یەك كاتدا لەدایك دەبن. ئێمە سەرسامین بەوەی خەڵكی بزانن بە مەترسی ئەم پلانی كە جێبەجێ دەكرێت بە بەهانەی مووچەی خانەنشینی.

ڕۆبێرت نیگەرانبوو سەبارەت بەو كێشانەی كە لە ئەمەریكاو جیهان بوونی هەیە وەك خودی فێكردن و خودی وەبەرهێنان و وەبەرهێنەر لەجیهاندا هەوڵی پێكەو بەستنی وەبەرهێنان دەدەن. ڕۆبێرت خۆی لە تەمەنی خانەنشین بووندایە بەلام ئەو ئەوە قبوڵناكا كە خانە نشینین وەربگرێت چونكە پێی وایە هەمانشت بەسەر منداڵەكانما دێتەوە. ئەو پێی وایە كە دنیاگۆڕاوە بەلام سیستەمی خوێندن نەگۆڕاوە ئان بەشانی ئەو. بەگوێرە بیرو ڕاكانی ڕۆبێرت منداڵەكانمان لە سەر سیستەمێكی كۆن دەڕۆن واتا لە قوتابخانە شتێكیان فێردەكەن كە هەرگیز بەكاری ناهێنن، بۆ جیهانێك ئامادەیان دەكەن كە زۆریەردەوام نابێت.

ئەمڕۆ، مەترسی دارترین ئامۆژگاری بۆ من دالكانمان هاتدیانە بۆ ئەوەی بچن بۆ قوتابخانە و نمرەیەكی باش بەدەست بێنن و كارێك

باشیان دەسکەوێت. بۆیە ئەمە ئامۆژگارییەکی کۆنە و خراپە. ئەگەر تۆ تێبگەی لەوەی کە چی ڕوودەدات لە ئاسیاو و ئەورووپاو ئەمەریکای باشور وەك من تێگەران دەبیت. من بڕوام وایە ئەمانە ئاکۆگارییەکی خراپن لەبەر ئەوەی ئەگەر تۆ بتەوێت من واڵەکەت ئابوورییەکی باشی هەبێت نابێت بەم یاسا کۆنانە کاربکات، چونکە ئەمە تەنها مەترسییە.

لێم پرسی مەبەستت چییە دەربارەی یاسای کۆن؟ خەڵکی وەك من چەندین یاسایەکی جیاوازیان هەیە کە لەسەری دەڕۆن هەروەك تۆ. چی ڕوودەدات ئەگەر دەمەزراوەیەك یان کۆمپانیایەك ڕای بگەیەنێت کە ژمارەی کارمەندەکانی کەمدەکاتەوە لە بەر نەبوونی پارەی زۆر ئاشکرایە خەڵکی زەبین پێدەگات بێکاری زیاد ئەکات.

بەڵێ، ئەی چی ڕوودەدات دەربارەی ئەو کۆمپانیا گشتی و تایبەتانە کاتێ شتومەکەکانیان دەگۆڕێ؟ کاتێ کۆمپانیا کرێکارەکان و کارمەندەکان کەمدەکاتەوە نرخی شتومەکەکان زیاد دەکات، هەروەکو مارکێت وایە کاتێك بەهای هێزی کارکردن کەم دەکەنەوە لە سەودای سوداگەیری. واتا کاتێ نرخی شتومەك بەرزبۆوە خاوەن پشکەکان و بەزرگانەکان قازانجێکی زۆردەکەن بەڵام کارمەندان توشی زیان دەبەن بەهۆی یاسای کەمکردنەوەی کرێکار. ئەمە ئەو یاساجیاوازانە بوو باسمانکرد.

بەڕای ڕۆبێرت تەنها ئەوە نییە کە جیاوازی لە نێوان خاوەنکارو کرێکاردابکات بەڵکو ئەو جیاوازی لە نێوان ئەوە کەسەی کە چارەنوسی خۆی کۆنترۆڵکردوە و ئەو کەسەی کە کۆنترۆڵکردنی کەسانی کەی لەدەستداوە.

بەڵام ئەمە گرنگە بۆ زۆربەی خەڵکی لەمە تێبگەن کە بۆچی ئەمە ڕوودەدات، چونکە ئەوان بە ڕوونی بیرناکەنەوە دەربارەی ئەم گۆڕانکاریانە. لەبەر ئەوە شتێکی زۆر گێلانەیە کە بەمنداڵەکەت بڵێت بڕۆ بۆ قوتابخانە، خوێندنەکەت بەسەرکەتوی تەواوکە.

هەروەها کارێکی گەوجانەیە کە پێت وابێت کە سیستەمی قوتابخانە دەتوانێت نەوەکانمان ئامادەبکات بۆ جیهانێکی نوێ. هەرمنداڵێك پێویستی بە خوێندن هەیە لە بوارە جیاوازەکاندا. بۆیە پێویست دەکات کە یاساکان فێربن، بیشی کەن بەکردار لە خۆیاندا. کۆمەڵێ یاسا هەیە کە دەوڵەمەن لەسەری دەڕوات و کۆمەڵێ یاسامەیە کە لەسەدا ۹۰ خەڵك لەسەری دەڕوات کە لەقوابخانەو ماڵەوە فێری بووە، ئەمە کارەساتەکەیە کە خەڵکی تەنها بەمنداڵەکەی دەڵێت برۆ بۆ قوتابخانە و بەباشی بخوێنە بۆ ئەوەی کارێکی باش وەدەست بهێنی. ئەمڕۆکە منداڵەکانمان پێویستیان بە کارامەی و ئەزموون هەیە لە ژیاندا نەك ئەمسیستەمەی ئێستا کە زۆرباشنیە. ئەوە گرنگ نی بەلامەوە کە تاچەند کۆمپیوتەر بەکاردەهێنن لە قوتابخانەکەماندا، تاچەند پارە سەرفدەکەن لە بۆ سیستەمی خوێندن چۆن سیستەمی خوێندن منداڵەکانمان فێری بابەتەکان دەکات کاتێ خۆی بێکەڵکو بێسوودبێت. ئەوەی خێزانەکان فێری منداڵکانی دەکات خوێندنکە فێرناکات. تۆ چۆن فێری منداڵەکەت دەکەیت دەربارەی ژمێریاری بەبێ ئەوەی بێزاربێ. تۆو خێزانەکەت چۆن ئەتوانن منداڵەکانتان فێری خوێنەواری بکەن کاتێ کە لایەنی ئابووریتان لەمەترسیدایە. لە بری ئەوەی منداڵەکەت فێربکەیت فێربێت بۆ ئەوەی خۆی بپارێزێ فێری بکە کە بەتوانابێت لەو بوارەدا.

ئایە تۆ چۆن منداڵەکەت فێردەکەیت دەربارەی بەدەست هێنانی پارەو ئەو شتانەی تر کە باسمانکرد؟ چۆن دەتوانن ئێوە ئەو کارە ئەنجامبدەن کاتێک کە خۆتان تێنەگەیشتوون لەو بوارە؟

بەتایبەتی دوای ئەوەی ئەم کتێبەم پڕفرۆشبوو. من کیتێبێکی ترم نووسیوە دەربارەی ئەم بوارە بەڵام تائێستا بەباشی ڕێکم نەخستوە بۆ ئەوەی چاپی کەم، هەریە بەشکراوی ماوەتەوە، باش ئەوەی چەند بەشێکی خوێنرایەوە، من بڕیارمدا کە پێویستە ئەم کتێبە بلاو بکرێتەوە بەتایبەتی لەم سەردەمەدا. بۆیە پێمان باشبوو بۆ نووسەری ئەم کتێبە ڕۆبێرت دیاری بکەین.

من پرسیارم لە ڕۆبێرت کرد کە ئایە منداڵکانمان تا چەند پێویستیان بەزانیاری لایەنی ئابوورییە؟ لە وەڵامدا گوتی ئەوە پشت دەبەستێ بەمنداڵکە. من هەندێکیش دەناسم کە لەتەمەنی هەرزەکاریدا دەیانەوێت ببن بەکەسێکی دەوڵەمەن. یان ئەو باوکانەی کە خاوەنی سەرمایەکی باشن دەیانەوێت منداڵکانیان سەرکەوتوبن لە بواری ئابووریدا بۆ یە ئەوان هەوڵدەدەن بۆ ئەوەی من داڵکیان بەباشی فێرکەن. بەڕای ڕۆبێرت خوێندن باغەی سەرکەوتنە واتا کاتێ فێری چەند شارزاییەکان دەکات وەک لەبواری ئابوری و پێگەیاندن.

لەم کتێبەدا باسی چیرۆکۆکێك دەکات بریتیە لە باوکی فەقیر و باوکی دەوڵەمەن کە ڕۆبێرت ڕونکردنەوە زۆریداوە لەو بارەیەوە لە بەشەکانی داهاتوو. ئەم بەدرێژای ژیان گرنگی بەم لایەنە داوە، هێنانەوەی ئەم نموونە بۆ زیاتر بورژاو ڕونی بێت بۆ ئەو کەسانەی کە دەیخوێنەوە زۆرێك لەو کەسانەی ئەم کتێبەیان خوێندۆتەوە بەکتێبێکی سەرکتیان

داوە لە قەڵەم و پارەتی دەرێکی زۆرێک لەخەڵکی بووە بەتایبەتی لە بواری ئابوری و وەبەرهێنان.

کاتێک ئێمە منداڵەکانمان ئامۆژگاری دەکەین کە بچن بۆ قوتابخانە وەک خوو سەریتی لێهاتوە بەلامانەوە بە باشترین کاری دەزانین. کاتێ من لەگەڵ ڕۆبێرت چاوپێکەتنمان کرد بڕۆکەکانی کاری تێکردم دەربارەی بوونی دووباوک کە هەردانەیان و بەرەو ئەمدیوێ ڕێبەریت دەکات. بۆنموونە باوکی هەژار پێم دەڵێت تۆ بخوێنەو کاریکە بۆ دامەزراوەیەک، بەلام باوکی دەوڵەمەن پێمدەڵیت تۆ پێویستدەکات خۆت خاوەنکاری خۆت بیت هەردوولایەن پێویستی بەخوێندنە بەلام خوێندنێکی جیاواز واتا ئامۆژگاری باوکی هەژار دەربارەی خوێندن بریتیە لەوەی ببم بە پیشەگەرێک وەک دکتۆر زیاتر بەلایەتی ماوبانگیدا دەڕوات بەلام ئامۆژگاری باوکی دەوڵەمەند بریتیە لەوەی خۆت خاوەنکاربیت و خەڵکی پیشەگەر دامەزرێنی.

بەشی یەکەم
باوکی دەوڵەمەند و باوکی هەژار

من دوو باوکم هەیە، یەکێکیان دەوڵەمەند و ئەویتریشیان هەژار، یەکێ لە باوکەکانم خوێندنێکی باشی تەواو کردوە کەسێکی پڕشنبیرە، خاوەنی دکتۆرایەی لە زانکۆی ستانفۆرد و شیکاگۆو خوێندوویەتی. بەڵام باوکەکەی ترم پۆلی هەشتی تەواو نەکردوە. هەردووکیان سەرکەوتووبوون لە کارەکەیاندا، کاری گرانیان ئەنجامداوە لە ژیانیاندا، هەردووکیان داهاتێکی باشیان هەیە، بەڵام یەکەمیان واتا باوکی هەژار زۆر ئاستەنگی دێتەڕێ بۆ باشتربوونی لایەنی بژێوی، بەڵام باوکی دەوڵەمەند دەبێتە دەوڵەمەندترین کەس لە هەواوی. باوکی دەوڵەمەند ئەگەر بمرێت نزیکەی دە ملیۆن دۆلار جێدێڵێت بۆ خانەوادەکەی و لایەنی خێرخوازی و پەرزگە. بەڵام ئەوی تر دەبێت وەرەقەی قەرزەکەی دوای خۆی بدەینەوە.

هەردووکیان بەهێزن و خاوەنی بەهرەیەکی سروشتیی و شارەزان. هەردووکیان ئامۆژگاری من دەکەن، بەڵام ئامۆژگاریەکەیان هەمان شت نییە. هەردووکیان بڕوایان وایە کە خوێندن گرنگە بەڵام لە سەر جۆری خوێندنەکە ناوڕاین. ئەگەر من یەک باوکم هەبێت ئەوا دەبێت ئامۆژگاری دانەیەکیان وەرگرم و ئەوی تریان وەلانێم. بوونی دوو باوک واتا پێشکەش

كردنی دوو ئامۆژگاری دوو بیرو بۆچوونی جیاواز، واتا باوكی هەژار و باوكی دەوڵەمەند. پێش ئەوەی من هەركامێكیان وەربگرم و بیگەرێنمەوە دەبێت بیرلێبكەمەوە بەراوردیان بكەم پاشان دانیەكیان هەڵبژێرم.

كێشەكە لەوە دایە كە تائێستا باوكی هەژار هەژاربیە و سوكی دەوڵەمەند دەوڵەمەند نیە. واتا هەردووكیان لە سەرەتای كاردن هەردووكیان لە سەرەتای سەركێشی و ململانێی بەدەست هێنانی هێزان و پارەدان بەڵام بیر بۆچوونی ئەوان زۆر جیاوازە دەربارەی بابەتی پارە. بۆنموونە یەكێ لە باوكەكان دەڵێت خۆشەویستی بۆ بەدەست هێنانی پارەی زۆر بنچینەی هەموو شتە خراپەكانە، بەڵام ئەوی تریان دەڵێت كەمی پارە بنچینەی هەموو شتە خراپەكانە. بۆ نموونە وەك كوڕێكی گەنج، تۆش بتەوێت ببیتە كوڕێكی سەركەت و گوێڕایەڵ لەكاتێدا ئەگەر دوو باوكی بەهێزت هەبێت هەردووكیان ئامۆژگای جیاوازت بكەن ئەواكران دەبێت. واتا پەیوەستە بە جیاوازی بیروراوە، كە زیاتر پەیوەند بە لایەنی پارەوە هەیە. كاتێ من گەورە بووم بە پەرێ هۆشی و زانخوازیەوە من بۆ ماوەیەكی زۆر دەبێت بیردەكەوە دەربارەی ئەو دوو بیرو بۆچوون. زۆربەی كاتەكانی ژیانم دەبردە سەر دەربارەی پرسیاركردن لەخۆم دەربارەی بۆچی ئەو وادەڵێت؟ واتا دەربارەی هەردوو ئامۆژگاریەكە بۆمن زۆر ئاسانە كە دانەیەكیان هەڵبژێرم و ئەوی تریشیان وەلانێم بۆمن هەردووكیان خۆشەویستەو پێویستە بە باشی بیر لەوە بكەمەوە بۆ ئەوەی بڕیاربدەم كە باشترین هەڵبژێرم

یەكێك لە هۆكارەكان كە دەوڵەمەند دەوڵەمەند دەبێت و هەژار ئەوەی تر هەژار دەبێت و چیبی ماوەندی ئەوتەپتر توشی قەرزدەبن؛

ئەوەیە کە بابەتی پارەو و ئابوری فێربووین لە ماڵەوە نەک لە قوتابخانە ژیمان فێربووین دەربارەی پارە لە خێزانەکانمانەوە. ئایە چەوەزێی ئەوە دەکەیت خێزانێکی هەژار تۆ بەباشی فێربکات دەربارەی پارە؟ بەحێز ئەوان تەنها دەڵێن بڕۆ بۆ قوتابخانەو نمرەیەکی باش بەدەست بێنە و کارێک باش بۆ خۆت دەستەبەرکە، کەسەکان کە لە چینی هەژارن کاتێ فێری پرۆگرامی ئابوری دەبن تەمەنیان لە منداڵی تێپەڕیوە. بواری پارە لە قوتابخانە فێرناکرێت. قوتابخانە تەنها جەخت دەکاتەوە سەر پرۆفیشناڵبوون لە پیشە جیاوەزەکان، نەک لە بواری پیشەی ئابووری. بۆنموونە ئەگەر سەیری ئەو کەسانە بکەیت کە خوێندنیان بە باشی تەواو کردوە بوونەتە پیشەگەرێک وەک دکتۆر و ئەندازیار و ژمێریار و مامۆستا و هەموو ئەمانە سەرەڕای ئەوەیە لە قوتابخانە سەرکەوتووبوون بەلام لە بواری ئابووریدا هەر لە کێشەدان. هەروەها ئەو کێشەی قەرزە نەتەوەی کە تووشمان دەبێت واتا وڵاتەکەمان تووشی قەرزێکی زۆر دەکات بەهۆی ئەوەیە کە ئاکی ناو کۆمەڵگامان لە قوتابخانە بە باشی فێرنەکراوەن دەربارەی بواری ئابووری.

من زۆر بەلامەوە سەیرە کاتێ ئێمە پلان دەمێنین بۆ هەزارەها ساڵ، چی ڕوودەدات؟ ئێمە ملوێنەها خەڵمان هەیە کە پێویستیان بە ئابوری و هاوکاری تەندروستی هەیە. ئایە ئەوان پشتدەبەستن بە خێزانەکانیان یان بە پشگیری حوکمەت بۆ بەدەست هێنانی داهاتێکی باش. چی ڕوودەدا ئەگەر ئەو پارەیەی کە حوکمەت تەرخانی کردوە بۆ چینی هەژار بیبڕێت؟ یان چۆن دەبێت ئەگەر منداڵکانمان شارەزابکەین دەربارەی لایەنی ئابووری؟ ئایە دەوڵەمەند دەبن یان هەژار؟ لەبەر ئەوەی من بوو

باوکم هەیە هەردووکیان کاری گەری هەبووە لە سەرم و لێیانەوە فێربووم، هەمیشە بیر لە ئامۆژگاریەکانیان دەکەمەوە لە کاتی ئەنجامدانی کارەکانمدا.

من توانیم هێزێکی کاریگەر ماوەکی بەهادار بەدەست بێنم و کاری گەری لەسەر بیرکردنەوەی ژیانم هەبێت. بۆ نموونە یەکێك لەباوکەکان وەك خوویەکی ڕۆژانەی هەمیشە دەڵێت "من ناتوانم ئەم کارەبکەم"، بەڵام ئەم ڕستەیە بەلای باوکەکەیترەوە ڕێگەپێنەدراوە لەبری ئەوە هەمیشە دەڵێت "کە چۆن ئەو کارە ئەنجام بدەکم" ئەوکەسانەی کە زمانیان لەسەر ئەم وتیە ڕاهاتوە واتا من ناتوانم ئەم کارەبکەم، بەوتنی ئەمە مێشکت دەوەستێت لەبیرکردنەوە واتا تۆ مێشکت ئاگاداردەکەیتەوە کە ناتوانیت ئەو کارە ئەنجامبدەیت. بەڵام بۆ ئەوە کەسانەی کە دەڵێن چۆن ئەوکارەئەنجام دەرێت هەمیشە مێشکیان لە ڕاهێناندایە و ڕۆژ بە ڕۆژ باشتردەبن.

لەگەڵ ئەوشدا هەردوو باوکەکە کاری باشدەکەن، بەڵام یەکێك لە باوکەکان ئەوەیە من تێبینیم کردبێت کار بەمێشکی ناکات مێشکی خەواتوە دەربارەی وەبەرهێنان و بیری ئابوری و بازرگانی بەڵام ئەویە تریان وەك خوویەکی ڕۆژانەیە ڕاهێنان بەمێشکی دەکات، بەتێپەڕبوونی کات ئەوەی ڕاهێنان بەمێشکی دەکات تواناکانی زیاتر دەبێت بەتایبەتی لە لایەنی ئابوری بازرگانی وەبەرهێنان، بەڵام ئەوەی تر بە پێچەوانەوەیە ئەمە وەك ئەو نموونەیە وایە کە یەکێك مچێت بۆ یاری جومڵاسیك ڕاهێنان بکات بۆ ئەوەی لایەنی تەندروستی باش بێت بەڵام لە هەمان کاتدا یەکێك لەسەر قەنەفە دانیشتبێت و سەیری ئەو بەرنامە

تەلەفیزیۆن بکات لەڕووی فکرییەوە ڕاهێنسان بکات بۆ باشتربوونی تەندروست واتا تەنها بەمێشك بەرام بەر ئەوکەسەی خۆی ئەجەستە لەوێ ئامادەیە بێگومان لەڕووی تەندروستییەوە کێشەی بۆ دروست دەبێت.

هەردوو باوکەکە دوو بیرکردنەوەیە جیاوازیان هەیەن یەکێك لەوان پێیوایە کە سیستەمی باج پێویستە دەبێت بدرێت لەکاتی خۆیدا، چونکە یارمەتی دەری کەسی کەم دەرامەتە. بەڵام باوکی دەوڵەمەند پێی وایە کە سیستەمی باج یاسایەکی سەرکەتوونیە و دەبێت هۆی سزایەك بۆ وەبەرهێنەکان و پاداشتێ بۆ وەبەرنەهێنەکان. یەکێك لەباوکەکان ئامۆژگاریم دەکات کە بەباشی بخوێنم و کارێك باش وەدەست بێنم لە کۆمپانیایەك. دووەم باوك پێم دەڵێت بەباشی بخوێنە بۆ ئەوەی کۆمپانیایەکی باش بدۆزیتەوە بۆ ئەوەیە بیکڕیت، ببیتە خاوەنکاری خۆت. یەکێك لە باوکەکان دەڵێت بۆیە من دەوڵەمەند نیم لەبەر ئەوەی من تۆم هەیە واتا تۆی منداڵ. لەکاتێدا باوکەکەی تر دەڵێت من بۆیە دەوڵەمەندم چونکە من تۆم هەیە. لەسەر مێزی نانخواردنەکە ئێمە گفتوگۆمان نەکرد دەربارەیە چۆنیەتی بەدەست هێنانی لایەنی ئابووری و بازرگانی وەبەرهێنان ڕێگری کردن لەو بابەتانەی کە پەیوەندی نیە بەم باسەوە. یەکێك دەیگوت کاتێ پارە بەدەست دەهێنی دەبێت بیپارێزی دوور بە مەترسی بێت بەڵام ئەوانی تر دەیانگوت دەبێت فێری بەڕێوەبردنی مەترسیەکان ببین. یەکێکی تر دەیگوت ماڵی خۆمان گەورەترین وەبەرهێنانە سەرمایە. یەکێك تر پێیوابوو کە ماڵی خۆمان گەورەترین بەرپرسیارییەتیە. واتا ئەگەر ماڵی تۆ گەورەترین لایەنی وەبەرهێنان بێت ئەوا تۆ لە کێشەدای.

هەردووکیان وەرەقەی قەرزەکەیان دەدەن لە کاتی خۆیدا، بەڵام ئەوانەبە یەکێکیان زووتربیدداتەوە. یەکێك لە باوکەکان بڕوای وایە کە کۆمپانیا و حوکمەت پێداویستیەکانمان دابین دەکەن. واتا تەنها پشت بەوان دەبەستێت. یەکێك لە باوکەکان هەمیشە نیگەرانە دەربارەی (زیادبوونی باج، خانەنشینبوون، پلان، سوودی پزیشکی، مۆڵەتی نەخۆشی، ڕۆژەکانی پشوو، هتد) یەکێك لە باوکەکان هەمیشە سەرسامبوو بەو دووحاڵەی کە خزمەتی سەربازیان تەواوکردبوو، پاشان گەڕابوونەوە و خانەشینیان بۆ کرابوو. هەروەها ئەو زیاتر سەرسامە بەسودە تەندروستیەکان، بەکارهێنانی کەلوپەلەکانی خوێندنگە و رانکۆ واتە کاتێ تۆ لەوێ وەردەگیرێی وەك بەشەناوخۆی هتد. ئەو زیاتر خوبایەتی کە کاریکات بۆ ئەومیە سودێکی زۆری دەستکەوێت زیاتر لەوەی کە ئاسودەبێت بە کارەکەی. کاتێ ئەو کاردەکات بۆ حوکمەت هەمیشە بەباشی هەوڵدەدات بۆ ئەوەی سودی زیاتر دەستکەوێت.

بەڵام باوکەکەی تر تەواو پێچەوانەی ئەوە پێی وایە ئەوسردانەی باسمانکرد هەندێکیان تەنها لاوازت دەکات، ئەو پێیوایە دەبێت خۆت خاوەنی ئابوری خۆتبیت یەکێك لە باوکەکان هەمیشە هەوڵدەدات بۆ پاراستنی دۆلارێك، بەڵام ئەوی تر هەوڵ وەبەرهێنان دەدات یەکێکیان فێرم دەکات کە چۆن بەباشی فۆرمی کارکردن پڕبکەمەوە بۆ ئەوەی کارێکی باشم دەستکەوێت. بەڵام ئەوی تر فێرم دەکات کە چۆن پلان دابنێیت بۆ ئەوەی ببیتە خاوەن کاری خۆت و بازرگانی بکەیت، بۆ بوون بە بەرهەمداری و دەستکەتنی سەرمایە هەردوو باوکەکە ڕێنیشاندەرم بوون بە ڕێگەی جیاواز. پێم وایە بۆ خەڵکی هەر هەمان شت دووبارە دەبێتەوە

لە ژیانیاندا. باوکی هەژار هەمیشە دەڵێت من هەرگیز نابم بە دەوڵەمەند، بۆ یە هەمیشە ئەم بیرە بەسەریا زاڵدەبێت دەبێتە ڕاست بەڵام باوکی دەوڵەمەند هەمیشە پێی وایە کە دەبێتە کەسێکی دەوڵەمەند. پاش ئەوەی تووشی چەندەها زیانی ئابووری بوو بەڵام هەر لەسەر ڕای خۆیەتی، ئەو خۆی ڕاهێناوە لەسەر ئەوەی کە بڵێ لەدەستدانی سامان بە هۆی زیانێک شتێکی کاتیە بەڵام بوون بە هەژاری هەمیشەییە باوکی هەژار هەمیشە دەڵێت کە پارە هیچ نییە زۆر گرنگ نییە. بۆ باوکی دەوڵەمەند پارە وەک هێزێکوایە، هێزی بیرکردنەوەمان هەرگیز دیاری ناکرێت هەڵناسەنگێ، بەڵام پێویستە کە گەنجەکانمان درک بەو هێزی بیرکردنەوەیە بکەن، واتا چۆن من بۆ خۆمی ئەو هەستەم لای خۆم دروست کردوە. من بۆم دەرکەتوە باوکی هەژار هەژارنیە لەبەر ئەوەی کە پارەی کەم بەدەستدێنێت بەڵکو لە بەر لاوازی بیرکردنەوەی و کردارەکانییەتی.

بۆ نموونە تۆش ئەو دوو باوکەو هەیە بەڵام دەبێت زۆر وریابیت کە بە بیرۆکەی کامیان قایل دەبیت. گوێ لە کامیان دەگریت. هەردوو باوە ڕێز لە خوێندن و پرۆسەکەی دەگرن بەڵام ئەوان پێچەوانی یەکترین لەم بۆچوونەدا کە ئایا چی زانستێ گرنگە بخوێنرێت؟ یەکێکیان پێیوایە دەبێت من بخوێنم و هەوڵبدەم بۆ ئەوەی نمرەیەکی باش وەدەست بێنم بۆ ئەوەی لە کارێکی باش دامەزرێم، بەڵام بەپێچەوانەوە ئەوی تریان پێی وایە کە دەبێت من بخوێنم بۆ ئەوەی ببمە پشکەر و وەک پارێزەر و ژمێریار بۆ ئەوەی ببمە خاوەن بازرگانی خۆم واتا لە ئێیم بی ئەیە بخوێنم زیاتر هانم دەدات بۆ ئەوەی بخوێنم بۆ ئەوەی دەوڵەمەند بم و تێبگەم کە چۆن پارە کاردەکات؟ هەروەها کە چۆن پارە و خوێندە کار

بۆ تۆ دەکەن، واتا تۆ کار بۆ پارەناکەیت ئەمەی دووبارە دەکردەوە هەمووکات کە پارە کار بۆ ئێمە دەکات. من لە تەمەنی ٩ ساڵیدا بڕیارمدا، کە گوێ بگرم و فێربم لە باوکی دەوڵەمەند دەربارەی دەوڵەمەندی نەک گوێ لە باوکی هەژار بگرکە هەمیشە هانی دەدام بۆ بەدەست هێنانی بڕوبامە.

وانەیەک لە ڕۆبێرت کیۆساکییەوە

وانەیە یەکەم: دەوڵەمەند کارناکات بۆ پارە

وانەی دووەم: بۆ چی ئێمە وانەی ئابووری فێردەبین

وانەی سێیەم:

وانەی چوارەم:

وانەی پێنجەم:

وانەی شەشەم: کاریکە بۆ ئەوی فێربیت نەک بۆ بەدەست هێنانی پارە.

بەشی دوو

وانەی یەك

دەوڵەمەند کارناکات بۆ بەدەستهێنانی پارە

باوکە، تۆ ئەتوانیت پێم بڵێیت کە چۆن دەوڵەمەندبم. باوکم دانیشتو پێی گوتم کوڕم بۆچی ئەتەوێت دەوڵەمەندبیت، لەبەر ئەوەی ئەمڕۆ دایکی جیمی بەسەیارەیەکی کرنبەها ڕۆشتن بۆ سەفەرەکردن بۆ نزیك کەنار ئاوێك و سێ لە هاوڕێکانمیان بانگردبوو بەلام منیان بانگیش نەکردبوو کاتێ پێم گوتن بۆ بانگێشکراوەن، گوتیان کە ئێمە منداڵی هەژاری، باوکم بەگومانەوە گوتی ئەوان ئەوەیانکرد؟ من لە وەلامدا بەدەنگێکی نزمە گوتم بەلێ ئەوان وایانکرد. لە کاتێکدا من چاوەڕێی وەلامێکم دەکرد باوکم سەرێکی لەقاندوو و چاویلکەکەی لە چاوکردوو چو بۆ ئەوەی لاپەڕەیە بخوێنێتەوە

ئەو سالە سالی ١٩٥٦ بووە تەمەنم نزیکەیە ٩ سالبوو چارەنووسم وابوو کە بچم لەقوتابخانەیەکی گشتی بخوێنم کە منداڵی دەوڵەمەندەکان لەوێ دەیان خوێند. ئەو ناوچەییەی ئێمە تێیدا دەژیاین بەناوەیەکی کشتوکالی بەناوبانگبوو، بەلام لەگەڵئەوەی جوتیاری لێبوو، خەلکانیتر لە پیشەیە جیادا لەوێ دەژیان وەك دکتۆر و خاوەنکار و بانکەوان کە منداڵکانیان دەنارد بۆ قوتابخانە. قوتابخانەکە لە ١ ت

شەشی بنەڕەتی تێدابوو، پاشان من منداڵەکانیان دەنارد بۆ قوتابخانە تایبەت ئەگەر هەبوایە. لەبەر ئەوەی من ماڵمان لە نزیک ناوەندی شارەوەبوو دەچووم بۆ چەند قوتابخانەیەکی جیاواز پاش تەواوکردنی ٦ ساڵی سەرەتای لەگەڵ هاوڕێکانم چوینە قوتابخانەی ئامادەی کشتی.

لەکۆتاییدا باوکم وەرەقەیەکی دەرهاوردوو، پێم وابێت ئەو بیری دەکردەوە. لەوەڵامدا گوتی "زۆرپشە کوڕم" ئەگەر تۆ بتەوێت دەوڵەمەندبیت ئەوا پێویستە چەند شتێک فێربیت دەربارەی بەدەستهێنانی پارە. من پرسیارم لێکرد ئایە من چۆن بتوانم پارە بەدەست بێنم؟بە پێکەنینەوە وەلامی دامەوە گوتی "بەڵێ زۆرباشە کوڕم تۆ دەتوانیت مێشکت بەکاربێنیت". ئەوە هەموو شتێکە کە پێت بڵێم دەربارەی بەدەست هێنانی پارە. هیچ وەلامێکی تر نییە لە جێگەی ئەم پرسیارە جگەلەم وەلامە.

کاری هاوبەشی من و هاوڕێکەم دەستی پێکرد

بەیانی داهاتوو، من بە مایکم گوت کە باشترین هاوڕێمە ئایە باوکم چی گوتووە. ئەم باشترین شتە من گوتبێتم من و مایك تەنها منداڵبووین کە هەژاربووین لەقوتابخانە واتا هەمان چارەنووسمان هەبوو. کاتێ منداڵەکان یاریان دەکرد و ڕاییندەکرد پاسکیلی تازەیان پێبوو، لەگەڵ پێداویستیەکانی قوتابخانە هەرهەمووی بەتەرەی. بەلام من هاوڕێکەم حێرانەکەی من تەنها شتە سچییەیەکایان بۆ دابین کردبووین وەك (خواردن و شوێنی حەوانەو حلویەگ) ئەوە هەمووی بوو کە ئەوان بۆیان دابین کردبیووین. باوکم هەمیشە شتێکی دەگوت. دەیگوت ئەگەر مۆ

بیانەوێت شتێ بەدەست بێنن دەبێت کاری بۆ بکەیت. بەڵام ئێمە لەم تەمەنەمانە شتێکمان دەوێت کە ناتوانین کاری بۆ بکەین. مایک پرسیاری کرد گوتی ئایا ئێمە چی بکەین بۆ ئەوەی پارە بەدەست بێنین؟ من گوتم نازانم چی بکەین. بەڵام ئایا تۆ نەتەوێت لەگەڵم بەژداربیت و هاوبەشبیت؟ ئەو ڕاژی بوو بێتە هاوبەشم. مایک یەکەم کەسبوو بێت هاوبەشم لەم کارەدا. تەواوی بەیانی من و ئەو بیرمان لەوە دەکردەوە کە چۆن پارە بەدەستبێنین. هەروەها قسەشمان کرد دەربارەی منداڵە مسەقەفەکان کە لەکەنار دەریاکان خانوویان بۆ بنیادناون. تۆزێ نیگەرانی دەکردین بەڵام باشبوو بۆمان. ئەو ئێمەی پێدەگەیند پارمەتی دەریبوو بۆ ئەوەی بەردەوام بووین لەسەر بیرکردنەوەمان دەربارەی ئەوەی کە دەوڵەمەند بین. لە پاشنیوەڕۆیەک مایکی هاوڕێم بیرۆکەیەکی نایابی باسکرد بۆم کە لە کتێبێکی زانستی خوێندبوویەوە. بەڕاستی ئێمەی سەرسامکرکە ئێستا هاوبەشی ئێمە بۆتە هاوبەشیەکی بازرگانی.

من و مایکی هاوڕێم بۆ چەندین هەفتە ماڵبەماڵی دراوسێکان دەگەڕاین داوامان لێدەکردن ئەگەر کاریان بە مەنجەڵی دانو بەرگەکەی نییە بیدەن بەئێمە. بەڵام منداڵانی گەڕەک پێمان پێدەکەنین بۆ ئەم کارەی ئێمە ئەنجامی دەدەین. دەیان گوت ئەوە ئێوە چی دەکەن؟ لە وەڵامدا دەمان گوت ناتوانین پێتان بڵێین، ئەمە نهێنییەکی بازرگانییە.

دایکم بەکارەکەی ئێمە زۆر نیگەرانبوو؛ چونکە ئێمە لە نزیک غەسالەکەی ئەو کارەکانمان ئەنجامدەدات وەک کۆکردنەوەی کەلوپەلی ناوماڵ و قوتوی نۆشاو لەگەڵ تیوبی مەنجونی لەناو پاکەتی مقەبادا. لەکۆتاییدا دایکم بەتەواوەتی توڕەبوو هاتو گوتی ئەوە خەریکی چی کارێکن؟ ئەگەر

وارلەم کارە نەهێنن ئەوا هەمووی فرێدەیەمە دەرەوە. من گوتم دایکە ئەوە نهێنی بازرگانیە. ئێمە بەلێنماندا لەماوەیەکی کورتدا بەرهەمەکەی پیشان بدەین. ئێمە ولمان ئیشماندا کە ئێمە چاوەڕێی یەکێک لە دراوسێکانی بۆ ئەوەی کە تیوبی مەنجونەکانیان بدەمێ. دایکم مۆڵەتی یەک هەفتەی پێدایین. سەرەڕای ئەو پەستانەی کە ئێمە لەسەرمابوو، توانیمان کە وەردە وەردە لە بەرهەمەکە نزیک ببەوە. بەلام هاوبەشەکەم زۆر دەترسا لەوەی کە دایکم بێت و بلێ بڕۆنە دەرەوە وز لەو کارانە بێنن. یەکێک لە ئەرکی هاوڕێکەم بریتیبوو لەوەی کە دراوسێکان ئاگاداربکاتەوە کە خێرا مەنجومیدلەکانیان بەکاربێنن، چونکە دکتۆری ددانەکان پێویستی پێیەتی. ئێمە هەردووکمان بەیەکەوە دەستمانکرد بە کارەکەمان.

کاتێ کۆمەڵێ مادەمان کۆکردەوە بۆ ئەوەی بیکەینە ناو تیوبی مەنجونەکە کە پێک هاتبوو لە شیر پایدەرو چەمادەیەکی تر بۆ ئەوەی بیکەینە ناو تیوبەکەوە لە جیاتی مەنجوون بیفرۆشین. سەرقاڵیی ئەم کارەبووین باوکامان پێیڕانین کە نەمانەویت چی کارێک ئەنجام بدەین بۆیە پێکەمی گوتی واریێس من پێم گوتن دەولەمەندین بەلام نەک بەمشێوەیە. ئەو کارێکی ساختەیە. کاتێ باوکم وای گوت وتمان ئەواو خەونەکەمان بەکۆتاهات، وتم باشە باوکە ئەمە هەربەڕاست کارێکی نایاسابییە لەوکاتەدا هاوڕێکەی باوکم گوتی وازیان لێبێنە بە پێی تێپەڕبوونی کات خۆیان بەم کارە دەزانن. باوکم بە توڕەیەوە گوتی بەڵێ ئەمکارە نایاسابیە. بەلام ئێوەی منداڵ داهێنانێکی نوێتان ئەنجامدا ئەمە دەبێتە بابەتەی کارەکانتان، من شانازی بە ئێوەوە دەکەم. من و

هاوڕێکەم دانیشتبووین بەمات و مەلول بۆ ماوەی ۲۰ خولەکێك، پاشان ئەو شتانەی کە پێمانکرسوو پاکمانکردنەوە. بۆ ئەو ڕۆژەکاری باررگانی تەواوبوو. من بە هاوڕێکەمم گوت پێم وایە کە جیمی هاوڕێمان ڕاستی گوت کە ئێمە هەژارین. باوکم لە کاتی کە ئێمەی جێدەهێشن پێیگوتین کە ئێوە بەڕاستی سەرکەتوون چونکە ئێوە ئەوەی لە تواناتدابووە ئەنجامتانداوە بۆ بەدەست هێنانی ئامانجەکانتان چونکە زۆر بەی خەڵك هەر حەو بەوە دەبینن کە چۆن بتوانێت دەوڵەمەندبێت بێ ئەوەی هیچ کارێکی بۆ بکات.

بەڕاستی من شاناری بە ئێوە دەکەم دووبارە پێتان ڕادەگەیەنم کە بەردەوامبن لە سەر کارەکانتان. من و هاوڕێکەم بێدەنگ بووین ڕاستبوو وشەکانی باوکم زۆر جوانبوون بەڵام هەربەمان دەزانی چیبکەین. من پرسیارم لە باوکم کرد وەتم باوکە تۆ چۆن دەوڵەمەند نەبوویت؟ لە وەڵامدا گوتی کوڕم لەبەر ئەوەی من پیشەی مامۆستایەتیم هەڵبژارد و مامۆستا بیرلەوە ناکاتەوە کە دەوڵەمەند بێت، بەڵکو من مندان فێری زانست دەکات، من زۆر پێم خۆشبوو کە بتوانم هاوکاری ئێوەبم بۆ ئەوەی دەوڵەمەندبن بەڵام خۆم بە باشی نازانم دەربارەی بەدەستهێنانی پارە لەم کاتەدا من و هاوڕێکەم بەردەوام بووین لە پاکردنەوەی ئەوماوە، باوکم گوتی کوڕم من دەزانم ئەگەر ئێوە دەتانەوێت دەوڵەمەندبن و فێری ئەوەبن کە چۆن سامان کۆبکەنەوە ئەوا پێویستە لە باوکی مایك بپرسن.

مایك بە سەرسامیەوە گوتی باوکی من؟ باوکم گوتی بەڵێ باوکی تۆ، چونکە پێش ئێستە من و باوکت کاری بانکەوانیمان دەکرد ئەو شارەزایەکی باشی هەی لە بەدەست هێنانی پارەدا. مایك دووبارە گوتی

بەڕاستی وایە ئەی باشە چۆن ئێمە سەیارەی نوێ و خانوی نویمان نیە وەك گشت خەڵکی دەوڵەمەند؟ لەوەلامدا باوکم گوتی سەیارە و خانوو نیشانەی کەسی دەوڵەمەند نیە، بەڵکو ئەوە گرنگە کە چۆن بتەوێت دەوڵەمەندبیت. باوکی جیم کار بۆ کۆمپانیاییەك دەکات من کار بۆ حوکمەت دەکەم لەوانەیە ئەو کۆمپانیاکە سەیارەی بۆ دابین بکات بەڵام ئەگەر کۆمپانیاکە شکستی هاورد ئەوا ئەو هیچی نامێنێت. بەڵام باوکی تۆ جیاوازە مایك وا دەردەکەوێت کە ئەو بنچینەیەکی بەهێز بنیات دەنێت وایپێشبینین دەکەم لەماوەی داهاتوو باوکت بێتە کەسێکی دەوڵەمەند.

دووبارە خۆشیەکی تر ڕووی تێکردین بەبیستنی ئەم هەواڵە، بۆیە ئێمە بڕیارماندا ڕوکاری پاکردنەوەکە تەوتوێکەین و بڕۆین لەگەڵ باوکی مایك بدوێین دەربارەی ئامانجەکەمان بەڵام کێشەیەکمان هەبوو کە باوکی مایك هەتا درەنگ کاری دەکرد چونکە باوکم خاوەنی چەند کارخانەیەك و کۆمپانیایەك و سێ مارکێت و چەندووکانێبوو بڕیارماند کە مایك بگەڕێتەوە بۆ ماڵبە پاس و بۆ ئەوەی کاتێ باوکی گەڕایەوە بۆ ماڵ ئەم بتوانێت پرسیاری لێبکا دەربارەی کە چۆن دەوڵەمەندبین. مایك بەڵێنید کە هەرچیەك بوو پەیوەند بەمەوە بکات بە تەلەفون. مایك کاتژێر ٨: ٣٠ پێ ڕاگەیاندم باوکم ڕازی بووە لەگەڵمان گفتوگۆبکات دەربارەی ئەو شتەی کە ئێمە دەمانەوێت شەمەی داهات دیاریکرا بۆ کۆبوونەوەکەمان. بەیانی ڕۆژی شەمە کاتژێر ٧: ٣٠ من سەر پاس کەوتم بۆ شارۆچکە هەژارەکە.

وانەکە دەستی پێکرد.

"من ١٠سەنت دەدەم بەتۆ بۆ هەر کاتژێرێك"

له ساڵی ١٩٥٦ بۆ هه‌رسه‌عاتێك كاركردن ١٠ سه‌نتیان داناوبوو وتا ستانداردبوو. كاتێك من و هاورێكه‌م له‌گه‌ڵ باوكیا كۆبووینه‌وه له كاژێر هه‌شتی به‌یانی. ئه‌و زۆر سه‌رقاڵبوو و كاریكردبوو زیاتر له چه‌ند كاژێر سه‌باره‌ی كاره‌كه‌ی جێهێشتبوو. من به‌وناوه‌دا پیاسه‌م ده‌كرد له نزیك ماڵێكی شێواو، له‌وكاته‌دا من هاورێكه‌مم بینی پێیگوتم كه باوكم ته‌نه‌فوبی بۆ كردبووم گوتوپه‌تی كه ئێستا دێت. من چوومه‌ناو خانه‌وه‌كه‌وه كاتێ كه‌درگاكه‌م كرده‌وه جیره‌ی درگاكه‌ی زۆر ناخۆشبوو، پاشان چوومه ناوهاتووه‌كه‌وه. پارچه حه‌سیرێكی ته‌نك داخرابوو له ته‌نیشت درگاكه‌وه. پارچه حه‌سیره‌كه وابیاریوو كه زۆر كۆنه جێگه‌ی چه‌ند شوێنپێیه‌كی ئلدی پێوه‌بوو. كه پێوستیبوو بگۆردرێت. كاتێ چوومه ژووره‌وه هه‌ستم به ڤۆبیایه‌ك ده‌كرد، كاتێك بینیم كه ئه‌و هه‌موو كه‌لوپه‌له به‌شێوه‌ی درێك ده‌سراون و بۆنێكی ناخۆشده‌هات لێیان ئه‌وه ئه‌گه‌ر له ئه‌مرۆدا بووایه هه‌مووی كۆده‌كرانه‌وه. له‌سه‌ر قه‌نه‌فه‌ی ژووره‌كه دوو ژن دانیشتبوون یه‌كێكیان به‌ڕواڵه‌ت له دایكم گه‌وره‌تربوو. له‌ته‌نیشت ئه‌وانه‌وه پیرێك دانیشتبوو كه پانتۆڵێكی خاكی و تیشێرتێكی خاكی له‌به‌ردابوو. به‌ته‌مه‌ن نزیكه‌ی ده‌ساڵ له‌باوكم گه‌وره‌تربوو. واتا ٤٥ ساڵ ده‌بوو. من و مایك تێپه‌ڕین به‌لایاندا بۆ چیشتخانه‌كه له‌وێوه بۆ هه‌یوانی لای باخچه‌كه. پاشان پرسیارم كرد كه ئه‌وانه كێن بینیمان هاورێكه‌م گوتی ئه‌وانه كار بۆ باوكم ده‌كه‌ن. ئه پیاوه‌ی بینیت كارخانه‌كه به‌ڕێوه‌ده‌بات، ژنه‌كه به‌ڕێوبه‌ری رێستۆرانته‌كه‌یه، ئه‌وسه‌رپه‌رشتیاری پرۆژه‌یه‌ت كه‌ده‌بێ كارده‌كات له پرۆژه‌یه‌كی رێگاوبان كه‌نزیكه‌ی ٥٠ میل درێژه.

هەروەها سەرپەرشتیارەکانی تر کار لە دروستکردنی خاوودا دەکەن بەلاّم پێش ئەوەی ئێمە ببینێت ئەوان ڕۆشتبوون. من پرسیارم لێکرد کەئایا ئەوە هەموو ڕۆژێ بەردەوامە، گوتی نەخێر زۆربەی کات نییە لەسەر کورسیێکەی تەنیشتم دانیشتو پرسیارم لێکرد کە ئایا ئەو ئێمە فێردەکات کە چۆن پارە بەدەست بێنین؟ ئایا کەی پێت گوت چی گوت؟ کاتێ کە پێم گوت دەربارەی پلانەکەمان پێکەنیو گوتی تۆفەرێکتان پێشکەش دەکەم. من گوتم ئایا تۆ دەزانی ئەو چی تۆفەرێکە؟ نەخێر بەلاّم بەزوترین کات دەیزانین.

لەوکاتەدا باوکی مایک هاتە ژوورەوە لە درگای هەیوانەکە من و مایک خێرا ڕۆیشتین بەرەو ڕوی بەشڵەژاوییەوە. باوکی مایک دانیشت لەسەر کورسییەکان و گوتی کوڕینە ئامادەن؟ ئێمە لە تەنیشتیەوە دانیشتینو سەرێکان بۆ لەقان کە وا ئێمە ئامادەین ئەو پیاوێکی کەتەبوو بالاّیە نزیکەی ٦ پێدەبوو، ٢٠٠ پاوەند کێشی دەبوو، باوکی ئەو بالاّی بەرزبوو جسمی پڕبوو. بەتەمەن پێنج ساڵ لە باوکم گەورەتربوو. پێی ڕاگەیاندین، ئایا ئێوە ئەتانەوێت فێربن دەربارەی بەدەست هێنانی پارە؟ لە وەلاّمدا گوتمان بەلێ. باوکم گوتی زۆرباشە ئێستە من تۆفەری خۆمتان پێشکەش دەکەم. من فێرتان دەکەم، بەلاّم دەبێت کارم بۆ کەن ئەگەر وانەکەی من هیچ تان پێناڵێم. ئەگەر ئێوە بە باشی کاربکەن ئەوا بە خێرای فێرتاندەکەم. من کاتی خۆم بەفیڕۆدەدەم ئەگەر ئێوە دانیشن و گوێبگرن هەروەک قوتابخانە. ئەوە تۆفەری منە ئەتوانن هەڵی بژێرن یان ڕەتی کەنەوە. ئێمە پێمان گوت تەنها پرسیارێک دەکەین گوتی هیچ شتێک مەڵێن تەنها ئەوە بڵێن کە ئێوە ڕازین کارم بۆ بکەن یان نە.

ئەم کارەی ئێوە کاتێکی زۆر لێ بەفیڕۆدەدات من کاری زۆرم هەیە پێویستە ئەنجامی بدەم. لەبەر ئەوە ئێوە پێویست خێرا بڕیار لەسەر ئەم پێشنیارەم بدەن. چونکە ئەگەر چاوەڕێ ئیرادەی خۆتان بن ئەوا هەرگیز ناتوانن فێری پارە بەدەست هێنانبن. دەرفەت لێتو دەڕوات یەکێك لە کارە گرینگەکان ئەوەیە کە لەکاتی خۆی بزانیت و بتوانیت بڕیاربدەیت. ئەمە دەرفەتێکە بۆ ئێوە کە ئێمە داواتان کردوە. ئەتوانن دەستکەن بەکار و هەوڕێکەشم لەهەمانکاتدا ڕازیبوو. پاشان باوکی گوتی ئێستا خانمێك دێت بەناوی مارتین. ئەتوانن لەگەڵ ئەودا بڕۆنکاربکەن. بۆ هەر کاژێر من ۱۰ سەنتتان دەدەمێ واتا هەموو ڕۆژێکی شەممان دەبێت ئامادەبن و سێ کاژێر کاربکەن. بەڵام من گوتم پاریك هەیە ناتوانم ئەنجامی بدەم. باوکی هاوڕێکەم گوتی ئێستا کار دەکەیت یان یاری دڵنەیەکیان هەڵبژێرە. من خێرا گوتم کارەکە دەکەم واز لە یاری دێنم.

۳۰ سەنتی دواتر

کاژێر ۹:۰۰ بەیانی ڕۆژی شەمەبوو. من هاوڕێکەم چوین بۆ لای خاتوو مارتن و دەستمانکرد بەکارکردن. ئەو زۆر خانمێکی هێمن لەسەر خۆبوو. ئەو هەمیشە دەیگوت کاتێ تۆ هاوڕێکەت دەبینم کوڕەکانی خۆمم بیردەکەوێتەوە کە گەورەم بوون و من یان بەجێ هێشت. ئەو پێی وابوو کە کارەکان بە باشی ئەنجامدەین خۆشمان بپارێزین. واتا هەمیشە هانی دەداین کە کاری باش بکەین. کارەکەمان بریتی بوو لە قتوبەندی مونەلەباتەکان و ڕێخستنیان لە سەر ڕەفەکان، پاککردنەوەی هەموو

هەموو قتو پەفەکان و سرپیەرەیەن، پاشان بەجوانی ڕێکیان بخەین. بەڕاستی کارێکی بێزارکەربوو.

باوکی هاوڕێکەم من پێی دەڵێم باوکی دەوڵەمەند خاوەنی زیاتر لە نۆ مارکێت و پارکی سەیارەبوو. دووکانەکانی زۆر لە سەر شێوازی تازەبوو، هەروەها چەند دووکانێکی تری دروستی هەبو کە بەقاڵی و شیر و نان و جگەرەیان دەفرۆشت. بەڵام کێشەیە هەبوو ئەویش بریتی بوولە سیستەمی گەرم و ساردی زۆرەکان کەئەکان کە نەمان دەتوانی درگار زۆرەکان دابخەین لەبەرگەرما، واتا دایمە درگا کراوە بوو ئەمە وایکردبوو کە تۆزی دەرەوە بێتە ژوورەوە ئەوناوە پیسکات، واتا هەر سەیارەیە تێدەپەری بەوناوچەیا تۆزو خۆڵیدەکرد.

ئێمە بۆ نزیکەی سێ هەفتەکارمان دەکرد لەو مارکێتانەدا هیچ سیستەمێکی ساردی تێدانەبوو. پاش ئەوەی من و هاوڕێکەم سێ کاژێرەکەی خۆمان تەواودەکرد خاتو مارتم پارەکەی دەخستە دەستمانەوە، کە یەک دیمسبوو واتا دە لۆلار. لەو تەمەنی ۹ساڵیدا لەساڵی ۱۹۵۰ ئەو بڕ پارەیە زۆر کەمبوو. واتا بۆ هەر کاژێری ۱۰ سەمت. من زۆر مەی پارەکەی کە وەرم دەگرت خەرجم دەکرد لە کرینی کتێبی کۆمیک. هەر کتێبەو مە ۱۰ سەمنت دەمکری، پاشان دەچوومەوە بۆ ماڵ. پاش چوار هەفتە لەکارکردن من دەم ویست وازبێنم لەکارەکەم تەنها شتێ کە ڕێگربوولێم کە وازنەهێنم بریتی لەوەی کە فێری بەدەست هێنانی پارەبین کە باوکی بەڵێنی دابوو پێمان. ئێستا ئێمە کۆیلەی ۱۰ سەمنتین بۆ هەر کاژێری، لەوکاتەوەی کە هاتین بۆ کار تەنها ڕۆژی یەکەم باوکی هاوڕێکەم بینین لەو کاتەوە تائێستا ئەم بینیوەتەو. من زۆر بێزاربووم و

دەمگوت من شەمان کاردەکەم و ڕۆژەکانی تر دەچم بۆ قوتابخانە، کاتێبیرم لەمە دەکردەوە زۆر تیکەڕانی دەکردم. بۆیە من بە مایکم گوت من وازدێنم لەم کارە. ئەو بزەیە گرتی. من بە توڕەییەوە گوت بەچی پێدەکەنی؟ گوتی باوکم پێشبینی ئەمەی کردبوو ڕوبدات. چی؟ ئەو چاوەڕێی ئەوەبوو کە من وازبێنم؟ وابزانم باوك زۆر جیاوازە ئەو چەندەها وانە لە باوکی تۆ و دایکت فێربووە. بۆیە ئەو پیاوێکی لەسەر خۆ و ئارامگرە بەڵام ئارام بگرە تا شەمەی داهاتوو من پێی دەڵێم کە تۆ ئامادەی. تۆ مەبەستت ئەوەی من دا دەمەوزێم. زۆر دڵنیا نیم بەلام لەوانەیە.

من زۆر بەباشی خۆم ئامادە دەکرد بۆ ئەوەی لەگەڵ باوکی قسەبکەم. بەڵام باوکە ڕاستەقینەکەم زۆر توڕەبوو لێی لەبەر ئەوەی ئەو زۆر کاری گرانی پێدەکردیین. من بەباوکە ڕاستەقینەکەم دەگوت باوکی هەژارم. ئەو هەمیشە پێیدەگوم کە ئەوەیکە کەمن پێتدەڵێم. ئەو ئامۆژگاری دەکردم کە ئەگەر پارەکەیە بۆ زیاد نەکردن بۆ ٢٥ سەنت بۆ کاژێر وازبێنە بەکارەکەت. باوکم زۆر بە سەربەرزییەوە گوتی تۆ پێویستت کات کارێکی وا گرانبکەیت بەو برە پارەکەمە. کاتی یەکتربینینەکە هات و من بە سەئات هەشتی بەیانی چوم بۆ بینین باوکی لە هەمان شوێن کە پێشتر یەکتریمان بین. کاتێ باوکی هاتە ژورەو گوتی دانیشە و چاوەڕیکە پاشان چوە ژورەکەیترەوە. چاودەگێڕا بۆ هاوڕێکەم بەلام نەم بینی زۆر نیگەرانبووم پاشان دانیشتم لای ئەو دوو ژنەی پێشوتر کە بینیمن لە ژورەکەدا ڕێیان بۆکردم تا دابنیشم لایاندا لە سەر قەنەفەکە. ٤٥ خولەك تێپەڕی و ڕۆدم گەرمابوو، دوو ژنەکە چونەژورەوە بۆلای یەکتربینی ئەوان تەواوبوو.

پاشان پیاوێکی تر هات و چوو بۆلای پەشان ڕۆیشت لەو کاتەوە هەر من چاوەڕێم. ماڵکە تەواو کەسی تێدانەما، من چاوەڕێبووم لە ژوورە. چاوەڕێی کەسێك بووم کە منداڵەکانی دەچەوساندەوە کەسێکی دڵڕەقبوو. گوێم لێبوو بەموبایل قسەی دەکردوو منی ئیهمالکردبوو. من زۆر پێمباشبوو بڕۆم بەڵام لەبەر هەندێ هۆکار نەڕۆیشتم.

پاش ٥٠ خولەك لە چاوەڕێکردن باوکی دەوڵەمەندم هاتوو بەدەست ئیشارەتی بۆ کردم کە بێمە ئۆفیسەکەیەوە. کاتێ چوومە ژوورەکەی، باوکی گوتی من تێدەگەم تۆ دەتەوێت ڕۆژەی پارەکەت بۆ زیادبکەم یان وازبێنی. زۆر باشە بەڵام من گوتم تۆ بەڵێنەکەی خۆت جێبەجێنەکرد ئەو زۆر ناخۆشبوو بۆ من کەمنداڵێکی ٩ ساڵ لەگەڵ کەسێکی واقسەبکات. تۆ پێت گوتم ئەگەر کارم بۆ بکەی فێری بەدەست هێنانی پارەت دەکەم من زۆر بەباشی کارم بۆکردی سەرەڕای ئەو بڕەپارەکەمە. وازم لە یارییەکی خۆم هاورد لەبەر ئەم کارە. بەڵام تۆ یەك وشەت فێرنەکرم. بەڕاستی تۆ کەسێك ڕاستگۆنیت وەك ئەوەی خەڵك دەربارەت دەیڵێت لەم شارۆچکەیە. تۆ کەسێکی چاوبرسی و چاوچنۆکی تەنها بیر لای بەدەست هێنانی پارەیە و خەمی کرێکارەکانت نییە کە کارت بۆ دەکەن. من زۆر کاتێکی زۆر دەبێت چاوەڕێی تۆم کەچی هیچ ڕێزێکت لێنەگرتم. هەرچەندە من منداڵم بەڵام مەبەست بەوەدەکەم کە تۆ بێڕێزم بەرامبەردەکەیت. باوکی لەسەر کورسێکە دانیشت و دەستی کردە ئێر چەنگەی کەمێ گاڵتەی بەمن کرد، هەروەك ئەوەی من فێری خوێندن بکات. زۆر خراپنیە تۆ نزیکەیە ئیو مانگ دەبێت کاردەکەیت بەڵام وەك کرێکارەکانی تر ناڕەزای دەردەبڕیت. من لێیتێنە دەگەیشتم، وتم چی؟

ئەو هەربەردەوام بوو لە قسەکردن بەلام من زۆر نیگەرانبووم دەمگوت تۆ بەڵێنەکەی خۆت شکاندوە، لەجیاتی ئەوە تۆ من ئازاردەدەیت، بەڕاستی ئەم من زۆر ئازاردەدات. ئەو زۆر بەهێمنییەوە پێی گوتم کە من تۆ فێردەکەم. من بەتوڕییەوە گوتم تۆ چیت فێری من کردوە؟ من لەو کاتەوەی کە کار بۆ تۆ دەکەم تۆ تەنها یەك جار منت بینییەوە. بۆ هەر کاژێری ۱۰ سەنت داوەبەمن، من پێویستە دەسەلات لەتۆ ئاگاداربکەمەوە. ولو تۆ نرەزای دەردەبڕی هەروەك ئەو کەسانەی کار بۆ من دەکەن کە من هەرگیز دەرم نەکردوون لەکارەکەیان و خۆیان ڕۆیشتوون واریان هاوردووە. گوتم تۆ پێویست دەکات چی بلێیت؟ تۆ درۆت لەگەڵ من کرد. تۆ هیچت فێری من نەکرد. چۆن دەزانی من تۆم فێری هیچ نەکردوە. چونکە تۆ هیچ قسەت لەگەڵ من نەکردوە. هیچ فێرنەبووم. باشە فێکردن تەنها هەربە بە وتوویژە. گوتم بەڵێ. بەپێکەنەو گوتی "هەروەك چۆن بەقوتابخانە فێردەبن".

بەلام ژیان بەو شێوزە فێرت ناکات. ژیان باشترین مامۆستایە بۆ تۆ زۆربەی کات ژیان گفتوگۆناکات بۆ تۆ. ژیان تەنها جۆرە تەکانێك پێدەکات بەچواردەوری خۆتا. هەر تەکانێك شتێکت فێردەکات، هەڵسە لەخەو ئەوە ئەو شتەی کە من دەمەوێت فێرتبکەم لەدەڵی خۆمدا گوتم باشە ئەو پیاوەباسی چی دەکات؟ باشە مەبەستی چیە لە تەکسەکانی ژیان ئایا ئەوە قسەی ژیانە؟ ئێستا من دەمەوێت وازبێنم و لەگەڵ ئەو کەسەدا بدوێم کە خواستی شوێنی کارەکەی منی هەیە.

ئەگەر تۆ وانەیەك فێربوویت لەژیان، ئەوا کارێکی باشە، بەلام ئەگەر وانەبوو ئەوە تەنها ئەو کشتانەی ڕووبەڕووت دەبنەوە لە ژیان شتێکی

کاتیە تێدەپەڕێت هیچ سوودێکی نەبوە بۆت. هەمیشە خەڵکی لە ژیانیان دوورکاردەکەن، بانە ئەواتا کە ڕووبەڕووی گرفتەکانی ژیان دەبنەوە و هیچ بەلایانەوە گرگنیە کە چیان بەسەردێت، لایەیتن دووەم تووڕەدەبن و ڕووبەڕووی ئەو شتانە دەبنەوە کە تووشیان دەبێت. بۆنموونە بەڕێوبەرەکەی و هاوسەرەکەی و کارەکەی. ئەوان ئازاش ئەم کێشە گرفتانە کە تووشیان دەبێت وانەمان فێردەکەن بەسودە بەڵام هەمیشە بیر لە لایەن نێگەتفەکەی دەکەنەوە.

من ئەمدەزانی ئەوباسی چی دەکات دەربارەی ناخۆشییەکانی ژیان و لە بەرامبەر ئەمە هەندێکەس وازدێنن و هەندێکی تر ئەتوانن خۆیان ڕاگرن و وانەی لێوەفێربن و بیکەنە ئەزموونێکی ژیان و بەردەوام بن، ئەوان پێشوازی لەو جۆرە شتانەدەکە کە بەسەر ژیانیاندادێت. بۆ ئەوان ئەمە وەك پێویستمە وایە و پێویستە فێربن. بۆیە ئەوان فێردەبن و بەردەوام دەبن. بەڵام زۆربەی زۆری ئەوان لە نیوەی ڕێگە وازدێنن و دەگەڕێنەوە. تەنها کەمێکی نەبێت وەك تۆ بەربەرەکانێ دەکات لە گەڵ ژیان. باوکی دەوڵەمەندم هەستاو پەنجەرە ئەختەکەی بە قایمی داخست. گوتی"ئەگەر تۆ ئەمە وانەیە فێربوویت ئەوا تۆ کەسێك کە ژیردەبیت و سەروەت و سامان و زیادەکات و کەسێکی بەختەوەردەبیت". بەڵام ئەگەر تۆ هیچ فێرنەبوویت ئەوا تەنها ژیانت بەفیڕۆداوە و هەمیشە گلەی لەکارەگەت دەکەیت بۆ کەمی پارەکەی و بەڕێوبەرەکەت. تۆ لەژیانتا بەشێوازێك دەژی کە هەمیشە ئاواتت ئەوەبێت پارە بەدەستبێنی بۆ چارەسەرکردنی کێشەکانت. باوکی دەوڵەمەندم هەستاو سەیر ئاوچەوانی منی دەکرد بۆ ئەوەی بزانێت من هێشتا هەرگوێدەگرم. چاومان بڕیوە

ناوچاوییەك گفت گۆمان پێدەکرد. من زۆر پێیکاری گەربووم بەدەرس کە قسەکانی ڕاستە و من هان دەدات، ئەگەر من بمەوێت داواکاری فێربوون بکەم دەبێت لەگەڵ ژیان بجەنگێم وانەی لێوە فێربم.

باوکی دەوڵەمەندم بەردەوامبوو، دەیگوت ئەگەر تۆ لەو جۆرەکەسانەی کە زۆر لاوازی و هەرشتێکی کەمت بەسەرێت ساپەرای بکەیت ئەوا خێرا وازدێنیت. بەڵام ئەگە بەپێچەوانەوەبوو کەسایەتیت ئەو ژیان بۆ تۆ دیوێکی جیاوازی هەیە هەموو شتێك بە ژیانتا وەك ولەیەکی باش سەیردەکەیت. ئەگەر تۆ هەمیشە خۆت بپارێزیت لەوەی هیچ بڕدازیکت بەسەرنەهێت ئەوا تۆ دەمریت بەپیری بەڵام بەبێ هیچ وانەیە و ئەزموونێکی باش. کاتێ تۆ زۆربەی هەوڕێکاست تۆیان خۆشدەوێت لەبەر ئەوەی کەسێك کاریەباشی دەکەیت و زۆرجەی ئەو تۆ لەژیاتا بەسەلامە ژیاوی کاری لاشت کردوە بەڵام تۆ ڕێگەت بەژیانداوە تۆ گوێڕایەڵی ئەو بکەیت، ئێوە هەمیشە دەترستی لە مەترسی، بەڕاستی ئێوە نەتانەوێت براو سەرکەوتووبین بەڵام بەبێ شکست واتا ئەو ترسەی تۆ هەتە بۆ شکست هێنان زۆر زیاتر لەوەی بڕوات بەخۆت بێت بۆ ئەوەی سەرکەوتووبیت. ئەگەر زیاتر لێ بکۆڵینەوە ئەوا تۆ دەزنیت کە هەوڵی سەرکەتنت نەداوە. تەنها تۆ ئەوت هەڵبژاردووە، کە بژیت دوور لە هەموو کێشەیە. ئەو سەیری چاوی منی دەکرد چاومان بڕیبوە ناوچاوی یەکتر بۆ ئەوەی بەباشی تێم گەیەنێ مەبەستەکەی. من پێم گوت ئایا تۆ بەوکارەت منت تاقیکردۆتەوە. ئەو بەپێکەنینەوە گوتی زۆر بەر حەڵکی وادەڵێن، بەڵام من تەنها ئاشنام کردووی بەشتێکی بچوکی ژیان و ئامی ژیام پیداوی. من بەتوڕەیەوە گوتم ئەو ئەزموونە بچوکەچیە کە داوتە

بەمن؟ باوكی دەوڵەمەندم گوتی تۆ یەكەم كەسی كە لەلای من كارت كردبێت و داوای ئەوەت لێكردبێتم كە دەمەوێت فێر پارە پەیاكردنم. من زیاتر لە ١٥٠ كرێكار كارم بۆدەكەن هەتا ئێستا هیچیان ئەو داوایان نەكردووە بەڵام هەردداوای پارەی زیاتردەكەن. ئەوان هەرگیز فێرنابن بۆ ئەوەی پارە بەدەست بێنن. زۆربەی خەڵك هەموو ژیانی بەرێكردووە بۆ ئەوەی كاربكات بۆ بەدەست هێنانی پارە. بەڵام بەڕاستی ئەوان ئەوان تێنەگەشتوون كە كار بۆچی دەكەن.

من بەبێدەكی دڵنیانەبووم گوێم لە باوكە دەوڵەمەندەكەم گرتبوو. دەیگوت كاتێ كوڕەكەم مایك پێی ڕاگەیاندم كە تۆ دەتەوێت لە بارەی بەدەست هێنانی پارەو فێربیت. بۆیە من بڕیارمدا كە كۆرسێ بۆتۆ دابنێم، كە دەلالەت لە ژیان ڕاستەقینەی ئێستابكات. بۆیە من زۆرهەوڵمدا كە فێرتكەم بەڵام تۆ هیچ تێنەگەیشتی. بۆیە من بڕیارمدا كە تۆ تەكانێ لەژیان وەربگریت واتا شتێك چەرمەسەری بۆ تۆ بێهێنێتم هەر بۆ ئەوە من ١٠ سەنتم دەدات بەتۆ لە بەرامبەر یەك كاژێر كاركردن. من گوتم باشە من چی فێربووم دەربارەی كاركردن بۆ ١٠ سەنت لە یەك كاژێردا؟ ئایا تۆ بەمكارە تەنها كرێكارەكان بێهیواناكەی، خەدریان لێناكەیت. باوكی دەوڵەمەندم سەری بادلو پێكەنی و گوتی تۆ پێویستە بیرو بۆچوونی خۆیت بگۆڕیت، من بەتووڕەییەوە گوتی واز لە سەرزەنشت كردن بێنە. ئەگەر تۆ پێتوایە من كێشەم یان ئەگەر تۆ پێت وایە من كێشەم. تۆ دەتوانیت من بگۆڕیت. فێری هەندێشتم كەیت بۆ ئەوەی ئەزموونم زیادكات دەربارەی ئەو كێشانە چارەسەركردنیان.

هەموو ئەوکەسانەی کە لە ئەوەڵامدا گوتی "زۆربەی خەڵکی نەیانەوێت زیانان بگۆڕیرێت بەڵام خۆیان نە" ڕێگە بدەم پێت بڵێم کە زۆر ئاسانە تۆ بگۆڕم لە خەڵکانی تر. من گوتم لەوە تێناگەم مەبەستت چیە؟ باوکی دەوڵەمەندم بە نیگەرانیەوە گوتی من سەرزەنشت مەکە بۆ کێشەکەت.

"بەڵام تۆ تەنها ١٠ سەنت دەدەیت بۆ هەر کاژێرێ"

باوکی دەوڵەمەندم گوتی تۆ تائێستا چی فێربوویت؟ من ئەوە فێربووم کە تۆ زۆر پارەپیسی. پێم وایە تۆ وابڕدەکەیتەوە من کێشەکەم بەڵام خۆت کێشەکەی. باوکی دەوڵەمەندم گوتی تۆ هیچ فێرنابیت ئەگەروا هەڵسەکوت بکەیت باشە من ڕێز لەخۆم دەگرم بەڵام تۆ چی چارەسەرێکت هەیە بۆ کێشەکەی من؟ زۆر باشە ئەگەر تۆ پارەی زیاتر نادەی پەمن ئەوا هیچ نەبێ کەمێک ڕێزم بیرگرە و فێرم بکە دەربارەی بەدەست هێنانی پارە. من وازدەهێنم لە کارەکەم. باوکی دەوڵەمەندم گوتی کەمێک ئارامبگرە ئەو ەوکارەیە کە زۆربەی خەڵکی دەیکەن واتا واز لەکارەکەیان دێنن و دەگەرێن بۆ کارێکترو هەلێکی باشتر و پارەیەکی زیاتر واتا وا هەستدەکەن کە کار نوێ کێشەکەیان بۆ چارەسەردەکات بەڵام ڕاستیکەی وانیە. من بە پێکەنینەوە گوتم ئەی باشە ١٠ سەنت بۆ هەر کاژێرێ چارەسەرە؟ باوکی دەوڵەمەندم بە پێکەنیەوە گوتی ئەو ئەو کارەیە کە زۆربەی خەڵکی دەیکەن، وتنا سەرەتا ڕازی دەبن بەو بڕە پارەیە و هەمووکات چاوەڕێی ئەوەن پارەکەیان بۆ زیادبکەیت و هەمیشە لە ناو خێزانەکانیاندا کێشەی دارایان هەیە ئەوان وا هەست دەکەن کە پارە تەنها کێشەکان چارەسەردەکات هەندێکی تریان کاری دووەم دەکەن زۆر بە قورسی بەڵام هەر بە هەمان ئاستدان. من وردە وردە

هەستم بەوە دەکرد کە خەریکە تێدەگەم لە راسەکانی وتەی چێژی ژیان. بەڵام من هەر سووربووم لە سەر پرسیارەکەم کە چی کێشەکەم چارەسەردەکات؟ ئەو زۆر بە سەراحەت گوتی ئەوە کێشەکەیە کە تۆ ناتەوێت تێبگەیت.

ئەوە ئەو ساتەبوو کە باوکی دەوڵەمەندم هەموو ئەو ئەزموونەی هەمیبوو فێری کردم دەربارەی ژیان و چۆنیەتی بەرگاربوونەوەی کۆسپەکان. کە ئەمە ئەو جیاکردبۆوە لە باوکی هەژارم و خاوەنکارەکانی تر. هەر ئەوبوو وای لەمن کرد ببمە دەوڵەمەندترین کەس لە هەواری و بەزۆر ترین زانیاری دەربارەی بەدەست هێنانی پارە، بەڵام باوکی هەژارم لە هەموو ژیانیدا بەدەست کێشەی ئابوورییە دەینالاند. ئەوە خاڵە جیاکەرەوەیە بوو کە ژیانی هەردووکیانی بەئاراستەیەکی جیاوازدا گۆڕی. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە ئەم بۆچوونەی خۆی دووبارە و دووبارەی دەکردەوە، کە من پێم دەگوت وانەی یەک.

خەڵک هەژار و چین ناوەندی کاردەکەن بۆ پارە، بەڵام خەڵکی دەوڵەمەند پارەیان هەیە و کاریان بۆ دەکات:

لەبەیانی رۆژێك شەممی پرشنگداردا. من بەتەواوی فێربووبووم دەربارەی بیرو بۆچوونە جیاوازەکانی باوکی هەژارم کە فێری منی کردبوو لەمداڵیەوە واتا لەتەمەنی ۹ ساڵیەوە. هەردوو باوکەکەم دەیانویست من فێربکەن، هەردووکیان منیان هاندەدا بۆ خوێندن بەڵام هەمان خوێندن نەبوو. ئەو باوکەم کە خاوەن بڕوانامەبوو هانی دەدام کە بخوێنە وەك ئەوەی من دەخوێنم. واتا زۆر هەوڵبدا و بخوێنەو بۆ ئەوەی نمرەیەکی بەرز بەدەستبێنی، بۆئەوەی کارێکی باشم دەستکەوێت لە کۆمپانیایەکی

کەمووە. دڵنیابە لەوەی کە زۆر پارەی باشت دەست دەکەوێت بەڵام باوکی دەوڵەمەندم دەیویست من فێربم کە چۆن پارە کارم بۆ دەکات بەڵ من کار بۆ پارەبکەم. ئەو وانەی من فێربیبووم لە ژیانما بوووبووە رێبەر بە ژیانما لە قوتابخانە فێرنەبووم، باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە بەردەوامبوو لە وانەی یەکەم، دەیگوت من زۆر خۆشحاڵم کە تۆ تووڕەبووی دەرباری ۱۰ سەنت بۆ هەر کاژێرێ. بەڵام ئەگەر تۆ تووڕەنەبوویتایە من نەم دەتوانی هیچ وانەیەکت فێربکەم تۆ ئیستا بۆت دەرکەتوە کە فێربوونی ڕاستەقینە پێویستی بە وزەیەکی زۆرە و ئارامگرتن و وەلانانی خواستەکانت. تووڕەبوون بەشێکە لەچارەسەرەکە. ئەگەر ئامەززۆی و تووڕەبوون یەك بگرێت ئەوا کارێکە باشە بۆ بەدەست هێنانی پارە. زۆر بەی خەلکی دەیانەوێت سەلامەتبن و دوور لە کێشەبن. بەڵام لەم کاتەدا ئامەززۆی کارگەری نیە لەسەر ئەوان بەڵکو ترس کاری گەری هەیە لەسەر ئەوان بۆیە ئەوان کارێك هەڵدەبژێرن کە موچەکەشی کەمبێت.

بەڵێ ئەوان دەڵێن کە من خەدرم لێکردوون چونکە پارەی زۆریان نادەمێ بۆ حوکمەت. من دەڵێم ئەوان خۆیان خەدر لەخۆیاندەکەن، واتا ترسەکەیانە نەك من. من گوتم تۆ ئەوتانیت وانەبیت و زۆر پارەیان بدەمێ ئەی وانیە؟ لەوەلامدا گوتی "پێویست ناکات" چونکە پارەی زۆر کێشەکە چارەسەرناکات. هەروەك بارکت کە سەرەرای ئەوەی پارەیەکی زۆر وەردەگرێت، بەڵام پارەی باجی بەباشی بۆ نادرێت. چونکە ئەگەر خەلکی پارەی زۆریان دەستکەوێت ئەو زیاتر قەرزاردەبن. تۆ ئەمە بۆیە تۆ ۱۰ سەنت دەدەی بەمن. ئەمە بەشێکە لە وانەکە. باوکی دەوڵەمەندم گوتی "زۆر ڕاستە بەڵێ"

کوڕی خۆم ئەگەر سەیری ژیانی باوکت بکەی کە چۆن چۆتە قوتابخانە و نمرەکی باشی بەدەستهێناوە و پاشان چۆتە زانکۆ و کارێکی باشی بەدەستهێنەوە پارەیکی باش وەردەگرێت مانگانە، بەڵام تائێستا ئەو هەر کێشەی ئابوری هەیە و وەک پێویست کێشەکان چارەسەرنەبووە، ئەمە لەبەرچی؟ چونکە ئەو هەرگیز فێرنەبوە دەربارەی پارە لە قوتابخانە، ئەو بڕوای وایە کە ئەو کاریکات بۆ پارە نەک پارە کاریکات بۆ ئەو، من گوتم ئەی تۆ وانەبوویت؟ گوتی وا هەستناکەم، ئەگەر تۆ دەتەوێت کاریکەی بۆ پارە ئەوا لە قوتابخانە بمێنەرەوە چونکە لەوێ باشت فێردەکەن، بەڵام ئەگەر دەتەوێت پارە کارت بۆ بکات ئەوا من فێرت دەکەم ئەگەر تۆ بتەوێت فێربیت.

من گوتم ئایا هەموو کەسێك نایەوێت فێری ئەمەبێت؟ گوتی "نەخێر" چونکە زۆر ئاسانە ماریکەی بۆ پارەن هەرکاتێ باسی پارە دێتە پێشەوە ئەوا ترس بەسەریاناڵدەبێت، من گوتم "زۆر با تێناگەم " گوتی "نیگەران مەبە ئەو شتێکی ئاساییە" بەس تەنها ئەوە بزانە کە ئەوە ترسە کە زۆربەی خەلکی دەهێڵێتەوە لەسەر کارەکە، هەروەها ترس لە دانەوەی قەواڵەکەیان و ترس لە لەدەستدانی کارەکەیان و ترس لە نەبوونی پارەی پێویستیو، ئەمە ترسە کە ئەمانە دووبارەدەکاتەوە، ئەمە بەهای خوێندنی پسپۆڕیە و بازرگانیە، کە کاردەکەن بۆ پارە، زۆرێك لە خەڵکی بوونەتە کۆیلەی پارە و هەمیشە لە بەڕێوبەرەکەیان تووڕەدەبن من پرسیارمکرد ئایا خوێندن بۆ ئەوەی پارەکارت بۆ بکات ئەوا کۆرسێکی خوێندنی جیاوازنیە، لەوەلام داگوتی بەڵێ "بەدڵنیاییەوە"، "من لەسەر

بەڵێنەکەی خۆم و تۆفیرێدەکەم بەوەی بەڵێنم پێدابووی بەلام بە ماوەیەکی زۆر"

باوکی دەوڵەمەندم گوتی "کوڕی خۆم تۆ لەتەمەنی ٩ ساڵیەوە هەستت بەوە کردوە کە خەڵکی کاردەکەن بۆ پارە، بەلام ئەم دووماکەی لای من کاردەکەیت ئەوەندەی کەسێکی ٥٠ساڵە بیرو بۆچوونتهەیە دەربارەی ئەوەی خەڵکی چی دەکات". من گوتم لەمەتێناگەم ؟ گوتی باشە تۆ هەستت چۆنبوو کاتێ لە سەرەپا چاوەڕێت دەکرد بۆ ئەوەی کە دەتەرزێنم و وەکاتێکیش کە داوای پارەی زیاترکرد بۆ یەکەم جار؟ "زۆر سامناکبوو" باوکی دەوڵەمەندم گوتی ئەگەر تۆ کاریکەیت بۆ پارە ئەو ژیانی تۆ هەروەك زۆر بەی خەڵکدەبێت. باشە هەستت چۆنبوو کاتێ خەتو مارتن ٣ دیمی دەخستە دەستەوە بۆ سێ کاژێر کارکردن؟ تۆ من هەستم دەکرد ئەمە بەپێی پێی پێویست نیە، هیچ نیە، زۆر خەمباردەبووم. هەروەت چۆن کارمەندەکانی تر هەستیان چۆنە کاتێك کە پارەی باجو کەمکراوەیەکی تر کە لەپارەمانگانەیان دەبڕدرێت، لەکۆتایدا تۆ ئەو بڕیارەیە بەدەست دەمێنێ ١٠٠٪.

من گوتم زۆربەی کارمەندان و کریکارەکان ئەو بڕەپارەی وەردەگرن هەموویان دەستناکەوێت؟ باوکی دەوڵەمەندم گوتی نەخێر لەسەرەتادا حوکمەت بەشیکی لێدەبات. چۆن ئەمکارە دەکەن؟ باوکی دەوڵەمەندم گوتی " لەرێگەی باجەوە. بۆنموونە ئەگەر تۆ پارە بەدەست بێنی دەبێت باجبدەیت و یان کاتێ تۆ خزمەتگوزاریە بەکاردەهێنی دەبێت یان کاتێ تۆ پارەکەت بلدمێنی لە بانکا یان کاتێ تۆدەمریت بۆ ئەمانە دەبێت باج بدەیت".

چۆن خەلکی ڕێگە بە حوکمەتدەدا ئەم کارەبکات؟ باوکی دەوڵەمەندم گوتی" نەخێر خەلکی هەژار و چینی ناوەند ئەوکارە دەکەن. باوکی دەوڵەمەندم گوتی من گرەو لەگەڵ تۆدەکەم کە من زۆر لەباوکتم پارە دەست دەکەوێت بەلام ئەو زۆرتر باجدەدات" گوتم چۆن ئەمە دەبێت؟ بۆچی خەلکی ڕێگە دەدەن بە حوکمەت ئەم کارەبکات؟ بەلام باوکی دەوڵەمەندم بەبێدەگی دانیشت. من تێگەیشتم لەجیاتی ئەو وادەخوازێ لەجیاتی ئەوەی قسەبکەم گوێبگرم لەکۆتایدا من هێمنبوومەوە و بەلام ئەوەی بیستم زۆر نیگەرانیکردم. من درکم بەوەکرد کە من هیچ نیم دەربارەی ئەمە. لەوکاتەدا باوکی دەوڵەمەندم گوتی " تۆ ئامادەی فێربیت؟ "

سەرم بۆ لەقاند. گوتی" هەروەکو پێشتر باسم کرد چەند شێکی پێویست هەیە دەبێت فێری بیت. یەکەم دەبێت فێربیت کە چۆن پارە کاربکات بۆ تۆ لەژیانتا. زۆرێك لەخەلکی دەچن بۆ کۆلێژ و دوخوێنن بۆ ماوەی ٤ ساڵ پاشان خوێندن تەواودەکەن من دەزانم کە خوێندم لەبواری پارەدە بەردەوام دەبێت بۆ ماوەی ژیانم. لەبەرئەوەی من بۆم دەرکەوتوە ئەوەی دەبێرام بریتە لەوەی زۆرتبزانم و پێبوستە بیزانم زۆر بەی خەلکی هەرگیز ناخوێننەوە لەم بوارەدا. بەلکو ئەوان تەنها دەچن کاردەکەن و بڕێك پارە بەدەست دەهێنن، پارەکەیان لە بانك دەدەنێن. ئەم ئەو کارە لەپێشمانەیە کە ئەنجامی دەدەن. ئەو خەمباردەبن کاتێ کێشەیکی پارەییان بۆ دێتە پێش. لەوکاتەدا ئەوان وابیدەکەنەوە کە تەنها پارە دەتوانێت کێشەکە چارەسەربکات ئەمەش لەئەنجامی ئەوەی ئەوان زانیاری کەمیان هەیە دەربارەی ڕاستی ئاموری، ئەو کێشە کەیە

من گوتم" باوکی من کێشەی زۆری هەیە دەربارەی باجدا ئەمە لەبەر ئەوەیە کە ئەو لەپارە تێنەگەیشتوە؟" گوتی "سەیرکە" باج یەکێکە لەو بەشانەی کە دەبێت فێری بێت سەربەو لقیە کە دەبێت پارە کاربکات بۆ تۆ نەک تۆ بۆ پارە. ئەمڕۆ من دەمەوێت بزانم کە تۆ پەشتا ئامەزرێی زانیر فێربیت دەربارەی پارە. بەڵام زۆربەی خەڵکی وانین بەڵکو دەچن بۆ قوتابخانە و نمرەیەکی بەرز بەدەستدێنن ودەچنە زانکۆ و فێری پسپۆرییەدەبن لە بوارێکدا و کارێک دەدۆزنەوە پارەیەکی باشیان دەست دەکەوێت پاشان کاتێ بەخۆیان دەزانن لەکێشەیەکی پارەی زۆر گەورەدان. پاشان ئەوان ناتوانن وازبێنن لەکارکردن. بۆیە لێرەدا بەدی ئەوەمان بۆ دەردەکەوێت کە پارە کاربکات بۆتۆ یان تۆ کاربکەی بۆ پارە. جارێکی تر پرسیاری لیکرمەوە گوتی" تۆ ئامەزرێی بۆ فێربوون دەربارەی پەر؟" سەرم بۆ لەقاند گوتم "بەڵێ "

زۆرباشە بگەرێرەوە بۆ سەر کارەکەت بڵم ئەم جارە هیچت نادەمێ. وتم چی؟ گوتم "هیچت نادەمێ" تۆ دەبێت کاربکەیت وەک پێشو واتە سێ کاژێرلە شەماندا بەڵام یەک سەنتت نادەمێ. چونکە تۆ نەتگوت "کەمن کارناکەم بۆ پارە" کەواتە من هیچت نادەمێ. بڕوا بەوەناکەم کە گوێم لێبووە. بەڵام من پێشتر قسەم لەگەڵ ماک کردوە ئە پارێ بووە کە کارم بۆ بکات بە خۆڕایی. من بەدەنگی بەرز گوتم ئەو ناتەپەروەری نیە تۆ پێویستە شتێ پارەم بدەیتێ. گوتی " تۆ نەتگوت دەمەوێ فێربم ئەگەر تۆ ناتەوێ فێربیت، کاتێ گەورەبوویت تۆ وەک ئەو دووژن و باوەت لێدێت کە لەزۆری میوانەکەمدا دانیشتوون و تەنها کاردەکەن بۆ پارە. من هیوای ئەوە دەخوازم کە کەسی وا دەنەمەزرێنم. هەروەک ماوکت کە پارەیەکی

زۆری بەدەست دێنێت بەڵام ئێستا زۆربەی پارەکانی لەدەست دەدات و دەچێتە ژێرباری قەرزێکی زۆرەوە. واتا ئەگەر تۆ بتەوێت پارە کێشەکات بۆ چارەسەرکات ئەوا من و تۆ دەگەڕێینەوە بۆ سەر هەمان ڕێکەوتنامەکەی پێشو، واتا ١٠ سەنت بۆ هەر کاژێرێ. تۆ ئەتوانیت ئەوە بکەی کە خەڵکی دەیکات و لەسەر ڕاهاتوون بەڵام چیتر پێویستناکات چیتر سکاڵابکەیت دەربارەی کرێکەت، ئەگەر بەکەمت زانی بچۆ کارێکیتر بۆ خۆت بدۆزەرەوە. من گوتم "باوکی دەوڵەمەندم ئێستا چیکارێك پێویستدەکات بیکەم؟ باوکی دەوڵەمەندم بەسوکی دابەسەرمدا و گوتی " ئەمە بەکاربێنە" ئەگەر تۆ ئەمە بەکاربێنی بەباشی ئەوا زۆر سوپاسی من دەکەیت بۆ ئەو دەرفەتەی پێمداوی، چونکە تۆ دەبیتە پیاوێکی دەوڵەمەند. من سەرم لێشوابوو نەمدەزانی چی بڵێم ئایا من بۆ ئەوەنەهام کەپارەکەم بۆزیادکات، کەچی ئێستا بێبەرامبەر کاردەکەم. دووبارە باوکم گوتی مێشکت بەکاربێنەن بچۆرەوە بۆ سەر کارەکەت.

وانەی یەكەم

دەوڵەمەند كار ناكات بۆ پارە

من لەبەر خۆمەوە دەمگوت خۆمن لای باوكی هەژارم گوێم دەچم بۆلای بۆ ئەوەی پارەكەم بۆ زیادبكات، كەچی بەمێ بەرامبەر كاری بۆدەكەم، باشە من چۆن باوكم تێگەیەنم كە خۆم بەبەشی تێنەگەیشتووم. بۆ نزیكەی سێ هەفتە من و هاوڕێكەم كارماندەكرد لە شەماندا بە بێ بەرامبەر كارەكەمان تێگەارنی نەدەكردین و ڕاهاتبووین لەسەری. بەڵام پارەیەكە و كڕینی كتێبەكان لەدەس چوو. بۆ سێیەم هەفتە باوكی دەوڵەمەندم هات بۆلامان لە ماركێتەكە، كاتێ ئێمە كرماندەكرد گوێمان لە دەنگی مەكینەی سەیارەیەبوو گوژایە و باوكی دەوڵەمەندم هاتۆوەوە و سڵاوی لە خاتو مارتینكرد. پاش زانی كەچی دەگوزەرێت لە ماركێتەكەن چوو بۆ لای مجەمیدەكەو دوو ئاسكرێمی بۆ دەرهێنابوو دای پێمان و گوتی" بابڕۆین پیاسەبكەین"

من و هاوڕێكەم لەگەڵی ڕۆیشتین بۆ پیاسە بۆ شەقامەكان و پاركەكان لەنزیك پاركێك دانیشتین ئاسكرێمەكەمان دەرهێناو دەستمانكرد بەخواردنی. باوكی دەوڵەمەندم گوتی: ئێستا چۆنن لەگەڵ كارەكەتان ؟ مایك گوتی"من باشم"منیش سەرم ڕاوەشان واتا منیش هەروەها. پاشان گوتی" هیچ فێربوون؟" هەردووكمان وایشاناندا كە هیچ فێرنەبووین

لە داوەگەورەکەی ژیانت خۆت ڕزگارکە

زۆر باشە ئێستا ئێوە بیرکردنەوەیکی نوێتانهەیە، ئەگەر ئێوە ئەم وانیە فێربوون ئەوا ئێوە شێوازی ژیان گۆڕاس بەسەربدێنیت بۆ ئازادی زیتر و ئاسایشی. ئەگەر ئێوە تێنەگەیشتوون لەم وانەیە ئەوا ژیان بەسەردەبەن وەك خاتو مارتین و هاوڕێکان کە یاری دەکەن لەو پارکە، ئەوان کاری باشدەکەن بەلاّم پارەیەکی کەم وەردەگرن و ڕیارتزگرێکی پە کریێ کە بۆهەمیشەی ژیانیان بێت واتا موچەخۆری حوکمەتی لای خۆمن کە خانەنشینین دەداتێ پاش خانەنشیبوونت، ئەگەر بوونی پشو لە نێوان سێ هەفتەکەدا و پارەی خانەشین دلخۆشتدەکات ئەوا من بۆ هەرکاتژیرێ ۲۵ سەنت دەدەمێ، بەلاّم ئەمانە دەبێت کاری باش ئەنجامبدەن، یان ئێوە ئەوتان بەلاوەخۆشە؟ من گوتم "بەلاێ "

دووبارە پێکەنین گەڕاینەوە بۆ دەموچاوی باوکی دەوڵەمەندم، خاتو مارتین وەك دایکم وایە، من هەرگیز ئەو بێزارناکەم بەلاّم لەوانەیە لەگەڵ ئێو رابووبێتم چونکە ویستوومە ئەو ئامانجەی هەمە بکەیەن بەئێوە، بۆ ئەوەی جواتر لێی تێبگەن زۆریەی خەڵکی سود لە بیرکردنەوەین وەرناگرن چونکە بیرکردنەوەیەکی تەسکیان هەیە زۆریەی خەڵکی ئەو دۆخە خراپەی خۆیان نابینن کە تێیدان.

من و هاوڕێکەم زۆر دڵنیانەبووین لە مەبەستەکەی، تائێستا وشەکانی ئەو ئێمەی نیگەرانەکرد، چونکە ئەو دەیویست بە هەرڕێگەیەبێت ئێمە فێربکات، باوکی دەوڵەمەندم گوتی " ۲۵سەنت بۆ هەر کاتژێرێك بەکەم

دەزانی؟ ئایا بەبیستنی ئەم هەواڵ لێدانی دڵت زیادی نەکرد؟ من سەر ڕاوەشاند و گوتم "ئەحێرکەمە بۆ من ١٥ سەنت وەك دۆلارێکوایە. "

پاشان گوتی " من دۆلارێکت ئەدەمێ بۆ هەر کاژێرێك. کەئەوەم بیست من بڕوام نەکردو دڵم زۆربەخێری لێیدەدات"، بەلام هیچم نەگوت. بەلام گوتی" ٢ دۆلار" کاتێ گوێمەوەبوو خەریبوو بتەقێمەوە لەخۆشیدا. پەش ئەو هەمووکارە من توانیم بۆ هەر کاژێرێك ٢دۆلار وەربگرم ببمە دەوڵەمەندتریم منداڵ لە ناوچەکە. من نەمدەتوانی وێنای ئەوەبکەم کە ئەو بڕپارەیەکم دەست دەکەوێت. بۆیە من دەمویست بڵێم بەڵێ ڕێکەتنی لەگەڵبکەم. چونکە من دەتوانم پاسکیلی نوێ بکرم و یاری نوێبکەم و پیشانی هاوڕێکانمی بدەم کەمن دەوڵەمەندبووم، بۆ نموونە جمی هاوڕێم کە چیتر پێیوست ناکات بەمنداڵکی هەژارم برانێت. بەلام من چۆن بتوانم کە زمانم بگرم بەهەرێگەیەك بێت دەربارەی ئەویە بەدەستم هاوردووە وەها هەستم دەکرد کە لەوانەیە مێشکم بەتەواوی کوژابێتەوە و چونکە من زۆر بەحراپی ئەو٢ دۆلارەم دەویست.

ئاسکرێمەکە توایەوە و ئەم خوارد بەدەستما هاتبووە خوارەوە. کاتێ باوکی دەوڵەمەندم دەرکی بەوەکرد کە ئێمە چاومان ئەبلقبوو و مێشکمان حالیبوو. ئەو دەیزانی کە دەیەوێت تاقیمانبکاتەوە و ئەو هەستەی ئێمە مەبەستلێی ڕازیبوونمانە بە مامەڵکە. ئەو دەیزانی کە هەندێ مرۆڤ زۆر لاوازەو دەتوانی بە پارە بیکرێت. لەهەمانکاتدا ئەو دەیزانی کە هەندێکەس هەرگیز بەپارە ناکرێن. پرسیارەکە لێرەدایە کێ زۆر بەهێزە؟ ئەو هەزارەها کەسی تاقی کردۆتەوە لە ژیانیدا. واتا هەرکەسێ بیوێت کاری بۆ بکات تاقدەکاتەوە.

پاشان گوتی ٥ دۆلار

بێدەنگیە لە ناخی مندا هەبوون هەستم دەکرد هەندێشت گۆڕاوە. نۆقەرەکەی زۆر گەرە و جێبەڕواسەبوو. لەوتەمەنی منداڵیمدا کە تائێستا من هەر منداڵێکم و ٥ دۆلار وەردەگرم بەڕاست بۆ من زۆربوو. بەبێدەنگی دانیشتین و سەیری یەکترمان دەکرد بەگەڵ هاوڕێکەمدا. من هەستم دەکرد ڕۆحم زۆر لاوازە بۆ پێویستبوو بێدەنگبم هەستم دەکرد تەواو دڵنیابوومەتەوە دەربارەی کرێی ڕۆژانەکەمان. هەستم دەکرد مایک هەمان هەستێمنی هەبوو. باوکی دەوڵەمەند بەنەرمیەوە گوتی " زۆر باشە " زۆربەی کەسەکان خاوەنی بەهای خۆیانن چونکە ئەوان مرۆڤن و مرۆڤیش خاوەن هەستی خۆیەتی هەر لەڕووی ترس و تامەزۆری و چاوبرسیە. بۆ نموونە ترس بەبێ بوونی پارە هانتدەدات کاربەبشی بکەیت، پاشان کرێکەی خۆی وەردەگرێت. هەروەها هەستی چاوبرسی و تامەزرۆی وامان لێدەکات کە بیربکەینەوە لەو شتە سرنجڕاکێشانەی کە بەپارە دەکڕدرێت. شێوازیش پاش ئەو دەخوێنرێت.

گوتم شێواز چیە ؟ شێواز واتا هەستان و ڕۆیشتن بۆ کار و دڵنی باج و کارکردن. ژیانی ئێمە لەسەر دووشت دەڕاوت یان ئەواتا دەترسین یان یان زۆر چاوبرسین. واتا ئەگەر پارەی زیادیان بدەینێ ئەوا ئەوان بەردەوام دەبن لە سووڕە ڕۆژانەیە و پارەکانیان سەرفدەکەن لە شتێك کە سودی زۆریان پێناکەیەنێت. بۆیە من ناوم ناوە باری ڕەیت ڕەیس. مایك گوتی " ئایا هیچ چارەسەرێکی ترمان هەیە؟ باوکی دەوڵەمەندم گوتی " بەڵێ ڕێگەی ترمان هەیە بەلام کەمێ لە خەڵکی درکیان پێکردووە ". مایك گوتی " ئەو چارەسەرە چەی ؟ لەوەلام دا باوکم وتی " ئەوە ئەوشتیە

کە ئاواتم پێدەخوازم و بەهیوای ئەوەم ئێوە فێربن لەڕێگەی خۆمەوە بە کارکردن و خوێندن. هەر لەبەر ئەوو من لە سەرەتادا پارەم لێبڕین و بۆم کەمرکردنەوە. مایک وتی "ئەمە هەموو ئامانجەکەتبوو؟ " ئێمە زۆر بەباشی کارمان دەکرد و خۆمان زۆر ماندوودەکرد. باوکی دەوڵەمەند وتی یەکەم هەنگاو بەڕاستگۆی وترا" مایک وتی " ئێمە درۆمان نەکردوە" باوکم گوتی " من ئەم گوتوە ئێوە درۆتان کردوە" وتم باشە ڕاستی یانی چی؟

باوکی دەوڵەمەند پێیگوتم هەستت چۆنە؟ مەبەستم ئەوەیە تەنها بۆ خۆت نەک بەکەسی کەبڵێیت.

وتم " تۆمەبەستت ئەو کەسانەی کە لە پارکەکاکە یاریان دەکرد ئەوانەی کە کار بۆ تۆدەکەن واتا خاتو مارتی وەها ناکات؟ وتم " من گومانم هەیە" نەبری ئەوەی ئەوان بترسن لە نەبوونی پارە ئەتوان بەرەنگاری ئەو ترسەیان ببنەوە، وەلامم دانەوەی ئەوا زیاتر بەهەست و سۆزە نەک بەبیرکردنەوەیە واتا مێشکیان بەکار ناهێنن". باوکی دەوڵەمەدم بەسوکی دەستی دابەسەرماندا. گوتی " ئەوان کەمێ دۆلاریان دەست دەکەوێت دووبارە هەست و سۆز و چاوبرسێتی بەسەریاندا زاڵدەبێت. دووبارە هەمان وەلامیان دەبێت. لە جیاتی ئەوەی بیربکەنەوە.

مایک وتی ئایا هەست و سۆز بەکار دێنن لە جیاتی بیرکردنەوە؟ زۆر ڕاستە بەڵێ لە جیاتی ئەوی ڕاستیکەی بڵێن دەربارەی ئەوەی هەستیان دەترسن، دەچن بۆ کارکردن بەهیوای ئەوەی ئەو پارەیەی وەری دەگرن کێشەی ترسەکەیان بۆ چارە سەرکات. بەلام بەپێچەوانەوەیە، دووبارە

ترسەکۆنەکە نیگەرانیان دەکات بەڵام دووبارە دەچنەوە بۆ کارکردن بە هیوای ئەوەی پارە ترسەکەیان دامرکێنێتەوە. بەڵام دووبارە هەمان ئەنجامیم دەبێت. ترس بۆتە دەوێک بۆیان لە کاتی کارکردنیان. کاتێ دووبارە دەچنەوە بۆ کار پارەیان دەستدەکەوێت بەهیوای ئەوەی ترسەکەیان بڕێتەوە. هەموو ڕۆژێ کە هەڵدەسن لە خەو ترسە کە هەڵیان دەسێنێت. ئەم ترسە بۆ ملوێنەها خەڵکی وایە کەزۆربەی خەڵکی نیگەران دەکات ئەناسەت وایان لێدەکات شەوان خەویان لێنەکەوێت. ئەوان هەڵدەسن و دەچن بۆ کار بۆ ئەوەی پارەیان دەستکەوێت بۆ ئەوەی ترسەکەیان نەمێنێت کە زۆر نیگەرانی کردوون، ئەو پارەی بەدەستیان هاوردووە بۆژانە سەرفیدەکەن و پەتی دەکەنەوە پاستیە کەی بڵێین دەربارەی هەست و سۆزیان.

پارە ژیان و ناخی ئەوان کۆنترۆڵکردوە. بەئارامییەوە باوکم دانیشت و بەردەوام بوو لە قسەکردنی. بەڵام بەڕاستی نێمە لێی تێنەدەگەیشتین دەربارەی ئەویە دەیڵێت. بەڵام تەنها ئەوە تێگەیشتم کە من سەرسامبووم بۆچی گەنجەکان کاتێ گەورەدەبن پەنە پەل دەکەن بۆ ئەوی کاربکەن. بەڕای من ئەم کارە زۆر باشنیە و دڵخۆشیان ناکات. بەڵام هەندێك هۆکار وانەوپی دەکات کە پەلە بکەن بۆ کرکردن باوکیدەوڵەمەندم گوتی " من لە تۆ تێگەیشتم کە مەبەستە چی بڵێی بەڵام من دەمەوێت لە دڵ و تەڵیە ڕزگارتان بکەم، چونکە بەڕاستی ئامانجی من ئەمەیە. نەك تەنها دەوڵەمەندبن چونکە دەوڵەمەندی هەموو کێشەکان چارەسەرناکات. "

وتم "واتا پارەکێشەکان هەمووی چارە سەرناکات"وتی "بەڵێ هەموو کێشەی چارەسەر ناکات" بەڵێ ڕێم بدە با باسی هەستەکانی

ترسان سۆ بکەم، وەك حەزپێکردن یان ویستن یان داخوازی کردن هەندێکەس بەمە دەڵێن چڵێسی. بەڵام من پێیدەڵێم حەزپێکردن. شتێکی ئاسیە ئەگەر تۆ ئارەزوی شتێك بکەی بتەوێت و بتەوێت باشتری بکەی و دڵنخۆشکات و ئارامتکات زۆربەی خەڵك کاردەکەن لەبەر حەز و ئارەزوویان. ئەوان حەزدەکەن پارەیان هەبێت بۆ خۆشیگوزەرانی ئەوان وادەزانن ئەمە بەپارە دەکڕێت. بەڵام ئەگەر هەرخۆشیەك پارەبیهێنێت ئەوا ماوەکەی کەمدەبێت. هەر خێرارو حەزیان زیادەکات و پێویستیان بەپارەی زیاتر دەبێت بۆ پڕکردنەوەی ئارەزووەکانیان و خۆشگوزەرانیەکی زیاتر. هەروەها بەردەوام دەبن لەسەر کارکردن وادەزانن پارە ڕۆحیان ئاسودەدەکات. ئەم هەموو کێشەیە بە هۆی ترس و حەزکردنەوە پەیدەبێت. بەڵام پارە ناتوانێت چارەسەریکات.

مایك وتی "تەنانەت خەڵکە دەوڵەمەندکانیش."

باوکی دەوڵەمەندم گوتی "خەڵکە دەوڵەمەندەکە یەکێکن لەوان" لەڕاستیدا دەوڵەمەندەکان دەوڵەمەند بوون لەبەر ترسەکەیان نەك لەبەر حەزەکانیان. ئەوان وابیردەکەنەوە بەبوونی پارە ترسەکەیان لەسەر کەمدەبێتەوە. بەڵام لەڕاستیدا ئەوان کەسە بەترسەکەیان ئەدەن نەك کۆتای پێهێنانی. واتا هەژاری لای ئەوا ترسێکی زۆرگەورەیە من زۆرێك لە خەڵکی ملیۆنێر دەناسم کە ئێستا زیاتر دەترسێت لە ڕابردوو کە هەژاربووە. ئەوان زۆر دەترسن کە ئەو سەروەت و سامانەی هەیەیە لە دەستی نەیەن. ئەم ترسە وائەوان دەکات کە دەوڵەمەندبن بەڵام نیگەرانیان زیاتردەبێت. ئەوان نایانەوێت کە ئەوشتانە هەیانە لەدەستی بدەن وەك سەیارە و خان و پارە ئەوزەوکە بەدەستیان هاوردووە

هەرکاتێ هاورێکانیان پارەیان لەدەستدا ئەوا ئەوان زۆر نیگەران دەبن. ئەوان بەو هەستانەی دەگریەبەر زۆر نیگەران دەبن و هەمیشە بەدوای پارەوەن."

من وتم " واتا هەژارەکان دڵخۆشن؟" وتی "نا پێچەوانیە" چونکە ئەوانەی هەژارن هەمیشە بیر لە بەدەستهێنانی پارە دەکەنە و باشتربوونی ژیانیان. باوکی دەوڵەمەنم گوتی " ئەگەر ئێستا کەسێک هەژا بێرەدا تێپەرێت و بۆ خواردن بگەرێت وشلەژابێت ئەوا هەرسێکمان بەزەیمان پێیدا دێتەوە بەڵام لەوانیە پێشتر گوێمان پێنەدابە".

لەوکاتەدا، باوکی دەوڵەمەندم کیفەکەی دەرهاورد وبڕلارێک دابە پیرەژنێکی پیر کە خەڵکە هەژارەکەی ئەو ناوچەیە ئەمەیانبینی خێراهاتن و داوای پارەیان لێکرد و ئەم دای پێیان، زۆر سوپاسیانکرد.

باوکی دەوڵەمەندم وتی " ئەو زۆر جیاوازیە لە ئەو کرێکارانەی لای من کاردەکەن" هەروەها دەیگوت من زۆر خەڵکم بینیەوە کە دەڵێن ئێمە زۆر بەدوای پارەوەنین، کەچی ئەوان کاردەکەن بۆ مزیکەی هەشت کاژێر و ئەو ڕاستیە ڕەت دەکەنەوە کە بۆ پارە کاردەکەن ئەو داڵی پارەن، باشە ئەگەر ئەوان پێویستیان بە پارەنیە بۆچی کار دەکەن؟ پێم وابێت ئەوانە شێتن نە واتەی بەس پارەکۆدەکەنەوە. من بەبێدەنگی دانیشتبووم و گوێم لە باوکی دەوڵەمەندم دەگرت، لەکاتەدا من وتەکەی باوکم بیرکەوتەوە کە کە زۆربەی کات دەیگوت من زۆر دڵخۆشنیم بە پارە. ئەو هەمیشە دەیگوت بۆیە کاردەکەم چونکە کارە کەی حەزم حۆشدەوێت.

من وتم "ئێمە ئێستا چیبکەین؟" واتا کارنەکەین هەتا واز لە ترس و بەدواکەوتنی حەزەکانمان دەهێنین؟"

باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " بەخێر ئەمە کاتمان بەفیڕۆدەبات" هەستەکانمان دەریتن دە بەشێك لە مرۆڤبوونمان و شتێکی ڕاستیە، بەلام وشەی سۆز هەستەکانمان بەگوێرەی هێزەکەیەتیت، واتا تۆ ئەتوانیت ئەو هەست و سۆزانە بەکاربێنی لە بەرژەوەندی خۆت نەك لەدژی خۆت. مایك وتی واو باوکی دەوڵەمەندم گوتی " نیگەران مەبن دەربارەی ئەوەی دەیڵێم. " من زیاترتان فێردەکەم بۆ ساڵانی داهاتوو. بەلام تەنها ئێوە تێبینیکەرین تەك بەریەرچدەرەوە. زۆربەی خەڵکی نازانن کە هەستەکانیان لە لایەن بیکرنەوەیانەوە بەڕێوە دەچێت. سۆزی تۆ سۆزەکانتە و ئەگەر بتەوێت سۆزو بەڕێوەبەری ئەوە لە پێشا بیکرنەوەت بەڕێوەبەرە.

من وتم " ئەتوانیت بە نموونە بۆم ڕوونکەیتەوە؟"

زۆر باشە نموونەیەکت بۆ دێنمەوە. بۆ نموونە کەسێك دەڵێت من پێویستە کارێك بدۆزمەوە. لەم کاتەدا هەست و سۆزی بیکردنەوەی بەڕێوەدەبەن. واتا ترسی لەنەبوونی پارە لەبیرکردنەوەیەوە سەرچاوەدەگرێت. من وتم " زۆربەی خەڵکی پێویستیان بەپارەیە ئەگەری قەواڵیان هەبێت بۆ ئەوەی پارەبدەن. باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " تۆ زۆر ڕاستە" هەروەك پێشتر وتم ترس بیکرنەوەی بەڕێوەدەبات. مایك وتی " من لەمە تێناگەم. " باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی بۆ نموونە ئەگەر ترس لە نەبوونی پارە زیادی کرد. ئەوا لەجیاتی ئەوە ئەوان دەچن کارێك دەدۆزنەوە بۆ ئەوەی کەمێك دۆلاریان

دەستکەوێت و ترسەکانی بۆ بڕوێنەوە. لەوانەیە ئەوان ئەم پرسیارەیان لا دروست بێت ئایا کارکردن چارەسەری ترسەکەمان دەکات بۆ ماوەیەکی درێژ؟ بە بۆ چوونی من نەخێر. چونکە ئەگەر تر سەیری ژیانی کەسەکان بکەیت بەدرێژای ژیانیان ئەوا بۆت دەردەکەوێت کە کارکردن چارەسەرێکی کورت خایەنبووە بۆ کێشەیەکی ماوە درێژ.

من وتم " باوکم هەمیشە پێم دەڵێت کە بچۆ بۆ قوتابخانە و نمرەیەکی باش بەدەستبێنە و کارێکی باش بدۆزەرەوە. باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " بەڵێ من لەمە تێدەگەم زۆربەی خەڵکی ئەم ئامۆژگاریە دەکات و زۆر بەباشی دەزانن بەبێ هیچ ترسێك هەمیشە ئەمە دووبارە دەکەنەوە. " من وتم "واتا ئەو لە ترسا ئەمەی گوتوە؟" باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " بەڵێ" چونکە ئەو ئەترسێ کە تۆ داهاتوویەکی ڕوونت نەبێت بۆیە ئەو ئامۆژگاریەت دەکات بەخەڵت لێیوەرمەگرە". وا دەزانێ ئەو ترسەی کەئەو هەیەتی دەد گەرانەیە. خوێندن و کارکردن شتێکی زۆرگرنگ و لای ئەو. بەڵام کێشەی ترسەکەی چارەسەر ناکات. ئەگەر تۆ وردتبیتەوە لەوانە کە بەیانیان زوو هەڵدەستن بۆ ئەوەی چەند دۆلارێکیان دەستکەوێت ئەم چی وایان لێدەکا بێگومان ترسەکەیانە. هەر لەبە ئەمە باوکت پێدەڵێت بچۆ بۆ قوتابخانە چونکە ترسیان لە کێشەی ئابووری هەیە.

فێری پاشن من وتم " ئەی تۆ ئامۆژگاریت چیە؟ باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " ئامۆژگاری من بۆ ئێوە ئەوەیە فێری زانستی پارەبن و پسپۆڕبن تێید بەبێ ئەوەی مترسن" بەڵام ئێوە ئەوە لە قوتابخانەدا فێرنابن ئەگەر ئێوە ئەو فێرەبن ئەوا دەبنە کۆیلەی پارە. ئەم زانستە ئەگەر

ئێوە فێری بن ئەوا لەکۆتاییدا هەستی پێدەکەن. ئەو دەیویست لە ئێمە کە بیرکەوەمان تەواو فراوانبێت و درک بەشتەکانبکەین وەک ئەوەی حاڵ مردن و کرێکارەکانی تر درکی پێناکەن. باوکی دەوڵەمەندەکەم کرێکی بەمە زۆر دەدەت و نموونەکانی سەرەتا کە دەهێنایەوە زۆر بیگەرانی دەکردیی بەلام من هەرگیز ئەوانە لە بیرناکەمن ئەمڕۆ بیکرەوە ریێو فراوانبوو لە پێشوو.

چونکە من ئەتوانم درک بەو دلو قەفەزەکەم کە زۆری لە خەلکی گرتوە، تۆ سەیرکەی، ئێمە لە کۆتاییدا هەموومان کرێکارین و بۆ چەندەستێکی جیاوار کاردەکەین. بەلام من تەنها دەمەوێت ئێوە رزگاربکەم لەو داوەی زۆری لە خەلکی پێوەدەبێت. هۆکاری ئەم داوەش بریتیە لە سۆر هەستەکانی خەلکی وەک ترس و حەزلێکرد و خواستن. تۆ ئەو نوانن ئەوانە بەکار بێنی لە بەرژەندی خۆت نەک لە دژی خۆت، ئەوە ئەوەیە من دەمەوێت ئێوە فێربکەم. بەلام من نامەوێت تەنها ئێوە فێری بەدەست هێنانی پارەبکەم چونکە ئەمە ترس و حەزەکان کەمناکاتەوە. ئەگەر تۆ پارە بەدەست بێنی بەلام نەتوانی کۆنترۆڵی هەستەمەنت بکەی ئەوە دەوڵەمەند دەبێت بەلام دەبیتە کۆیلەی پارەکەت. وتم "ئا ئێمە چۆن ئەتوانین لە داو قەفەزە رزگارمانبێت؟"

وتی " یەکێ لە هۆکارەکانی هەژاری و کێشەی ئابووری بریتیە لە ترس و نەزانی، نەک حوکمەت و ئابووری و دەوڵەمەندەکان" ئەوە ئەو هەستی ترس وەزانی کە خەلکی دەهێڵێتەوە لە داوەکەدا.

ئێوە دەتوانن بچن بۆ قوتابخانە وبروانامەی کۆلێژی بەدەستبێنن بەلام من فێرتاندەکەم دەربارەی چۆن رزگارتانبێت لەو داوە. مەتەڵکە

خەریە هەڵدێینی، باوكی هەژارم خوێندی باڵای خوێندوە وكارێكی باشی هەیە، بەڵام قوتابخانە هەرگیز ئەوەی فێرنەكردوەم دەربارەی پارە و چارەسەركردنی كێشەی ترس و تەماح، لای من زۆر ڕوونبوو من دووشتی جیاواز فێربووم لە باوكەكانەوە. مایك وتی "تۆ باسی ترستكرد بەنەبوونی پارە ئەی ئایا هەستەكانمان چۆن كاریگەری هەیە لەسەر بیكردنەوەكان؟" وتی باشە تۆ هەستت چۆنبوو كاتێ من پارەم بۆ زیادكردی؟ ئایا تۆ تێبینی حەزەكانت كرد كە چۆن زیادی كرد؟ هەردووكامان سەرمان لەقاندوو گوتمان "بەڵێ"

زۆر باشە بەڵام تۆ باسی هەستەكانی خۆت بۆنەكردی كەتوانیوەتە لە بەرژەوەندی خۆت بەكاریانبێنی، كەئەوە زۆر گرنگە لە ئێستادا، ئەو شتانە چیە كەوالە هەستەكانانەكات بەسودی خۆمان بەكاری بێنی بۆ ماوەیەكی درێژخایەن؟ كەسەرەتایەكە بۆ ئەزانی؟ زۆربەی خەڵكی هەریەدەی زیادبوونی پارە و كاری زیاتردا دەگەرێن. هیچ بیر ناكەنەوە كە هەستەكانیان لەجیاتی بیكردنەوە ئەوان بەرێوەدەبەن، ئەم هەروەك گوێدرێژێ وایە كە خۆی كە خاوەنەكی بڕیاردەدات بۆ كوێ بڕوات نەك خۆی ئەو هەستەیش والە ئێمە دەكات خۆمان خۆمان بەڕێوەنەبەین بەڵكو هەستەكانمان بەڕێوەمان دەبەن.

مایك وتی تۆ مەبەستت ئەوەیە كە چكۆلاتە و بوكەشوشە وەك سوونەی توتی و گوێدرێژەكەوایە؟ وتی بەڵێ كاتێ تۆ پیردەبی كە چی نرخی بووكەشوشە هەریادەكات لەگەڵ خان و سەیارە و ماڵ و ئەوانەی كە هەستی خۆشیت لادروست دەكات. ترس پاڵ بەتۆوە دەنێت و هەستەكان هەمیشە بە هەمان شێوە دەكەن ئەمە ئەو تەماحیە كە زۆربە

حەڵکی تێکەوتوە. مایک وتی وەڵامەکە چی بوو؟ ئایا ترس و هەستەکامان مانای نەزانیە؟ ئەی ئەگەر وابێت بۆچی خەڵکی دەوڵەمەند دەبن. پارە وەک گوێزەری گوێدرێژەکەوایە هەمیشە بەدواوەیەتی. گوێدرێژ هەمو هێزەکان بە بەدەستهێنانی ئەم گوێزەرە پێکەوەدەداتەوە. باوکم بەردەوام بوو لە شیکرنەوەی نێوان ترس و رانیی درکپێکردن لە ژیانی سەختی مرۆڤایەتیدا یەکێ لە شیکردنەوەکانی بریتی بوو لە وەستانی کەران بەدوای زانیار کەسی و بۆماوەیەکی بەردەوام، سەرکێشیە کە لەوەدابوو کە سات بەسات تۆ چی بڕیارێک دەدەیت بۆ ئەوەی مێشکت بەکاربێنی یاخود نا.

قوتابخانە زۆرگنە تۆدەتوانیت نمرەیەکی باش بەدەستبێنی و پسپۆڕیەکی باش فێربیت پاسان کارێکی باش بۆ خۆت بدۆزیتەوە دەبیتە ئەندامێک گرنگی کۆمەڵگا و لە هەمو کۆمەڵگایە پێویستیان بە دکتۆر و ئەندازیار و مامۆستا و سەرباز و پۆلیس و هتد ئەوانە هەموو کلتور و نەتەوەکەمان سەرکەتوودەکات بەڵکو زۆرێک لە خەڵک پاش تەواوکردنی خوێندن هیچ کارێک ناکەن. بێدەنگیەکی زۆر روی تێکردین و باوکە دەوڵەمەندەکەم رەزامەندیەی دەکرد، بەڵام من زۆر باش نەشتە گرنەکا تێنەگەیشتووم بەڵام وانەی مامۆستاگەورەکان هەردەمێنێتەوە بۆ ماوەیەکی زۆر زۆر تەنانەت ئەگەر ئەوانیش نەمرن.

هەروەک وشەکانی باوکی شاعیرم کە هێشتا وشەکانی دەزرنگێتەوە لەگوێمدا باوکە دەوڵەمەندەکەم گوتی من " ئەمڕۆ تۆڕی نیکەرسم بۆ چەند هۆکارێک" من دەمەوێت ئێوەش بەژدارین لە گفتوگۆکەماندا و هەمیشە بیر لە حاتو مارتنیکەنەوە و هەمیشە بیر لە گوێدرێژیکەوە کە

پێشتر باسمانکرد. هەرگیز لەبیری مەکەن، لەبەرئەوەی ئەو دوو هەستە وەک ترس و حەزکردن ژیانتان بەرەو داوەکەدەبات.

ئەگەر ئێوە ناتوانن هەستەکانتان کۆنترۆڵبکەن ئەوا هەرگیز بیرلە هەرنەکتنان مەکەنەوە. ئەگەر پێت وابێت کە پارەی باش بەدەستبێنی و ئەو شتانە پێبگری کە دڵخۆشت دەکات ئەوا شتێکی بێبایەخە. یان ئەگەر تۆ لە نیوەی شەدا خەبەرت بێتەوە بیر لەلای وەرەقەی قەرزەکەنبێت کە چۆن بیدەیتەوە ئەوا ناخۆشترین ژیانت بۆ خۆت دروست کردوە. بۆ ئەوەی بژی لە ژیان ڕێژەی بەدەست هێنانی پارە ژیان نیە یان وابیر بکەیتەوە کار تەنها ڕێگەیە بۆ ئارمبوونەوەت و خۆشی ژیانت ئەوا شتێک بێ سودەو ئەوە داوەیە کە تێی کەوتووی. من دەمەوێت بە هەر ڕێگەیەک بێت لەم داوە ڕزگارتانبکەم. من زۆر خەڵکم بینیوە کە پارە ژیانیان بەرێوەدەبات تکایە ئێوە ڕێگەمەدەن ئەوە ڕوبدات تۆپێک پلاسیک لە ژێر مێزەکەدابوو باوکم هەڵی گرت و هەڵیدا بۆ دووەوە. من پرسیاریم لە باوکم کرد و وتم" ئەزانی چی کارێک لە ترس و هەستەکان دەکات ؟"

وتی ئەزانی دەربارەی پارە هۆکارێکی زۆرە بۆ ترس و زیادبوونی هەستەکانمان. بۆنموونە دکتۆرێک کاتێک دەیەوێت پارەکەی زیادکات بۆباشترکردنی باری گوزەرانی خێزانەکەی، هەوڵدەدات نرخەکانی زیادکات بەزیادبوونی نرخەکانی چارەسەرکردنی تەندروستی گراندەبێت بەمەش خەڵکی هەژار زەرەر دەکەن و خەڵکی هەژار لە ڕوی نەخۆشیەوە زیاتر لە دەوڵەمەند بەم هۆکارە تەنها خەڵکی هەژار زەرەردەکات ئەم نموونەیە بۆ مامۆستا و ئەندازیار و هەموو پیشەکانی تر ڕاستە بە ڕوودانی ئەم کارە ئەوا کەلێنێکی گەورە دروست دەبێت لە نێوان دەوڵەمەند هەژار

لە ئاکامدا هەژارەکەتیدا دەچێت و شارستانییەتێکی گەورە لە ناودەچێت شارستانێتی گەورە لە ناودەچێت کاتێ ئەم کەلێنە زیادی کرد لە نێوان خەڵکیدا. بۆنموونە ئەمەریکا. کەهەژاری زۆری تێدابووە لە مێژوودا و ئەوە خەریکە دووبارە دەبێتەوە کە ئێمە دەرزمان لە رابردوو وەرنەگرتووە.

واتا پێتوایە کە نرخ بەرزنەبێتەوە؟ وتی " نەخێر بەتایبەتی بە کۆمەڵگایکی خوێندن و حوکمەتێکی گەشەکردوو. نرخ پێویستە بە تەواوی دابەزێ بەتایبەتی بۆ ئەم بیردۆزەمان. نرخ بەرزدەبێتەوە لەبەر ترس و هەست و سۆزەکانمان ئەویش بەهۆی نەزانیمانەوەیە. ئەگەر قوتابخانە ئێمە فێرکات دەربارەی پارە ئەوا ئێستا پارە زۆردەبوو و نرخ دادەبەزی. بەڵکو قوتابخانە فێرماندەکات کاربکەین بۆ پارە نەك بۆ ئەوەی کە چۆن هێزی پارە بەکاربێنین. مایك گوتی " لەقوتابخانە هیچ شتێکیە دەربارەی بازرگان و ئابوری واتا تۆ ئێمە هاندەدەیت کە بخوێنین بۆ بەشی بازرگان و مەستەر بێنین تێیدا؟ بەڵێ زۆربەی کات باشە بەڵام قوتابخانەی بازرگانی قوتابیەکان فێردەکات ئەزموونیان هەبێت لە وەك بین کاونتەیە وات ئەوە کەسەی لە کۆمپانیایە کاردەکات. من بەهیوای ئەوەم کە ببین کاونتەیەك کۆنترۆڵی بازرگانیەنەکات چونکەئەوان تەنها سەیری ژمارە و زیانکەیاندن بە خەڵك و بازرگانی دەکەن چونکە من ئەوانم دەمەزراندوە لای خۆم ئەوان تەنها بیرلە کەمکردنەوەی بەهاکان دەکەن و بەرزکرنەوەی نرخەکەی. کەهۆکارە بۆ زۆر کێشە.

مایک گوتی " ئەمە وەڵامەکەیە؟ باوکەدەوڵەمەندەکەم گوتی " بەڵێ" و تۆ دەتوانیت هەستەکانت بەکاربێنی بۆ بیرکردنەوەت نەک بیربکەیتەوە لە هەست و سۆزەکانت ئەوکاتەی تۆ بەباشی هەستەکانت بەڕێوەدەبەیت، کە ڕازیبی کاربکەی بە خۆڕای من دەزانم ئەمە تەنها میوایە بەڵام هەرکاتێ من بەتۆم ڕاگەیان کە پارەت بۆ زیادەکەم تۆ فێردەبیت بیربکەیتەوە لە جیاتی ئەوەی بەهەستەکانت کاربکەیت. ئەمە یەکەم هەنگاوە. مایک گوتی " بۆچی ئەم هەنگاوە گرنگە؟ وتی تۆ ئارەزووی خۆتە ئەگەر بتەوێت فێربیت ئەوا من بە چەندەها رێگەی سەخت تاقیدەکەمەوە. کە زۆربەی خەڵکەکان لەوێبن و زۆریێ لە خەڵک بترسن بچنە ئەو شوێنەوە. ئەگەر تۆ لەگەڵ منبیت ئەوا فێرت دەکەم کە پارە کار بۆ تۆ بکات نەک تۆ بۆ پارە. گوتم " ئێمە چیمان دەستدەکەوێت ئەگەر لەگەڵ تۆ بین؟ یان ئەگەر ڕازی بین فێربین؟ وتی ئێوە ئەتوانن کۆنتڕۆڵی هەست و سۆز و ترسەکەتن بکەن وەك پێشتر پێم گوتن".

مایک وتی " ڕێگەی بیرکرنەوە هەڵدەبژێرین" بەڵێ بیرکەنەوە هەڵدەبژێرین زیاتر لە وەی وەڵامدانەوەمان هەبێت بە هەستەکانمان. " لەجیاتی ئەوەی ئێمە ترسمان هەبێت لە نەبوونی پارە دانەوەی قەرزەکان و چوون بۆ کارکردن لە دڵەوەی قەرزەکەمان ئێمە دەبێت پرسیارێك لە خۆمان کەین ئایا ئێمە بەقورسی کاردەکەین بۆ ئەوەی کێشەکەمان بەباشترین شێوە چارەسەربێت؟ زۆرێك لە خەڵکی ئێستاش دەترسن لە وەی ڕاستیەکەی بڵێن کە ترس ژیانیانی کۆنتڕۆڵکردووە. ئەوان ناتوانن بیربکەنەوە لە جیاتی ئەو ئەوان حۆیانی لێلادەدەن. مایک وتی " ئێمە ئێستا پێویستە چی کارێك بکەین؟ وەتی بەڵێ ئەو ئەوەیە من دەمەوێت

ئێوە فێریکەم کە ڕێبازی بیرکردنەوە هەڵبژێرن نەک خێرا هەڵچن و هەستی خۆتان دەربڕن. " بیرتبێت من پێم دەگوتن " کە کارکردن چارەسەری ماوە کورتی کێشە ماوە درێژەکەتانە. زۆربەی خەڵکی یەک کێشەیان هەیە ئەویش کێشەی ماوەکورتە. بۆ نموونە ترسی دانەوەی قەرزەی مانگانە. پارە ژیانیانی داگیرکردووە یان ترس و نەزانیان دەربارەی پارە.

ئەوان ئەو کارە دووبارە دەکەنەوە کە خێزانەکەیان دەیکەن ڕۆژانە هەڵدەستن و دەچن بۆ کار بەبێئەوەی بیربکەنەوە ڕێگەیەکتر نیە بۆ ئەمکارە؟ باوکە دەوڵەمەندەکەم گوتی هەستەکانیان بیرکردنەوەیانیان کۆنترۆڵکردوە نەک سەریان. مایک وتی " جاوازی چیە لەنێوان سۆز بیرکردنەوە و بەمێشک بیرکردنەوە. "

لەوەڵامدا گوتی "تۆ من هەمووکات گوێم لەوە دەبێت، " من گێم بەم شتەدەبێت وەک ئەوە زۆر باشە واتا هەمووکەس کاری هەیە و کەسی دەوڵەمەند مۆرڵێکی خراپە، هەولدەدەین بۆ ئەوەی کارێکی ترم دەسکەوێت، من موچەی زیادم قابیلە وکەسانێ ڕەخنەم لێبگرێت، من ئەو کارەم بێکخۆشە چونکە دڵنیاتوویەکی هەیە. لەجیاتی ئەمانە من ئێمە پێویستە بیرکەینەوە بەڕوونی دووربین لە هەست و سۆز. بە مۆ چونی من ئەمە باشترین وانەیە چونکە من لەڕێگەی ئەمەوە خەڵکێک دەناسمەوە کە بە هەست و سۆزیان بیردەکەنەوە یان بیکرنەوەیەکی ناڕوونە ئەم وانەیە بۆ من حێی بایەخبوو سودی زۆری پێگەیاندووم لە ژیانمدا، بەتایبەتی لەوکاتانەی بەهەست سۆز کارم دەکرد نەک بەبیرکردنەوەیەکی ڕوون. لەو کاتەی ئێمە دەگەڕاینەوە بۆ دووکانەکە، باوکمان باسی

دەوڵەمەندی بۆ دەكردین دەیگوت" دەوڵەمەندی ڕاستەقینە پارە بەرهەمدەهێنێت نەك كاریكات بۆ پارە.

ئەو بەردەوامبوو لە شیكردنەوەكانی دەربارەی ئەو كردارەی من مایك ئەنجمان دەدات، وەك دروستكردنی سەنت واتا بەقالب، ڕاستبوو بیركردنەوەكەی ئێمە هەمان بیكردنەوەی دەوڵەمەندانەیە بەڵام كارەكەی ئێمە نایاسایبوو هەم لەڕووی حوكمەت و بانكەوە، ئەو پێی ڕاگەیاندین كە ئەوە ڕێگەیەكی خراپەو نابێت لەسەری بەردەوامبن. باوكم بەردەوام دەیگوت دەوڵەمەند دەزانێت كە پارە تەنها بیرێكی هەڵیە وەك گوێزەر گوێدرێژەكەوایە و تەنها دوور لە ترس و هەستەكانە. بیركنەوەی هەڵ دەربەرەی پارە ملیۆنەها خەڵكی گیرۆدەكردوە بەوەی كە پارە شتێك زۆر گرنگە. بەڵام بەڕاستی پارە زۆر مەید ئەپە. چونكە لەبەر ئەوەی بیركرنەوەی خەڵەت دەربارەی خۆشبەختی لە پارە و كەمی زانیاری دەربارەی زانستی پارەیە، لەزۆر بەی كاتەكاندا گوێزەرەكەی كەرەكە زۆر بەهادارترە لە پارە. ئەو باسی سیستەمی زێڕی دەكرد لە ئەمەریكا كە لەسەر بەردەوامبوو، لەوسەردەمەدا هەر دۆلارەو بەقەواڵیەكی زێڕبوو. ئەوەی ئەوی نیگەرانكردبوو بەردەوامنەبوونی ئەم دلۆار و ئاڵتونە لەگەڵ قەواڵەی زێڕی. بەڕوونی ئەمە هەموو شتەكان پێچەوانەدەبنەوە ڕودلوی ماحۆش ڕودەدا. وەك چینی ناوەندی كە ژیانیان تێك دەچێت بەهۆی ئەرەی ئەوان هەمیشە پارەیان بەشتێك گرن داوە لەقەڵەم بۆیە هەمیشەكاریان بۆكردوە هەم بۆكۆمپانیا و حوكمەت، بەڕاستی ئێمە لەمانە تێنەدەگەیشتین.

درك یەكومبووەكانی تریكە

" كاتێ كە ئەوە سواری سەیارەكەیبوو لە نزیك ماركێتەكە گوتی بەردەوامبن لە كاركردن، بەڵام ئێوە هەرزوو كرێكەتان لە بیردەكەن. ئەمە ئاسانە بۆ ئێوەی گەنج كەوابن، بەردەوامبن لەبەكارهێنای مێشكتان و كاری خۆڕای. هەرزوو مێشكتان ئەو ڕێگەیانەتان بۆدیاری دەكات ك پارەی تێدا بەدەستدێت زۆر زیاتر لەو پارەی من كە دەتاندەمێ. ئێوە درك بەوەدەكەن كە كەسی تر هەرگیز دركی پێناكات. ئەوە دەرفەتێكەو هاتوە بەپیرتانەوە، ئەم دەرفەتە هەرگیز ڕێمەكەتوە بۆكەسانیتر چونكە ئەوان تەنها دەگەڕێن بۆ كاری سێكیورەتی. ئەمە هەموو ئەوانەیە كەئەوان بەدەستی دێنن. لە كاتێدا كاتێ تۆ درك بە دەرفەتێكدەكەیت ئەوا تۆ بۆ تەواوی ژیانت ئەوانە دركیپێدەكەت. كاتێ تۆ كارێك دەكەی كە خۆم فێرم كردووی ئەوا تۆ لە گەورەترین داوی جیهان ڕزگارتبووە، پاشان ئەو ڕۆژی من و هاوڕێكەم كەلوپەلەكانمان هەلگرت و خواحافیزیمان لە خاتو مارتن كرد و ڕۆیشتین بۆ پارك واتا بۆ ئەو شوێنەی كە لەگەڵ باوكەدەوڵەمەندەكەمان گفتوگۆی زۆرمان كرد.

ئێمە دوای كاركردن دەچووی بۆ قوتابخانە و كارماندەكرد بەخۆڕای و گفتوگۆماندەكرد و بیرماندەكردەوە دەربارەی ئەوەی فێربكردین لە كۆتای ئەمە تێوارەكەی من كارەكەمم تەواوكرد و خواحافیزبووم لە خاتو مارتن كرد لە دوكانەدا كتێبە كارتۆنیەكانم بینین لە سەر ڕەفەی دووكانەكە، زۆر بەلای منەوە گرانبوو كە ئێستا پارە وەرناگرم بۆ ئەوەی

ئەو کتێبەی پێبکرێم و خۆشم پارەم نیە. بەڵام لەو کات و ساتەدا خاتو مارتن کارێکی کرد هەرگیز شتێوام لێنەبینیبوو پێشتر.

خاوت مارتن وەرەقەی کتێبە کارتۆنیەکانی هەڵدەگرتەوە و دەیبەستە دۆلابێکەوە. من پێمگوت بۆچی وایان لێدەکەیت گوتی ئەوە فرێیاندەدەم. یان دابەشکارەکە دێت و دەیانبات بۆ ئەوەی کتێبی تازەی لێدروستبکەن. پاشان دابەشکارەکەهات و پێمگوت " من دەتوانم ئەوانە بەرم گوتی بەڵێ بەڵام بە مەرجێ کە نەیان فرۆشیتەوە. من ومایک چوینەوە بۆماڵەوە شوێنێکی باشمان بۆئەمانە دۆزیەوە واتا ژوری سەرەوەی ماڵی حۆمەن و پامانکردەوە و وەرقەکانمان تێبدو جوان رێکمانخست و خوشکە بچکۆلەکەی مایمان وەک بەرێوەبەری ژوری کتێبخانەکەمان دامەزران. ئێمە بیرێکی نوێمان داهێنا بریتیبوو لە بەکرێدانی کتێبەکان بەمداڵان واتا خوێندنەوەیان هەر لەژوورە لە رۆژێکدا کاژێر ٢: ٣٠ بۆ ٤: ٣٠ کارمەندەکرد هەرمنداڵێک دە سەنتمان لێدەسەند بۆ خوێندنەوەی کتێبەکان. پاشان خوشکەکی مایک منداڵەکانی دەپشکنی بۆ ئەوەی دڵنیابێتەوە کە هیچیان نەبردووە. تێکرای ئەو پارەیە کە بەدەستمان دەهێنا لە هەر حەفتەیە ٩٫٥٠ دۆلاربوو یەدۆلارمان دەدا بە خوشکەکەی مایک سەبری کارەکەی لەگەڵ خوێندنەوەی بە خۆڕای. من مایک سەردەومبووین لەسەرکارەکەمان هەموو شەمانێ کە کارەکەمان تەواوەکرد دەچویت لە مارکێتەکانیتر ئەوە وەرەقانەمان کۆدەکردەوە بەڵێمان وەردەگرت کە نەیفرۆشین بەڵێ هەندێک شڕبوون بۆیە ئێمە دەمانسوتاندن ئێمە هەوڵماندە تۆفیسێبکینەوە بەڵام کەسمان نەدۆزیەوە کەمتمانەی پێبکەین جگەلە خوشکەکەی مایک.

لەسەرەتای ئەو تەمەنە کەمەوە ئێمە توانیمان کارێکی باشبکەین بەڵام کێشەمان بۆ دروستبوو لە کتێبخانەکەمان بەبوونی شەڕ لەنێوان منداڵەکاندا هەر لەبەر ئەم هۆکارە دوکەدەوڵەمەندەکەمان پێشنیاریکرد کە واز لەو کارە بێنین، وتی من دەمەوێت شتێ نوێتان فێربکەم ئێمە گوتمان ئێستا دەزانین کە دەبێت پارەکاربکات بۆ ئێمە و خۆمان ڕابێنین کە دەرفەتەکانی ژیان بقۆزینەوە و بەکاریبێنین، بەکردنی ئەم کارەبازرگانیە ئێمە سەلماندمان کە پشتبەکاری خۆماندەبەستین نەک موچەی کارکردن. ئەم بزنسەمان باشترین کاربوو بۆ وەبەرهێنانی پارە نەبێتەوەی خۆمان نادەبین لەوەیدا. ئێمە پارەمان بەدەستهێنا هاوڕێ لای ئەوە زۆر لەوەزیاتر کەخۆی هەفتانە دەیدەبینی.

بەشی دووەم

وانەی دووەم

بۆچی ئێمە فێری زانستی دارایین؟

لەساڵی ١٩٩١ مایکی هاوڕێم شوێنەکی باوکی گرتەوە، وتا چوە شوێنی باوکی کارەکانی ئەم بەڕێوەی دەبرد زۆر لەباوکی باشتر. ئێمە دووجار یەکترمانبینی لە یارگایەکی گۆلف. ئەو خۆی و خێزانەکیە بەشیوەیە دەوڵەمەندبوون زۆر لەوەزیاتر کە وێنایدەکەیت. پێشتر باوکی سەروەت و سامانێکی زۆر پێکەوەنابوو لەو ناوچەیەدا و ئێمەی بەبەشی پێکەیاندبوو.

لەساڵی ١٩٩٤ من خانەنشینبووم لە تەمەنی ٤٧ ساڵیدا و خێزانەکەم کیم لەتەمەنی ٣٧ ساڵیدا، بەلام خانەنشینبوون واتا مەکردنی کار ناگەیەنێت بەڵکو لەوکاتانەوە شتێکی زۆر چاوەڕوان نەکراو ڕوویدا کە بریتی بوو لە زیادبوونی سامانەکەمان بەڕێژەیەکی زۆر و ئەتۆماتیکی ئێمە نەمانتوانی کاربکەین و کارنەکەین بەلام سەرمایەکەمان زۆر زیادیکرد بەلای منەوە ئەمە وەک ئازدیەوابوو بۆ مان، ئەسێتەکەمان زۆر زیادکرد بە هەوڵدانی خۆمان هەروەک چاندنی دارێک و ئاودانی بۆ ماوەی چەند ساڵێک و پاشان کە گەورەبوو پێویستی بەئاودان نابێت، ڕەگەکانی تەواو چوبوونە قوڵایەوە

سێیەرداره‌کە لەبنیا دەحەسایەوە، مایك برپاریدا کە سەروەت و سامانەکەی بارکی بەڕێوەبەرێت و من خانەنشینبوو.
کاتێ من وتاردەدەم بۆ خەڵکی ئەوان پرسیارم لێدەکەن ئامۆژگاری تۆ بۆم چیە؟ پێیوستەکات ئێمە چیبکەین؟ چۆن ئەوان دەستپێبکەن؟ من ئەم کتێبەم بۆ پێشنیارکردن. ئەوان چیکارێك بکەن بۆ ئەوەی منداڵەکانیان بەباشی ئامادەبکەن و پێبگەیەنن؟ نهێنی سەرکەتن چیە؟ من چۆن بوومە ملێۆنەر من هەمیشە ئەم ئارتیکلم دەهێنایەوە بیری خۆم

بازرگانی دەوڵەمەندترین

لە ئوتێلێکی کە ناردەریا لە شیکاگۆ لەساڵی ۱۹۲۲ کۆبوونەوەیەکی بازرگانی و سەرکردەکان بەڕێوەچوو. لەنێوان ئەو بازرگانانەدا کەسایەتی چارلس سشواب لێوو کە بەڕێوەبەری گەورەترین کۆمپنیابوو لەبواری سەربەخۆی ستیدا واتا مادەی ستیل. و سامیوڵ ئنسوڵ کە بەڕێوەبەری بەشی گاس و کارەبا، هاوارە هۆپسۆن بەڕێوەبەری گەورەترین کۆمپانیای گسسوو، ئیڤار کروجێر کەبەڕێوبەری باریە نێودەوڵتیەکان، لیۆن فرەی کەبەڕێوبەری بانکی نێودەوڵەتیی، ریچارد ویتنی کەلە ولایەیت نیۆرك بەڕێوبەری کرین فرۆشتنی شتوومەك، ئەرز کۆتن و جێس لیفمۆر کە دورگەورەترین جامبازی شتوومەکبوون. ئەلبێرت فۆڵ کە ئەندامی ئەنجومەنی وەزیرانبوو. پاش ۲۵ ساڵ ۹ کەسە لەوانە کۆتایی بەکارەکەیان هێنا یان بەهۆی مردنەوە بیت یان خانەنشینبوونەوەبێت سچوبا مرد بەبێ ئەوەی پارە لە دوای خۆی جێبهێڵێت و ئنسوڵ

گروحێر و کۆلتۆن مردن ویتنی و ئەلبێرت زندانی کران و فراسە و لیڤەرمۆر خۆیاکوشت.

من زۆر نیگەرانم ئەگەر یەکێ بپرسێ ئەو پیاوانە چیا بەسەر هاتووە. ئەگەر سەیری تەئریخی ساڵی ١٩٢٣ بکەیت بۆ ١٩٢٩ ئەوا بوورگای بەتەورەتی لە دارماندابوو و مارکێتەکان بازاڕیان تێکەمی کردبوو ئەم ڕوداوە کارگەری گەورەی هەبووە لە سەر ئەم پیاوانە. پێویستەکەمان لێرەیە، ئێمە ئێستا لە سەردەمێدا دەژین کە زۆر خێراتر و گەشەکردو ترە لە لەسەر دەمی ئەم پاوانەی کەپاسمانکرد. لە ٢٥ ساڵی داهاتوودا من گوماندەبەم ڕێژەی بازرگانی و وەبەرهێنان زۆر زیادبکات بە بەراورد بەو سەردەمی پێشوو. بەلام من زۆر لەوە نیگەرانم کە خەلکی زیاتر جەخت دەکەنەوە سەر پارە نەك فێربوونی زانستی پارە و فراوانکردنی بیرکردنەوەیان. ئەوان دەوڵەمەندەبن و وادەزانن پارە هەموو کێشەکەیان بۆ چارەسەردەکا بەڕاستی من زۆر لەم بیرکردنەوەیە دەترسم. چونکە ئەگەر پارەی زۆریش بەدەستبێنن، بەلام زانیاریت لەسەر بواری ئابوری نەبێت ئەو هەر خێرا لەدەستیدەدەن.

زۆربەی خەلکی ئەم ڕاستیە تێناگەن لە ژیانیان ئەو گرنگیە کە تۆ تچەند پارە کۆدەکەیتەوە ئەوە گرنگە کە تۆ چۆن پارێزگاری لێدەکەیت هەروەك ئەو چیرۆکانەی ڕۆژانە دەیبیستین کەکەسێك خێرا دەوڵەمەند دەبێت و هەر خێرا موفلیسدەبێت، لەملێبڕیەوە دەچنەوە قۆناغی سەرەتا.

چەندەها نموونەی ترمان لایە وەك پارێزانەکان کە لەماوەیەکی کەمبووبەتە ملیۆنەر بەلام وەك پارێزانێ کە لە تەمەنی ٢٤ ساڵیدا

توانیبێتــە ملیۆنــەر بــەڵێم ٢٤ ســاڵی لــەژێرپردا دەخــەوت و ســەیرەی دەشۆدر و داوای پارەی لە هاوڕێکانیدەکرد ئەمانە بۆچی ڕوودەدەن ئەگەر ئێمە زیـاترێکی باشمـان هـەبێت دەربارەی لایـەنی ئـابوری ئـەم ڕوودوو کەمدەبنەوە لە ساڵی ١٩٩٧ دەبینین زۆرێله خـەڵکی بوونەتە ملیۆنێر من بەمە دڵخۆشم بەلام ئەوگرنگە کە چۆن ئەوپارەیە بپارێزێت، هەر ئەو پارەیە پارەی کەبەرهەمبێنێت.

حـەلکی زۆر لـێم دەپرسـن مـن لەکـەوێوە دەسـتپێبکەم، یـان چۆن خێرادەوڵەمەندبم؟ بەلام زۆربەیان بەوەلامەکەم نیگەراندەبن چونکە من باوکی دەوڵەمەندم ئەوەی فێرکردووم کە لەپێشا فێری زانستی ئـابووریم ئەمە ئەو بیروبۆچونەیە کە لەباوکی دەوڵەمەندم بۆم ماوەتەوە و هەمیشە پیـادەی دەکـەم، هـەروەك پێشـتر وتوومـە بـاوکی دەوڵەمەندەکـەم ئامۆژگاری دەکرد کە کتێب زۆر بخوێنمەوە

ئەگـەر تـۆ بتـەوێت بینایـەك دروستبکەیت دەبێـت لەپێشا بناغەکەی بنیادبنێیـت و بناغەکـەی دەبێـت نزیـەی ١٢ بـۆ ١٣ سـانتیم کۆنکرێتبێـت ئەگـەر ئـەم کـارە نەکـەی ئـەوا خانەوەکـەت ئەگـەر ڕوخـانی هەبـە بـە هەرکاتێکدابێت. سیسـتەمی قوتابخانـەکان دروسـتبووە لـە سـەردەمی سەردەم کشتوکالیەوە ئـەم سیستەمە ئەوەکانما پێدەکەبەیێت بەبێ بناغەیەکی پتـەو دەربارەی بـواری دارای و ئـابووری. بـەلام مـن و مایك بنەمایەکی ئابوورمان هەبوو چونکە باوی هەر لەمنداڵیـەوە فێری کردی و مەبیدیمانی.

دەکرێـت ئێسـتا بـواری ژمێریـاری ناخۆشـترین بابـەتبێت لەجهانـدا لەوانەیـە ئەمـە دوبێنـە شـتێك سەرلێشـێوێنەر. بـەلام ئەگـەر تۆتـەوێت

دەوڵەمەندبیت، دەبێت ئەم بابەتە ببێتە گرنگترین بابەت لە لات. پرسیارەکە لێرەدایە ئایا تۆ چۆن دەتوانیت ژمێریاری کەنەو وەسفانەی بۆی کراوە لێ جیابکەیتەوە و فێری منداڵەکانتی بکەیت؟ وەڵامەکەی زۆر سادەیە بەم وێنەیە دەتوانیت فێریانبکەیت. باوکە دەوڵەمەندەکەم من و مایک فێری ئەمبابەتەکردوە هەر لەمنداڵییەوە و بیاعەیەکی پتەومان هەیە. ئەو چەند ڕێگەیەکی سادەی هەبوو بۆ فێرکردنمان بۆ چەند ساڵێک من وێنامدەکێشا و چەند وشەیەکمان بەکاردەهێنا. من و مایک بەسادەی تێگەیشتبووین دەربارەی وێنەکێشانەکە، جولەی پارە دوای چەند ساڵێک باوکە دەوڵەمەندەکەم ژمارەی بەکاردەهێنا. بۆ مایک ئەم شێوازە ئاڵۆزتربوو چونکە ئەو ملیۆنان دۆلاری لەژێردەستابوو و شکرنەوە جیاکردنەوەی کارێکی گرانبوو. بەلام بۆمن ئاسانبوو چونکە وەک ئەو پارەی زۆرم نەبوو. بەلام ئێمە تائێستا هەر لەسەر ئەو نەخشە و پیلانە دەڕۆین کە باوکی بۆ کێشاوین و منیش هەر ئەوەتان بۆدەکێشم. چونکە ئەم وێنەیە یارمەتی ئێمەیدا کە لە ئابوریەکی کەمەوە بگەینە ئەم ئاستە.

یاسای یەکەم: تۆ پێویستدەکات جیاوازی نێوان وشەی asset و liability. ئەگەر تۆمەتەوێت دەوڵەمەندبیت دەبێت ئەم یاسایە بزانیت. ئەوەیە کەمێک وشکبێت. بەلام زۆبەی خەڵک نازانن گرنگەری ئەم یاسایە زۆبەی خەڵک لەکێشەیەکی گەورەی ئابووریدان چونە نازانن جیاوازی نێوان ئەم دوو وشەیە ئەسێت و لایەبلیتیت.

زۆرێک لەخەڵکی پێویستیان بە ئەسێتە بەلام چیمنی ماوەند لایەبلیتی بەکاردێنن ولەدەرائن ئەسێتە. کاتێ باوکی ئەم بەبەتەی من شیکردنەوە ولەمدەرلی گاڵتەدەکات. بەلام کاتێک بووبەی هەرزەکار بۆمان دەرکەوت

کە ئەمە نهێنیی دەوڵەمەندبوونە. ئەمە خاڵێکە دەمێت بووەستین و بۆ ماوەیەکی درێژ بیری لێبکەینەوە. لەوکاتەدا مایک لە باوکەدەوڵەمەندەکەی پرسی مەبەست چیە لە ئەسێت؟ لەوەڵامدا گوتی " پێویستە زۆربیری لێکەنەوە ئەگەر هەریەئاسانی بیزانن ئەوا کارگەریەکی ئەو تۆی نابێت. هەر لەبەر ئەمە ئەم بیرۆکەیە کەمێ ناڕوونە و گوێ لێنیدەگەیت.

من گوتم " تۆ مەبەست ئەوەیە کە ئێمە پێویستە ئەسێت فێربین و وەربگرین و پاشان دەوڵەمەندەبین.

باوکی سەری لەقاندوو گوتی "ئەوەسادەیە" ئەی باشە ئەگەر سادەیە بۆچی خەڵکی زۆریەنەی دەوڵەمەند نابێت. بەپێکەنینەوە گوتی " چونکە ئەوان نازانن جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبلێتیتی.

من بیرمە لێمپرسی چۆن گەنجەکان ئاوا ڕەفتاریان تائێستا هەرنەزانی ئەگەر ئەمەسادەیە و گرنگە بۆچی ئەوان هەوڵی ئەوەمادەن فێربین؟ ئەم پرسیارەمان وای لە باوکی کرد کە شیکردنەوەیەک دەربارەی هەردوو چەمکی ئەسێت و لایەبلێتیت.

سەبارەت بەگەنجەکان ئەم زۆر گرانە شیبکرێتەوە. بۆچی؟ لەبەر ئەوەی گەنجەکان لەم بۆخەدا زیرەکن، واتا ئەم بیرۆکەسادەیە بۆ ئەوان گرندەبێت چونکە ئەوان فێری چەند شتێکی جیاوازبوون لە قوتابخانە بۆ نموونە بانکەوا و زمێریار ئەم پسپۆڕیانە فێربوون بۆیەش ئاسان نابێت کە جارێکی تر ئەوان بینەوە بەمنداڵ و ئەو بیرۆکەیان فێربکەن.

باوکەدەوڵەمەندکەم بڕوای بە ڕێسای KISS هەیە واتا لێکەری باهەر بەسادەیی بمێنێتەوە. هەروەک چۆن ئەو ئێمەی فێری ئەم ڕاستە

ئابوریـەکربوە بۆتـە ساعەیـەکی بنچـینەی بۆمـان. باشـە هۆکـاری سەرینێکچـون چـیە؛ چۆن شـتێکی سـادە دەبێتـە ششـتێکی گـران و ئاڕەحـەت؟ چۆن خـەڵکی بڕوایـان بـە ئەسـێت نیـە و ڕاسـتی لایـەبلیتی؟ وەلامەکەی دەنرێتەوە بە زانینی فێربوونی زانستی ئـابوری و بازرگـانی لێرەدا جەخدەکەیەوە لەسەر وشەی خوێنـەوەر نـەك خوێنـەوار لـەبواری ئابوری، پێناسەی ئەسێت و لایەبلیتی هیچیان پێناسـەناکرێن بـە وشـەی، ئەگـەر تۆ بـە فەرهـەنگ بتوەوێت مەبەسـتەکەی تێبگـەیت ئـەوا سـەرت لێتێکدەچێت لەولنەی ژمێریارەکـان شـتێکی نێبـزان بـەلام بـە زۆرینـەیە خەڵکی شتێك هەستپێنەکراوە.

کاتێك کەئێمـە منـداڵبووین بـوکەدەوڵەمەندەکـە پێیـدەکوتین" پێناسـەی ئەسێت بە وشەناکرێت، بەلام بەژمارەدەکرێت. ئەگـەر تـۆ مـەتولی ژمـارە بخوێنیتـوە ئـەوا تـۆ نـاتوانی لـە ئەسـێت تێبگـەیت. لـە ژمێریاریـدا باوکەدەوڵەمەندەکەم " وتی ئەمە ژمارە نیە بـەلام ژمـارە چیت پێدەڵێت. وەك وشە وایە بەلام وشەنیە. بەلام چیرۆکێکەی وشەیەکە کە پێتدەڵێت زۆربـەی خـەڵك کـە ئەمـە دەخوێنێتـەوە لێـی تێدەگـەن، ئەمـەپێی دەڵـێن خوێندنەوەی لێتێگەشتنانە. ئێمە توانای جیاوازمان هەیە بۆ تێگەیشـتن لـە وشتانەی کەدەیخوێنیـەوە بـۆ نموونـە ئەگـەر مـن موبایـل بکـڕم و کتێبێکی لەگەڵدابێت واتا کەتەلۆك دەربـارەی پرۆگرامـەکانی و چۆنیەتی پڕکوردنی بەرنامـەکان. ئەوشـێتانەیە ئەگـەر مـن بچـم کەتەلۆکەکـەی بخوێنمەوە چونکە هیچ شتێك ئەونەی پرۆگرامی موبایـل گرنیـە. مـن ئەتوانم وشەکان بخوێنمەو بەلام لێیتێی تێناگەم مـن ئـەنجامێکم دەسـت

دەکەوێت. ئەمەش هەمان شتە دەربارەی ڕوونکردنەوەی ئابووری بۆ زۆربەی خەڵکی

ئەگەر تۆ ئەتەوێت دەوڵەمەندبیت ئەوادەبێت بتوانی لە ژمارەکان تێبگەیت، من لە باوکەدەوڵەمەندەکەمەوە بیستوومە کە دەوڵەمەندەکان ئەسێت وەردەگرن و هەژارەکان لایەبلیتی. لێرەدا ئێمە جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبلیتی دەردەخەین، هەرچەندێکە کە زۆرێک لە پسپۆڕانی ئابووری و ژمێریاری پێناخۆشن. بەڵام ئەم وێنەیە بناغەیەکی باشبوو بۆ ئێمە دەربارەی زانستی ئابووری. بۆ ئەوەی ئەم دوو مندالە تێبگەیەنێت باوکی دەوڵەمەندم نموونەی سادەی زۆر دەهاوردەوە، دوور لە ئاڵۆزی.

ئەمە کاشفلەوەیەکە بۆ شێوازی ئەسێت

ئەم خشتەی سەرەوەی داهاتە واتا ئەو داهاتەی بەدەستیدێنیت لە چەند هەفتە و مانگ و ساڵی داهاتوودا لەگەڵ ڕێژەی داهات و تێچوو واتا ئەو

پارەی بەدەستی دێنن و ئەوەی سەرفدەبێت، خشتەکەی خوارەوەش پێدەگوترێت تەرازووی گشتی واتا تۆچەندێکت هەیە و چەندێک قەرزاری، واتا بەکاتی خۆیایەبێت بۆیە وای پێدەگوترێت چونکە دەکرێت ئەسێت و لایەبلیتی دژیەکن زۆرێک لەئابووری ناسان نازانن جیاوازی نێوان ئەم ستەیتمێنت و بالانس شیت مکەن، بۆیە لەسەرەتای کتێبەکە باسی چیوەزیەکەیمانکردووە، یەکێك لەکێشە ئابووریەکان بریتیە لەوەی خەڵك نازانن مەبەستی و مەئنای ئەم دووچەمکە (ئەسێت و لایەبلینیت) ئەمەش هۆکارە بۆ بەمەڵدابردنی زۆرێك لەخەڵکی چونکە ئەوان مەبەستی وشەکە

بە

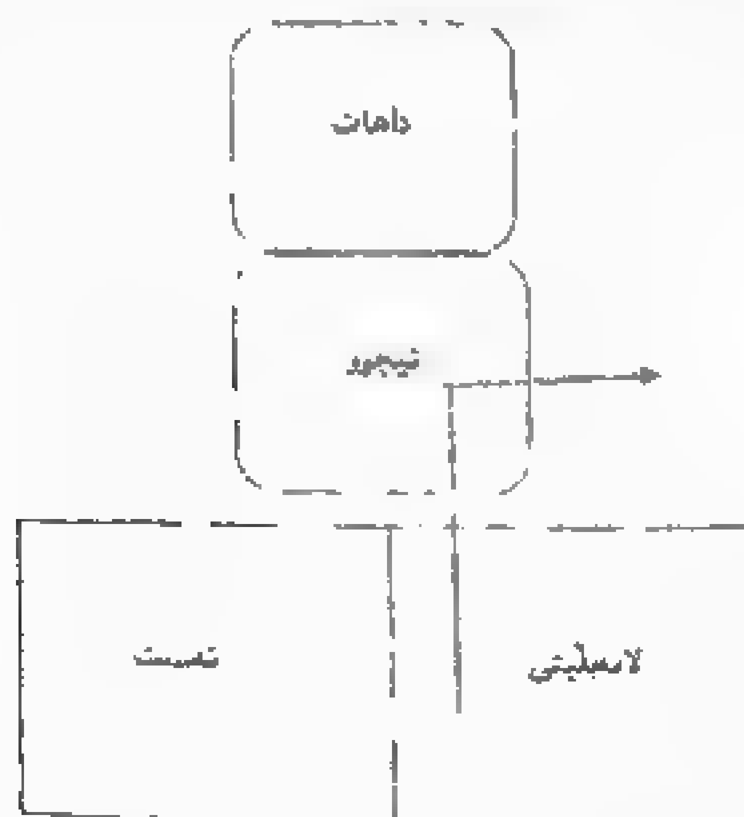

بەرەنگ وەردەگرن. ئەگەر ڕامێتان بکەی بە ژمێریارێك بێگومان ئاستەرلەبەقی حەلکی، بۆیە ئەگەر ئەم وشیە لە مەعەنگ دەربێن

تێگەیشتنی فوورسدەبێت. هەروەکو پێشتر گوتم " باوکی دەوڵەمەندم فێریکردووین، کە ئەسێت (asset) واتا ئەو پارەی کەدێتە باخەڵتەوە واتا بەسوودە.

ئەمەش شێوازی کاش فلەوەیە بۆ لایەبلێتی.

ئەم وێنەیەدە پێناسەی هەردوو چەمکی ئەسێت و لایەبلێتیم بۆ کردوون، کە ئاسانترە لە پێناسەی وشەی فەرهەنگی. ئەسێت واتا دەستکەوتنی پارە و ماتەکەرفاست، بەلام لایەبلێتی واتا دەرهاوردنی پارە لەگیرفانت ئەگەر تۆ بتەوێت دەوڵەمەندبیت ئەمە زۆرگرنگە کەتۆمێتربیت.

ئەگەر تۆ نەتەوێت هەژاربیت ئەوا هەموو ژیانت با لەسەر لایەبلێتیت یان ئەگەر ویست و دەوڵەمەندبیت با هەمووژیانت لەسەر ئەسێتبێت.

توانی نووسین و خوێندنەوە لە هەردوو ژمارە و وشەدا بنچینەی هەوڵدانی ئابوورییە. ئەگەر خەلکانێك کێشەی ئابووریان هەبێت یان ئەوەتا خوێندنەوەی ژمارەکان و وشکان مارلن یان لێیان تێناگەن. دەوڵەمەند بۆ دەوڵەمەندە چونکە، ئەوان خوێنەوارتر و رۆشنبیرتر لەخەڵکانی ترن لەبەر ئەوە ئەگەر تۆ ویستو دەوڵەمەندبین دەبیت زۆر باش خۆت فێری خوێنەوارییکەیت و توانای تێگەیشتنت زۆر باشبێت ئەم تیرمیەی خوارە سشانەی بۆ کاشفلەوە. ژمارەکان بەتنیا زۆر بچووکن هەروەها وشەکاس بەلام ئەمە چیرۆکی کۆکردنەوییە لە راپۆرتی ئابووریدا خوێندنەوەی ژمارەکان واتا گەڕان بەدوای پلۆتی چیرۆکەکە. چیرۆکەکەمان ئەوەیە کە کەی لەکوێ کاش فلەوەپودەدات. چیرۆکی ئابووری بریتیە لەوچیرۆکەی کە لە ٨٠٪ خێزلەکان کاردەکەن بۆ ئەوەی بەرەوپێشبچن، بەلام ئەوان

ەتوانن چونکە ئەوان لەژیانیاندا لایەبلیتی پەیوەدەکەن لەبەری ئەسێت بۆنموونە لەم کاشقلەوەیەدا باسی خەڵکی هەژاردەکات کە سوڕی ژیانیان چۆنە.

کار

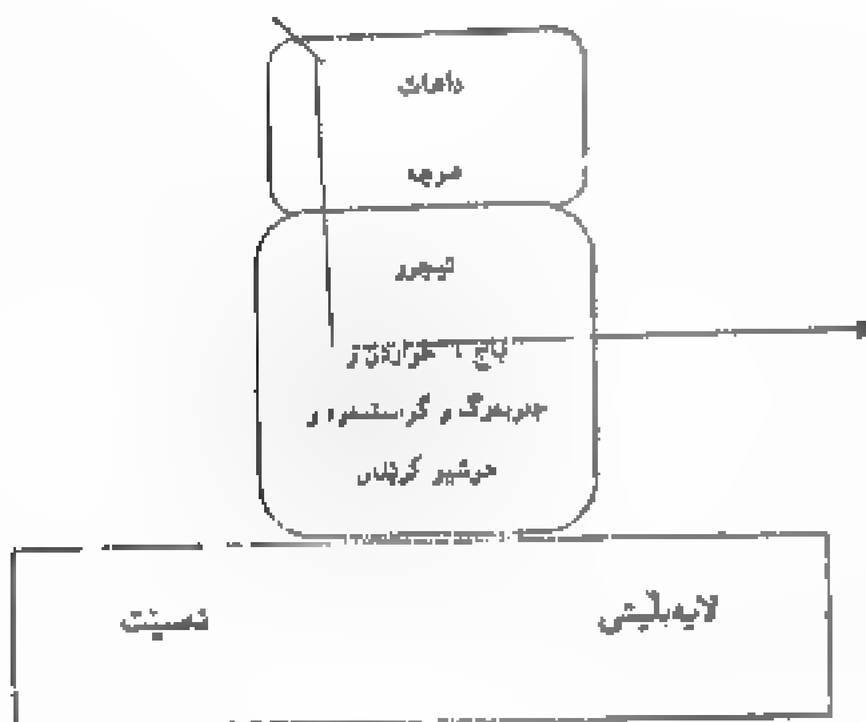

ئەم وێنەی خوارەوە کاشفلەوەی چینین ناوەندە.

کار

داهات

تێچوو

لایەبلێتی

ئەسێت

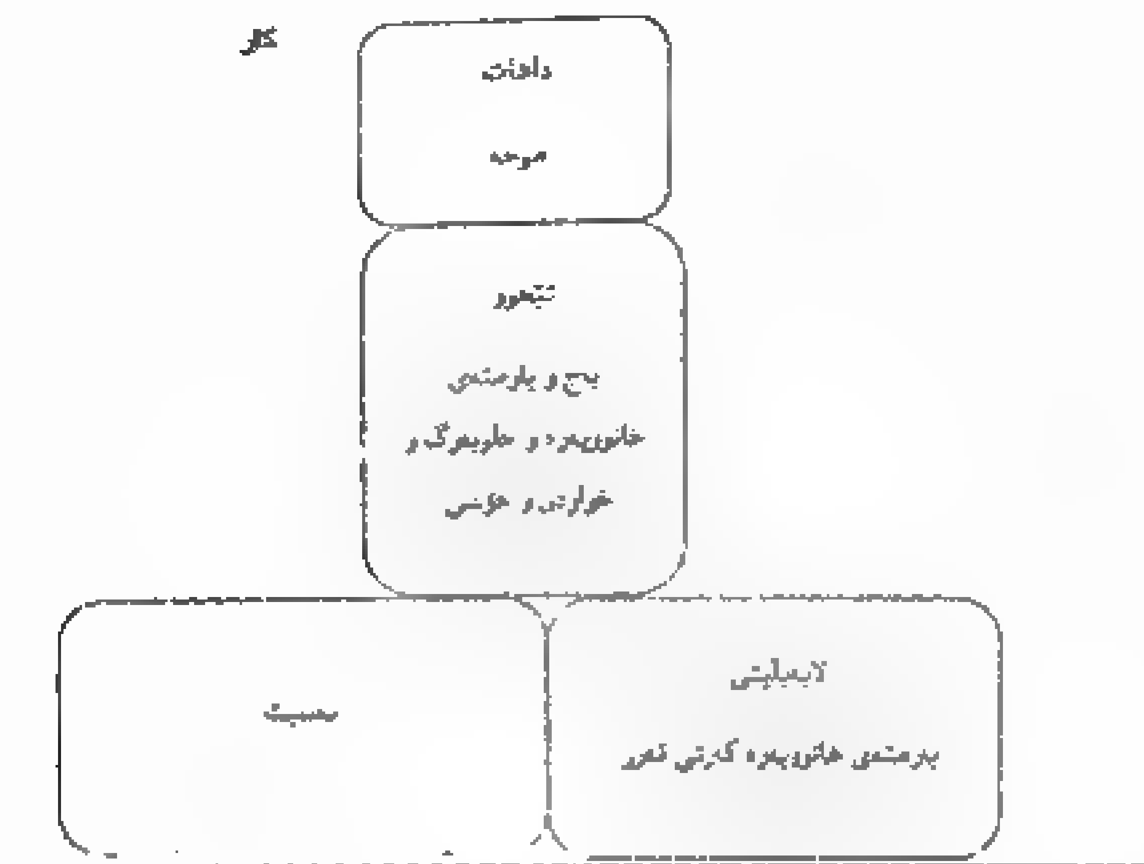
داهات
موچە
تێچوو
باج و پارەدانی
لایەبلیتی

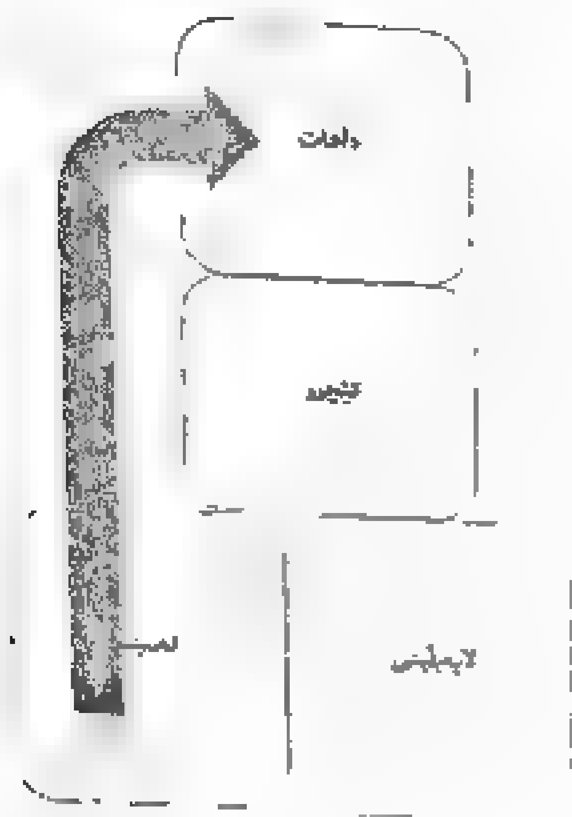

داهات

[illegible]

[illegible]

تێچوو

[illegible]

[illegible]

خانووبەرە

[illegible]

هەموو هێلکارێکان بە شێوازێکی سادە ڕێکخراوەتەوە، هەموو کەسێك لێچوون پێدەدات لەژیانیدا. وەك خواردن و جل و شوێنی حەوانەوە. ئەم هێلکاریە پشاندەدات کە چۆن کاشفلۆوە بەڕێوەدەچێت لە ژیانی کەس هەژار و چینی ناوەند و دەوڵەمەند. ئەم کاش فلەوە چیمان پێدەڵێت؟ ئەم هێلکاریە باس لەوە دەکات کە چۆن پەرەکەیان بەڕێوەبەرن. پاشان چی بکەن کاتێك کە ئەوان پارەیان بەدەست هاورد.

هەر لەبەر ئەم هۆکارەش نموونەی پیاوێکی دەوڵەمەندی ئەمەریکمان هاوردەوە، چونکە پێموابێت ئەمە کێشەی زۆرێك لە خەلکیە. کەبریتیە لەوەی خەلکی وادەزانێت پارە هەموو شتەکان چارەسەردەکات هەر لەبەر ئەوەش زۆرنیکەرانەدەبم کاتێك کەێك پێمدەڵێت دەمەوێت دەوڵەمەندبم زۆربەخێرای یان لەکوێوەدەستپێبکەن؟ یان دەڵێن من

بوومەتە ژێرباری قەرزێکی زۆرەوە پێویستم بەپارەیەکی زۆرە بۆ چارەسەرکردنی کێشەکەم

لەڕاستیدا، پارەی زۆر چارەسەری کێشەکەناکات. بەڵکو لەوانەیە کێشەکە زیاتر زیاترکات پارە هۆکارێکی سەرەکی بۆ زیانکردنی کێشە و گرفتەکاسی مرۆڤ پارە زۆربەی جار نیشانە دەخاتە سەر ئەو شوێنەی کە ئێمە نایزانین. ئەمە بۆچی؟ زۆربەیکنەکان کاتێك کەسێك پارەیەکی زۆری دەیدەکەوێت بەماوەیەکی کەم ئەهۆی چەند شتێکەوە وەك (مانەوەی سەروەت و سامانە لە باوانەوە، بۆجەی زۆر، بردنەوەی یانسیب) بەڵام هەرزوو ئەو بڕەپارەیە بەدەستدەدەن دەگەڕێنەوە دۆخی جاران. لەوە ناخۆشتریە کاتێك بڕپارەیەکی زۆرت پێبێت و لەناکاودا لەدەستیدەدەیت. پارە تەنها وەك شتێکی ئاشکراوایە کە بە شێوازی کاشەلەوە لەمێشکدا دێت و دەچێت. ئەگەر شێوازەکە وابێت تۆ هەرچیت دەستکەوت خەرجیدەکەیت ئەی وەکە ئەوە وایە کە رێژەی سەرفکردنی پارە روو لە زیادبوونە. هەروەکو وتراوە هەرچی رووبەدەستی بێتی زوو لەدەستت ئەچێت. من لەمنداڵیەوە پێمگوتراوە مرۆ بۆ قوتابخانەو فێری شتێکبەو پسپۆڕیەبەدەستبێنە ئەمانە گرنگن ئەگەر ئێمە لە فێربین دەربارەی پارە شامەشاسی قوتسفەن. کاتێ کەم لەقوتابخانەبووم لە ساڵی ١٩٦٠ کە تەلەبەیەك زیرەك بوایە ناودەردەکرد و خەڵکی رێزێکی زۆریان لێدەگرت پێیدەگەت تۆ دەبیتە دکتور ئەمە تەنها لەبەر ئەوەی دکتور پارەی باش وەردەگرێت بەڵام ئەمڕۆ دکتۆر رووبەڕووی کێشەی ئابوری بۆتەوە بەشێوازێك کە من هەرگیز ئاواتی پێناخوازم. چونکە

هـەموری لەلایـەن کۆمپانیاکـان و داوەدکارەکـان و حوکمەتـەوە کۆنتڕۆڵکراوە

کاتێکە منداڵەکانمان دەچن بۆ یاری گۆلف و تایگروود و کۆمپیتەر بێد و موڤی ستار و ڕۆکستار و بیوتی کوین و پان کرین و مرۆشێن لەسەر شەقامەکان بۆچی دەچن تەنها لەبەر ئەوەی شوێنێکە بۆ نلوبانگ و بەدەستهێنانی پارە. ئەمەش هۆکارێکی سەرکی ماندانی منداڵەکانمانە لە قوتابخانە. لەگەڵ ئەمەشدا کەئەوا دەزانن ئەم پیشەیە بەدەستی دەهێنن زۆر سەرکەوتووبە لەگەڵ ئەکادیمی سەرکەتن. لەبەر ئەوەی قوتابی قوتابخانە تەواو دەکات بەڵام هیچ پسپۆڕیەکی نیە دەربارەی پارە و ئابوری

زۆربەی دەچواتی قوتابخانە لە پیشەکەیاندا زۆر سەرکەوتوون بەڵام دواتر ڕووبەڕووی کۆمەڵێ گرفتی ئابوری دەبنەوە. ئەوانکاری گرندەکەن بەڵام سەرکەوتوو نین. ئایا ئەوان بۆچی مارلنن پارە بەرهەمبێنن ؟ یان بۆچی نازانن پارەکانیان سەرمەکەن؟. یان پاشئەوەی پارەکەیان بەدەستهورد چیکارێك ئەنجامبدەن؟ ئەمە پێیدەگوترێ زانستی بواری ئابوری کەکاتێك پارەت بەدەستهاورد چۆن مامەڵەی لەگەڵدەکەیت، چۆن پارەکەت دەپارێزی لەوەی کە خەڵکی لێتەما بەهەر شێوەیەکبێت؟ چۆن پارە بەباشی کار بۆ تیمە بکات؟ زۆربەی خەڵکی ساتواس پێمابلێن دەربارەی کێشە ئابووریەکانیان چونکە ئەوان تێنەگەیشتوون لە کاشفلەوە. ئەگەر کەسێ خوێندنی تەواوکردبێت و خاوەنی پیشەیەکی باشبێت و زانیاری لەبواری ئابووریدا نەبێت ئەوا کاردەکات بەگرانی بۆ بەدەستهێنانی پارە نەك بۆ ئەوەی پارە کار بۆ ئەوبکات.

ئەم هێکاریەی خوارەوە شێوازی ئەوکەسانە بیشندەدات کار گرسەکەی بۆنموونە خێزانی ژن و پیاوێ هاوسەرگیریانکردوە و خوێندی زانکۆیان تەواوکردوە و ژیانیان پێکەوەیە لەخانویەکی بچوک کریدا ئەوان درک بەوەدەکەن کە پێویستە پارە پاشەکەوتکەن چونکە ژیانی ناکری ئاستریروە لە جووتی کێشەکە لە جابەوە بچوکەکەدایە چونکە ئەوان بریاردەدەن کە پارە پاشەکەتکەن بۆ کڕینی خانویەك بۆ ئەوەی بژین لەگەڵ مندالەکانیانە بەئاسودەی ئێستا ئەوان دوو داهاتیان هەیە و دوکارین هەیە بەمە ڕێژەی داهات زیادەکات.

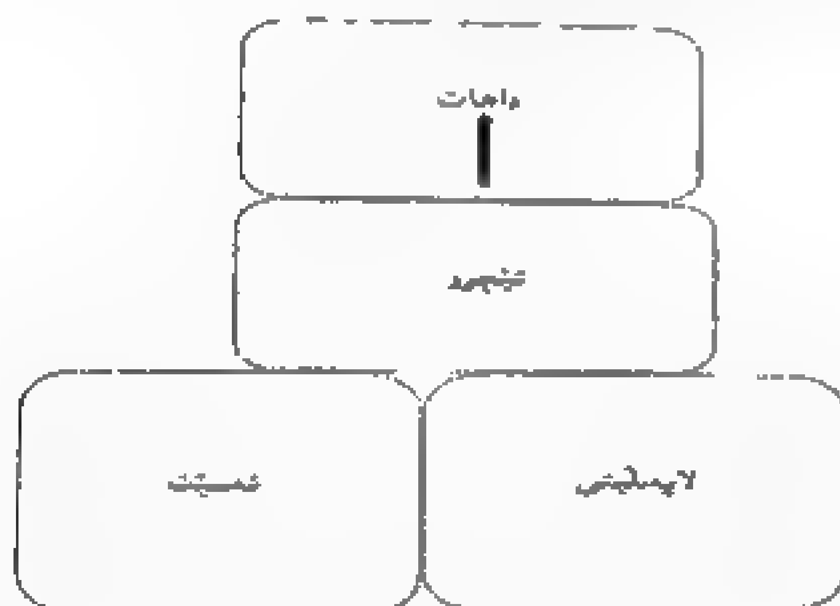

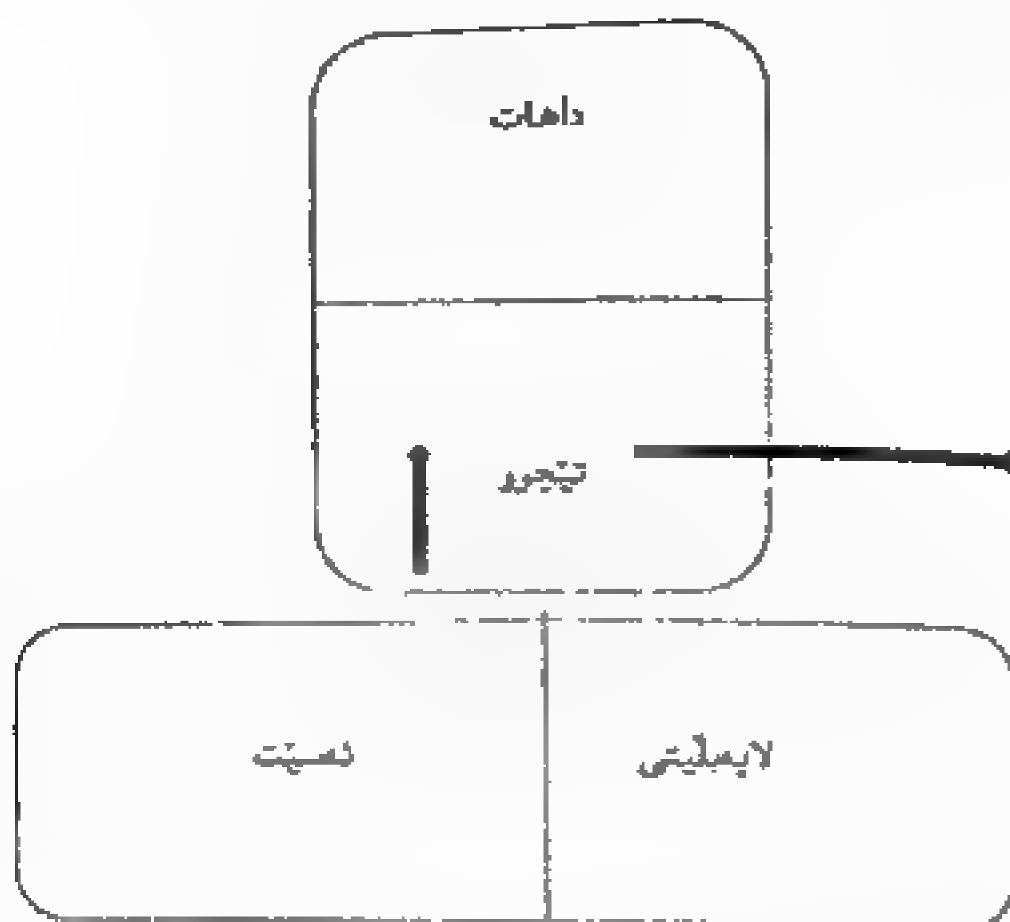

لەم هێلکاریەدا بڕی تێچوون زیاددەکات

تێچووی بۆ زۆرێك لەخەڵك بریتیە لە باج، زۆرێك لەخەڵكی بەداهاتی باجی دەدەیێن، بەڵام زۆربەی باجی ئەمەریکا بۆ ئنشوێنس کۆمەڵایەتیە، ئەوەکانیك دەردەکەوێت کە باجی ئینشورێنسی کۆمەڵایەت و میدیکەیر یەك بگرن وەرگرتنی لە موچەی فەرمانبەران واتا مەڕێژەی ٧، ٥٪ بەڵام بەڕاستی سەدا پارەیە، هەروەها بۆ خاوەنکارێش پێیوستە پارەکەبدات بە بڕ واتا خاوەنکار کاتێ پارەکەدەدات ڕاستەوخۆ نایدا بەتۆ، تۆ پێویستە باجی داهات بدەیە بەپێی ئەوەی لە یاسای ئینشورێنسەکەداهاتوە، واتا ئێوە کاتێ ئەو بڕیارەیەتان پێدەبڕێت

وەربیناگرنەوە بەڵکو ئەوە وەك باجی لێبڕاو وایە تایبەتە بە ئیشورێنسی کۆمەڵیەتی.

ئیشورێنس کۆمەڵیەتی: ئەو موچەیە کە حوکمەت دەیدا بەوکەسانەی کەتواناي کارکردنیانیە، لێرەدا حوکمەت ئەم پارەیە وەك باج لەهاوڵاتیانی دەبڕێت بەڕێژەیەکی کەم.

بەرزبوونەوەی ڕێژەی لایەبڵیتیت

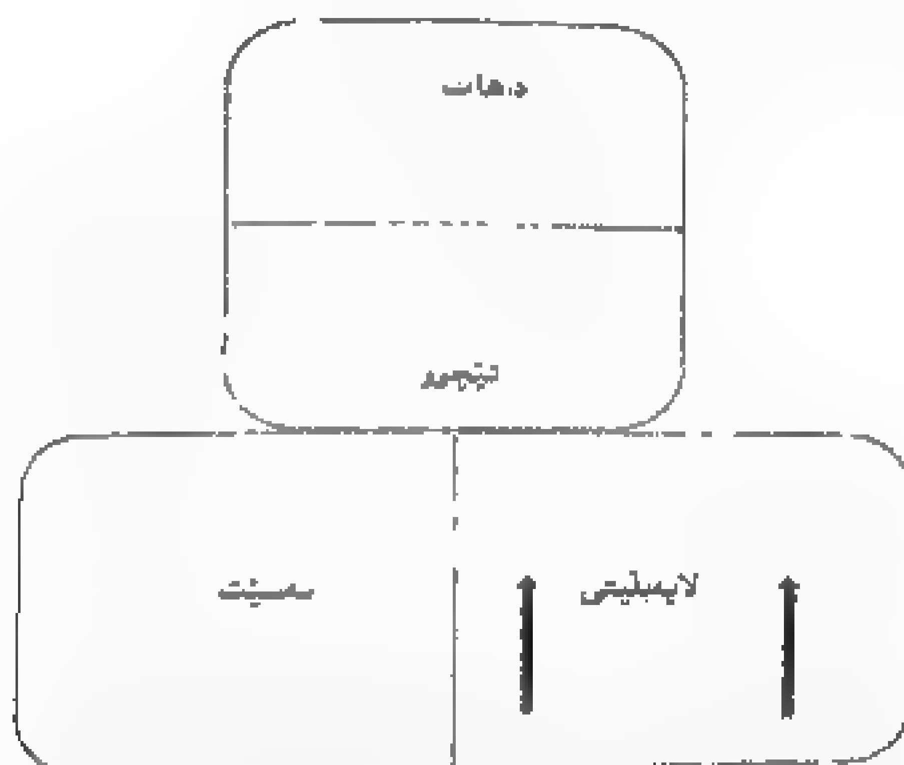

ئەگەر باس سووبەی پێشوەکەی دوو هارسەرەکە کاتێك کەهوڵیاندا لەخانەوە تەسکە ڕزگاریابێت و بچنەخانووی خۆیان بۆ ئەمکارە بڕیاریاندا پارە کۆکەنەوە. ئەوان ئێستا پارەکەیان کۆکردۆتەوە دەچن

خانوییەکی تازە دەکڕن. بەڵام لەگەڵ کڕینی ماڵکە دەبێت بزانن کە دەبێت باجێکی تێیان بۆ زیاد دەبێت، پێی دەڵێن باجی ملکو سامان. واتا دەبێت باجی خانووەکەیدەنە حوکمەت پاشان سەیارە و کەلوپەلی تازەی ناوماڵ دەکڕن. بەئەنجامدانی ئەمکارە لایەنێتی هەڵدەستن لەخەو بە زیادبوونی قەرزی بانکی و قەرزەکانیتر و تا بۆ کڕینی ئەم شتانە پێویستمان بەقەرزەیە بۆ بە قەرزدەکەن لە بانکەکان. بەئەنجامدانی ئەمکارە ئەوان دەچنەناو یاری ڕێت ڕەیسەکە کەپێشتر باسمانکرد. پاشان کەمندالیانبوو پرۆسەکە دووبارە و دووبارە دەبێتەوە واتا کاردەکەن بەفورسی و پارەی زیاتریاندەستدەکەوێت لەگەڵ زیادبوونی پارەکەیان ڕێژەی باجەکان زیادەکات ئەمە پێیدەگوترێت براکێت کریک.
کاتێ کە ئەو هێزان بانک دەکرێن بۆ شتێك دەڵێن ئێمە هیچ ناکرین تەنها سەیردەکەین و کاردەکەیان هەڵدەگرن لە کیفەکەیان.
من کاتێ لەو دوو هێزانە دەکۆڵمەوە سەیردەکەم دویان گۆڕاوە بەڵام ئابوورییەکەیان هەروەك خۆیەتی. پاشان دێن پرسیارم لێدەکەن دەربارەی ئەوەی وتوومە لە کۆڕو سیمینارەکاندە دەربارەی زانستی ئابووری دەڵێن ئێمە چۆن پارەکەمان چاشەکەرتکەین. بەڵام ئەو هەروەی ڕۆژانەی کە لەسەر ڕاستوون هۆکاری سەرەکیە بۆ کەمبوونی داهاتیان. ئەوان نازانن کە چی هەڵبژاردنێکی نا دروستیاندەوە کەهۆکارە بۆ زیادبوونی کێشە وابووریکانیان ئەمەش لەئەنجامی ئەوەوە سەرچاوە دەگرێت کە ئەوان نازانن جیاوازی بکەن لە نێوان ئەسێت و لایەبلێتی.
پارە هەرگیز کێشەکان چارەسەرناکات بەڵکو ئەوە زیرەکیە کە کێشەکان چارەسەردەکات ئەمە وتەیەکی هاوڕێکەم وەبیر دێنێتەوە کە دیگوت پارە

هۆکارێکە بۆ قەرزاربوونی زۆرێک لەخەڵکی. ئەگەر تۆ کەونیتە ناو چاڵێک پێش هەمووشتێك دەبێت واز لەوەبێنی کە چاڵکە هەڵکەنی. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە ئەم وتە جاپانیەی دەگوت " هێزی شمشێر و هێزی و گەوهەر و ئاوێنە"

شمشێرەکە نیشانەی بۆ هێزی چەك. وەك ئەمەریکا چەندەها ملیۆن دۆلاری سەرفکرد لە بەرهەمهێنانی چەکدا بۆ یە ئێستا هێزێکی بالی هەیە لە جیهاندا. گەوهەر نیشانەیەکە بۆ هێزی پارە.

ئاوێنەش نیشانەی بۆ ڕوناکی زانیاری بەگوێرەی پەندە جاپیەکە ئەم هێزەلە هەموویان بەرزترە. خەڵکی هەژار هەمیشە دەیەوێت لە ڕێگەی هێزی پارەوە کێشەکانی چارەسەربکات. بۆیە هەمیشە کاردەکات بەقورسی. ئەوان بیرناکەنەوە کە بەڕێگەیەتر هەوڵبەن ئەمکێشەیان چارەسەربکەن بەڵکو هەر لەسەر ئەوە دەڕۆ کە لەسەری ڕاهاتوون بەڕاستی ئەوانە لەپارە تێنەگەیشتوون. زۆربەیە خەڵك دەیانەوێت لەڕێگەی هێزی پارەوە کێشەکان چارەسەربکەن بەلام ئەوان ئەو هێزە بەکاردەهێنن لە دژی خۆیان. ئەگەر ئەوان هێزی ئاوێنەکە بەکاربێنن ئەو دەپرسن لە خۆیان ئایا ئەمە سودی هەیە ئێمە ئەنجامی دەدەین؟ ئەك پشت بە ژیری و زیرەکی خۆیان ببەستن. زۆربەی خەڵکی تەنها ئەوە دەکات کە دەکرێت لەچواردەوری بەبێ بیرکردنەوە

ئەمە وەك بیرۆکەی هەمەچەشنەی وایە کە بریتیە لە ماڵکەت گەورەترین ئەسێتە و گەورەترین شوێنی بەرهەمهێنانە، باجەکانت کەمکەرەوە بۆ ئەوەی قەرزە زۆرەکەت، هەوڵبدە کارێکی باشت دەسکەوێت و هەڵەکە و خۆت تووشی مەترسیەکە.

وەكو وتراوە ترسلە قسەكردن لەبەردەم خەڵكیدا زۆر زیاترە لە ترسی مردن. بەگوێرەی توێژینەوەكان هۆكاری ئەم ترسە دەگەڕێتەوە بۆ ترسی ئۆستراسیزم. وەك ترسان لە وەستان بەبەردەم خەڵكیدا وترسان لە ڕەخنەلێگرتن و گاڵتەپێكردن وشلەژان و جیابوونەوە لە چارەسەركردنی كێشەكاندا. هەر لەبەرئەمە باوكی خوێندەوارم دەگوت " وتە جاپانیەكە كەبەسی ئاوێنەدەكات زۆر بەهەدارترە لە وەسی میكە چونكە لەڕێی ئاوێنەوە ئێمە ڕاستیەكان دەبینین. هۆكارێك سەرەكی بۆ ئەوەی خەڵكی دڵنیا دوور لەكێشە كارەكەت ئەنجامبدە بەبێترس. هەرشتێك ویست بەدەستی بێنە وەك پارە و كاركردن.

هەمان ترسی ئۆستراسیزم ڕاستە بۆ ئەوحەڵكەی بەبێ بیركردنەوە ئەوكارانەدەكات كە خەڵكی ئەنجامیدەدات، واتا ڕای زۆرینە بەلایەوە پەسەندە. زۆرێك لە كێشە ئابووریەكانی ئێستا بریتیە لەوەی كە كەسەكان بیرناكەنەوە بەڵكو دوای ئەوەدەكەون كە خەڵكی تر دەیگرنەبەر. ئێمە پێویست دەكات سەیری ئاوێنەكە بكەین بۆ ئەوەی ژیریخۆمانمان ببینین و دووركەوینەوە بەو ترسە.

من و مایك تەمەنمان بووە ١٦ سان، ئێمە لە قوتابخانە چەن كێشەیەكمان تووشبوو، نەك لەبەر خراپیمان بەڵكو لەبەر ئەوەی دەمانویست ئەو بیرۆكە حراپەی ناو قوتابخانە بگۆڕین. پاش قوتابخانە لە كۆتای هەفتەدا من و مایك كارماندەكرد بۆ باوكەدەوڵەمەندەكەم. پاشا كاركردنمان من و مایك چەندەها كاتژێر دادەنیشتین لەسەرە میزێك كە باوكی زانستەكان و پارێزەرەكان و دامەزراوەكان و وەبەرهێنەكان و بەرێوەبەرەكان و كارمەندەكان كۆبوونەوەیان لەسەر دەكرد. لەكۆبوونەوەكەدا كەسێكی لێبوو لە تەمنی

١٣ ساڵیدا وازی لەقوابخانە هاوردبوو؛ ئەم کەسە وەک بەڕێوبەرێبوو ڕێنیشاندەری خەڵکەکەبوو و یارمەتی لەوکەسانە وەردەگرد کەخوێنەواریان هەیە. . ئەم پیاوە جارەتی بیری خۆیبوو واتا ئەو کارێکی دەکرد بەبیرکردنەوە نەک هەرچی حەلکییکات ئەمیشبیکات دەیگوت ؟ من هەمیشە نیگەرانم بەدوو ڕستە یەکەم بریتیە لەوەی خەڵکی دەڵێن بۆیە ئەوکارە دەکەم زۆربەی خەڵکی ئەو کارە دەکات و وشەی دووەم، واتا ئەگەر پرسیارت لێکرد بۆ ئەنجامدانی کارێک مەڵێ من ناتوانم یان نەتوانین". من و مایک ڕێبازی زۆر فێربووین لەوکۆبوونەوە بازرگانییە، زۆر زیاتر لە قوتابخانە فێربووین. باوکی مایک ڕاستبوو قوتابخانەی تەواوبەکردبوو بەڵام لەبواری ئابووری و داری زۆر زیرەک و سەرکەوتوو بوو، ئەو دەیگوت" کەسی زیرەکە هەمیشەکەسێک دادەمەزرێنێت کە لە خۆی زیرەکتربێت. من و مایک سودێکی زۆر مان وەرگرت لە و کۆبوونەوانەدا. لەبەر ئەم هۆکارانە من و مایک لە قوتابخانە دژی بیرۆکەکان دەوستاینەوە کە دژی بیرۆکەکانی خۆمانبێت. واتا مامۆستا هەکاتێ بیگوتایە هەرچی نمرەی باش نەهێنێت ئەوا داهاتووی ڕوونابێت من و مایک بۆکاشان دەچۆوەیەت. کاتێک گوێمان لەم ئامۆژگاریانە دەبوو تێدەگەیشتین کە قوتابخانە منداڵەکانمان ئامادەناکات بۆ جیهانێکی نوێ و وتەکانی باوکەدەوڵەمەندەکەم بیر دەکەوتەوە دەربارەی قوتابخانە کە بریتی بوو لەوەی دەیگوت قوتابخانە ناتکات بەخاوەنکار بەڵکو دەتکاتە کارمەند. من و مایک پرسیارمان لەمامۆستا دەکرد دەربارەی بۆ چی ئێمە لە قوتابخانە فێری زانستی داری و ئابووری ناکرێین و چۆنبتوانین خۆمان لەکێشە ئابووریەکان ڕزگارکەین؟ لەوەلامدا دەیانگوت پارە گرنگییە

ئەگەر تۆ خوێندنەکەت بەباشی تەواوکەیت ئەوا پارە خۆی بۆت دێت. ئەوەی ئێمە فێربووین دەربارەی هێزی پارە هۆکارەکەی بەدووری مامۆستا و قوتابییەکانبووە.

بەرگی خوێندەوارم هەرگیز منی هاندەدا بۆ نمرە هاوس من زۆرجار پرسیارم دەکرد باشە بۆچی؟ بەڵام زۆرجار کە گفتوگۆمان دەکرد دەربارەی پارە قسەکانمان دەکرد. بەتێپەڕبوونی تەمەنی من و مایک زیرەکیاترمان دەزانی دەربارەی پارە و بناغەکەمان زیاتر بەهێزدەبوو من ئێستاکێیە ڕابەریم هەیە دەربارەی کتێبە بەسوودەکان و ژمێریاری باج و پارێزەر و ڕێنیشاندەری کارە هەرەوەزییەکان و بانکەوان و جامبەری زەوی زار و وەبەرهێنەر. ڕۆژێکیان باوکم پێی گوتم "بۆچی ماڵی خۆمان گەورەترین وەبەرهێنانە. بەڵام من دەمگوت وایە بۆیە ئەو بە هێلکاریە بۆی ڕوونکردمەوە کە دەوڵەمەندەکان بڕوایان وایە کەماڵیان ئەسپێتە و هەژارەکان لایەبڵێتیە.

باوکی دەوڵەمەند

باوکی هەژار

لایەبلیتی	ئەسێت
خانوومال	

لایەبلیتی	ئەسێت
	خانوومال

ئەوەت بەبیردێنمەوە کە پێشتر هێلکاریەمان کێشا دەربارەی ئاپاسنەی کاشفلەوە دەحەست بەلام من زیاتر ڕوپی دەکەمەکە تێچوون چۆن چۆنە لەگەڵ بوون بە خاوەنی خانو. خانوی گەورە واتا تێچوی گەورە. لێرەدا کاشفلەوە دەچێتە دەرەوە لە ستونی تێچوون.

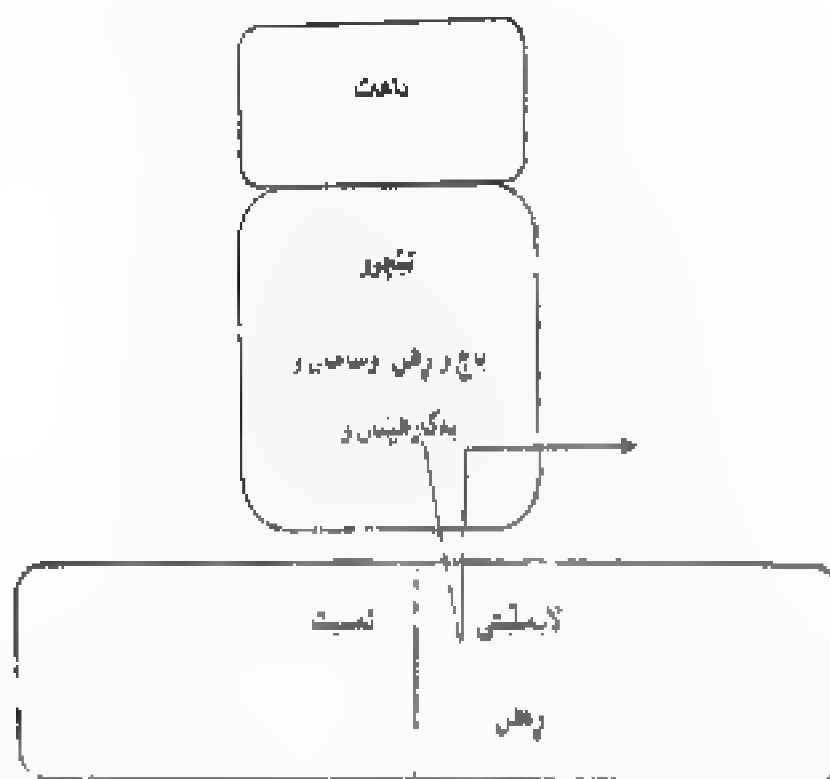

لێرەدا هەموو ئەو تێچوونانەی کە لەماڵدا ڕوودەدات خستوومانەتە ڕوو، هەروەك پێشتر باسمانکرد لایەبڵێتی واتە دەچوونی پارە لەگیرفانی تۆ لێرەوە، کڕینی خانوی گەورە بریتییە لە لایەبڵێتی چونکە دەبێت کۆمەڵێ تێچوون بگرێتە ئەستۆ، تائێستاش من بەرەنگاری ئەو بیرو بۆچوونە دەبمەوە کە دەڵێن ماڵ ناتوانرێت ببێتە ئەسێت، من زۆرێك لەخەڵکی دەناسم حەزیان ئەوەیە ببنە وەبەرهێنەرێکی گەورە. بوون بەخاوەنی ماڵی خۆت لە هیچ باشترە. واتا وباشترە تۆ خانوییەك بکڕی بۆ ئەوەی تێیدا بژی بەڵام کێشەکە لێرەوە دەست پێدەکات هەندێکەس خانوییەکی گەورە و زۆر خۆش و گرانبەها دەکڕێت لەمکاتەدا خانوکەت نابێتە ئەسێت

دەبێتە لایەبلت، چونکە ئەمە پارە لە گیرفانت دەرئێنێت، من دەمەوێت ئەمە لە چوارخاڵدا شیبکەمەوە هەرچەندە زۆرێك لەخەڵکی بەمە نارازی چونکە بابەتی خانو بابەتێکی گرنگە. بۆیە هەرکاتێ ئەم هەستە دروستبوو رسستی داری ئابوری بەرەو چەمەوە دەچێت. من بەپێی ئەزموونی خۆم بۆم دەرکەوتوە کەپارە هۆکارە بۆ بڕدانی بە هەستو سۆز.

١. کاتێ تۆ کەحان و دەکرێت دەبێت پارەیەك بدەی کەپێشتر هەرگیز حاوەنی نەبووی واتا کاتێ تۆ خانویەك دەکڕی بەقیستی ٣٠ ساڵ و هەرمانگەو بڕێك پارە دەدەیت بۆ پڕکردنەوەی قەرزە درێژخایەنەکەو
٢. پاشان تێچوێتێکی کە زیادەبێت، کە بریتیە لە باجی سو لەسەر ئەو قەرزەی تۆکردووتە لە ویانقە کە خۆی لەخۆیدا کارێکە کەتێچوو بەرەو زیادبووندەبات. پاشان ئەم تێچوونە لە موچەکەی دەبڕێت، هەتا پارەی خانەوەکەی تەواودەبێت.
٣. باجی سەروەت و سامان، خێزانەکەم توشی شۆکبوو کاتێ زانی باجی خانوەکەمان کەیشتۆتە هەزاردۆلار لە مانگێکدا. لەکاتێکدا کە ئێمە هاوەنشینبووین. ئەم ڕوداوە ئێمەی زۆر نیگەرانکردی و بڕیاردان بۆ بەجێهێشتنی خانەوەکە.
٤. خانوو هەمووکاتێ نرخی بەرزنیە و بەهادارنیە لە ساڵی ١٩٩٧ هاورێیەکم نزیکەی ملیۆنێك دۆلاری قەرزکردبوو بۆ کڕینی خانو بەڵام دوای خانوەکەی فرۆشتەوە بە ٧٠٠,٠٠٠ دۆلار.
٥. گەورەترین لەدەستدان بریتیە لەوەی دەرفەت وەهەلەکان لەدەستبدەیت. ئەگەر تۆ پارەکەت بدوە بەخانویەك و پارەی زۆرت

بەدەستەوەنیە. ئەوا تۆپێویستە کاربەبەشی بکەیت بۆ ئەوەی پارەی زیاترت دەستکەوێت چونکە تێچووت زیادەکات لەجیاتی ئەوەی ئەسێت زیاد بکات وەک پێشتر ڕوونمانکردوە لە هێلکارییەکەدا. وەک شێوازی چینی ناوەندی کاشفلەوە کە چۆن کاشفلەوە ڕوودات لە دهاتەکەیاندا. ئەگەر ئێوە دووسەر خێزان و پارەکەتان وەک ئەسێت بەکاردەهێنن لە سەرەتای دروستبوونی خێزانەکەتان، زۆر ئاساندەبێت کە دوای بەسەر کێشە ئابوریەکاندا زاڵبن. مداڵەکانتان بنێرنە زانکۆ و خەرجی بۆ دابینکەن. ئەو ئەسێتەی بنیادتانداوە پارمەتی دەرە بۆ پڕکردنەوەی تێچوونەکان.

بڕیاردرا کە ببەو خاوەن خانوی خۆیان لە نیۆ و خانویەکی گرانبەها، کەئەمە زیانی بۆ سەر تاکەکان دەبێت کەدابەشی دەکەین بۆ سێ خاڵ:

١. لەدەستدانی کات چونکە ئەتوانرێت ئەوکاتە بەکاربهێنرێت بۆ گەشەدان بەئەسێتێکی تر

٢. لەدەستدان بڕیارەیەکی زۆر کە ئەتوانرێت ئەم پارەیە بۆ وەبەرهێنان بەکاربهێرێت.

من نالێم خانوی مەکڕن بەڵو دەمەوێت تێتانبگەیەنم کە جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەلیتی بکەن. پێش ئەوەی من بمەوێت خانویەک بکڕم دەبێت لە ئەسێت تێکەبشتێتم و پاشان ئامادەکردنی سوڕی کاشفلەوە بۆ تێچوی بڕیارەکە. بڕیارە ئابووریەکەی باوکی هەژارم هەمیشە دەخەری ژیانی چەندین کەس بوو کە لەماری ڕێت ڕێسا گیریانخواردوە. لایەنی تێچوون زیادی کردوە لەگەڵ دهاتەکەی ڕاتا هەرگیر وەبەرهێنانی

نەکردوە لە ئەسێتەکەی وات خانوویەکی مەکپوە بیدابەکرێ یان سووکی یان هەشتێکی تر کە پارە بەرهەمدێنێت. لەئەنجامدا لایەبڵیتی زیادەکەن وەک رەهن و کارتی قەرز و ئەوشتانەی کە پارەت لێدەدات وەک کڕینی سەیارە و موبایلی گرانبەها و ئەوشتانەی کە پارەی تێدا خەرج دەکەیت زیاترە لە ئەسێت. لەم هێلکاریەی خوارەوەدا بۆت ڕوونکراوەتەوە.

داری و پارەی باوکی دەوڵەمەند لەم هێلکاریەدە دەخەینەڕوو کە چۆن ئەسێت زیاترە لە لایەبلیت.

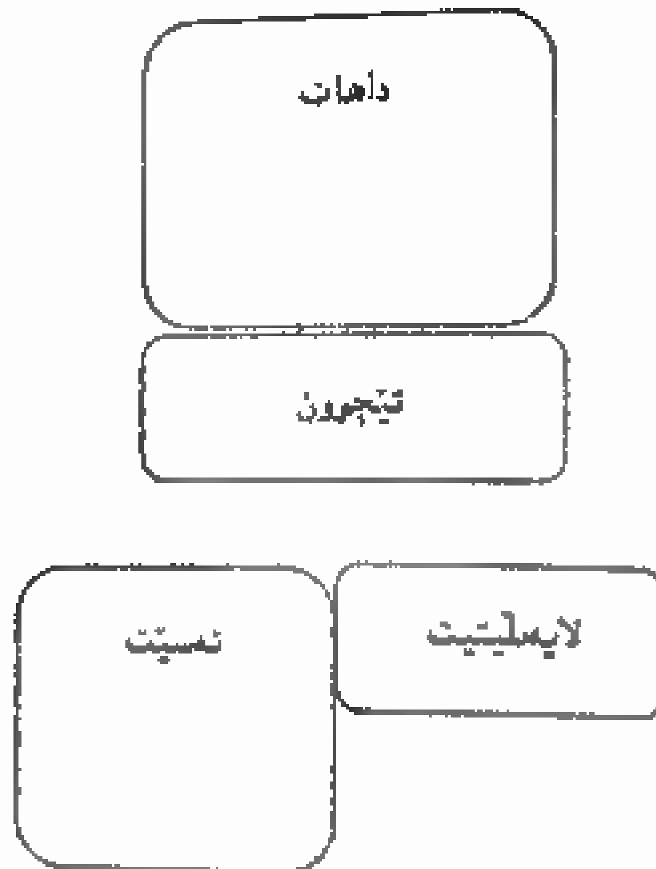

ئەمە هێکاریە ئەوە دەردەخات کە بۆچی باوکی دەوڵەمەندم دەوڵەمەندە؟ چونکە ڕێژەی تێچوون و لایەبڵێش کەترە لە داهات بەدلیی ئەمەوادەکات کە داهاتمان کۆبێتەوە سەرفنەکرێت. بەزیادبوونی ئەسێت داهاتەکەمان زیاتردەبێت لە پێشتر کە ئەمەسورێك دروستدەکات بەردەو زیادبوونی داهات.

ئەنجامی باوکی دەوڵەمەندم دەوڵەمەندیە

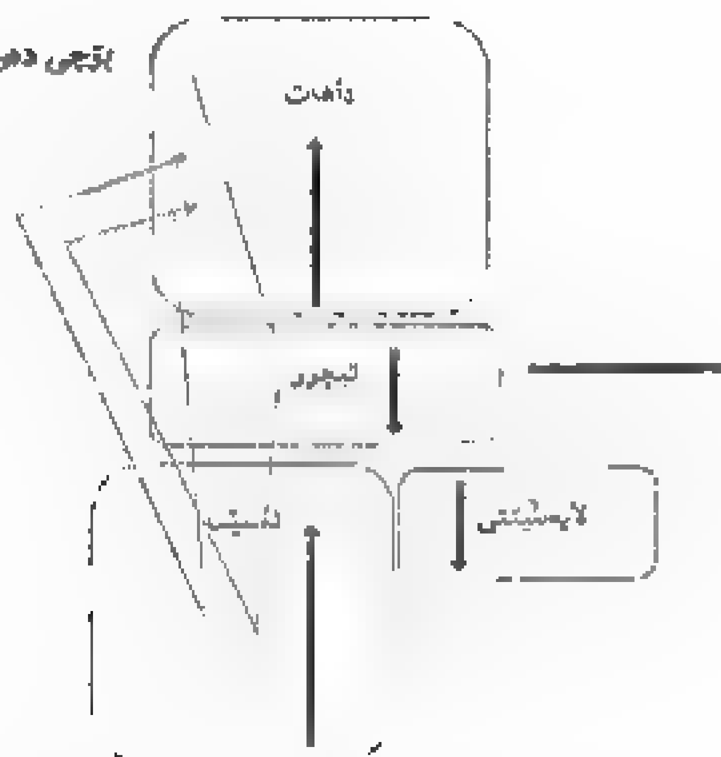

چینی ناوەندی زۆربەی کات ئەم کێشەیان توشدەبێت واتا کاتی داهاتەکەیان زیادەکات لە رێگەی موچەکەیانەوە لەگەڵ زیادبوونەکە، بەهاوبەشی لەگەڵ باج و تێچوونەکەدا واتا تێچوونەکەمان زیادەبێت ئەگەر داهات زیادی کرد ئەمە چۆن دەبێت کاتێ داهات زیادی کرد حواست زیادەکات کە حواست زیادیکرد تێچوون زیادەبێ بەیەکسانی لەگەڵ ئەو موچەیەی وەری دەگریت ئەمە وەک یاری ڕەیت ڕیسەکەوایە کە چینی ناوەندی تێیدەکەون.

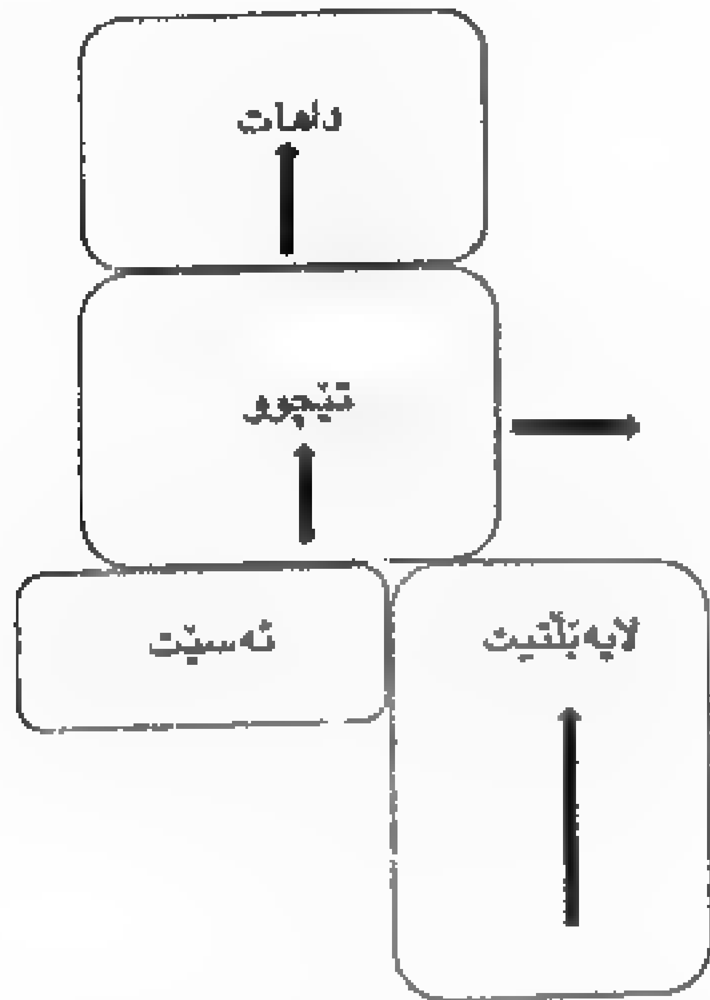

بۆچی چینی ناوەندی هەمیشە لە کێشەی ئابووریدان؟

شێوازی مامەڵە لەگەڵکردن لەگەڵ خانووەکەت شێوازی وەبەرهێنانە، بەڵام بەرپابوونی بووجەکەت ئەوچینە خانوی تازە و خۆشدەکڕن وقەرزارێکی زۆر دێتە سەریان، ئەمە هۆکارێکە بۆ ئەوەی کە بواری ئابووریان دایەم ناجێگیربێت و لە کێشەدابێت و ئابووریەکی دڵنیایان نیە. بەشێوازێکی

بەڕێتی لەوانییە ئەوان موچە وکارەکەیان باشبێت بەڵام هۆکاری کێشەکەیان دەگەڕێتەوە بۆ کەم زانیاریان دەربارەی زانستی ئابووری دارای.

لە ساڵی ١٩٩٠ بێکارییەکی زۆر ڕوویدا کە ئەم بێکارییە کاری گەوری ڕاستەخۆی هەبوو لەسەر ئابووری چینی ناوەند. کۆمپانیاکانیش پارە خانەنشینیان نەهێشت بە پێلانی (٤٠١). خانەنشینین بەتەواوەتی لێ کێشەدابوو و کە بەشێوازێکبوو کە لەوە پێش شتی وا ڕوویدابوو بەتایبەتی کاریگەرییەکەی لە سەر چینی ناوەندەوە دیاربوو. بەڵام ئەمڕۆ خەڵکی ئەو کێشەیان چارەسەرکردوە بەچەند ڕێگایەك یەکێ لەو ڕێگایانە کڕینی پشکەوە لە کۆمپانیاکان و زیادبوونی وەبەرهێنان و بەڕێژەیەکی زۆرتر لە جاری پێشوو کە ئەمە جموجۆڵی گەورەی خستە بازاڕەوە. ئەمڕۆ بەهۆی درووست بوونی کڕینی پشکەوە مامەڵی چینی ناوەندی لەگەڵ کێشەکانی ئابووری ئاسانترکردوە.

موچەوڵ فاوند بووبووە شتێکی گشتی چونکە سەلامەتبوو، کڕیارانی موچەوڵ فاوند زۆر سەرقاڵبوون بە کارکردن بە دانی باج و ڕەهن و پاشەکەوتکردنی پارە بۆ مندالەکانیان و دانەوەیە پارەی قەرزەکەیان، ئەوا کاتیان نەبوو بۆ ئەوەی بخوێنن کە چۆن وەبەرهێنان ئەنجامدەدرێت، ئەوان تەنها پشتدەبەستن بە ئەزموونی بەڕێوەبەری پشکەکانی کۆمپانیا لەسەر ئەوەی موچەوڵ پێك هاتوە لە چەند شێوە جیاوازی وەبەرهێنان، ئەوان وامەستدەکەن پارەکەیان سەلامەترییە لەبەرئەوە ئەوان ئەو پارەی لە چەند جۆرە وەبەرهێنانێدا دادەنێن واتا پارەکە تەنها بۆ یەك لایەنی وەبەرهێنانی نییە. زۆربەی چینە خوێندەوارەکەی چینی ناوەندی بەبێ

بیركردنەوە دەبنە خاوەن پشك لە كۆمپانیاكان چونكە كارێكی سەلامەتە و دوورە لەمەترسی، بەپێچەوانەی لە لایەن بەڕێوبەری ئەم كارانە واتا پیلاندانەری ئابوری و ئەو كەسانەی ئەم كارانە بەڕێوەدەبەن.

تراجیدیا كە بە هۆی نەبوونی زانیاری دەربارەی بواری ئابوریە چونكە ئەم چینە تەنها كارە سەلامەتەكە هەڵدەبژێرێت چونكە دڵنیاییە ئەوان دیانەوێت ببنە خاوەنكاری خۆیان هەرلەبەر ئەمە هەر لەو قۆناغەدا دەمێننەوە لایەبڵێتیان زیاد دەكات بە بێیەنی ئەسێت. تەنها داهاتی ئەوان پشت دەبەستێت بەو موچەیەی وەری دەگرن بۆیە كاری كارمەندی و كرێكاری لای ئەوان زۆر بایەخی هەیە.

ئەمە بەدری ژیانیان بەردەوام دەبێت، ئەوان ئەو دەرمەتانە ناتۆزنەوە كە بۆیان دێتەپێش، كاردەكەن بەباشی و پارەیان دەستدەكەوێت و لە باج و قەرزدا هەمووی سەرفدەكەن واتا ژیانیان وەك بازنەیەك وایە هەردووبارە دەبێتەوە، من وەك لەبەشە كامی تردا گوتومە گرنگترین پاساكان مرێنیە لەوەی بتوانین جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبڵیتی بكەیت. ئەگەر ئەمەت زانی تۆ ئەو ڕێگەیە هەڵدەبژێریت كە لە رێی ئەسێتەوە داهات زیاد بكەیت واتا تۆ لایەنی ئەسێت هەڵدەبژێریت. ئەم رێگەیە بەرە دەوڵەمەندبوونت دەبات، بە هەڵبژاردنی ئەم رێگەیە و بەردەوامبوونت و زیادبوونی هێلكاری ئەسێت داهات و زیاد دەكات بەبێتەوەی تێچوون لەو زیاتربێت

بەردەوام بە لە سەر كەمكردنەوەی ڕێژەی لایەبڵێتی و تێچوون ئەم دەمەرهێنانە مەلای چیتنی تاوەندبەوە وەك وەمەرهێنەرێكی بێمەترسیابە بەلام ١٠٠٪ بێمەترسیە بۆ نمونە تۆدەتوانیت لە ڕێگەی ٥٠٠٠ دۆلار ١٠٠٠٠٠ دۆلار بەدەست بێنی واتا ئەسێت ئەم كارەت بۆدەكات

نەگرتنەبەری ڕێگاکەی و پارەکەت بۆ بەرهەمدێنێت وەک پێشتر باسمانکرد ئەسێت ئەو شتانەنگرێتەوە کە پارە تێنێتە باخەڵت واتا بۆ تەکسیە دەکڕی و پارەی پێیەیدا دەکەی یان پاسێ ئەمە ئەسێتە، بەڵام لایەبلێتی جیاوازە بۆنموونە تۆ سەیارەیەکی شەخسی ئاحرمۆبێل دەکڕیێ بە بێئەوەی هیچ پارەیە پەیداکات، تەنها بەس پارە سەرفدەکات. ئەم کێشەیە چۆن ڕوودەدا کاتێ کە خەڵکی زانیاری تەواویان نیە لەسەر ئابوری و دارای وەبەرهێنان ئەوان بە مەترسی داوی دەبەن.

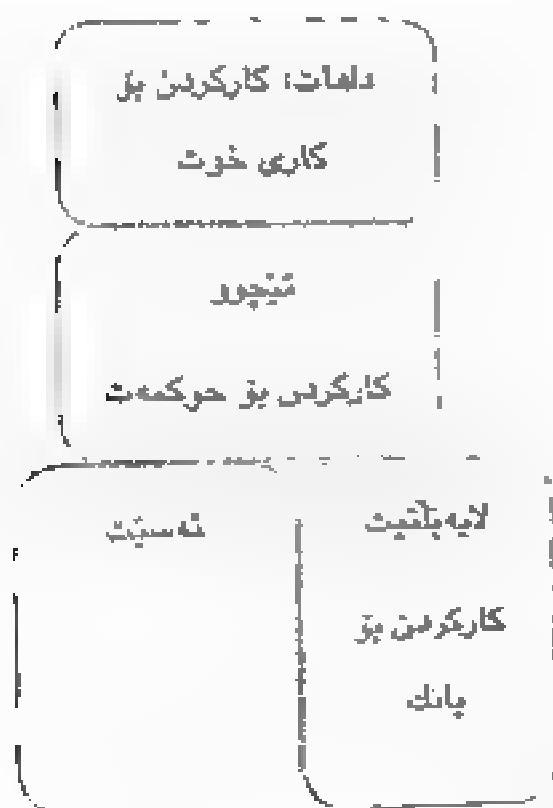

کارمەند کاردەکا بۆ ئەم خاڵانە:

زۆربەی خەڵک کاردەکات بۆ موچەیەک یان بوون بە خاوەن بازرگانی خۆیان دەوڵەمەندبوون. ئەم هەوڵانە کە تۆ ئەیدەیت یارمەتی دەرە بۆسەرکەوتنی خاوەن کارەکان و حەمەشیمبوونیان.

زۆر کاریکەی بۆ حوکمەت، حوکمەت بەشەکەی خۆی دەبات لە موچەکەت پێش ئەوەی تۆ بیبینیت، وا هەتا تۆ کار زیاتربکەیت ئەوا پارەی زیاتر دەندەکەوێت و ڕێژەی باجەسیان زیاتردەبێت کە لەلایەن حوکمەتەوە لێیان وەردەگیرێت.

کاردەکەیت بۆ بانک: پاش باجدان، تێچونی گەورە بریتیە لە ڕەهنی خانو و قەرزدانەوەی کرین کرێدیت کارد.

کاتێ تۆ کاردەکەیت پارەکەی تۆ دابەش دەبێت بەسەر ئەم سێلایەنەدا ڕاتا خاوەنکار و حوکمەت و بانک.

ئەگەر تۆ بتەوێت بیتە خاوەنی کاری خۆت دەبێت. تۆ چۆن ئەم ئامانجە بەدەست دەهێنیت؟ سەرەتا دەبێت ڕیبریست زیادکەیت دەربارەی لاپەنی ئابوری و بەکارهێنانی ئەو کرێی وەری دەگری لە بواری ئەسێتا کاتێ ئەسێت لە گەشەکردنایە چۆن ئەو برە دەبێتە هۆی سەرکەوتنت؟ یان چی کاتێ ئەوان دەزان کە دەوڵەمەندن و سەرکەوتوون و خاوەن سەرمایەن.

لەگەڵ ئەوشدا من تێگەیشتنی خۆم هەیە بۆ ئەسێت و لایەبلیت و هەروەها بۆ سامان. من ئەم فکرەیەم لە کەسێک وەرگرتوە بە ناوی بۆک مینیستە. هەندێکی کە پێی دەڵێن کو ،، هەندێکی کە پێی دەڵێن بایسەس، چەند ساڵ لەمەو پێش ئەو دوای مۆڵەتی کرابوو بۆ کاری دەبەرهێان لە ساڵی ١٩٦١. لە داواکریەکەیدا ئەو باسی سامانەکەت و

دەڵێت. لە سەرەتادا کەمێك ئاڵۆزە بەڵام پاش خوێندنەوەی وادەمێنێت واتا تواناای کەسایەتی کە تاچەن تواناای هەیە بۆماوەی، واتا ئەگەر تۆ کارنەکەی ئایا تۆ ئەوتوانی بۆماوەی چەندێك بەردەوامبیت؟ واتا لە ڕوی تواناای ئابووریەوە. ئەمە جیاواری ئەسێت و لایەبلێتمان بۆ دەردەخات.

بڕی سامانی کاش فلەوە ئەسێت بەراورد دەکرێت بە هێڵکاری تێچوون. با نموونەیەك بێنینەوە. من کاشفلەوەم هەیە لە ئەسێتەوە واتا مانگانە ١٠٠٠دۆلارم هەیە بەڵام تێچوونی مانگانەم ٢٠٠٠ هەزدۆلارە. ئایا سامان چیە؟ باسەرەتا بگەڕێینەوە بۆ نموونەکەی پێشو بۆکملیستەر فلولەرك کە گوتی ئایا چەند ڕۆژێتر تۆ دەتوانیت خۆت ڕاگری بەبێ موچە؟ لێرەدا مەبەستی ئەوەیە کە ئێ ئەگەر تۆ موچەکەت نەمێنێت ئەتوانی بەبێ ئەوە بژیت. ئێمە لە مانگەکەدا ٣٠ ڕۆژمان هەیە بەگوێرەی پێناسەکەیێت ئەو دەتوانێ هەتا نیوەی مانگەکە خۆی ڕابگرێت. واتا ١٠٠٠ دۆلارەکە بۆ ١٥ ڕۆژ بەڵام ئەو تێچوی ٢٠٠٠ دۆلارە. بەڵام کاتێ ئەگەر تۆ ٢٠٠٠ دۆلار بەدەستبێنی لە ڕێی ئەسێتەوە ئەوا تۆ کەسێکی خاوە سامانداری. تۆ ئێستا سامانداری بەڵام دەوڵەمەندنیم. من تۆ ئێستا کەسێکی کە خاوەنی داهاتی لە ڕێگەی ئەسێتەوە واتا داهاتەکەت بەشی تێچوونەکەت بەزیادەوە دەکات.

ئەگەر من بمەوێت بڕی تێچوونم بەرزبکەمەوە دەبێت بە هاویەش لەگەڵ ئەوەدا ئاستی هێڵکاری ئەسێتی کاشفلەوبەرزبکەمەوە. بۆئەوەی سامانەکەم پارێزراوبێت. ئەگەر بەردەوامبکە لەسەر ئەمە من دەتوانم لە ئابوریەکی ناسەربەخۆوە ببمە ئابوریەکی سەربەخۆ. واتا ئەگەر واز لەکارەکەم بێنم دەتوانم تێچوی مانگەکەم دابینبکەم، لەڕێگەی

ئەسێتەوە. یەکێکی تر لە ڕاهاتنەکەم بریتییە لە دووبارە دەکارهێنانەوەی ئەوپارەیە لە بوارێکی وەبەرهێنامدا کە بتوانێت قازانجی تیدابکات، بەئەنجامدانی ئەم کارە ئەسێتمان زیاتردەبێت. واتا ئەگەر تۆ توانیت سەربەخۆی ئابووریت هەبێت پاشان ئەگەر کارەکەی هەردەتوانی تێچووبدابینکەیت، ئەو پارەی دەستت دەکەوێت ئەوتوانیت سەرفیکەیت لە بوارێکدا کە ئەسێت بێت واتا پارەت لێی دەستبکەوێت پاشان ئەوتوانی دەوڵەمەندبیت و خەرجیەکەت کەمێتەوە. واتا سەرچاوەی داهاتم زیاتردەبێت بەبەراورد بە کاری پێشوم کە تەنها یەکی سەرچاوەم هەبوو و بەشی خەرجیەکەی بەباشی نەدەکردم ئەگەر بەردەوام ئەو پارەی بەدەستی دەهێنم بیخەمە بواری بازرگانی وەبەرهێنانەوە ئەوا دەتوانم سامانەکەم زۆرتر کەم.

ئەم سێ تێبینیەت بیەجێت.

دەوڵەمەند ئەسێت بنیاد دەنێت.

- هەژار تەنها تێچووی هەیە.
- چینی ناوەندی تەنها بە لایەبڵیتیت کاردەکەن بەڵام وادەزانن ئەسێتە.

ئایا چۆن من ببمە خاوەن بازرگانی خۆم؟ وەڵامەکەی چییە؟ گوێیە ئامۆژگاریەکانی مۆباڵە بگرە.

بەشی چوارەم

وانەی سێیەم

بازرگانی خۆت بەرەو پێش بەرە

لە ساڵی ١٩٧٤ رەی کرۆس کە ناسرابوو بە دۆزەرەوەی ماک دۆنالدس گوتاری بۆ خوێندکارانی زانکۆی تێکساس لە ئۆستین دەدات. پاشان لە وتاردان و گفتوگۆکردن لەسەر بواری دەروناسی و پێگەیاندنی گەنجەکان کیس یەکێ لە هاورێ خۆشەویستەکانم بوو، لەگەڵ خوێندکارەکان داوەتی بە پیتزا کرد ئەگەر کاتی هەبێت دەمانەوێت هەندێک کات بەیەکەوە بەرینەسەر. ئەو رازیبوو. لە کۆڕەکەدا کە بانگێشکرابوو. پرسیارێکی کرد گوتی "ئایا من ئێستا لە چی بازرگانیەکدام؟ هەمووکان پێکەنین کە ئەم پرسیارەی کرد وامزانی شێتبووە بەڵام دووبارە پرسیارەکەی دووبارەکردەوە کەس وەڵامی نەدایەوە بەڵام یەکێک لە قوتابیە بوێرەکان گوتی " کێ نازانێت بە هیەسدا کە تۆ کاردەکەی لە ریستۆرانت و هەمبەرگر لەوەلامدا گوتی بەرێزەکەم من بازرگانی ناکەم بە هەمبەرگرەوە بەڵکو من خاوەنی مڵکو سامانی خۆمم.

کیسی هاورێم گوتی " ری بەماوەی چەند کاتێ بیرۆکەکەی خۆی شیکردەوە دەربارەی پلانی بازرگانی بە بیرو بۆچوونی ئەم بازرگانی

سەرپشك بریتیە لە فرۆشتنی هەمبەگر بە بازگاییەکی سەربەخۆ. بەڵام ئەم لەکاتی بازرگانیدا گرنگترین شت بەلایەوە شوێن و ناوچەی کارە بازرگانیەکەبوو. ئەو بەڕاستی لە بواری خانوبەرەو موڵك تێگەیشتبوو دەیگەت ناوچە گرنگترین فاکتەرە بۆ کردنی بازرگانی. بەشێوازێکی بنچینەی ئەگەر کەسێ تێبگات لە بازرگانی سەرپشك کە بریتیە لە دەستکەوتنی قازانج و خێرەکەی و کڕین. ئێمە دەمانەوێت ئەوە روونبکەینەوە کە رەی خاوەنی ملکێکی زۆرە لە جیهان و لەتایبەتی لە ئەمەریکا واتا بوونی موڵك لە شوێنی باشدا کاری گەرەی هەیە لە بواری بازرگان. یەکێك لە وانەکان کە کیس هاورێم فێربووە دەربارەی بازرگان بریتیە لە بوونی موڵکو خانبەرە واتا ئەو ئێستا خاوەنی خەسلی خۆیەتیت. بەڕای ئەو بازرگانی ڕاستەقنە بریتیە لەو مەڵکەی کە ئەو تێیدا بازرگای دەکات.

وەك لە بەشی پێشوودا باسمانکرد کە مێلکارێکان و چینین ناوەندی کە تەنها کار بۆ سێ لایەندەکەن وەك سەرەتا بۆ خاوەنکارەکان پاشان دانی باج بە حوکمەت دانەوەی قەرز بە بانکەکان. ئەو وانەی کە رەیس فێری قوتابیەکانی کرد لە رانکۆی تێکسا باوکەدەوڵەمەندەکەم فێری من و مایکی کرد، کە ببن بە خاوەنی کاری خۆت، یەکێك لە کێشەکانی شاووری بریتیە لەوەی خەڵکی بەسرێژی ژیانیان کاردەکەن بۆ کەسانیتر نەك بۆ خۆیان.

لەم هێکاریەدا زیاتر بیر و مۆ چونکانی پیس رووندەکەینەوە

پسپۆڕی تۆ

کارکردن بۆ خاوەنکار

بازرگانی خۆت

سیستەمی خوێندنی ئێستا گەنجەکانمان ئامادە بۆ ئەوەی ببنە خاوەن پیشەو پسپۆڕی خۆیان بە گەشەدان بەتواناکانیان. ئەم کارە والە گەنجەکان دەکات کە تەنها پشت بەموچەبەستن و وەك پێشتر باسمانکرد لە مێکاری داهاتدا پاش ئەوەی قوتابخانەیان بەسەرکەوتووی تەواوکرد دەچنە زانکۆ و لە وپیشەییە کە وەرگیراون زیاتر زانیار و پسپۆڕی پەیدا دەکەن بۆنموونە ئەوان دەخوێنن بۆ ئەوەی ببنە (ئەندازیار و دکتۆر و مامۆستای و ژمێریار و کارمەنی و ژێشت لێنەری هتد) ئەم پیشەی ئەمان بەدەستی دەهێنن وبان لێدەکات کە کاربکەن بەلام بۆچی؟ بۆ بەدەستهێنانی پارە

ئەم جیاوازیەکی گەورەیە لە نێوان پسپۆڕیت و بازرگانی کاتێ پرسیار لە خەلکی دەکەی دەربارە ئەوی ئایا بازرگانی تۆچە؟ لە وەڵامدا دەڵێت من بانکەوانم. واتا تۆ خاوەنی بانکەکەی دەڵێت نەخێر من تەنها کاری بۆ دەکەم. لەم نموونەیەدا ئەوان تێکەڵی و ئاڵۆزیەکیان دروستکردووە دەربارەیی پسپۆڕی و بازرگانی و خاوەنکاری خۆی

پسپۆڕییەکەی ئەوان لەوانیە بیانکاتیە بانکەوان بەڵام ئەوان پێیستمان بەوەیە کە بنیە خاوەن کاری خۆیان.

رای کرۆس، بۆ جیاوازی نێوان پسپۆڕی و خاوەنکاری خۆی بۆچوونێک بەحاتە روو دەڵێت" پسپۆڕی من هەمیشە هەمان شتبوە. واتا ئەوکاتەی کەم فرۆشیاربووم میلێک شەیکم دەفرۆشت و پشان هەمیەرگر ئەمە پسپۆڕی مە. بەڵام بازرگانی ن و بوون بەخاوەن سەرمایە خۆم بریتیە لە ئەرز و خان و مڵ بەشێوازی ئەسێت کە داهاتێکی زۆرم دەستدەکەوێت.

کێشەی قوتابخانە لەوەدایە کە بۆ چی بخوێنی دەبیت بەوە. ئەگەر تۆ بخوێنین بە یاسا ئەوا لە داهاتوو، دەبتیە داتوەر. واتا غەڵەتەکە ئەوەیە بە هەر بابەتێکدا بخوێنی دەبیت بەوە، بەڵام ئێمە بواری بازرگانیمان بوون بەخاوەن کاری خۆتان لەبیرکردوە بە قوتابخانە. واتا ئەوان کاردەکەن بۆ چەند کەشێکی تر کە ببنە خاوەن کار و بازرگانی خۆیان. بۆئەوەی ببتە خاوەکاری خۆت و دەوڵەمەندبیت دەبێت دەبیت ئەو بیرکردنەوەیەو بگۆڕی، دەربارەی کارکرد دەبێت خۆت بیربکەیتەوە کە ببتە خاوەن کاری خۆت لە جیاتی ئەوەی کار بۆ خەڵکی تر بکەیت. بازرگانیەکەی تۆ دەخولێتەوە بە دەوری ئەسێتەکەدا. بەپێچەوانیە هێکاری داهات. وەک پێشتر ڕوونمانکردۆتەوە لە جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبلیی و تێگەیشتن لە ئەسێت، دەوڵەمەند جەخت دەکاتەوە سەر هێکاری ئەسێت لەکاتێکدا کە کەسانی تر جەخت دەکەنەوە سەر داهاتەکەیان.

بۆیە زۆربەیە کات گوێبیستی ئەوەدەبن کە" دەڵێن ئێمە موچەی زیاترمان دەوێت. " بۆیە من پێویستە بچمەوە بۆ قوتابخانە و بخوێنم بۆ ئەوەی لە رێگەی بڕوانامەکەمەوە پارەکەم زیادبکات. پاشان من کار بە قورسیدەکەم زۆربەی کات بۆ ئەوەی لە کارێکی باش وەرگیرێم واتا ئەگەر من دەکرام یان کارەکەم پەدڵنەبوو دەگەرێم بۆ کارێکی تر کە موچەکەی زۆرە.

لێرەدا دەمانەوێت بیر بۆچونی رەیس بخیەنەروو، بەڵام ئەگەر تۆ ئەم کەسە تێکەیشتبێتی ئەوا تۆ هێشتا بیرکردنەوەی ئەوەت نیە کە بیتە خاوەن بازرگان و کاری. بەڕای ئەم دەبێت تۆ جەخت بکەیتوە سەر هێنکاری داهات کە پارەتی دەرتە بۆ ئەوەی ئەو ئامرازانەی کە ئەسێت دروستدەکات بیتە خاوەنی.

زۆربەی خەلکی بۆیە هەژارن چونکە ئەوان وابڕیان بەخۆیان هەوردووە کە ناتوان بەرنگاری مەترسیەکانی ئەمکارە ببنەوە واتا ئەگەر ئەوان ببنە خاوەن کاری خۆیان تۆشی زیانێکەن ناتوەنن بەرگەبگرن هەر لەبەر ئەم خاڵ ئەوان دەیانەوێت بە سەلامەتی کاربکەن و پارەیان دەسکەوێت وەك وەرگتنی موچیەی مانگانە.

کاتێ قەیرانێکی بێکاری روودەدات زۆرێك لە کرێکارەگان ئەشتانەی کە خۆیان ناویاننناوە ئەسێت تۆشی کێشەیاندەکات، بۆنموونە خەنووی سەیارە ، کە ئەمانە مانگانە پێویستیان بەخەرجیە یان ئەوپاریاسەی کە کڕیوویانە بە چەندەها ١٠٠٠ دۆلار بەلام ئێستا هیچ بەهایەکی نیە بۆ ئەوان، چونکە ئەوان تەنها پشتیانە بە مووچە و خانەنشینین بەستبوو کەئەوە ئەما ئەوان ناتوان بەرگەبگرن لەو قەیرانەدا!

وای دابنێ زۆرێك لە ئێمە ئەو فۆرمە پڕدەکەینەوە کە بۆ قەرزکردنی پارە بە بانق بۆ کڕینی سەیارە و خانو. ئەمە سودەکەی لە ڕووی نێت وۆرسەوە گرنگە چونکە بەشێکە لە نێت وۆرس. چونکە هەمکاری بانکی و ژمێریاریە کە ڕێگەدەدات بە ئەسێتی کەسەکان.

بەڵام ڕۆژێك دێت قەرزار دەبی و بنچینەی ئابوریت لەرزۆك دەبێت چونکە ئێمە زۆر شت زیادەکەین وەك گۆلف کلوپ و کتێب و سیدیۆ و تەلەفیزۆن و جلو بەرگ و پێڵاو ئەو شتانەی تر کەکاریگەریان هەیە لەسەر زیادبووی ئەسێت. من نیگەران دەبم کاتێك کەسێ دەڵێت کە نێت وۆرس واتا ملیۆنێك دۆلار یان هەرچیەکی بەهادار. چونکە کاتێ تۆ ئەشتە دەفرۆشی کە ئەسێتە ئەوا ئەو دەستکەوتە دەبێت باجی لێبدەیت. خەڵکی خۆیان حستۆتە قەیرانێك گەورەوە کاتێ کە تەنها کارەکەن لەسەر دهاتی ماوەکورت واتا ئەوان ئەسێتی خۆیان دەفرۆشن بەبەهایەکی کەم کە لیستکراوە لە بالانس شیتەکەیانە. یان دەستکەوتی ئەم فرۆشتنە باجی لێدەدرێت. لەبەر ئەوە کاتێ کە حوکمەت باجی خۆی دەبات دەبێتە هۆی کەمبونی بڕی پارەیکە ئەدامەوەی قەرزەکە. بۆیە نێت وۆرس زۆر بەهای کەمترە لە وەی بیری لێدەکەیتەوە.

هۆت بیە بە خاوەن کاری خۆت دەستبەکاریە و ئەوشتانەی ئەسێتن بیان کڕە و دوور بکەورەوە لە وانەی کەئەسێت نین. وەك کڕینی سەیار بە پارە کە هێناتە دەرەوە لە مەترەز هەرخێرا ٪٢٥ نرخەکەی لەدەست دەدات. ئەمانە ئەسێت نین ئەگەر بانکیش ئەمەت بۆ بکات بە قیست. بۆ گەنجەکانیش پێویستە کە تێچون کەمبکەنەوە و بنچینەیەکی ئابوری ئەسێت بنیادبنێن. بۆ ئەو گەنجانەی کە لە ماڵی باوکیاندا دەژین

پێویستە کە فێربرێن دەربارەی جیاوازی ئەسێت و لایەبڵیتی واتا گەنجەکان با ئەسێتێکی بچیبەیێن هەبێت کاتێ هاوسەگیرەکەن و منداڵیان دەبێت و حاووودەکرێ بۆ ئەوەی دووربن لە کێشە ئابوریەکان چونکە من زۆرێك لەو گەنجەنەم بینیوە کە هاوسەرگیریانکردوە تۆشی قەرزاریەکی زۆربوون کە کاتێك زۆربەیان لەژیانیان تەرخانکردوە بۆ دانەوەی ئەو قەرزانە. کاتێ خێزانەکان ئاخیر منداڵیان دەلکە بەجێدەهێڵێت، ئەوان بەباشی خۆیان ئامادە نەکردە بۆ حامەنشیببوون تۆشی بەرپرسیارێکی زۆردەبنەوە. من چەند پێشنیارێکت بۆ دەکەم دەربارەی ئەسێت و جۆرەکانی بۆ منداڵەکانتان. وەك

١. بازرگانی ئەوەماگەیەی کە خۆت نەوێ ئامادەبیت واتا ئەگەر تۆ لەشوێنێك کارت کرد ئەوە بازرگانی نیە بەڵکو کارکردنە
٢. پشك و کەلوپەل
٣. پەیماندان
٤. پشك
٥. بەرهەمهێنانی دەست لە خانووبەرە.
٦. بەلگەنامەی دانەوەی قەرز
٧. هەرشتێچکی تر کە بەهاداربێت و داهات بەرهەم بێنێت.

باوکەدەوڵەمەندەکەم هەمیشە هانی دەدام بۆ ئەوەی پێداویستیەکانی ئەسێت دابین بکەم و خۆشم بوێن واتا ئەگەر بۆ ئەمانەت خۆشەوێت ناتوانیت چاودێریان بکەیت، من هەمیشە حان ئەرەم خۆشویستوە بۆیە هەمیشە هەوڵمداوە کە کۆیان بکەوە و بیانکڕم، پاشان بیان فرۆشم. هەر لەبەر ئەمەشبوو کە کاتێك کێشەیەك دروستدەبوو من ئەو هەستەم

بەدەگوڕا بەرامبەر خان ئەرزە بۆ یە هەرکەسێك رقی لە خان ئەرزە بێت ئەو هەرگیز نایانکرێت. من حۆم حەزم لە کۆمپانیایەکی هاوبەشە لەبەر ئەوەی پێشتر من وەبەرهێنبووم، واتا لەسەرەتاکانی ژیانم من کارم بۆ چەندین پێخراوکـــردبوە وەك(STANDART OIL OF
CALIFORNIA, the U. S marine crops, Xerox corp
من کاتێکی تۆر خۆشم لەگەڵ ئەوندا بەسەربردوە، بەلام من پیاوکی کۆمپانیاکانیم من دەمەوێ کاری کۆمپانیابکەم بەلام بەسەر بەخۆی نەك وەك کرێکار کاری تێدابکەم.
بەلای منەوە کرینی ئەرزەو خنەوەکە وەك کۆمپانیایەکی بچوك وابوو بۆ من. بەلام لەوانەیە من رۆژێك بە تەواوی کاری کۆمپانیابکەم بەشێوەیەکی گشتی. خەلکی زۆریکیان دەترسن لە کێشەکانی ئەرزە خان واتا ئەو کێشـانەی کەتوشیاندەبیـت. بـەلام مـن حـەزم لـەم جۆرەکارانەیـە بەپێچەوەی خەلکی کە لەمە دەترسن کە بەمەترسی ناوی دەبەن. بەلام مەترسیەکانی ئەم کارە کارگەری نیە ئەگەر تۆ وەبەرهێنانەکی حۆنت خۆشـبوویت و لێیتێبگـەیت. لەگـەڵ کۆمپانیـا بچـوکەکا سـتراتیجی وەبەرهێنانم من گەشتم کرد بۆ دەرەوەی ئەرزە و خان لەو ساڵەدا واتا بارگانی ئـەرزە وخانوەکـەم لـە بچوکەوە دەسـتی پێکرد پاشان وەردە وەردە سامانەکەم زیادی کـرد بـەلام مـن باجم کـەمی دەدات یان نوام دەخست هەتا بەهاکەی بە شێوازێکی دراماتیکی بەرزدەبـەوە. واتا من سودی ئەرز و خانەوەکەم لە حاران زیتر دەپاراست.
بۆ چەند ساڵك دەبێت کارم دەکرد بۆ کۆمپانیـای مارین کرۆپۆکس و حێروکس. من ئەو کارەم دەکرد کە باوکە دەوڵەمەندەکەم فێریکردبووم.

من لەسەر کارەکەم بەردەوام بووم بەڵام هەر لە هێشکمابوو کە جەبێت خۆم ببمە خاوەن کاری خۆم. هێکەری ئەسێتم زیاتر چالاکدەبوو مر زیاتر بازرگانیم بە خوویەرەوە و ئەرزەوە دەکرد بە بەراورد بە چشکی کۆمپانیای کارەکانی تر. بەڵام باوکە دەوڵەمەندەکەم هەمیشە جەجی لەسەر زانستی ئابوری دەکردەوە. یەکێك لەو شتانەی بەباشی فێربووم بریتیت بوولە بواری ژمێریار و بەڕێوەبردنی پارەکانمبوو. واباشتربوو کە م بەباشی شکاری وەبەرهێنانبکەم و لەکۆتاییدا دەستکەم بە بنیاتنانی کۆمپانیاکەی خۆم. من هەرگیز کەسم هاندەداوە کەکۆمپانیا دامەزرێنێت هەتا خۆیان بە تەواوی نەیانویستووە. من دەزانم کە کۆمپانیا چۆن بەڕێوەدەبرێت بۆیە بۆیە ئاوات ناخوازم ئەم ئەرکە کەسانێکی تر بیگرنە ئەستۆ چونکە گرانە. کۆمپنیی بۆ ئەو کەسانیە کە بەدوای دامەزراندنی دەگەرێن بەڵام بەدەستی ناهێنن. لەو کاتەدا بۆ ئەوان دامەزراندنی کۆمپانیا دەبێتە چارەسەر. بەڵام بەم چەند ساڵی ڕابردوود بە ١ کۆمپانیا کە دامەزراوە تۆ یان شکستی هاوردوە واتا لە ١٠ کۆمپانیی یەکدانەی سەرکەوتوویبوو. من پێشنیارتبردەکم ئەو کارە ئەنجامبدەیت ئەگەر تۆ دامەزراندنی کۆمپنیی تەنها خولیا و ئاواتە.

گرنگ ئەوەیە تۆ بەردەوامبیت لەسەر کار و بیری بوون بەخاوەن کاریخۆت. کاتێك کە من پێت دەڵێم تۆ بەردەوامبە لەسەر بیرۆکەی بوون بەخاوەن بازرگانی خۆت، مەبەستم ئەوەیە کە ئەسێت بنیاتنێی و هێلکاریەکەی بە مەهێزی بهێڵیتەوە. ئەگەر دۆلاری بچێتە ناوی هەرگیز نایەتەدەرەوە. کەمێك بیر لەمە بکەرەوە ئەگەر تۆ دۆلاری بجێتە بێو هێکاری ئەسێتەوە، ئەوە وەك هەرمەسەرێك وایە بۆ تۆ کە کارت بۆ بکات

یەکێکیتر لە سودەکانی ٢٤ کاژێر کارت بۆ دەکات پارە بەرهەمدەهێنێت.
بۆ ئەم جارەش دووبارەی دەکەمەوە بەردەوامبە لەسەر کارەکەت و بیە بە باشترین کارکەر لە کاری خۆت دا، ملکاری ئەسێتی سە بەمێری بهێڵەرەوە.
کاتێك کە کاشفلەوە بە باشی گەشەدەکات، تۆ دەتوانیت هەندێك لەو مۆکارانەی دەبێتە خۆشگوزەرانی بیانکڕیت، جیاوازیەکی نێوان هەژار و دەوڵەمەند ئەوەیە کە دەوڵەمەند ئەم بابەتی خۆشگوزەرانیانە لە دوایدا دەکڕێت، بەڵام هەژار لە سەرەتا دا، وەك کڕینی ماڵ و ئاڵتون و گەوهەر و سەیارە) ئەوان وەك دەوڵەمەند دەردەکەون بەلاو لە ڕاستیدا ئەوان دەوڵەمەندنین، بەڵکو لە قەرزاریدا نوقومبوون. بەڵام خەڵکی دەوڵەمەند لە پێشدا ملکاری ئەسێت سیاتدەمێت و دەهاتی خۆی زیاتدەکات پاشان خشگوزەرانیەکانی ژیان دەکڕێت.
خەڵکی هەژار ڕاستەو خۆ پارەکەی بەدەستهێنا دەچێت ئەو شتانە دەکڕێت. باشترین هەدیۆ کاتێ وەدەستدێت کە هیکاری ئەسێت بیاتمابێت و دەهاتو زیاردی کردبێت، لەو پارەی بەدەستیدەهێنیت ئەتوانی ئەوە ببەتانە بکڕیت. بۆ نموونە، کاتێك من و خێزانەکم پارەیەکی زیادە مان دەبێت لە ئەو خانوانەی کە بەکرێماندادوە، پاشان هاوسەرەکەم سەیارەیەکی گران بەها دەکڕێت، ئەم کردارەی هاوسەرم نابێتە مەترسی بۆ سەر داهاتمان، چونکە ئەو پارەیە لە ئەسێتەوە بەدەستمان هاوردوە واتا لە کرێی خانوەکەوە. ئەم نموونەیە دەرخەری باسەکەی پێشومە واتا جیاوازی نێوان هەژار و دەوڵەمەند لە کڕیندا، واتا ئەو چاوەڕێی کردوە بۆ ٤ ساڵ هەتا سەیارەیەکی کڕیوە لە کرێی خاوەکەمان. بەڵام هەژار خێرار

چی دەستکەوێت دەچێت دەیکڕێت، بۆیە ئەم سەیارەیە پاداشتێکی نەسیتە. ڕاستە ئەم سەیارە گرانبەهایە بەڵام بۆ ئەم کێشەی نیە. چونکە ئەم ئەقڵی ڕاستی بەکار هەوردووە لە کارەکەیدا. ئەم بابەتەی باسمانکرد بۆ خەڵکی هەژار کێشەی زۆری دروستکردوە و بۆتە هۆی ئەوەی باری سەرشانیان گرانتربێت.

بەشی پێنجەم

وانەی چوار

مێژووی باج و هێزی هاوبەشی

ئەبیرمە مامۆستا لە قوتابخانە چیرۆکێکی خۆشی بۆ دەگێڕایەوە دەربارەی ڕۆبین هود، ئەو بە کەسێکی قارەمان و دڵسۆز ناوی دەهێنا. ڕۆبن هود کەسێکبوو کە پارەی لە خەڵکی دەوڵەمەند و خانەدانەکان دەدزی و دەیدایە خەڵکی هەژار. بەڵام باوکی دەوڵەمەند بە ڕۆبن هودی دەگوت" کەسێکی ناڕاست ناوی دەبرد. چەندەها ساڵدەبێت ڕۆبن هود نەماوە، بەڵام شوێنەکەوتوکانی هێشتا هەردەژین. واتا چۆن؟ من زۆر گوێبیستی ئەم وتیەدەبم" بۆچی خەڵکی دەوڵەمەند پارە نادەن بە هەژار؟ یان دەوڵەمەند لەبری هەژار باجبدات" ئەم بیر و بۆچونەی ڕۆبن، کە پارە دزینە لە دەوڵەمەند و پێدانی بە هەژارە بۆتە هۆکاری کێشە بۆ چینی دەوڵەمەندی و هەژارەکان. لەبەر ئەم کارەی ڕۆبن خەڵکی چینی ناوەند باجی زیاتریان لە سەر دەدەنرا و دەوڵەمەندەکە نەچون لێوەرەدەگیرا. ئەوە چینی ناوەند بوو، بەتایبەتی چینە خوێنەوارەکە کرێی بۆ هەژارەکە دەبینەکرد.

بۆ ئەوەیە زیاتر تێبگەین کە چۆن ئەم شتانە رویانداوە، دەبێت بگەڕێینەوە بۆ مێژوو، پێویستە ئێمە سەیری مێژووی باجبکەین. بۆ ئەم رابیاریە دەگەڕێینەوە بۆ لای باوکە دوڵەمەندەکەم. چونکە ئەو زانیاری هەبوو دەربارەی مێژووی خوێندن و باج.

باوکەدەوڵەمەندەکەم بۆ من و مایکی ڕوونکردەوە، ئەمەریک و ئنگرانە لەبنچینەدا سیستەمی باجیان نەبووە، تەنها بەشێوەیەکی کاتی بووە، واتا لەکاتێکدا شەڕێک ڕوویدایە ئەوکات باجیان وەردەگرت، بۆ نموونە پاشاکانی ئەو سەردەمی بەریتانیا سیستەمی باجیان جێبەجێکرد کاتێ دژی نیپۆلیۆن لە ساڵی ١٧٩٩ بۆ ١٨١٨ جەنگان، هەر هەمان ڕووداو لە ئەمەریکا روویدا لە شەڕی ناوخۆدا لە ساڵی ١٨٦١ بۆ ١٨٦٥ ئەمەی باسمانکرد تەنها شێوازێکی کاتی بوو، بەڵام لە ساڵی ١٨٧٤ سیستەمی باجی داهات لە ئینگلەند جێبەجێکرا لە ساڵی ١٩١٣ لە ئەمەریکا سیستەمی باجی داهات سەپێنرا، بەڵام لەپێشدا ئەمەریکا دژی باج بووە، بەتایبەتی کاتێ کە لەژێر دەسەڵاتی بەریتانیا بووە، کە باجی چای سەپاندبوو بەسەر خەڵکی ئەمەریکا، هەر ئەم سیستەمە وایکرد کە ڕوداوی بۆستن ڕوبدات و ببووە ڕیشکی سەرەتای شۆرشی ئەمەریکا، ئەمە شەرە نزیکەی ٥٠ ساڵی خایەند لە نێوان ئەمەریکا و بەریتانیا، ئەمە هەمووی لەبەر ئەوە بوو کە ئەوان ئەو سیستەمی باجە یان ڕەتکردەوە

باوکە دەوڵەمەندەکەم دەیویست بۆ مان ڕوونبکاتەوە، کە هەردوو سیستەمی باج دژی دەوڵەمەندەکانبوو، واتا کە سیستەمی باج دروستبوو، سەرەتا دەگوترا "تەنها بۆ دەوڵەمەندەکانە، بەڵام لە دوایدا بەسەر زۆرینەی خەڵک سەپێنرا، واتا سەرەتا دەنگ کۆکرییەوە بۆ

پەسەندکردنی یاسای دەستووری باج دژی دەوڵەمەندەکان، بەلام لە دوایدا ئەم سیستەمە هەموویانی گرتەوە، واتا چینی ناوەند و هەژارەکان پێش ئەوەی کە حوکمەت بەم باجە پارەت ئیتر نەیتوانی دەستبەرداری بێت.

باوکە دەوڵەمەندەکەم پێیگوتم: "من و باوکت تەواو پێچەوانەی یەکترین، "چونکە ئەو لە بیوکراتەکانە و من لە سەرمایەدارەکان ئێمە هەردووکمان داهاتمان هەیە، بەلام بەشێوازێکی جیاواز ئەو داهاتی خۆی وەردەگرێت و سەرمیدەکات و قەرزی ماوە کورت دەدات بە خەلکی، ڕێخراوێکی زۆر گەرەی پێکهێناوە بۆ خۆی، لە نێو حوکمەتدا، ڕێژێکی زۆری لێدەگیرێ. من چەندێك دەدەمە بە خەلکی بە قەرز ئەوندە زیاتر هەوڵدەدەم بۆ ئەوەی زیاتر بەدەستبێنم هەر لەبەر ئەم هۆکارانە من ئەو کەسانە خۆشناوێت کە کار بۆ حوکمەت دەکەن. بەلکو وەبەرهێنەرەکام خۆشدەوێت. چونکە ئەوان دەربارەی بواری بازرگانی ئەندایێن جیاوازە، هەتد حوکمەت گەشەبکات پێیوستی بە باجی زیاتر بۆ پڕکردنەوەی پێداویستیەکانی.

باوکە دەوڵەمەندەکەم بڕاوای وابوو، کە حوکمەت پێیوستە یارمەتی خەلکی بدات. ئەو جۆن فیتجێرەڵ کەنەدی سەرۆکی ئەمەریکای خۆش دەویست، بەتایبەتی بیرۆکەی ئاشتی کرۆپس. ئەو و دایکی وەك خۆبەخشێك کاریان دەکرد بۆ ئەم ڕێخراوە لە مالیزیا و تایلەند و سیپیس لە ڕێخراوی ئاشتی کۆرپس ئەو هەمیشە لە هەوڵدابوو بۆ خزمەتکردن و زیادکردنی موچەکەیان بەتایبەتی بۆ ئەوکەسانە کە کاریان بۆ دەکرد و لە ژانگۆبوون.

من کە دەساڵان بووم، دەچووم بۆ لای باوکە دەوڵەمەندەکەم، ئامۆژگاری دەکردم بەوەی "کە ئەوانەی کار بۆ دەسەڵات دەکەن وەک دزێکی ئەمە ن وان". بەڵام کە دەگەڕامەوە بۆ لای باوکی هەژارم دەیگوت "ئەوانەی کە دەوڵەمەندن پێویستە حوکمەت باجیان زیاتر لێوەربگرێت" بەڵام ئەمە بۆ من زۆر گرانبوو کە لە نێو ئە دوو بیر و بۆچوونە دانەیەکیان هەڵبژێرم.

ئەگەر تۆ بەرچاوڕوونیەکەت هەبێت بۆ مێژووی باج و بخوێنیتەوە لەسەری، تەنها لەوانیە لە یەکتدا بەسەی سەپاندنی باج بوونی هەبێت ئەوەش لەبەر ئەوەی زۆرینە بڕوایان بە ڕێبازەکەی ڕۆبن هەیە کە پارە سەند لە دەوڵەمەند و پێدانی بە هەژار. کێشەکە لەوەدایە کە لە کاتی جەنگردا خواستی دەوڵەت بۆ پارە زیادەکات و باج وەردەگرێت لە چینی ناوەن بەڵام دەوڵەمەند ئەو یاسایە نایگرێتەوە، چونکە ئەوان دەزانن دەربارەی کاری خۆیان و کۆمپانیاکانیان واتا دەوڵەمەندەکانی ئەو سەردەمە کاریان دەکرد بەهەرەوەزی بۆ دروستکردنی کەشتی و گروپ و ناردنی بۆ دۆزینەوەی شوێنە نەدۆزراوەکان، ئەگەر هات و گروپەکە کەشتییەکە گومبوون لە دەریادا، گرنگی کۆمپانیاکان تەنها ئەوە لە دەستدەدەن کە وەبرەهێنانیان تێداکردوە لە کەشتەککەدا و باج یان لەسەر کەمدەکرێتەوە.

چۆن دەوڵەمەند یاری بە یاریەکە دەکات.

ئەمە هێز و زانیار و پێکهاتەی کۆمپەنیاکانە، کە سودێکی زۆری هەیە بۆ دەوڵەمەندەکان. من لە نێوان دوو باوکدا بووم. یەکێکیان سەرمایەدار و ئەویتر سۆسیالیست. من وەرد وەرد چومەسەر بیر و بۆچوونی باوکە سەرمایەدارەکەم. واتا ئەوم بەلاوە پەسەندبوو. بەلام بەلا من سۆسیالیست وەك سزادانێکی خودی وابوو لەبەر کەمی زانیاری دەربارەی ئابوری چونکە ئەوە گرنگیە کە باج لە سەر دەوڵەمەندەکان دادەنرێت لەبەرئەوەی ئەوان هەمیشە ڕێگایەکە دەدۆزنەوە بۆ ڕزگاربوون. هەرلەبەر ئەمەش باج زیاتر چینی ناوەن دەگرێتەوە دەوڵەمەند ناگرێتەوە چونکە ئەوان تێگەیشتوون لە هێزی سەرمایە، ئەم ڕشتە ئەوان دەیزانن لە منالیانەوە فێرینەبوون.

بۆچی دەوڵەمەندەکان زیرەکترن لە ڕۆشنبیرەکان؟ یەکەم جار کاتێک کە پارە لە دەوڵەمەند کۆدەکرێتەوە و سیستەمی باج تەواودەبێت و پارەکان دەچێتەوە ئۆفەرەکانی حوکمەت سەرەتا خەڵکی خۆشحاڵن، چونکە ئەو پارەیە دووبارە دابەش دەبێت بە سەر فەرمانبەران و دەوڵەمەندان بەشێوازی کرێی کارکردن و خانەنشینی ئەو پارەیە دابەشدەبێت بەسەر ئەو کەسانەی کار بۆ حوکمەتدەکەن هەروەها بڕێکی تری دەگەڕێتەوە بۆ دەوڵەمەندان لە ڕێگەی گرێبەستەی لە نێوان خۆیان و دەسەڵاتدا دروستیانکردووە. لەم کاتەدا حوکمەت وەک خەزێنی گەورەی پارەی لێهاتووە.

بەڵام کێشەکە لە بەڕێوەبردنی پارەکەدایە. کە هیچ پارەیە ناگەڕێتەوە بۆ خەزێنەکە. لەگەڵ ئەوشدا حوکمەت سیاسەتێکی تر پەیڕەودەکات، ئەگەر تۆ لە بیوکراتەکانی دەسەڵاتی، پارەت زیاد لە پێویست بەدەست نەهێناوە و تۆ شکستت هاوردووە لە بەکارهێنانی ئەو بڕە پارەیەی کە بۆت تەرخانکرابوو، ئەوا لەوانەی لە موچەکەی داهاتوو کەم بکرێتەوە لەوانەیە حوکمەت وەک کەسێکی چالاک تۆ لە قەڵەمدەدا. بەڵام بەپێچەوانەوەیە بۆ کەسانی بازرگان و خاوەسەرمایە و پاداشتیاندەکات لەبەر ئەو بڕەزۆری پارە کە لای ئەوان کەڵەکەبووە و بەکەسێکی چالاک دەیاندا لەقەڵەم.

سیاسەتەی بەمارهێنانی پارە لە لای حکمەت کەشەدەکات و بەردەوام دەبێت. خواستی وەرگرتنی باج لە دەوڵەمەندەکان پێچەوانە دەبێتەوە و باج لە چینی ناوەندی و کەسانی هەژار وەردەگیرێت. سەرمایەدارە ڕاستەقینەکان هەمیشە ڕێگایەک دەدۆزنەوە بۆ ئەوەی خۆیان ڕزگارکەن

باسەکەمان دەگۆڕین بۆ کۆرپۆریشن بۆ ئەوەی بزانین ئایا کۆرپۆریشن چۆن دەوڵەمەند دەپارێزێت. پێش هەمووشتێ زۆربەی خەڵک نازانن کۆرپۆرێشن چیە و چۆنکاردەکات کۆرپۆرشن واتا بۆنموونە کۆمپانیایەکە رەبەرهێنانە ئەم کۆمپانیایە باج و قەرزەکانی لە ڕێگەی ئەسیتەوە نادات وتا لە سەرچاوەی بەرهەمەکەیەوە نادات. ئەمە وەک بەلگەنامەیەک تۆمار کروە کە تایبەتە بە کۆمپانیاکان و سەرمایەدارەکان، لە ڕێگەی ئەمەوە ئەو ئەتوانن پارە ی باج نەدەنە حوکەت یان کەمی بکەنەوە بە بەراورد بە خەڵکی. کێشەکە لەوەدایە کە خەڵکی لەو یاریە نازانن کە دەوڵەمەندەکان ئەنجامی دەدەن. بەڵکو ئەوان دەچن بۆ قوتابخانە و بۆ ئەوەی شتێک فێربن و کاریکیان دەستکەوێت بۆیە وەک پێشتر گوتومە " پارەسەندن لە دەوڵەمەند بە زەرە بەسەر هەژاردا دەشکێتەوە. " خەڵکی زۆر بەی کات دەیانەوێت کە دەولەمەندەکان سزابەن، بەلام دەوڵەمەندەکان سەرمایەیا هەیە و دەتوانن شتەکان لە بەرژەو خۆیان بگۆڕن.

کەسی دەوڵەمەند خێرا ڕازی نابێت بەو باجەی دەبێت بیدان بەڵکو ڕێگەیەک دەدۆزێتەوە بۆ ئەوەی ئەو ڕێژەیە کەمبکاتەوە وەک دامەزراندنی پارێزەر و ژمێریار بەتوانا و هۆزمزیکردنەوە لە سەرکەرە سیاسیەکان و گۆڕینی یاساکان بۆ بەرژەوەندی خویا. شێوازێکی تر لە باج هەیە لە ئەمریکا، کە ڕێگە خۆشکەرە بۆ کەمکردنەوەی باج لەسەر دەوڵەمەندەکان. وەک پێشتر وتمان ڕێگە زۆرە بۆ ئەو دەوڵەمەندانە کە ڕێژەی باجیان کەمبکەنەوە وتا دەوڵەمەند هەمیشە لە گەڕاندیە لە

دۆزینەوەی ئەو ڕێگانە، چونکە ئەوان دەیانەوێت مڵکاری ئەسێتیان بەهێزبکەن.

بۆ نمونە لە برگەی هارگۆن ۱ ۳۱ ۱ بەشی ۱۰۳۱ لەو ڕێخراوەی کە بەرپرسە لە کۆکردنەوەی باج هاتوە، کە ئەو مۆڵشبارانە ئازادن لە کەم کردنەوەی باجەکەیان کە خانوبەرە و دەکڕن و دەیفرۆشن واتا ئەو ئەرزەی کە ئەوان دەیکڕن بە گران دەیفرۆشنەوە. بەم بەشەدا ئامانجەکە زیادبوونی نرخی ئەرزە و خانوە. لەگەڵ ئەوشدا بەهای بازرگانی پارێزراو دەبێت و باج وەرناگیرێ هەتا ئەو ملکانە سفتەبێتەوە. زۆرێک لە خەڵکی ئەم دەرفەتە یاسایەنە بە کار ئاهێنن بۆ زیادکردنی ئەسێتی خۆیان.

هەر لە بەرئەمەش حوکمەت زۆر بەئاسان باج لە زۆرێک خەڵکی دەسێنێت و ئەو دەرفەتانە بەکارئاهێنن. بەڕاستی من توشی شۆک دەبم کاتێ گوێبیستی ئەوە دەبم کە خەڵکی باجێکی زۆر دەدەن بەبێ ئەوەی هیچ لەم یاسایانەی باسمانکرد سودی لێوەربگرێت. من هۆکارەکەی بۆ ئەوە دەگەڕێنمەوە کە ئەوان بە حوکمەت دەترسن و چی ئەمریکیان بەسەرا هەرێت خێرا جێبەجێی دەکەن. زۆرێک لە هاورێکانم مایەپوچ بوون لە بەر ئەم هەڵەی حوکمەت کە دەیکات. بەڵام باوکە دەوڵەمەندەکەم زۆر بە زیرەکانە خۆی دەرباز دەکرد لە سیستەمی باج بە ڕێگەی توێژینەوە.

تۆ لەوانەی ئەو وانەیەت لە بەبیربێت کاتێ من لە تەمەنی ۹ ساڵیدابووم دەچووم بۆ لای باوکە دەوڵەمەندەکەم، چاوەڕێم دەکرد لە سەر مێزەکە ئەوەشم لەبیرە کەو ئیهمالیدەکردم و لە ئۆفیسەکەی دەمهێشتەوە بێگومان ئەمانە هەمووی مەبەستێکی لە پشتەوەبوو. ئەو دەیویست کە من درک بەتواناکانی خۆم بکەم بۆ چەندین ساڵ من لە لای ئەو مێرسووم

ئەوەی ئەو فێریکردم بریتی بوو لە زانیاری دەربارەی بازرگانی و ئابوورییەوە. پارە هێزێکی زۆر گەورەیە بەبێ زانیاری ناتوانی بە بەبێزانیاری بیبەیتەڕێوە. ئەو فێری ئەو زانیاریەی کردم. بە بێزانیاری ئەو پالنەی کە ژیان پێوەمان دەنێت سودی لێوەرناگرین. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە دەگوت " گرنگترین شت ئەوەنیە بیتە بەڕێوەبەر یان سەرپەرشتیار، بەڵکو پیاوی باج گرنگە. وتا ئەگەر تۆ ڕێبدەیت بە سیستەمی باج ئەوا هەمووکات پارەی زیادت لێدەبات.

یەکەم وانە بریتیبوو لەوەی کە پارە کاربکات بۆ تۆ نەک تۆ کاربکەی بۆ پارە، ئەگەر تۆ کاربکەیت بۆ پارە، کەواتا هێزی پارەت داوە بەو کەسەی کاری بۆدەکەیت. بەڵام پارە کاری بۆ تۆ کرد، بە پێچەوانەوەیە و تۆ هێزەکات کۆنترۆلکردوە. لەیەکەم جاردا دەبێت بزانین کە چۆن پارە کاربکات بۆ ئێمە، ئەو هێزە کۆنترۆلبکەین. ئەو دەویست زانیاری باشمان هەبێت دەربارەی لایەنی ئابووری، نەک ڕێبدەین بەکەسێك بەکاربێنێت بۆ بەرژەوندی خۆی. بۆیە پێویستە تۆ یاساکان و سیستەمەکان بە باشی شارەزابیت. ئەگەر تۆ زانیاری باشت نەبێت ئەوا بە ئاسانی بەکار دەهێنرێیت. هەر لەبەر ئەوەیە کەئەوان پارەیەکی زۆر تەخاندەکەن بۆ پارێزەر و ژمێریارە زیرەکەکان، چونکە لە ڕێگەی ئەم کارەوە ئەوان پارە زۆرە نادەنە حوکەمەت یەکێکە لە وانە گرنگەکان بریتیە، لەوەی زیرەکبن و شارەزابن بۆ ئەوەی دووربن لەو کێشە ئابووریانە ڕوویەڕوتان دەبێتەوە.

باوکە دەوڵەمەندەکەم هەمیشە منی هاندەدا بۆ ئەوەی کارێکی باش و کۆمپانیایەکی سەربەخۆم هەبێت

کاتێك من ئامۆژگاریەکانی باوکم بە باوکی دەوڵەمەندم دەگوت پێدەکەنی دەیگوت "تۆ بۆچی خۆت نابیتە خاوەنی پەیژەکە." ئەوکاتەی کە من مێرد مندالبووم، تێنەدەگەیشتم بەمەبەستی مەبەستی چیە لە بوونە بە خاوەنی کۆمپانیای خۆم. ئەو بیر بۆچونە وەك شتێکی موستەحیل وابوو بەلام لە گەڵ ئەوشدا من ئەو کارەم زۆر بەلاوە ئەستەم نەبووە لە داهاتودا ببمە خاوەن کۆمپانیای خۆم

ئەگەر باوکی دەوڵەمەندم نەبوایە بەوانەیە تەنها بیر و بۆچونەکانی باوکم پەسەندبکرایە. بەڵام من ئەو وتانەی ئەوم هەرلەیادبوو، کە دەیگوت تۆ دەتوانیت ببیتە خاوەن کۆمپانیای خۆت. بەتێپەربوونی تەمەنم گەورەبووم ۱۵ و ۱٦ ساڵ. من چیتر ئەو ڕێگەیەم هەڵنەبژارد کە باوکی هەژارم پێشنیاری بۆ کردبووم. نەشم دەزانی ئەوە ژیانە و چیە؟ بەلام من بڕیارم دا کە دەبێت جیاوازبم لە هاوڕێکانی قوتابخانەم و ڕێگەیەکی تایبەت بەخۆم هەبێت. ئەو گەرەترین بڕیارەدوو کە ژیانی گۆڕی. لەتەمەنی ۲۰ ساڵیدا بەتەواوەتی ئامۆژگاریەکانی باوکی دەوڵەمەندم کاری تێکردم و بووە خاڵی

پێشکەشتنەکانی بۆ دەکردم، ئەمە هەمووی وەك ستایشواوو بۆ من، بەلام هەمیشە ئەو وتەی باوکە دەوڵەمەندم لە گوێدا دەزرنگایەوە، کە ئەو کەسە کێیە کاری بۆ دەکەیت؟ یان ئەوە کەسە کێیە کە دەوڵەمەندی دەکەیت؟

لە ساڵی ۱۹۷٤ من هەروەها کرێکار کارم بۆ کۆمپانیای زێرۆکس دەکرد، بەلام لەو ساڵانەدا من یەکەم کاری سەربەخۆی خۆم بنیادنا و یەکەم بنچینەی ئەسێتی خۆمم پێکهێنا پاشان من هەموو توانای خۆم خستۆ

گەر بۆ ئەوەی ئەم ئەسپێتە فراوانبکەم. هەستم دەکرد داهاتوم پێویستی، ئەگەر ئامۆژگارییەکانی باوکە دەوڵەمەندەکەم جێبەجێبکەم زۆرێك لە خاوەنکار و بازرگانەکان پێیانوایە ئامۆژگاریکردنی کرێکارەکان بۆ ئەوەی ببنە خاوەنکاری خۆیان و ئەسپێتی خۆیان سیادبنێن بۆ بازرگانی خراپە. لەوانیە ئەمە شتێك تاکەکەسایەتی بێت، بەلام من تەنها جەختم دەکەمەوە سەر بازرگانییەکەی خۆم و گەشەدان بە ئەسپێتی خۆم، بۆ ئەوەی ببمە خاوەنکارێکی باشتر. من ئێستا مەبەستم هەیە. بە باشی و بەشکۆمەندییەوە کاردەکەم بۆ بەدەستهێنانی سەرمایەیەکی زیاتر، ببمە خاوەن وەبەرهێنانی خۆم لە بواری خانووبەرە دا. بەم ئاوتەم سەر بەنوێ رێژەی بازرگانی هەواری بەرزدەکەمەوە. چەنداها دەرفەت هەیە بۆ ئەوەی پارەی زیاتر بەدەست بهێنرێت. بەلام ئێمە لە قۆناغی سەرەتادایین، هەتا زۆرتر ئامێرەکانی کۆمپانیای خیرۆکس بفرۆشتایە ئەوا زیاتر پارەم وەردەگرت، لە گەڵ داشکانی موچەی مانگانەم. من بۆ ئەوەی لەو داوە پێکارم بێت زۆر هەوڵمداوە و بە باشی کارم کردووە. لە ساڵی ١٩٧٨ من یەکێك بووم لە پێنج باشترین فرۆشەرەکە. من زۆر بە جدی دەمویست پێکارم بێت لە یاری رێت ریس.

پێش مریکەی سێ ساڵ، من توانیم گەشەی زیاتر بدەم بەو کۆمپانیای خیرەرە کە دروستم کردبوو. زۆری زیاتر لە کۆمپانیای خیرۆکس ئێستا من خاوەنی ئەسپێتی خۆمم، ئێستا پارەکانم کار بۆ من دەکەن، من زۆربەی کات ئامۆژگارییەکانی باوکم لەبیرە کە دەیگوت" هەوڵبدە هەستی ورکێپکردنت زیاد بکە بۆ شتەکانی دەوروبەرت" هەرزوو کاشقلەوەی سەرەکەم گەشەی کرد، کۆمپانیاکەم بە هێزبوو. بۆ یەکەم جار ویستم

سەیارەیەکی گرانبەهام بکرم. هاوڕێکانم لە کۆمپانیای خرێۆکس پێیان وابوو، من هەموو ئەو موچەیەی وەرمگرتووە سەرفکردووە. بەڵام من ئەوپەڕەیەم خستە بواری ئەسێتەوە و وەبەرهێنانم زیادیکرد. پارەکەتم بە باشی کاردەکەن بۆ ئەوەی پارەم بۆ بەرهەمبێنن، یەک دۆلار لە هێلکاری ئەسێتدا دەوری خاوەنکارێک دەبینێت

بەردەوام هەوڵمدەدات ئەو خاوەنکارە و وەبەرهێنان زیادبکەم، پێشنەوەی ساخ بدەمە. من بەباشی کارم دەکردەوە بۆ کۆمپانیای خێرۆکس، بۆ ئەوەی کرینی سەیارە گران بەهاکە بسەلمێنم بەو وانەی بارکدەدەوڵەمەندەکە من توانام پەیداکرد کە لەو قۆناغی پاری پێت پیسە پزگارم بکات و لەسەرتای تەمەنم بمکاتە خاوەنکار. ئەمە شتێکی مەحاڵ نەبوو چونکە من هەموو ئەو وانە گرنگانە فێربووم لە باوکم دەربارەی ئابووری و دارایی. بەبێ زانیار ئەم ڕێگایە زۆر گرانە. بۆیە من زۆر هەوڵمداوە سیمیناری زۆربکەم ئەو زانیاریەی پێمە بکەیەم. بۆیە باش تەواوبوونم لە سمینارەکانم تاقیکردنەوەیەک دەکرد بۆ ئەوەی بزانم هەتا چەند زانیاریەکانم گەیشتوە، کەپێک هاتوە لە چوار خاڵ:

١. ژمێریاری: من ئەمە پەیوەست دەکەم بە توانای خوێندن و نوسین بە بوای ئابوریدا. ئەگەر تۆ دەتەوێت سەرمایەیەکی گەورە بنیاتبنێی ئەوا پێویستی بە پارەی زۆر و کاری ڕاست و ڕێک و وردەکاری هەیە کە پەیوەستە بە لای چەمی مێشک. سوودی زانیار و خوێندەواری لە بواری دارای توانای تێگەیشتنت زیاددەکات لە بڕیاری ئابوریدا.

٢. وەبەرهێنان. من پێیدەڵێم زانستی پارە و بەرهەمهێنانی پارە، کە پێکهاتووە لە چەند ستراتیژییەک. ئەمە پەیوەستە بە لای ڕاستی مێشکەوە، چونکە بریتییە لە توانای داهێنان.

٣. تێگەیشتن لە بازاڕ. بریتییە لە زانستی خستنەڕوو و خواست. چەند تەکنیکێک هەیە پەیوەستە بیرانی دەربارەی بازاڕ. وەک بەڕێوەبردنی هەستو سۆزی، یەکێکی تر لە بنەماکانی بازاڕ بریتییە لە بنچینەی یان سینسی وەبەرهێنانی ئابووری، ئایا وەبەرهێنان هەست دروستکات و بەیکات کارگەری هەیە لە سەر بازاڕی ئێستا. زۆرێک لە خەڵکی پێیان وایە ئەم چەمکی وەبەرهێنانە بۆ منداڵەکانمان گرانە و لێی تێناگەن، بە بێ ئەوەی کەسێک نەبێت تێیان بگەیەنێت ئەوا تێناگەن.

٤. یاسای کۆمپانیاکان پسپۆرییەکان لە بەرژەوەندی خۆیان بەکاردەهێنن وەک ژمێریار و وەبەهێنان و بازاڕ کە ئەنجامی گەورە سەرسوڕهێنەری دەبێت، هەروەها زانیاری لەسەر باج و چۆنیەتی خۆلێلادانی بەکار دەهێنن بۆ ئەوەی باج نەدەن وەک ئەو خەڵکەی. پێشکەوتنی ئەم دوولایەنە وەک ئەوە وایە کە دەوڵەمەندکان بفڕن و هەژارەکان لە سەر پێبڕۆن بۆ ئامانجەکەیان. ئەم جیاوازییە زیاتر دەبێت بە پێی بەرنامەی ماوە درێژ.

٥. سوودی باج. ئەوەی کۆمپانیامان و حەوەی سەرمایەکان دەیکەن، ناکەکان ناتوانن بیکەن وەک تەرخانکردنی پارە بۆ تێچوونەکان پێش ئەوەی پارە تەرخانکات بۆ باج کە ئەم شارەزاییەکی گەورەی

کۆمپانیاکانە کە پەیڕەوی دەکە بەلام ئەمە گرنگ نیە هەتا تۆ نەبیتە خاوەن ئەسیت و بازرگانی خۆت

خاوەنکارەکان پارە قازانج دەکەن، بەلام خێرا باجی لێدەدەن لەوەیە کە ماوە سود وەردەگرن. بەلام کۆمپانیاکان قازادەکەن و سەرفیدەکەن ئەوەی لێی ماوە باجی لێدەدەن. ئەمە باشترین ئامرازە کە دەوڵەمەند بەکاری دەهێنێت. ئەوان ئەتوان خۆیان بە ئاسانی ڕێکبخەن، بەبێ هیچ گرفتێ. بۆنموونە ئەگەر تۆ خاوەن کۆمپانیای خۆتبیت چەند تێچوونێک هەیە لە کۆمپانیا کە خۆت پەی دەکەیتەوە، وەک کرێی سەیارە و دابین کردنی هاوڕێ ئەگەر کرێکارەکە نوش هەر ڕوداوێکبوو کە نەیتوانی کاریکات، چاکردنەوە، دابین کردنی بەشی تەندروستی و ڕێستوران. ئەگەر ئەکانە بە یاسای ئەنجام بدەم ئەوا من کرێی باج کەمدەکەمەوە یان نوای دەدەم.

٢ـ خۆپاراستن لە کێشە یاسیەکان، ئێمە لە کۆمەلگایەدا دەژین پڕ لە کێشەیە، هەرکەسە بەشی خۆی دە کارەکەی تۆ دەوێت. دەوڵەمەند سامانەکەی خۆی دەشارێتەوە لەڕێگەی چەند ڕێگەیەکی یاسایەوە پارەکەی دەخاتە بواری ئەسێت و ئەسێتی خۆی دەپارێزی لەوە قەرز دەدا بەهیچ کەسێك. کاتێك کەسێ سکاڵێی لە سەر تۆمارکات ڕووبەڕوی چەند یاسایەك دەبێتەوە و پاشان بۆیان دەردەکەوێت کە ئەو دەوڵەمەندەی شکاتی لێکردوە هیچ شتێکی بە ناوەنیە. ئەوان کۆنترۆڵی هەمووشتێکیان کردوە، بە لام خاوەنی هیچ نین. بەلام هەژارەکە دەیەوێت خاوەنی هەموو شتێکبێت، بەلام هەمووشتێك لە دەستدەدا لەڕێگەی حوکمەتەوە.

هاوڵتیان و هەژاران زۆر جار ئاڕەزوی ئەوە دەکەن سکاڵیکەن لە دەوڵەمەندەکان، ئەوان ئەم وانیە لە ڕۆژینەوە فێربوون، کە پارەی لە دەوڵەمەندان دەدزێ و دەیدا بە هەژارن.

مەبەستی ئەم کتێبە ئەوەنیە کە ببیتە خاوەنی کۆپۆرێشنێکی تایبەت، بەڵکو من دەڵێم ئەگەر تۆ خاوەنی هەر جۆرە ئەسێتێکی یاسای بووی، هەوڵبدە بیپارێزە و ڕێژەی سود و قازانجی زیاد بکە وەک چۆن کۆمپانیاکانی تر ئەو کارە ئەنجام دەدەن بۆ خۆیان، چەندەها کتێب نوسراون دەربارەی هێزی کۆپۆرەیشن و وەک (grow rich) کە سودەکانی و وردەکاریەکانی دەخات ڕوو، ئەو چوار تەکنیەی باسمان کرد، کە لە تاقیکرنەوەکەدا بەکاردێت زۆر بەسودە و بنچینەی زانستی ئابوری و دارییە، ئەگەر تۆ ئامەزرۆی دەوڵەمەندی ئەوا ئەو تەکنیکانە یاد بخە بۆ ئەوەی ببیتەخاوەنی زانیاریەکی بنچینەی لە بواری ئابور داری دا

شیکردنەوە

دەوڵەمەند لەگەڵ کۆپۆرەیشن خەڵکی کە کاردەکات بۆ کۆپۆریشن

١. قازانج و دەستکەوت	١_ قازانج و دەستکەوت
٢. خەرجکردن و سەرفکردن	٢_ پاشان باجدان
٣. پاشان باجدان	٣_ خەرجکردن و سەرفکردن

وەکو بەشێک لە هەموو ستراتیجیەکانت، من ئاکۆژگاریت دەکەم وەک هەموو خاوەن کۆمپانیاکان ئەسێتی خۆت بە باشی بپارێزە.

بەشی شەشەم

وانەی پێنجەم

دەوڵەمەند پارە دادێنێت

شەوی رابردوو سەیری پرۆگرامێکی تەلەفیزۆنیم دەکرد، دەربارەی مێژوی پیاوێك بەناوی ئەلێکساندەر گراهام بێڵ. ئەو زامایە مافی فرۆشتنی تەلەفونەکانی خۆی هەبوو، لەبەر ئەوە زۆر هیلاك و ماندو دەبوو چونکە خۆواستێکی زۆر هەبوو لەسەر داهاێنانە بەهێزەکەیە. بۆیە پێویستبوو کە کۆمپانیاکەی گەورەبکات، ئەو داوی لە یەکێکتی پۆژئاواکرد کە ئەم داهێنان و مافی فرۆشتنەی و کۆمپانیایەی لێبکڕن بە ١٠٠٠٠٠ دۆلار. بەڵام سەرۆکی ئەوکاتە ئەمە نرخەی بە شتێکی گێلانە دەیە قەڵم و ڕەتی کردەوە. پاشەوەی کە چیرۆکی ئەلێکسەندەر کۆتای هات، هەواڵێکی نوێ بڵاو بوویەوە دەربارە دەربارەی کۆمپانیایەك کە دەیویست رێژەی کرێکارەکانی کەم بکەتەوە. ئەمەلەکان کۆبوونەوە سکاڵیان دەکرد دژی ئەو کۆمپانیایە و بە نادادی ئەویان دادەقەڵم

بەڕێوبەری کۆمپانیاکە دەستی لە کارکێشایەوە کە خاوەنی دوو منداڵبوو، دەست لە کاکێشانەوەکەی بۆ خاوەنی کۆمپانیاکە بەرزکردەوە و داوای لێکرد کە مافی ئەوەی پێبدات کە حانویەك بکڕێت بۆ خوی،

من لە ساڵی ١٩٨٤ وانە بێژم لە بواری چەندپیشەیەکدا، ئەمە ئەزموونێکی و پاداشتێکی گەورە بۆمن. لەگەڵ ئەشدا هەندیک جار لێی دابڕاوم. بەڵام هەروەها کەسم فێرکردووە. یەکێك لەوانە خۆم کە ئەزموونم لەم بوارەدا زیادی کردووە.

ئێمە لە یەکش تا هاویەشی ئەویش هەموومان خاوەن توانای خۆمانین هەرچەندە ئێمە بە ئاسانی بیبەشی نەکردووین. شتێك کە ئێمەی دواخستبێ بریتیە لەوەی کە ئاستی بڕوا بەخۆبوونمان زۆر کەمە، ئەمە لەبەر ئەوەنیە کە ئێمە زانیاری تەکنیکیمانیە بەڵکو لەبەر کەمی بڕوا بەخۆبوونمانە. کاتێك لە یەکجار ئێمە واز لە قوتابخانە دەهێنین زۆر گرنگ نیە بەلامانەوە نرخی زانکۆ و خوێندن و بڕوانامە. بەڵام لە دنیای دوور لە خوێندن و ئەکادیمی هیچ شتێك گرنگتر نیە لە بوونە زیاتر. ئەوان پێیدەڵێن ئازایەتی و وێران و بەتوانای چوونەترسی، بەڵام لە ڕاستیدا هەرمارێکی لێبینێن گرنگ نیە ئەوەی دەتوی تۆ دیاری دەکات زۆر لە قوتابخانە و شوە زیاتر و گرنترە.

خەڵکی لە وانەی هەردوو سیفەتەکەین تێیدابێت، وەك ئازای و زیرەکی بەڵام ئەم توانایەنان لایەین باش و خراپی هی لە سەرکەسەکان، بۆنموونە هەندێکەس ئەو ئازایەتی بۆ خراپە بەکاردەهێنێت وەك کەوتنە سەر ئەژنۆ و سوالکردن کە ئەمە خۆ لە خۆیدا ئازیەتیە مەڵام بۆ شتێکی خراپ پاش شەڕی ڤێتنام من ئەو دوو حاڵتەم بەسەر هات بەڵام هیچ کامیان باشتر نەبوو لەوەی تریان. لەکاتی مامۆستایمدا هەستم بە هێزی ترس و گومانی خراپکردبوو، کە چەندێك کارگەری هەیە لەسەر کەمبوونی تواناکانمان، بۆنموونە ئاسك لە ڕۆشتنا لە شێر و پڵنگ خێراتر ڕادەکات،

بەلام کاتێ شێر دوای دەکەوێت و ئەمیش لای بۆ دەکاتەوە دەترسێ توانای ڕاکردنی کەم دەبێت. کاتێک کە مامۆستابووم پرسیارێکم لە قوتابیەکان دەکرد هەستم بەو ترسە دەکرد لە کاتێ وەلامدانەوەی پرسیارەکەدا. بەلام لە جیهانی ڕاستەقینەدا سەرکەوتن گرنگ نیە بەلام ئارایەتی جێی بایەخە. بەئەزموون و شارەزای خۆم ، بۆ ژیار و زیرەکی لە ئابووریدا پێویست بە هەرسێ توانکە هەیە بەتایبەتی زیرەکی. ئەگەر ترس بەسەرتا زاڵبوو ئەوا زیرەکی و توانات لە ناودەچێت. لە قوتابخانەی من تەلەبەکان هاندەدەم کە بەسەر ترسی خۆیاندا زاڵبن و زیرەک و چاو نەترسبن. ئەگەر ڕێگە بەتواناکانت بدەی ئەو ترسە بگۆڕە بۆ هێز و تواو و زیرەکی.

من دڵنیام بۆ زۆربەی خەلکی، کاتێک مەسەلی پارە دێتە پێشەوە؛ دەترسن و هەموویان دەیانەوێت بە سەلامەتی کاربکەن و دووربن لە مەترسی و کێشە. بەبۆنەی ئەم کردارەوە من چەند پرسیارێکم بۆ دروست دەبێت. بۆچی دەترسن یان نایانەوێت کارێکی نادڵنیای ئەکەن؟ بۆچی نیگەراندەبن دەربارەی تاقیکردنەوەی ئای کیو؟ یان بۆچی پێویستە من ببمە کەسێکی شارەزا لە بواری ئابووریدا؟ بەڕای من وەلامەکەی ئەوەیە کە ئەوان هەلبژاردنیان زۆر لەبەر دەستدایە.

ئێمە گۆڕانکاری زۆر مان لە پێشە، بۆنموونە کاتێ چیرۆکی ئەلێکساندەم بۆ گێڕانەوە، لە چەند ساڵێک دوای ئەو سادا کەسی تر پەیدابوون، بۆ نموونە بیل گەیت کە خاوەنی کۆمپانیای مایکرۆ سۆفتە و گەورەترین سەرمایەدارە لە جیهاندا. یان، واتا جیهان لە یەک قۆناغدا نەوەستێت هەمیشە لە پێشکەوتندایە ئەمڕۆ بیل گەیت سبەی یەکێکی تر هەروەها

چەندەها کەسی ترمانە هەیە کە کایە پوچبووە و توشی زەرەرێکی زۆربوون.

بۆ بۆچی تۆ نیگەرانی لە تاقیکردنەوەی تاکیو؟ من پێت دەڵێم بۆ چی ئەو کارە دەکەن لەبەر ئەوەی کاتێک من لە ژیاندام، ئەو بۆ من لوتکەی خۆشیە، حۆش هاتن لە گۆڕانکاریەکان دەکەم نەك لێیان بترسم، من زیاتر خۆشحاڵ دەبم سبە ملیۆنەر لە نیگەرانیم بۆ شکست و مایەپوچی، واتا من ئومێدم بۆ سەرکەوتنەکە زیاتر لە شکستەکە. ئەو سەردەمەی ئێمە تێیدا سەردەمێکی خۆشگوزەرانیەو لەمێژدا شتی وانە ڕوینەداوە، ئەوەی ئێستا ئەوتوانن ئە بەراوردەکەن بە لێکۆلینەوەیان لە رابردوو و بەراوردکردنی بە ئێستا، وەك هەموومان دەزانین ئەو سەردەمە کۆنە نەماوە و سەردەمێکی کە لە دایك بووە،

بۆچی تاقیکرنەوەی هەڵسەنگاندنی زیرەکی دەکەیت نیگەران دەبیت؟
لە بەرئەوەی کاتێ تۆ ئەم تاقیکرنەویە دەکەیت، ئەنجامەکەی ئەوەیە تۆ ببیتە کەسێکی دەوڵەمەند، بەلام ئەگەر تۆ ئەم کارە نەکەیت ترس و دوڵێت زیادەکات، ئەم تاقیکرنەوەی دەرخەری ئەو کەسانەی کە زاڵبوون بەسەر ترسەکەیان، دیاری کردنی ئەو کەسانەی کە تەنها لەسەر رێگە کۆنەکەی پێشودەرۆن بە بێ بیرکرنەوە.

٣٠٠ سان پێش ئێستا هەر کەسێك خاوەن زەویبوایە بە کەسێکی ساماندار دەناسرا، پاشان گۆڕا بۆ کارگە و پیشەسازی. واتا ئەگەر کەسێك خاوەنی کارگە بوایە بەکەسێکی ساماندار ناسرابوو. بەلام ئێستا هەرکەسێك خاوەنی زانیاری بێت بە کەسێکی ساماندار دەناسرێت. بەلام کێشەکە لەوەدایە کە فایلی زانیاریەکان لە جیهاندا وەك تیشکی ڕوناکی

خێرا دەگوازرێتەوە، هیچ سنورێکی بۆ دڵناترێت وەك ئەوەی لە ئەرز و کارگەکانـدا بـۆی دادەنـرا. گۆڕانکاریـەکان زۆر خێـرا و دراماتیکن. هەندیکەس خێرا وەك قارچك هەڵتۆقێن واتا خێرا دەوڵەمەند دەبن. بەڵام لەگەڵ ئەو سەرکەوتنەدا کەسانێکی تر هەن کە مایە پوچبوو.

ئەمڕۆکە، زۆرێك لە خەڵك دەناسم کە بە باشی کاردەکەن بۆ بەدەست هێنانی پارە، بەلام هەر لە کێشەدان. چونکە ئەوان لە سەر ئەو بیر باوەڕە کۆنە دەڕۆن. واتـا ئـەوان دەیانـەێت هـەر بـەوە ڕیگـە ڕوبەڕوی کێشەکان ببنەوە، بەبێ ئـەوەی هیچ گۆڕانکاریەبکەن. من زۆرێك کەس دەناسم کە کارە و خان و سامان لە دەستداوە ئەوان بۆ ئەم ڕوداو تەکنەلۆجیا و خاوەنکار تۆمەتباردەکەن، بەڵام لـە ڕاستیدا ئـەوان خۆیان کێشە سەرەکیەکەن.

ئەو بیرۆکە کۆنە لایەبڵێتی سەرەکیانە، چونکە ئەوان درکیان بـەوە نـەکرد و ئـەوەی دوێنێ ئەسێت بـووە شـەرت نیـە ئـەمڕۆ هـەر ئەسێت بێت. پاشنیوەڕۆیەك من دەرزم دەگوتوە دەربارەی وەبەرهێنێن و ئەویاریەی کە دام هێنـابوو. بـەناوی کاشـفلەوە. زیـاتر جـەخمان لەسـەر ئامارزەکـان دەکردەوە. هاوڕێیەکم هاوڕێیەکی هاوردبوو کە زیـانێکی زۆری کردبوو لە کاتی تەلاقدانی حێزانەکەی. ئەو بۆ چارە سەرێك دەگەڕا و پێیوابوو ئـەم کلاسە چارەسەر بۆشەکەی بۆ دەکات.

ئەم یاریە یارمەتی خەڵکی دەدات کە چۆن پـارە کاردەکـات. یـاری کـردن لەم یاریـەدا ئـەوەمان فێردەکات کـە کـارلێکردنی نێـوان بـالانس شـیت و ئنکەم ستەیت هێنێت.

لێرە دەستی ئەوەدەین کە چۆن کەشفەوە مانگانە زیادەکەین لە هێلکاری ئەسینەوە و تێپەڕاندنی تێچوونی مانگانەت. ئەگەر لەما سەرکەوتبوویت، توانات هەیە کە لەدلوەکە دەرچی، وەک پێشتر گوتم هەندێک کەسی ئەم یاریەیان بەلاوەگرینگ نیە و هەندێکی تر خۆشیاندەوێت. هەندێکی تر خاڵە گرینگەکانی ئەم یاریە وەرناگرن. بۆنموونە ژنێک لە کاتی یاریکردنەکەدا چەند دەرەتێکی لە دەستدا. کاتی دەستی کرد بەیاریەکە ژنکە ساری ئەشتەمەی موس کە لە بیری نەمابوو، زۆر دڵخۆشبوو بەڵام کە هاوڕێیەکی خۆی شیکردەوە کە چۆن ژمارەکان کاردەکەن لە بواری بالانس شیت و ئنکەم ستەیتمێنت، ئەو زۆر بێهیوابوو چونکە دەیگوت من هەزم لە بیرکاری نیە. پاشان ئێمە چاوەڕوانی ئەو هاوڕێیەی بووین کە پەیوەندی نێوان ئەو دوو چەمکەکان بۆ شی بکاتەوە لە ماشقلەوەی مانگانەدا. پاشان کە ئەو ژنە زانی ژمارەکان چۆن کاردەکات.

پاشان کە یاریەکە تەواوبوو هاوڕێکەی هات و پێیگوتم "ئەو زۆر بێزارە، ئەو هاتبوو شتێک فێربێت دەربارەی وەبەرهێنان" هەروەها ئەو زۆر حەزی لەو بیرۆکەیە نەبوو کە بەریکردن بۆ ماوەیەکی زۆر" هاوڕێکەی هەوڵیدا کە تێبگەیەنێت ئەگەر تۆ لە شاخی خۆتدا کاری گەریووی بەم یاریە بە هەڕێکەیەکبێت ئەوا خواستی ئەوەت لادروست دەکا کە پارەکەت بگەڕێنیتەوە، بەلام ئەو وتی "کاریگەریەکی یاریەکە بەشێوەیەکی گاڵتەجاڕیانە کاری گەری هەبوو لە سەرم، بەلام ئەو پارەی کە جێم هێشتبوو بۆم گەڕایەوە. لە ساڵ ١٩٨٤ من ملیۆنەها نموونەم بۆ هێناوەتەوە دەربارەی ئەوەی سیستەمی قوتابخانەکان تەیاربووە چونکە ئەو وانانەی کە مامۆستاکان دەیڵێنەوە هیچ سوودێک بە لایەنی

ئابوری ناگەیەنێت کە ئێستا کێشەیەکی سەرەکیە. بۆیە لە ساڵی ١٩٨٤ لە ڕێگەی یاریەکەوە ئەم وانەم فێری خەڵکی دەکرد. هەمیشە کەنجام ماندەدات بۆ ئەوەی بیر لەڕابردوویان بکەنەوە کە چی یانزانیوە و چی پێویستە بیزانن.

یەکێك لە خاڵگرنگەکانی ئەم یاریە بریتیە لەوەی کە بیر لە ڕابردووی ڕفتارەکانت بکەیتەوە، وەك سیستەمی فیدباکی وایە. واتا وەك تاقیکردنەوەیکی کەسایەتیت وایە لە ڕابردوودا. ئەو ئافرەتەی کە لە یاریەکە تێنەدەگەیشت پەیوەندی پێوەکردم و گوتی" کە هاوڕێکەم کەمێك تێگەیشتوە لە پەیوەندی نێوان ئەو دووچەمکە. " ئەو ئێستا هەر خاوەنی بەڵەم نیە بەڵکو خاوەنی مەموشتێکە لە حەیاتیخۆیدا. ئەو زۆر توریە پاش ئەوەی کە لە مێردەکەی جیابووە، ئەو بەجێی هێشتبوو پاش ٢٠ ساڵ لە پێکەوە ژیان. هەرە لەبەر ئەوە ئەوا بنچینەیەکی ئەسێتیان نەبوو. لەبەر ئەوە ئەوان هیچیان نەبوو تا بەجێی بێڵن. ڕتا پاش ٢٠ ساڵ لە ژیانی هاوسەرگیریان تەنها لە کەیفو خۆشابوون. ئەوی تەنها کۆمەڵێ یادگاری لەبرنەکراو ناخۆش بەجێماوە. ئەم کەمێك سە یاریەکە تێگەیشتبوو لەبەر توڕیەیەکەی نەك لەبەر تێگەیشتنی.

ئەو مێردەی وابوو ئابوری تایبەتە بە کاری پیاو. ژنیش ماڵەکەی بۆ بپارێزێ و خاوێنی بکاتەوە. واتا پیاو لایەنی ئابوری بەڕێوەدەبات. پاش پێنج ساڵ لە هاوسەریان درکی کردبوو کە پیاوەکەی پارەی لێدەشارێتەوە. ئەو لەوە میکەرانبوو کە ئاگایە لەوە نەبووە کە ئەو پارانە چی لێدەکات ئایا دەیداتە ژنێکی تر؟

هەروەك بۆردی یاریە، ئێمە دەستکەوتی زۆرمان بۆ دەرەخسی ئەگەر بەردەوام هەوڵبدەین. جیهان هەمیشە دەوستەکوتمان بۆ دەڕەخسێنێت، ڕۆژێکیان من سکاڵام لە پاکەرەوەکە کرد لە لای خێزانەکەم کە پاسۆڵکەم بچوکردۆتەوە هۆکارەکەی ئەوە، بەڵام ئەو پێکەنی و گوتی "پسوڵی تۆ هەندێك شتی تر گەرەی کردوە

ئەم یاریەی باسی دەکەین وادیزاین کراوە کە هەرکەسەو یاری پێبکات، دەستکەوتێکی دەداتێ. مەبەستەکەی ئەوەیە کەچەند بژاردەیەکت باتێ. بۆموونە ئەگەر تۆ بۆرت کاردەکە داستێ لەیاریەکە ئەوەمەبستی ئەوەیە کەتۆ قەرزداربوویت، پرسیارەکەی ئێستا ئەوەیە تۆ ئەتوانیت چی کرێك بکەیت؟ چەند بژاردەی جیاوازی داری تۆ ئەتوانیت ئەنجامی بەیت و لە گەڵی بەردەوام بیت، من سەیری ١٠٠٠ کەسم کردە کە ئەم یارییەیان ئەنجامداوە، ئەوکەسانەی کە توانیویانە لە یاریە دەربازبن و بیبەنەوە بە خێری، ئەوەکە سانە بوون کە توانای بیکاری و مێشکی ئبوریان بەهێزبووە. واتا ئەوان جواری بژاردە داراییەکان دەدۆزنەوە، ئەگەر کەسێك لەم یاریەدا زۆر پێبچێت ئەوا یان تینەگەیشتوە یان مێشکی ئبوری و داهێنانی نیە، بۆیە خەڵکی دەوڵەمەند هەمیشە زرنگ و چاو نەترسن بۆ ئەنجامدانی کارەکانیان.

ئەو کەسانەی کە یاریان کردووە لەم یاریەدا و پارەیەکی زۆریان بەدەست هێنان، بەلام ئەوان نازانن چۆن ئەو پارەیە کاری پێبکەن، بەیە زۆربەی کەسەکان سەرکەوتوین لە داراییدا لە ژیانیاندا لەکاتێکدا کە پارەیان هەیە وادەزانن زۆر چیر و زیرەکن بەلام لە ڕاستیدا گرنگتر شت ئەوەیە کە پارەت بەدەست هێنا بزانی چی لێدەکەیت. ئەو گرنگترە کە تەنها پارە

بەدەست بێنی بەڵکو بیر بازرگانی و دارای گرنگە. ئەگەر بێتو بژاردەکانت سنوردارێکەیت ئەوا لە سەر هەمان بیرۆکەی جاران جێبەجێدەبیت. من چیرۆکی هەورێیەکم دەگێڕمەوە کە لە قوتابخانە بەیەکەوەبوون

ئەو کاری دەکرد لە سێ شوێن دوای ۲۰ ساڵبینیمەوە ئەو لە هەموو هاوڕێکانی قوتابخانەی دەوڵەمەندتر بوو. بەڵام کاتێک کە ئەو کارگەیەی چەندتی شەکرە کە کاری تێدا دەکرد داخرا، کرێکارەکانیان دەرکرد. کرێی ئەویشیان کەمکردەوە و توشی زیانێکی زۆر بوو. هۆکارەکەی چی بوو خۆ ئەو زۆر سامانداربوو؟ هۆکارەکەی ئەو بریتی بوو لە یەک بژاردە وات تەنها یەکشێوازی ئابوریانە کاری دەکرد و بەباشی هەوڵدەدا تەنها بەباشی و بە قورسی. ئەو لە سەر بیرۆکە کۆنەکە دەڕۆیشت. بیری ئەوە نەدەکردەوە، کە بچێت کۆمپانییەک و بەشێوەیەکی درێژخایەن و بە سودێکی زۆر کاریان بە گەڵیکات. واتا بژاردە زۆر گرنگە لە کارکردندا.

پاشان چی بەسەر هات؟ ئەو سیکاری دەکرد بەس بۆ ئەوەی پێی بژی کاتێ ئەو کەسانە دەبینم کە یاری کاشقلەوە دەکەن، سکاڵا لە شانسی خۆیان دەکەن و خۆیان بە بێشانس ناودەبەن. من دەزانم لە چینی پاستیشیانا ئەو کارە دەکە، چاوەڕێی دەرفەت دەکەن، بەڵام کاتێ ئەوان یاری دەکەن کارتی هەڵیان دەستکەوێت ناتوانن ببنە خاوەنی پارە. بۆیە سکاڵادەکەن و دەڵێن: ئەگەر پارەی زۆر مان هەبووایە ئەم یاری یەش پێسە بکارمان دەبوو. ئەوان بۆ ژیانی ڕاتیشیان هەمان کار دووبارە دەکەنەوە و دەرفەتیان بۆ دێتە پێش بەڵام هەر نابنە خاوەنی پارە.

من خەڵکی زۆر دەناسم کە دەرفەتی زۆر گەورەیان بۆ هاتوتە پێشەوە بەڵام بیرێکی ئابوریان نەبووە و کە بتوانن ئەم دەرفەتە وەربگرن. بتوان

لەم باری پێنە پینە پڕکاریان بێت. زۆربەی کەسەکان لەم بوارەدا وەک ئەوان وان. ئەو کەسانەی کە دەرفەتەکانی جیانیان وەک خۆی وەرناگرن و یا چەند سڵێک هەستی پێدەکەن کە کەسانێکی زۆر دەوڵەمەندبوون کە هاوشەنی ئەوانبوون.

زیرەک بوون لە واری ئابوریدا تەنها بریتیە لە زۆری بژاردەکان. ئەگەر هەلێک بۆ تۆ ڕێبکەوت ئەواتۆ تۆ پێویستە چیبکەیت بۆ ئەوەی بژاردەی ئابوریت سەلمێنیت

زۆربەی خەڵکی یەک چارەسەر و یەک کاردزاس و یەک شێواز هەڵدەدەن و پاشەکەت دەکەن و قەرزدەکەن.

بۆچی تۆ دەتەوێت ئاستی توانیای خۆت بەرزبکەتەوە لە بواری دارایدا؟ لەبەر ئەوەی تۆ دەتەوێت ببیتە کەسێك کە خاوەنی بەخت و شانسی خۆتبیت و هەرچیەکت بوێت ڕوبدات و باشتری بکەیت. ئەوکەسانەی کە بڕوایان وایە کە بەخت دروستدەکرێت، لە ڕێگەی پارەوە. یان ئەیانەوێت کەسێکی بە بەخت و خاوەن پارەبن لە جیانی ئەوەی کاری گرنگەکەن ئەو زیرەکی لە دارایدا زۆر گرنگە بۆ ئەوان. ئەگەر تۆ لەوەکەسانەی کە چاوەڕێی تەنها هەلیت و هیچ کارێکی کەناکەیت وەک ئەوا وایە کە بچی بۆ گەشتێك لە دووری پێنج میل پیش ئەوەی گەشە کەدەست پێبکەیت چاوەڕێی ترافیك لایتەکان بکەیت ببێتە سور سەوز.

کاتێك کە گەنجبووم لە گەڵم مایم باوکە دەوڵەمەندەکەم باسی پەرەمان دەکرد و دەیگوت پارە شتێکی ڕاستی نیە. بەڵام باوکی دەوڵەمەندم فیری مهێنی پارەی کردین دەیگوت " جیتی ماوەن کار دەکەن بۆ پارە بەڵام دەوڵەمەند پارە دروست دەکات.

بیرۆکەی پارە کە زۆرکەس بە گرنگی دەزانن وایان لێدەکات کە بە باشی هەوڵی بۆ دەدەن و خۆیانی بۆ ماندوودەکەن. بەڵام ئەگەر تۆ زیاتر گەنگی بە بیرۆکە کانت بدەیت ئەوا زۆر باشترە لە گرنگی پارە لە لان و خێرا و زۆر بە سەرکەوتووی دەوڵەمەند دەبیت. بەڵام من و مایك "بەڵام من و مایك هەمیشە دەمان گوت " ئەگەر پارە گرنگ نەبێت ئەی چی گرنگە؟ باوکە دەوڵەمەندەکەم گوتی" ئەو ئەو پرسیارەیە کە من تێوە دەبێت بەوەلامەکی پاری ببن " با لێرەدا باسە زیاتر ڕوون بکەینەوە دەمەوێت پێتا بڵێم کە گرنترین ئەسێت کە خاوەنی ببن بریتیە لە مێشکمان ئەگەر ئێمە بە باشی بەکاری بێنین و ڕاهێنانی پێبکەین، ئەتوانین لەم ڕێگەیەوە ببنە کەسێکی سەرمایەدا بە هەر شێوەیەك کە تۆ ویناى بکەیت. بەپێچەوانەشەو ئەگەر ڕاهێنان بەمێشکت نەکەی و بەکاری نەهێنی لە لوتکەی دەوڵەمەندیدابێت مایە پوچ دەبیت ئەو نموونانە زۆر لە ژیانی ڕۆژانەماندا.

لەسەردەمی زانیاری ئێستامان، پارە بەشێوەیکی بەرچاو گەشەی کردوە. زۆرێك لە کەسەکان لە سەرمایەیەکی کەمەوە خێرا دەوڵەمەندبوون بەڕێگەی بیرۆکە و ڕێکەوتن، واتا ملیۆنیك کەس زیاتر دەوڵەمەندبوون و بوونەتە خاوەنی سەرمایەی خۆیان لە سفرەوە واتا پارە ڕۆڵی نەبینیوە لە بوارەدا بەڵکو ڕێکەوتن دەوری بینیوە. واتا ئەگەر تۆ پرسیار بکەیت لەو کەسانە کە بازرگانی بە شتومەك و بەشەکانی تری وەبەرهێنانەوە دەکەن ، ئەوان دەڵێن ئێمە پێمان وایە ئەو کارە ئەنجام دەدەین بەدرێژای زۆربەی کاتەکانمان، ڕێکەوتن واتا تۆ کاتێك لە ئاراستەی بازرگانی ولاتان دەکۆڵینەوە و چەند هێمایەکت بۆ دەردەکەویت کە ئەب

ئاستی بازاڕ چۆنە و چی شتێك خواستی زۆر لەسەرە خێرا بە بریکار و هەوکارەکانم دەڵێم فلان شت بکڕن و لەو وەختەدا بیفرۆشن کە قازانجێکی زۆر دەکات ئەمە من ناوی دەنێم ڕێکەوتن.

من پرسیارێك دەکەم ئایا بۆچی تۆ گەشە بە مێشکی دارای و بازرگانی نادەیت؟ تەنها وەڵام کە وەری بگریت ئەوەیە، من دەتوانم پێت ڕابگەیەنم کە بۆچی من گەشە دەدەم بە سواری عەقڵی بازرگان دەبەرهێنی؟ ئایا لەبەر ئەوەیە من دەمەوێت پارە خێرا بەدەست بێنم؟ نەخێر لەبەر ئەوەی پێویستی مەبێت، بەڵکو ئەمەویت. واتا ئەم پرۆسەسە پێویستی بە چەند نەقیکردنەوە ڕاهێنان هەیە. وەك ناتیکردنەوەی هەڵسەگەندنی تواناى ریرەکی، چونکە ئەمە وەك گەورەترین یاری ولیە لە جیهاندا. دەمەوێت بچمە ئەو جیهانە کە مرۆڤەکان مە مێشکیان کاریکەن و کرادارین هاوتای وتەکانیان بێت. لە ئەنجامدا تۆ توشی بەر بەرەکانێدەبیت و سەرکەوتن و خۆشی دەبیت.

هەر لەبەر ئەوەیە من زیاتر بایەخ دەدەم بە بوونی زامیاری دارای گەشەدان بەو ئەسیتەی کە من خاوەنیم، پێشکەوتن شایەشانی ئەوکاسانەی کە سەرکەوتوون لەم بوارەدا نەك ئەو کەسانەی جێماون.

من نموونەیەکی بچوك باسدەکەم کە ڕێنیشاندەرنە لە بەرهەمهێنانی پارە لەسەرەتای نەوەدەکان ئبوری وڵاتەکەمان تەواو لەمەترسیدابوو. لەکەناڵێکی ئەمەریکی بەناوی (good morning America) بەرنامەیەك هەبووە دەربارەی کێشە ئابووریەکە، هەندێك میوانیان بانگێشکردبوو کە گفتوگۆیان دەکرد دەربارەی کێشە ئابوریەکە. ئەوان

ئامۆژگاری خەڵکیان دەکرد کە پارە پاشەکەوت بکەن. واتا مانگانە سەد دۆلار پاشەکەوت بکەن لە ٤٠ساڵی داهاتوودا دەبنە ملیۆنێر

ئەم بیرۆکەیەم پێباشبووم دەربارەی پاشەکەوت کردن، ئەمە یەکەم بژاردەیە و خەڵکی پێی رازین. بەڵام کێشەیەک لەوەدایە لای خەڵکی روون نیە کە چۆن ئەمە دەگوزەرێت، چونکە ئەوان هەڵێکی زۆر لەدەست دەدەن بە بێ ئەوەی پێی بزانن، خەبەریان نیە کە چی دەگوزەرێت

وەک پێشتر گوتم: ئابوری لە مەترسیدابوو، بەڵام بۆ وەبەرهێنەکان هەڵێکی باشبوو، بەتایبەتی بۆ من چونکە پارەکەم زیادی کرد لە شتومەکی بازاڕ و خانوبەرە. بەڵام من پارەی نەختم کەم لەبەر دەستدابوو، چونکە خواستی خەڵک کەمبوو و من کڕیاربووم و پارەم پاشەکەوت نەدەکردن بەڵکو وەبەرهێنانم دەکرد. من و خێزانەکەم زیاتر ملیۆنێک دۆلاران لە بازاڕدا کاری دەکرد و رێژەکەی زیادی دەکرد، ئەمە هەڵێکی باشە بۆ وەبەرهێن. بەڵام من وەک پێویست سودم لێنەبینی

نرخی خانو لە ١٠٠,٠٠٠ دۆلارەوە دابەزی بۆ ٧٥٠٠ دۆلار، من شوێنی کڕین و فرۆشتنی خانم گواستەوە بۆ شوێنێکی تر، لەو شوێنەی کە تازە بۆی رۆشتبووم خانوی ٧٥٠٠ دۆلاری دەکڕی بە ٢٠,٠٠٠ دۆلار و کەمتر، ئەو پارەیەم لە هەورێیەک قەرزدەکرد بۆ ماوەی سێ مانگ من ژمێریارەکەم ئاگادار کردەوە کە پارەی پێشەکی قەرزەکە بدات. پاشان لە رۆژنامە و گۆڤارەکان ریکلامم بۆ کرد کە خانووی ٧٥٠٠٠ بە ٦٠٠٠٠ دەتوانن بیکڕن پاش ئەوە پەیوەندیەکی زۆرم بۆ هات دەربارەی فرۆشتنی خانەوەن پاش ئەوەی کڕیارەکان هاتن و خانوەکەیان بینی دەست بەجێ خانوەکەیان کڕی.

پاش تەواو بوونی کردارەکانی مامەڵکەو وەرگرتنی پارەکە پارەی قەرزکراوم دایەوە بەو هاورێی لێم قەرزکردبوو. واتا ۲۰۰۰ دۆلارەکەم دایەوە و ۲۰۰ دۆلاری داپێی وەک هەدییەک. بەکردنی ئەم کردارە هەموومان دڵخۆشبووین و قازانجمانکرد. لەم کڕین و فرۆشتنەدا من ٤۰۰۰ دۆلار قازانجم کرد واتا خانووەکەم فرۆشت بە ٦۰,۰۰۰ دۆلار کە بە ۲۰,۰۰۰ کڕیبووم.

لەماوەی کزی بازاڕدا، من خێزانەکەم شەش جار کاری مامەڵکردنمان ئەنجامدا. لەکاتێکدا زۆربەی پارەکەمان لە خانوویەرەو و شتومەکدابوو. لەکاتی ئەنجامدانی ئەو شەش مامەڵیە توانیمان ۱۹۰۰۰۰ دۆلار قازانجکەین. بەمزیکەی ۱۹۰۰۰ دۆلار تەرخان کرا بۆ پێداویستسەکانی کۆمپانیا لە ماوەی ماڵکەدا وەک کرێی سەیارە و گاس و گەشت شتەمای تر. حوکمەت چانسی ئەوەی هەیە کە باجی داهاتمان لێوەربگرێت

بەڵام سێ دەدەین لە دوای گشت تێچوونەکان کە ئەنجـامدرا ئـەوکات ڕێژەی باج دیاریدەکرێت.

ئەمە نموونەیەکی سادەبوو کە پارە چۆن دروستدەکرێت، بۆ دروست کردن و پاراستنی هێزی ئابووری بەکار دێنین.

ئایا ئەگەر تۆ پرسیار لە خۆت بکەی کە چەندێ پێویستە هەتا ئەو پارەیە بەدەستبێنم یان ئەگەر ئەو پارەیە دەخەم بانکەوە لە ١٠٪ زیاوەک دەداتێ ساڵانە ئەگەر ئەمە بکرێت بۆ ماوەی ٣٠ ساڵ داهاتێک باشە، بەڵام بۆ خۆم نیگەم ئەگەر پارەم بدەنێ لەسەر ١٩٠٠٠ دۆلارەکە چونکە بەری ئەوە باجم لێدەسێنن بۆیە ئەگەر پێویستی کرد باج بدەم دەبێت ئەو یاسایەم بۆ دابینکەن کە بانک ساڵانە لە ١٠٪ پارەکەم بۆ زیادکات کە دەکاتە بڕی ١٩٠٠٠ بۆ هەرساڵێک بۆ ماوەی ٣٠ ساڵ دەگاتە ٥٠٠,٠٠٠ دۆلار لە داهاتەکەم.

من گوێم لە زۆرێک لە خەڵکی بووە دەڵێن" ئەگەر ئێمە ئەو پارەمەدەین ناتوانیت سود مەندبین لەوە پارەیە. ئەو کێشەی باسمان کرد کە پەیدابوو نرخی شتومەك و خانوبەرەی دابەزاندبوو، لە ساڵی ١٩٩٤ بۆ ١٩٩٧ کێشەکە وردە وردە چارەسەربوو، نرخی خانووکەرایەوە ئاستی جارانی خۆی، واتا خانوی ٦٠,٠٠٠ دۆلار گەڕایەوە بۆ ٧٠,٠٠٠ دۆلار بەو نرخە فرۆشرا بەڵام ئەگەر بەڵەت بوایە لە فرۆشتنی خانوەکا ئەوا تەنها ٢٠,٠٠٠ دۆلارت وەردەگرتەوە دەدایەوە بە خاوەن قەرزەکە.

ئەمە ئەکتیێکە کەبەبێ پارەئەتوانی وەبەرهێنانبکەیت. نموونەیەکی ئاشکرایە کە بەبێ پارە ئەتوانی پارەیەکی زۆر بەرهەمبێنی.

چی ڕوودەدات لە گەڕانەوەی بەرهەمهێنان ئەگەر من پارەم هەبوو بۆ بەرهەمهێنان. زۆر دڵنیانیم بەڵام لەوانەیە پارەکەت کەمبکات. بۆنموونە ماڵگانە ١٠٠ دۆلار پاشەکەوت بکەی لەوانەیە لە ٥٪ باجی لەسەر دابنێن، بە پێویستە لە ١٥٠ دۆلار کەمتر نەبێت، چونکە بەدرێژای ٤٠ ساڵ ئەو باجە وەردەگیرێت.

کاتێ لە ساڵی ١٩٩٧ ئەم کتێبەم نووسی جمو جوڵی بازار تەواو پێچەوانەی ٥ ساڵ لەمەو پێشبوو، نرخی شتومەکو خان و بەرە بەرزبووە ئەو خانوەی بە ٦٠,٠٠٠ دۆلار دەتکڕی ئێستا بە ١١٠,٠٠٠ دۆلارە، ڕاستە ئەمە هەلێکی باشە بەڵام مەهای ئەسێت لەگەڵ ئەو دا زیاد دەکات. واتا سردەکەی وەک جاران نابێت، بۆیە پێویستە کە ئەو کەسانەی ئەم کارە دەکەن بەدوای دەرفەتێکدا بگەڕێن.

لەكاتی باسكردنی ئەم نموونانە گوێم دەنگە دەنگبوو كە دەیان گوت ئەمە پێچەوانەی یاسایە، تۆ ڕاستناكەیت، ئەتوانی پیشانمان بدەیت كە ئەمە چۆن دەكرێت.

من گوتم: ئەمە شێوازی بیركاریەی سادەیە، من شتی ئاڵۆزم تێدا بەكار نەهاوردوە تەنها باس بەڵگنامەی مامەڵەكارانم كرد وە لەگەڵ خزمەت گوزاری كرێدان. دەربارەی قەرزەكە كاێ جامەوە دەفرۆشی پێشەكیە وەردەگریت و ئەوی تر دەمێنێتەوە بۆ ئەو شێوازەی لەسەر ڕێكەوتون لەوانەیە ئەمەی باسمانكرد لەگەڵ ئەو یارو نۆخەی تۆدا نەگەنجێ و یاراو شوێنەكانیتر وەك ئێرە ئەبێ بەڵام ئێمە لەم نموونەیەدا ئەوەمان ڕوونكردەوە كە چۆن لە پارەیەكیكەم سەدان هەزار دۆلار قازانجدەكەیت ئەم كارەی ئێمە تەنها بەڕێكەت ئەنجام درا، بۆئەم كارە هەموو كە سەكان ئەتوانن ئەنجامی بدەن، بەڵام زۆرێك لە خەڵكی ئەم كارەناكەن تەنها لەسەر ئامۆژگاریە كۆنەكە دەڕۆن كە بە قورسی كاربكە بۆ پارە و پارە پاشەككەنبكە.

تۆ بۆ سی كاژێر كاركردن ١٩٠،٠٠٠ دۆلار دەجێتە هێكاری ئەسێتەوە و هیچ باجێك نادەی، ئایا ئەم بیرۆكەیە ئێوە سیگەراندەكات. تۆ دوو هەڵبژاردنت لە دەستدایە.

١_ یان ئەتوانا تۆ كاریكەی و نیوەی دەهاتەكەت بدەی وەك باج و ئەوەی تری لێتیمایەو پاشەكەتی دەكەی و لە سەدا پێنج وەك باج دیسانەوە لێ دەرولەتەوە، یان

٢ یان گەشە بە هێزی ئابوری بدەیت و ڕاهێنان بە مێشكت بكەیت و ئەسێتی خۆت بنیاتنێی

ئایا ئەگەر حاڵیەکەم جێبەجێبکەیت تۆ چەندێك کاتت پێویستە بۆ بەدەست هێنانی ١٩٠,٠٠٠ و بنیات نانی ئەسێت.

ئێستا ئێوە لە وەتێدەگەن کە بۆچی من سەر ڕادەوەشێنم کاتێك دایکێك دەڵێت مندڵەکەم لە قوتابخانەی و نمرەیەکی باش هاوردوە و داهاتویەکی پڕ چاوەڕێی دەکەت. بەڵام من دەڵێم داهاتویەکی لێڵ چاوەڕێی دەکات.

هەروەك پێشتر ڕوونم کردۆتەوە باشتری ستراتیجی ئابوری هزری ئابوریە هەتا تۆ باغەیەکی ئابوریت نەبێت ناتوانی ببێتە کەسێك کە پارە کارت بۆ بکات و نە پارەی کەم پارە بەرهەمبێنێت. بۆ جێبەجێکردن و گەشەدان بە تواناى هزری ئابوری پێویست دەکات چەند تەکنیکێ جێبەجێبکەین.

١. خوێندەواری واتا تۆ دەبێت توانای خوێندن و نوسینت هەبێت.
٢. ستراتیجی وەبەرهێنان. واتا زانستی پارە کە پارە دروستدەکات.
٣. بازاڕ، خواستی شتومەك، ئەلیکساندەر و بیلگەیت ئەوەیان خستە بازاڕەوە کە خەڵك پێویستی پێیبوو. یان فرۆشتنی خانوی ٧٥٠٠٠ دۆلاری بە ٦٠٠٠٠ دۆلار بە بەهای ٢٠٠٠٠ دۆلار. ئەمانە هەمووی هەڵن هەندێك کەس ئەمکانەدا دەکڕێت و هەندێکیتر دەفرۆشێت.
٤. یاسا زانیاری دەربارەی شێوازی باج و ژمێریاری و یاساکانی دەوڵەت، بەوشێوازەی من ئامۆژگاریم کردبووی کارەکان ئەنجامبدە.

ئەمانەی باسمانکرد بچینە و تەکنی سەرەکین بۆ ئەو کەسانەی کە دەیانەوێت سامانی زۆر پێکەوە بنێن. هەرکاتێ ئەم تەکنیکانە بەکارهێنران و سودی لێوەرگرا لە کڕینی خان و شوقەو پشکی کۆمپانیە و

کاتزا بەنرخەکان و بەپسک بڵاکارد ئەوا ئەو شتومەکانە بە قازانجێکی زۆر دەیان فرۆشی. بۆیە هەوڵبدەن ئەم تەکنیکان بە باشی جێبەجێ بکەن لەساڵی ١٩٩٦ بەدواوە نرخی ئەرزە و خانوبەرە بە شێوەیەکی بەرچاو زیادی کرد و هەمووکەسێ بەشی خۆی قەیرانی ئابوریەکەی چارەسەربوو ئابوری ئەمەریکا گەڕایەوە سەر پێی خۆی. منیش دەستم کردوە بە مامەڵە کڕینی فرۆشتنی خۆم و گەشتکردن بۆ پەرۆ و نۆروەی و مالیزیا و ملیپیس، وەبەرهێنان و شێوازی کارم گۆڕی بۆ ئەوی بە باشی و بەوردی چاودێری بازاڕ بنرخەکەیکەم و بزانم چجێ چی یاسایەك لە کۆنگریسەوە دەردەچێت و چۆن بتوانم بەسودی خۆم خانووبکڕم و بیفرۆشم. تێبینی ئەش خانووم کرد کە نرخەکەیان گونجاوبوون و نزیکەی ٤٠،٠٠٠ دۆلار خێری دەکرد، بۆیە بە زمێریارەکەم گوت کە پارەکە ئامادەبکات و لە کاتی خۆیدا بیدات.

من بۆیە باسی ئەم ڕوداوانەتان بۆدەکەم کە بزانن کە ئابوری و وەبەرهێنان ڕۆژێك باشە و ڕۆژێ خراپ، ژیان هەمووی هەلە هەندێك جار تۆ ئەوانە دەبینیت و لەبەرژەوندی خۆت بەکاری دەهێنی. هەندێك جاریش هەر دێت و دەڕوات دەبێ ئەوەی ئەو دەرفەتە بقۆزینەوە. لەکاتی ئێستادا بە هۆی پێشکەوتنی تەکنەلۆجیاوە چەندا دەفەتی گەورە بۆ ئەوەکمان ڕەخساوە هەر لە فێرکاری منداڵەکانتان لە زانستی ئابوری و دارای بنیاتنانی بناغەیەك پتەو بۆ یان.

بۆچی ئێمە هەڵدەدەین گەشە بە هزری ئابوریمان بدەین؟ ئەم پرسیارە چەند جارێکی گەش کردووە، وەڵامەکەشی بریتیە لەوەی هەمووکات گۆڕانکاری دێت و ئەوەی ئێمە بینیومانە لە ڕابردوودا ئەوەنیە کە ئێمە

دەیبینین. لەوانیە چەند ساڵێک لەمەو بەر بازاڕ تەواو دابەزی بوو نرخی شتو مەک تەواوکەمی کردبوون بەلام ئێستا بە پێەوانەوەیە، هەروەها تەکنەلۆجیا لەپێشکەوتن دایە، بۆ ئەوەی لەگەڵ ئەم گۆڕانکاریانەدا خۆمان بگونجێنین دەبێت هزری ئابوریمان گەشە پێبدەین. چونکە هەرگۆڕانکاریە روبدات کۆمەڵێکەس دەکاتە مایەپوچ و کۆمەڵێکی کەش دەوڵەمەند و ملیۆنەر. ئەمە لە ئەنجامی چیە روودەدات؟ بێگومان بە هۆی جیاوازی هزری ئابوریەوەیە لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر. من زۆر بەی کات کە داوە لەو کەسانەدەکەم کە بوونەتە ملیۆنەر و بەگیر گرفتەکان تێپەڕیون و هزری ئابووریان زیادی کردوە، نموونەی زیاترتان بۆ بێنمەوە چونکە لەوانەی بە کەسێکی فشەکەر وەسفم بکەن و بڵێن هەر باسی خۆی دەکات. ئەوە سەرنج من نیە بەڵکو سرنجی خەلکە، بەهەر حاڵ من کەنموونەکان تێنمەوە بە ژمارەو بۆ ئەوەیە کە ئێو بە باشی لێم تێبگەن و بزانن کەئەمە زۆر ئاسانە و ئەو چوار پایە سەرەکیە هزری ئابووری باسمانکرد زیاتر بۆ ڕوون بێتەوە.

من دوو تەکنیکی گرنگ بەکاردێم بۆ ئەوەی ئاستی داراییت بەرەو پێشبەریت. یەکەم خان و بەرە، دووەم شتومەکی کەم، من خان و بەرە بەکاردێنم بۆ شتێکی بنچینەی و ڕۆ بەڕۆژ فراندەکات و خێری زیا دەکات ر سەرمایەکەم بەرەو پێشدەبات. بەلام شتومەکی کەم بچوک بەکاردەهێنم بۆ گەشەسەندنی خێر واتا ئەمەیان ماوە کورتە من پێشنیار ناکەم کەتۆ هەمان شت بکەی کە من دەی کەم. بەلام ئەگەر لە هەر نموونەی تێمەکەیشتن من پێنج حاڵتان بۆ دەنووسم بۆ ئەوەی بەباشی نموونەکانتان زۆر بۆ ئاسانکات.

١_ خەڵکی هانیدە بۆ خوێندن.

٢_بە خەڵکی رابگەیەنە ئەگەر بچیتەی ناوریتان بەهێزبێت ئەوا کارەکان زۆر بەئاسانی بەرێوەدەچێت

٣_ بۆ خەڵکی شیبکەرەوە کە دەستکەوتنی سامان زۆر ئاسانە هەمووکەس دەتوانێت بەدەستی بێنێت.

٤_ بۆ خەڵکی شیبکەنەرە کە رێگەی سەرکەتن تەنها یەك ریگەنیە بەڵکو ملێۆنانە.

٥_ بۆ خەڵکی شیبکەرەوە کە ئەم ئەنجە کارێکی زۆر قورسنیە.

لە سالی ١٩٨٩ سەردانی ناوچەیەکم کرد لە پۆرلاند. ئەو شێوێنە ناوچەیەکی خۆشبوو، ئەوەی من تێبینی پارچە لەوحیکم کرد کە لەسەر نوسرابوو بۆ فرۆشتن. بازار و خان و بەروە بە تەواوی لە قەیراندابوو ئابوری بوو لە داروخانبوو. ئەو لەو حاسەی کە هەڵواسرابوو کۆنبوبوو واتا دەمێك بوو هەڵوسرابوون. رۆژێ بەشیوێنێکدا رۆشتم کە خاوەین لەوحەکە لێبوو. کە بینیم وادیاربوو کە زۆر خەمبارە و کێشەی هەیە. من وتم تۆ چیت دەوێت لەو خانوانەی خۆت؟ بە پێکەنینەوە گوتی بۆ یەکەم جار کەسێك لێی پرسیم ئەوە چیکرەی شۆ لێرە من بۆ ماوەیەکی زۆر دەمێت ئەم خانوانەم حستۆتە سەر سەو. بەلام کەس لێیماپرسێت. من گوتم من لێی دەپرسم و نیو کاژێر دەبێت کە خانویەکم کری بە بێ مامەڵە بە ٢٠٠٠٠ دۆلار. خانوەکە لە دووشوری نوستن و چەند ژوریکی تر و رەنگی شین و رەساسیبوو و لە سالی ١٩٣٠ دا دروستکرابوو، لە ناوەی باشترین ئاگردانی تێدابوو و لەگەڵ دو ژووری بچوکی جوان کە باشترین خانووبۆ کرێدان. خانوەکە نرخی سەرەکی ٦٠٠٠٠ دۆلاربوو بەلام ئەمڕۆ

قەیرانەکەوە دەیگوت بە ٤٥٠٠٠ دۆلار بەڵام من بە ٤٠٠٠٠ دۆلار لێم کڕی کە هیچ کەس پێشتر ئەو پارەیی نەدابوو پێی، مۆڵەتەی یەک هەفتەمدا بەخاوەنەکەی بۆ ئەوەی چۆڵیبکات و، پاشان کە چۆڵبوو کرێچییە دەهێنمە ناوی. ئەو کەسە کە دیچتەناوی مامۆستایەکی زانکۆیە و مامەڵو پێشەکی و هەموشتێ کیان تەواوکردوە. کرێی مانگانەکەی کەمتر لە ٤٠ دۆلاریوو ڕاتە زۆر کەمە بەڵام ئەمە وەبەرهێنانە. ساڵێک پاش ئەو ڕوداوە لە ئۆرگۆن نرخی خانووبەرەوە و بازاڕ بەرزبوویەوە بەشێوەیەکی زۆر خێرا. وەبەرهێنەکانی کالیفۆرنیا پارەکانیان کۆکردەوە بەرەو باوکور ڕۆشتن بۆ کڕینی ئەرز و خانوولە ئۆرگۆن واشنتۆن.

ئەوخانەوە بچوکەی کەکڕیم فرۆشتم بە ٩٥٠٠٠ دۆلار بە دووهاوسەری کالیفۆرنیای. لەم کڕین فرۆشتنەدا نزیکەی ٤٠٠٠٠ دۆلار قازانجم کرد بەڵام ئەم پارەیە خێرا باجم لێنەدا بەگوێرەی یاسای باجی ١٠٣١، بەڵکو لە ناوچەیەکی تر کارم پێدەکرد، و خانوم پێدەکڕی لە مریک ناوچەی بیڤێرتۆن لە ئۆرگن ئەپارتمانێکی ١٢ قاتم کڕی، کە خاوەنەکەی لە ئەڵمانیا دەژیا هیچی نەدەزانی دەربارەی نرخی خان لەو شوێنە، بەڵکو تەنها دەیویست بیفرۆشێت. نرخەکەی خۆی ٤٥٠,٠٠٠ دۆلاربوو بەڵام من ئۆفەری ٢٧٥، ٠٠٠ دۆلارم مۆکرد. پاشان لەکۆتایدا ڕیکەوتین لەسەر ٣٠٠,٠٠٠ دۆلار و ئەوە ئێستا بۆ ماوەی دووساڵە من خاوەنیم. بۆئەم خانوەش هەمان سیاسەتی باجم بەکار هاورد. فرۆشتم بە ٤٩٥,٠٠٠ دۆلار ئەپارتمانانێکی ٣٠ قاتیم پێکڕی لەئۆرگۆن.

قەیرانیکی تر لە ئۆرگن سەری هەڵدا نرخی شتەکان دابەزی، من خێزەکەم بڕیارماندا کە هەموشتەکانمان بفرۆشین، بەڵام زۆر

زیانمانده‌كرد، بۆ نموونه ئەو ئەپارتمنتـەی كـه كڕیمـان بـه ۸۷۵,۰۰۰ دۆلار دەبەزی بۆ ۲۲۵,۰۰۰ دۆلار كرێی خانەكانی ئـەم ئەپارتمانـه تـەنها ٥۰۰۰ دۆلاربـوو، بـەلام زۆر بـەردەوام نـەبوو لـه سـاڵی ۱۹۹٦ بـازاڕ بوژایـەوە نرخەكان زۆر بەرزبوونەوە، وەبەر هێنەكانی كلۆراشق نزیكـەی ۱ . ۲ ملیۆن دۆلاریان پێشكەش كرد بۆ هەموو سامانەكەمان.

مـن خێزانەكـەم بڕیارمانـدا چـاوەڕێكەین بـۆ ئـەوەی زیـاتر نرخەكـه بەرزبێتـــەوە وكۆنگرێســـی ئەمـــەریكا گۆڕنكاریـــه لــــه یاســـاكانی دەستكەوتابكات، ئەگەر یاسكە ئەگۆڕێ ئەوا نرخەكان بەرزدەبنـەوە لـه ۱۵٪ بۆ ۲۰٪ جگەلـەزیادبوونی نرخـی كرێخانوو، لـەم نموونانـەدا ئـەوە دەردەخەین كه چۆن پارەیەكی كەم دەتوانێت بڕێك قـازانجی زۆر بكات. دوبـارەی دەكـەوە گـرنترین شـت ئـەوەی كـه تـۆ لـه سـتراتیجی بازاڕ و وەبەرهێنا و یاساكان تێبگەیت، ئەگەر حەلكی لەمە تێبگەن ئەوا هەر بـه سـەر بیرو بۆچـونە كۆنەكـه دەڕۆن، هـەر كـارەك و موچـەكەیان دەكانـه وەربگرن هیچی تریان ناوێت، یـەكێك لـه كێشـه سـەرەتایەكان ئەویـه كـه ئەوان حەز لە شتی دڵنیا و دەستـەبەركراو دەكـەن، واتـا ئـەوان شتێكی كەم و پوختیان دەوێت كە زۆر قـازانجـیەكات.

زۆر بەی مامەڵكارەكان كاری كڕین فرۆشتن ناكەن كه دواتـر بیفرۆشن و ئەوا ئەمە سیاسەتێكی ژیری دادەنێن، بەلام هەلی باش و بەسـود خـەڵكی بۆت ئامەرناكات بەڵكو دەبێت خـۆت هەسـتی پێبكـەیت، واتـا تـۆ دەبێت هەست بە ڕووداو و پێشهات و هەلانەبكەیت كه ڕوودەدات واتا لەوانەیه ئـەم كارەی من دەیلێم زۆر لـه دەوڵەتەكـەی تـۆ مایـەخی نـەبێت بـەلام هەندێك

شتی تر بایەخی زیاترە لە لای ئێوە بۆیە هەر شوێنەو بار و دۆخێکی تایبەت بەخۆی هەیە.

ئەوەی تۆ سەردەخات بریتە لە ئەزمونی باش و زانیاری باش دەربارەی بازرگانی و دارایی.

رستەیەک هەیە پێی دەڵێن ئەزموون و کارمەی ئەم سفاتە بەگوێرەی تەمەن و کەسە کە دەگۆڕێت واتا هەندێ کە هەیە کە تەمەنیان زۆرە بەلام ئەزمونیانیە واتا خەلە لێك هەیە ئەویش بریتیە لەوەی ئەوان لە ژیانی رۆژانەیان گرنگیان بە هزریان نەدەوە بۆیە ئەگەر گەنجیەن بە هزری ..رای لە گەل ئەزمەنەکەیان یەك دەگرێت و دەتوانن هەلە کانی ژیان کە بزیان دەرەخسێ لە دەستی نەدەن.

هەر ئەو هزرە داراییە کە مامەلە خراپەکی یان بارودۆخە خراپەکان دەگۆڕێت بە مامەلی و بارودۆخی باش. هەتا تۆ ئەزمون فێربیت لە ژیان ئەوا ئەتوانیت پارە زیاتر بەرهەمبێنیت. من هاورێم هەیە تەنها کاری قورس دەمات و بە پیشەکەی خۆیەوە خەریکەو نایەوێت بێتە خاوەن کاری خۆی هەمیشە حەری بەسەلامەتیە، بەلام ئەم جۆرە کەسە شکستی هاوردووە لە بەدەستهێنانی ئەزموون لە بواری دارای و بازرگانیدا.

یەکێك لەو فەلسەفانەی من پێشخست بریتی بوولە چاندنی بیرۆکەی ئەسێت و پاشان گرەو پێدان و روانی و گەشەکردنی من چەندین ملیۆن دۆلارم قازانجکرد بەهۆی کرین و فرشتنی خانوبەرەوە بەلام هەندێك جار رەنم کرد بەلام گرسرین شت ئەوەی کە خانوو سەرە وەبەرهێنانێکی دلنیاییە. ئەو ملیۆنان دۆلارەی من بەدەستم هاوردووە لەرێی پارەیەکی کەمەوە بووە واتا ٥٠٠٠ دۆلار یان ١٠٠٠٠ دۆلار بووە، بەلام چۆن من

توانیومە ئەو هەلانە درك پێبکەم و لە کاتێ بێبازاڕیدا خانووم کڕیوە و لە کاتی گرانیدا فرۆشتومەتەوە لەگەڵ بازرگانکردن لە چەند شوێنێکی جیاوازدا.

من و خێزانم خاوەنی کۆمپانیایەبووین کە من خێزانم بە پشکی کەی ناومان دەبرد، لەگەڵ هاوڕێیەدا گرێبەستمان هەبوو کە پارەیەکی زۆر هەبوو مانگان و وەبەرهێنانی پێدەکرد لەگەڵ وەبرەهێنەکانی تردا پەیوەندیەکی باشی هەبوو. ئێمە کارێکی پڕ مەترسیمان دەکرد کە بریتی بوو لە کڕینەوەی شتومەك لە ئەمەریکاوە بۆ کەنەدا. ئێمە پشکەکانمان دەفرۆشت کە مەزندەدەکرا بە ۱۰۰,۰۰۰ پشك کە لە سەرەتادا نرخەکەی ۲۵ سەنتبوو. بەڵام دوای شەش مانگ نرخەکەیی بەرزبوویەوە بۆ ۲ دۆلار. ئەگەر کۆمپانیاکە بەباشی کاری بکردایە لەوانەی بگەیشتایەتە ۲۰ دۆلار. بۆیە کەتر لەساڵێك پارەکەمان لە ۲۵۰۰۰ دۆلارەوە زیادی کرد بۆ ملیۆنێك دۆلار.

ئەمە وەك قومارنیە کە بزانی چی دەکەیت بەڵکو ئەوە قومارە کە تۆ پارە بخەیتە ناو مامەڵەکەو و دوئابکەیت بیبەیتەوە. بۆ هەر بیرۆکەیەك و کیشەیەك دەبێت تەکنیکی نوێ و زانیاری و ئەزموون و خۆشەویستیت هەبێت بۆ کارەکەت و کەمکردنەوەی مەترسیەکان. بێگومان لە هەموشتێکدا مەترسی هەبەیە بەڵام ئەوە گرنگە کە بە زانیار و ئەزموونت ئەو مەترسیە کەمبکەیتەوە.

ئەم مەترسی و ترسە لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر ڕێژەکەی جیاوازە، هەر لەبەر ئەوە من کاتێ کە ئامۆژگاری خەڵکی دەکەم دەربارەی وەبەرهێنان پێیان دەڵێم پێش ئەوەی سەرقاڵبن بە خانوو ئەرزە و بازاڕی

چەند شتێکی تر با سەر قاڵبن بە خوێندن لە بواری دارایدا. باشترین شت ئەوەی کە تۆ بتوانی ئەو ڕێگرییانەی دێنە پێشت بە سەرکەوتوی تێی پەڕێنی.

کڕین و فرۆشتنی خانووبەرەو ئەرز زۆر مەترسی هەیە بۆیە لە هەموو شوێنێکدا خەڵکی هان ئادەم لەسەر ئەگەر سەرانم ئاسحی زلنیار و ئەزموونیان چۆنە. چونکە من لە ١٩٧٩ خەریکی ئەم کارەم و پارە زیاتر دەدەم بە پشکەکەم لە کۆمپانیاکان. واتە ئەگەر تۆ دەتەوێت بپاچونەرەمکە بۆ وەبەرهێنان و کە چۆن خەڵی بەسەر ئەو ترسەیاندا زاڵدەبن و لە ٢٥٠٠٠ دۆلارە بۆ ملیۆنێت دۆلارە داراییان بەرزبێتەوە، ئەوا ئەوان ژیانیان جیاوازە واتا وەک خەڵکی تر بیرناکەنەوە ئەگەر تۆ جیاوز ئەبی لە و خلکە ئەوا تۆش وەک ئەوانە دەبیت لە هەمان ئاستادە دەبیت.

وەک پێشتر گوتم " من ئامۆژگای هیچ کەسێك ناکەم بچێ خانوو مکڕێت و بیفرۆشێت بەڵام تەنها بەس نموونەتا بۆ دەهێنمەوە. ئەو من باشی دەکەم ئاتەمەکەی لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر جیاوازە دەوێتە سەر ئەزموونی کەسەکە و زیرەکی بۆنموونە ئەگەر بتەوێت داهاتی ساڵەت ١٠٠٠٠٠دۆلاربێت لەوانەیە لە چەند ساڵی داتوە، وات لێبێت بۆنموونە ٥ بان ٦ ساڵ بەڵم دووبارەی دەکەمە بۆ کەسەکان دەگۆڕێت. کە چی کاری دەکەن و چۆن بەسەر تێچونی ڕۆژاسەیاناندا زاڵبوون. چۆن بتوانن سیستەمی یاس و باج و ئە ویسایەی حرکەت جیەجێدەکات بە بەرژەوندی خۆیان بەکاری بێنن.

من وەك کەسایەتی خۆم زیات جەخت لەسەر خانوبەرە موڵدەکەمەوە، خۆشەویستە لای من چونکە بەهێواش کارم بۆدەکات و وەك بنچینەیەکی

جێگیر وایە. کاشفلەوەم بەشێوازێك زۆریاش جێگیر دەبێت و ئەگەر سامانەکەم بەباشی بەڕێوەبەرم دەرفەتی باشت دەبێت بۆ ئەوەی سامانەکەت زیادەکیت. جوانی خانووبەرە و ئەرز بنچینەی لەوەدایە کە من کردوە بە کەسێکی نەترس و بوێر و لە کاتی کڕینی شتومەکدا ئەگەر من دەستکەوتێکی زۆر بەدەستبێنم لە لە کڕینی شتومەکدا، باجی ئەو قازانجەی کردوومە لەسەر قازانجەکەم دەدەم، دووبارە قازانجەکەمدەچێتە هێلی ئەسێتەوە و پەرەی پێدەدات.

ئاخر پۆینتم لەسەر خانووبەرەو ئەرزەت من زۆر گەشتم کردوە بۆ زۆربەی وڵاتەکان و خەڵکم فێرکردوە دەربارەی وەبەرهێنان، هەشارێك کە چوم خەڵکی پێیان گوتم تۆ ناتوانی خانوو (موڵك)بکڕی بە نرخێکی هەرزان. بەڵام ئەوە بیرۆکەی من نیە، تەنانەت هەندێك شوێن هەیە لە نیۆرك و تۆکیۆ و ناوچە دوورەکان لە سەنتەری شارەوە بەنرخێکی هەرزان دەستدەکەوێت. بۆنموونە سەنگاپورە ڕاستە زۆربەی شوێنەکانی گرانە بەڵام لە هەندێك شوێن موڵکت دەست دەکەوێت بەنرخێکی هەرزان. لە زۆربەی سیمینارەکان خەڵکی پێم دەڵێن کە تۆ ناتوانی ئەو کارە لێرە بکەیت منیش دەڵێم لەوانەیە ڕاستکەن چونکە من بە باشی شارەزای ئێرەنیم.

گەورەترین دەرفەت ئەوەنیە کە بەچاو بیبینین بەڵکو ئەوەیە کە بە مێشك هەستی پێبکەیت. زۆربەی خەڵکی هەرەگیر دەوڵەمەندنابن چونکە ناتوانن دەرفەتەکانی ژیان درکپێبکەن. باشترین شت ئەوەیە کە من بە ڕێگەی بیرکردنەوە ئەزموونی ئەخۆمەمە ئەو دەرفەتانە بە بەرژەوەندی

خۆم بەکاربێنم. زۆرجار پرسیارم لێدەکرێت کە من چۆن دەست پێبکەم؟
من لە ئاخیر بەش دە ڕێگەم بۆدانأوە کە جێبەجێی بکەیت
بەڵام دەبێت زۆر ئارام و بە خۆشیەوە کارەکانت بکە چونکە بچیبەی کارەکەیە. تۆ هەندێک جار دەبیەیتەوە و هەندێک جار فێردەبیت بەڵام با بە ئارامی و خۆشیەوە بێت. زۆرێک لە خەڵکی هەرگیز نابیەنەوە چونکە دەترسن لە دۆڕان بۆیە من قوتابخانە بە باشنازانم، چونکە لە قوتابخانە ئەو خەڵە خراپانە فێردەبین، هەروەها باجی هەڵەکەیش وەرەگرین، ئەگەر سەیری ئەو پرۆگرامینانە بکەی کە مرۆڤ داینأوە بۆ فێربوون ئەبی هەڵەدن فێردەکەن. ئێمە فێرکراوین کە تا نەکەوین ناتوانین پێبگرین
ئەمەش ڕاستە بۆ ماتۆڕو پاسکیل سواری. بۆنموونە من زۆر دەترسمان کاتێ پسکیلم لێدەخوری بەڵام ئێستا زۆر بە ئاسی لێی دەخورم بە بیرکردنەوە هەرهەمان شت ڕاستە بۆ دەوڵەمەندبوون. بەداخەوە زۆربەی خەلکی بۆیە دەوڵەمەندنابن، چونکە ئەوان ئەترسن لە شکست و زەرەر. کەسی سەرکەوتو هەرگیز لە شکست ناترسێت. بەڵام کەسی سەرنەکەت و بە پێچەوانەوەیە. شکست بەشێکە لە پرۆسەی سەرکەوتن. هەرکەسێك بەوێت خۆی لە شکست لادات دەبێت خۆیشی لە سەرکەتن لادە. من کاتێ کە پارەم دەردەکەوێتەو یاری تێنسیشم بیردەکەوێتەوە، چونکە لە سەرەتادا زۆر هەڵەت دەکەیت بەڵام هەنگاو بەهەنگاو باشتر دەبیت بەڵام دەبێت هەڵەتی زۆر کەیت ئەوکات فێردەبیت.
لێرەدا من دووجۆر وەبەرهێنەرم بۆ دەست نیشانکردووی.
یەکەمیان خەڵکە ئاسایەکەیە کە پاکێج دەکرێت بۆ وەبەرهێنان، یان ئەوکەسانەن کە دووکانی وەردە فرۆشیان هەیە، یان ئەوانەی کەکاریکی

سادە کەکەن بۆ کڕین و فرۆشتن لە ناو بازاڕدا، وە ئالتونفرۆش و کۆمپیوتەر و قەساب هتد.

٢. دووەم جۆر لە وەبەرهێنەرەکان بریتین لەوانەی کە خۆیان وەبەرهێنان دروستدەکەن. واتا مامەڵی کۆکۆنەوەی دەکات واتا کاتێ کۆمپیوتەر دەکڕێت بە پارچەکانی دەکڕێت خۆی چاکی دەکات واتا لای ئەو شتەمان رێك دەخرێن. وەك چاکردن بەدەست کردنی ئەشیاکان وایە بەحوستن کرپیار. من خۆم نازانم پارچەی کۆمپیوتەر چابکەمەوە بەلام دەزانم دەرفەتەکان کۆبکەمەوە، هەندێك کەی تر دەزانم ئەرکارە دەکات.

ئەمە جۆر دووەم بوو کە باسم کرد بەلام ئەمە جۆرەیان زۆر بەشترە و پێشکەوتووترە. لەوانەیە سالکت پێبچێت بۆ لکاس پارچەکان بەیەکەوە بەلام ئەوانەشە هەرگیز نەتواتی بەلام ئەوە ئەو ئامۆگاریەیە کە باوکی دەوڵەمەندم هاندی دابووم بۆ بەدەیت هێنانی. گرنگترین شت ئەوەیە کە بزانی چۆنپارچەکان بەیەکەوە دادەنێیت ئەوە گەورەترین سەرکوت نە بەلام لەوانەیە هەندێك دار شکستێکی گەورە بیچت ئەگەر شەپۆی دەریاکە دژی تۆبێت.

ئەگەر تۆ ئەتەویت بینە دووەم وەبەرهێنەر ئەوا پێویستە چەند سکیڵێکت هەبێت کە کردوکانە بەچەند خلیکەوە.

١. چۆن درك بە دەرفەتانەیکەی کە کەسی تر درکیان پێنەکردووە. واتە دەبیچت لەرێی ئەقڵتەوە درکی پێبکەیت کە ئەوان لە رێی چاویانەوە درکی پێدەکەن، بۆنموونە هاوڕێیەکت خانویە دەکڕێت حەلکی لەلایەوە سەیرە دەڵێن ئەمەی بۆ چیە بەلام ئەوەی ئێمە بریاری لەسەر دەدەین تیوە پوکەشیەکەتی ئەو خۆی دیوەکەیتری دەبینێت

چەند پارە زیادەکەیت، دووەم جۆری وەبەرهێنەکان پێویستە بزانن کە چۆن ڕێژەی پارە بەرزدەکەنەوە. زۆربەی خەڵکی کارە کانی لە بانق ئەنجامدەکات، بەڵام ئێمە چەندین ڕێگەمان هەی بۆ ئەوەی ئەچێتە بانک بۆنموونە کاتێک کە خانویەک دەکڕیت پێویستناکان بچیتە بانک، بەڵام بۆ خانوی زۆر نا.

بیستەمە لە زۆرێک لە خەڵکی کەدەڵێن بان پارەمان بە قەرز نادات یان پارەمان نیە ئەوکارە ئەنجام بدەین، بەڵام ئەگەر تۆ ئەتوەوێت ببیت کەسی دووەم ئەوا فێربە کە چی شتێک ئەو خەڵکەی وەستاندووە هەتا تۆ نەوەستێنێت. بەهۆی کەمی پارەوە زۆرێک لە خەڵکی ناتوانن مامەڵەبکەن. ئەگەر تۆ لەم داوە ڕزگارت بووە ئەوا تۆ ملیۆنێک جار لە پێشینەی ئەوانەوەی کە ئەو توانایان نیە. زۆربەی کات کە خانوو و ئەپارتمان و شتومەک دەکڕم بەبێ درای بانکی دەیکڕم. بۆنموونە کاتێ ئەپارتمانێک دەکڕم بە ١,٢ ملیۆن دۆلار، بەشێوەی گرێبەست واتا بەڵگەنامەیەک لە نێوان کڕیار و فرۆشیاردایە. لەسەرەتا پێشەکی ١٠٠,٠٠٠ دۆلارم دا ئەو بڕەی تریش کەمابوو بە ئەوە ڕۆژ دەبوویدەم. بۆچی من ئەو کارەم کرد چونکە دەمزانی کە نرخەکەی زیادەکات بۆ ٢ ملیۆن دۆلار، بەڵام ئەگەر کەسێ بیزانیایە و لەمن زیاتر پارەی بدابایە ئەوا من هەرگیز ئەمدەتانی ئەو قازانجەبکەم، واتا تۆ کار لەسەر کات بکە چونکە لەوانەی بڕەوەیەکی کەم ئەو خێرە گەورە لەدەست بەیت. بەڕاستی وەبەرهێنەر تەنها ناکڕێت بەڵکو دەزانێت و خێرا و بەشێوەرێکی ڕێک و پێک کارەکانی ئەنجامدەدات.

٣. چۆن تۆ بتوانی کەسانی زیرەک لای خۆت دامەزرێنیت، بەتایبەتی بۆ ئەوەی کارت لەگەڵبکەن تۆ پێویست دەکات ئەو کەسە زیرەکانە هەڵبژێریت و لای خۆت دایامەزرێنیت

چەندەها شت هەیە کە فێریبووین لە ئەنجامی ئەمەشدا پاداشتێک بەرخ وەردەگرین. ئەگەر تۆ ناتەوێت ببیتە ئەو کەسەی کە نایەوێت فێربێت ئەوا تۆ دەبیتە وەبەرهێنەر لە جۆری یەکەم، هەوڵبدە لە ژیانتانە لە ترسەکانتان پامەکەن و خۆتانی لێ دەربازەکەن بەڵکو بتوانن بەرێوەی بەرن و بیان گۆڕن ئەو هێزە بۆ بەرژەوەندی خۆتان.

بەشی حەوتەم

وانەی شەش

کاربکە بۆ فێربوون نەك بۆ پارە

بەساڵی ١٩٩٥ من بانگێشکرام بۆ چاوپێکەوتنێ رۆژنامەوانی لە سەنگا پورە، کە کچێکی رۆژنامەنوس مقابەلەی دەکردم. چاوپێکەتنەکە بەخێرای بەرێوەدەچوو، ئێمە لە هۆڵی هوتێلێك دانیشتبووین. بەدەم قاوەخواردنەوە باسی مەبەستی گەشتەکەم دەکرد بۆ سەنگافورە، پاشان چومەسەر ستەیجەکە و دەستم کرد بە قسەکردن دەربارەی نهێنی دەوڵەمەندبوون.

پێشکەش کارەکە گوتی " من رۆژانێك حەزمکردووە ببمە نوسەرێکی کە کتێبەکانم پرفرۆشبوایە. من هەندێك ئارتیکلم بینی کە ئەو نووسیبووی بۆ رۆژنامەیەك ئەو ستایلی نووسین و داڕشتنەکەی زۆر باش و سەرکەوتووبوو، بەنووسینەکانی خوێنەری ئاسودەدەکرد.

من پێمگوت کە تۆ ستایلێکی سەرکەتووت هەیە لە نووسیندا، چی شتێك رێگرە لە بەدەستهێنەکانی خەونەکانتدا؟

ئەو دەیگوت وادەستدەکەم کارەکەم گرنگێکی ئەو تۆییە، هەمووکەسێك پێم دەڵێت ئەو رۆمانەی تۆ نووسیوتە زۆر باشە بەڵام ماوام هیچ شتێك

ڕووبادات. من ئێستا بەردەوامم لەسەر کارەکەم و کار بۆ ڕۆژنامەیەک دەکەم و هەرچیەکەم دابیندەکەم، ئایا پێشنیاری تۆ بۆ من چیە؟ من گوتم بەدڵنیاییەوە من پێشنیاری باشم بۆ تۆ هەیە. من هاوڕێیەکم هەیە لە سەنگاپورە کۆرسی فێرکاری دەڵێتەوە دەربارەی فرۆشیاری، ڕاهێنان بە زۆرێک لە کارمەندانی کۆمپانیاکانی ئێرە واتا سەنگاپورە دەکات. پێم وایە ئەگەر تۆ بەژداریبکەیت لە کێک لەوخولانە ئەوا زۆر باشدەبێت،

زۆر بەگرژی و توڕەییەوە گوتی " تۆ ئەڵێیت من بچمەوە بۆ قوتابخانە بۆ ئەوەی فێری فرۆشیاریبم؟"

گوتم " بەڵێ" "وتی تۆ دڵنیای لەو قسەیەت کە وادەڵێیت؟" گوتم "بەڵێ " چی خراپییەکی تێدایە، بەلام وامەستم کرد کەئەو پێیناخۆشەو توڕەدەبێت من حەزگەم دەخواست کە هیچم نەگەتایەن بەلام هەوڵ و ئامانجی من بریتیە لە یارمەتی دانی خەلکی. بەلام بۆم دەکەت بە پێشنیارەکەم توڕەبووە چونکە دەیگوت من ماستەرم هاوردووە لە ئەدەبی ئنگلیزیدا، بۆچی من بچم بۆ قوتابخانەو فێری فرۆشیاری بم؟ من کەسیکی پسپۆڕم، من دەمەوێت بچم بۆ قوتابخانە و ڕاهێنان بەتەبە بکەم لەو بوارەی خۆمدا، نەک بۆ فرۆشیاری ڕامیتانکەم.

من ڕقم لە فرۆشیاریە. ئەوان تەنها پارەیان دەوێت، بەلام تۆ پێم بڵێ بۆچی من بخوێنم لەبواری فرۆشتندا؟ جانتاکەی هەڵگرتو، چەوپێکەوتنەکەمان کۆتای پێهێنا. لەسەر مێزی قاوەخواردنەوەکە کۆپیە لە و کتێبە پڕفرۆشەی من کە نووسیووم مابوو، من دەستم داپێی هەڵمگرت و ئەو بەختێری هەندێک شتی نووسی لەسەر لێکاڵ یادەکەی من ئامادەم بۆ ئەو نۆتە کرد ئەو نووسیووی و وتم ئەوە دەبینی؟ ئە واتی

ڕەماو وتی چی؟ گوتم ئەوەی نوسیوتە ڕۆبێرت کیۆساکی پڕفرۆشترین نووسەر. ئەو نووسراوە پڕفرۆشترین نووسەر نەك باشترین نووسەر. ئەو حەپەسابوو، وتی من نووسەرێکی ترسنۆکم تۆ نووسەرێکی گەورەی و من دەمەوێت بڕۆم بۆ قوتابخانەو فێری فرۆشیاری بم، من وتم ڕاستە تۆ بڕوانامەی ماستەرت هەیە بەلام ئەتوانیت هەمبیتە نووسەرێکی باش و فرۆشیارێکی باش.

نووسەرە تووڕەبوبوو و گوتی " من هەرگیز ناچم بۆ ئەوەی فێری ئەوەبم کە چۆن شت بفرۆشم. من کەسێکی پسپۆڕم لە بواری نووسیندا و ڕامێیان بە خەلکبدەکەمو تۆ کەسێکی فرۆشیار ئەمەکەی ڕەوایە. هەموو تۆنەکانی سڕیەوەو بە خێرای و بە تووڕەیەوە چوە دەرەوە. لەکۆتایدا ئەو تێبینیەکانی لەسەر کارەکەم بۆ بەجێهێشتبوو و تێیدا هاتبوو کە جیهان پڕبووە بە کەسی زیرەك و بەتوانا و خوێنەوار ئەمانە هەلێیەکن بۆ خەلکی. ئێمە هەموو ڕۆژێك ئەوانە دەبینین و ئەوان بەدەوری ئێمەوەن.

چەند ڕۆژێك تێپەڕی، مەکینەی سەیارەکەم بەباشی کاری نەدەکرد، لەگەراجەمدا دمماو وەستایەکی زیرەکم بۆ هاوردوو لەماوەی کورتدا بۆی چاکردم. ئەوا زانی کێشەکەی چیە کاتێ کە گوێی لە سەوتی مەکینەکەی گرت. من زۆر سەرسامبووم. بەلان ڕستی لای هەندێك کەس زۆر مایەی خەمباریە و ئەو زیرەکیە هەیانە بەسەنیە مۆ ئەوان. بەڕاستی من توش شۆك بووم کە دەبینم ئەو خەلکە زیرەکە لە بەدەست هێنانی پارە ڕەماسی زۆرکەمە تواناں. هەروەها بیستەمە کە لە سەدا پێنج کەمتر لە خەلکی ئەمەریکا دەهاتی سالانەیان ۱۰۰,۰۰۰ دۆلارە. من لەگەل ئەو کمە

بەتوانا و زیرەکانەدا گفتوگۆم کردوە کە داهاتی ساڵانەیان ٢٠٠٠٠ دۆلارە. من ئەو بازرگانانە دەناسم کە پسپۆڕیان هەیە لەبواری دکتۆر و بازرگانی، ئەو بەمنی دەگەمت دکتۆری ددان و هەوو بەشەکانی تر لەم بوارەدا. کێشەی ئابووریان هەیە. پێموایە کاتێ کەئەوان زانکۆ تەواودەکەن پارەیەك زۆر دێتە دەستیان. بەڵام ئەوان یەك پسپۆڕیان هەیە کە زۆر دوورە لە سامانداریەوە. ئەو مەبەستم ئەوەبوو کە ئەو کەسانەی کە شارەزایەکیان لە یەك بواردا هەیە و هەوڵدەدەن کە شارەزای پەیدابکەن لە بوارەکانی تردا ئەوا داهاتیان زیادەکات. وەك پێشتر کە باسم کردوە لە بەشی زرنگی ئابووری و و ستراتیجیەکانی وەبەرهێنان و ژمێریاری و یاساکان و بازاڕ. ئەگەر ئەم چوار تەکنیکەت هەبێت ئەوا ئەتوانی بەخێرای لە پارەکەت پارەی تر دروست بکەیت. بەڵام کە باس پارە دێتە کایەوە ئەوان هەر بیریان لای کارکردنە بە قورسیو بەس.

ئەو نموونەی پێشە باسمانکرد دەربارەی کچە نووسەرەکە زۆر باشدەبوو ئەگەر ئەو بچوایەتە کۆرسێکی فێرکاری فرۆشیار، ئەگەر بەباشی فێربوایە ئەوا داهاتی بە شێوەیەکی سەرسوڕێنەر زیادی دەکرد. ئەگەر من لەجێگەی ئەو بوومایە دەچوومە کۆرێکی هونەدی فروشیار و شارەابوون لە بواری ریکلام لەجیاتی ئەوەی کاربکات بۆ رۆژنامەکان، من خۆم حەزدەکەم کاربکەم وە ریکلام کەرێك، بەمانەت ئەگەر پارەکەی کەمیێت چونکە ئەو فێری چۆنیەتی گفتوگۆت دەکات بە شێوەیەکی سەرکەتوو و لە کۆتایدا ریکلمکەرێکی باشت لێدەردەچێت هەروەها فێری چەند شتێکی تریش دەبیت کە ئەمانە هەموی سکیڵی باشن هەروەها ئەتوانێت لە شەو لە کۆتی هەفتەکان نۆڤڵی خۆی بنوسێت و پاشا

نەوبوونی ڕۆمانەکە دەتوانێت بەشێوەیەکی سەرکەوتوو بیفرۆشێت. لەمرۆیەکی کورتدا دەبێتە باشترین نووسەر پڕفرۆشترین کتێبی دەبێت.

من کاتێ یەکەم کتێبم نووسی بەناوی ئەگەر دەتەوێت دەوڵەمەندبیت و دڵخۆشبیت ئەوا مەڕۆ بۆ قوتابخانە. بەڵام خاوەنی چاپەمەنیەکە پێشنیاری کرد ناوەکەی بگۆڕم بۆ پەروەردەی ئابووری، من بە خاوەنی بڵاوکراوەکەم گوت هەندێک ناونیشانی تر بەلایە کاتێ کە دووکتێبێکم کرد بۆ بازاڕەوە بەناوی شتێک بۆ خێزانەکەم و شتێک بۆ باشترین هاوڕێکانم. کێشەکەلەوەدابوو ئەوان پێڵییان دەکرد ئەمە بێتە خۆڕای، بەڵام لەکۆتاییدا ناونیشانی "ئەگەر تۆ دەتەوێت دەوڵەمەندبیت و دڵخۆش بیت ئەوا مەچۆ بۆ قوتابخانە،" چونکە ئەم ناونیشانە شتێکی سرنج ڕاکێشبوو.

من خۆم کەسێکم زۆر گرنگی بە بواری خوێندن و پەروەردە دەدەم هەر لەبار ئەم هۆکارە چەندەها لێدوان و پێشنیارم کردوە لەسەر گۆڕینی سیستەمی پەروەردە. هەر لەبەر ئەوە ئەو ناونیشانەم هەڵبژارد بۆ ئەوەی زیاتر ئەم بۆچوونە بڵاو ببێتەوە بەناو خەڵکیدا لە ڕێگەی ڕادیۆ و تەلەفیزۆن چونکە شایەنی باسە کە خەڵکی درک بەم کێشەیەبکەن. بەڵام زۆرێک لە خەڵکی پێیان وابوو من کەسێکی نەخۆشم، بەڵام کتێبەکەم بە باشی فرۆشرا.

کاتێ ئەخەروجم کرد لە پەیمانگای هارچند هاریان لە ئەمەریکا لە ساڵی ١٩٦٩ دوکی هەژارم زۆر دڵخۆشبوو چونکە دامەزرام لە کێلگەی نەوتی کالیفۆرنیا لە بەشی گواستنەوەی نەوت لە ڕێگەی کەشتیەوە لەگەڵ

سێکەسدا کارم دەکرد بەڵام پارەکەم بە بەراوردی بەوان زۆر کەمبوو بەڵام کێشەنەبوو چونکە ئەمە کار سەرەتامبوو دوای تەخەرجوم. پارەی ساڵنەم لەم کۆمپانیایە دەگەشتە ٤٢٠٠٠ دۆلار لە هەر ساڵێکدا. لە ساڵکەدا من حەوت مانگ کارم دەکرد و پێنج مانگ پشوومبوو. ئەگەر من بمویستایە ئەو ڕۆژە پشوانە کاربکەم ئەوا دەمتوانی کاربکەمو موچەکەم دوو ئەوەندەی لێدەهات

من کارێک گەورەم لە پێشبوو کەدەبوو ئەنجامی بدە. پاش ئەوەی من بەڵێنامەی کارکردنم واژووکرد لەگەڵ کۆمپانیاکە بۆ ماوەی شەشمانگی تر، هەروەها پەرەشیم کرد بە مارینا کرۆپس کە بۆ ئەوەی فێری فڕۆکەوانی بم. لەوکاتەدا باوکی دەوڵەمەندم پیرۆزبای لێکردم بەڵام باوکی هەژارم توشی شۆکبوو. لە قوتابخەسەبیت یان لە شوێنی کار باشترین بیرۆکە ئەوەی کە تۆ ببیتە کەسێکی شارەزا لەوبوارەدا ئەوکات پارەت زیادەکات و سەردەکەویت. بۆنموونە ئەگەر تۆ دکتۆربیت ئەوا حتیا ئەتەوێت ببیتە کەسێکی خێرا پلەکیە بەرزبێتەوە موچەکەی، هەر هەمان شت ڕاستە بۆ فڕۆکەوانێک یان مامۆستایەت یان ئەندازیارێک.

باوکی هەژارم بڕوای بە بیرو بۆچونە کۆنەکە هەبوو هەر لەبەر ئەمە کە دکتۆراکەی بەدەست هێنا زۆر دڵخۆشبوو و ئەو هەمیشە بەو هەتنیانەی کە لە قوتابخانەکا کە دەدران بە قوتابیەکان دڵخۆش دەبوو.

باوکی دەوڵەمەندم بە پێچەوانەی ئەو ئامۆژگاری دەکردم.

ئەو دەیگوت تۆ پێویستە برابیت کەم تا زۆر. هەر لەسەر ئەمەش کە چەندین کارکردووە بۆ چەندین کۆمپانیا و لە شوێنی جیاواز. ئەوکاتەی کە من لەبەشی ژمێریاری کارم دەکرد هەرگیز بیرم لەوە نەدەکردەوە ببمە

ژمێریار، بەڵکو دەمویست فێریم لە ڕێگەی بیستنەوە. باوکی دەوڵەمەندم دەیزانی کە وشەباوەکان دەربارەی ژلێستەکان بەکاریبێنێت و لەڕێگەی ئەمەوە گرینگی و ناگرینگی بابەتەکەی دەردەخات. من کار زۆرم کردوە لە پسپۆرتەکان و مارکێتەکان ئەمانە هەمووی بۆ من بۆنە ئەرموو. ئەو من و مایکی پێگەیان و هەلی بۆ دەرخساتین بۆ بینین و گفتوگۆکرد لەگەڵ بەڕێوەبەکان و پاسەپاسەکان و ژمێریارەکان ئەو دەی ویست کە ئێمە لە هەمووشتێك شتێك بزانین.

کاتێ کە من وازم لە کارەکەم هاورد لە کۆمپانیای نەتی سەرەڕای ئەوەی مۆچەیەك زۆرم وەردەگرت. باوکی هەژارم بەدڵسۆزی خۆی ڕاریبگەراتبوو، چونکە ئەو تێنەدەگەیشت کە بۆچی من ئەو بڕیارەم داوە واز لەو کارە دەهێنم کە موچەیەکی زۆر وەردەگرت. ئەم دەرفەتێکە کە هەموکاتێ نایەتەڕێت. ئێوارەیەکیان پرسیاری لێکردم کە بۆچی تۆ وازت لە کارەکەت هاوردوە؟ من نەمتوانیبێ ڕوونبکەمەوە هەر چەندێك هەوڵمبدابا، چونکە بیرکردنەوەمان لەیەك زۆر جیاوازبوو. کێشەی گەورەی ئێمە ئەوەبوو کە لۆجکمان جیاوازبوو لە یەکتری.

بەلای باوکی هەژارم کاری هەمووشتێکە، بەڵام بەلای باوکی دەوڵەمەندم فێربوون هەمووشتێکە. بەبیرو بۆچوونی باوکم لەکاتی قوتابیبووبمدا پێویستە من بچم بۆ قوتابخان ببمە بەڕێوبەری بەشی کەشتیوانی، بەڵام باوکی دەوڵەمەندم پێیوایە پێیوستە کە من لە قوتابخانە بخوێنم لە بواری بازرگانی نێودەوڵەتی و زانیاری بەدەست بێنم لەبواری گواستنەوە و شتومەك بەکەشتی وەك کەلوپەل و تەنکەری نەوت و گەشتیارەکان بۆ ڕۆژ هەڵات و باشووری دەریای هێمن. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە پێداگری

دەکرد کە ڕێڕەوی بازرگانیەکەت با بەرەو ئاسیایێت نەک ئەو رووپا چونکە من نەتەوەکان بە باشی شارەزام. چونکە من کە قوتابیبووم دەم خوێند لەبواری بازرگانی و خەلکناسی و کلتور و تەریتی نەتەوەکان وەک جاپان و تایوان و تایلەند و سەنگاپورە و هۆنگکۆنگ و ڤیتنام و کۆریا.

باوکی دەولەمەندم تێدەگەیشت کە بۆچی من وازم لەوکارەم هاورد و پەیوەندیم کرد بەسوپاوە. من لای باوکم دەمگوت ئەمەوێت فێری فرۆکەوانی بم، بەلام لەراستیدا دەمویست فێری بەڕێوەبردنی سەربازی بم. باوکی دەولەمەندم هەمیشە پێیدەگوتین کە بەڕێوەبردنی کۆمپانیا ئەرکێکی زۆر قورسە بۆ پێیوستە پێش ئەوەی بیتە بەڕێوبەری کۆمپانیا لە ئەسکەری بکەیت. ئەو دەیگوت من بۆ خۆم سێ سالّ ئەسکەریم کردوە، ئەو پیاوێکی زۆر خۆراگربوو و خاوەن بڕیاربوو

ئەو دەیگوت گرنگترین شت ئەوەی کە تۆ کۆمەلێک خەلک بەڕێوەبەری لە دۆخێکی ترسناک و ناجێگیردا. دەیگوت وانەی داهاتووت بریتیە لەوەی بیتە ڕابەرێکی بەهێز، ئەگەر نەبوویتە ئەو کەسە ئەوا تۆ خێرا شکست دەهێنیت هەروەک ئەوی لە بازرگانیدا ڕوودەدات.

لە سالّی ١٩٧٣ لە ڤێتنام وازم لە کارەکەم هاورد هەرەسدێك کە کارەکەم خۆشدەویست. کارێکی ترم دۆزیەوە لە کۆمپانیای خێرۆکس، تەنها هۆکاری من بۆ ئەوەی لێرە کارمکەم لەبەرئەوەبوو کە ئەم کۆمپانیایە باشترین پرۆگرامی هەیە دەربارەی فرۆشیاری لە ئەمەریکادا، واتا سیستەمی فێرکاری و ڕاهێنانەکەی زۆر بەهێزە.

باوکی دەولەمەندم شانازی پێوەدەکردم و باوکی هەژارم بە بەبوونی من شەرمی دەکرد چونکە کەسێکی خوێنەوا رو ڕۆشنبیر بێتە کەسێکی

فرۆشیار، ئەو كارە بەلای ئەو زۆر پەسەندبوو. بۆماوەی ٤ ساڵ كارم لەگەڵ ئەو كۆمپانیایەكرد و توانیم كاری باشی لێوە فێربم و زاڵبم بەسەر ترسەكەما. لە كۆتایدا بوومە پێنجەمین لە باشترین فرۆشیارە لە ئەمەریكا. م لەسەر سۆ چونەكەی خۆم بەردەوامبووم كە وازم لەم كۆمپانیایەش هێناو دەچومە كۆمپانیایەكی تر بۆ ئەوەی زانیاری باش فێربم.

لە ساڵی ١٩٩٧ بۆیەكەم جار كۆمپانیای خۆمم دامەزراند. باوكی دەوڵەمەندم بە باشی فێری بەڕێوەبردنی كۆمپانیای كردبووین. واتا من ئێستا دەتوانم كاركانم ڕێكبخام و جێبەجێیانبكەم وەك خاوەن كارێك. یەكەم بەرهەمم بریتیبوو لە دروستكردنی كیف لە پۆڵ هەلاتی دوور و بۆ بازخانەكانی نیۆرك.

ئێستا كاتی ئەوە هاتوە كە باڵكانی خۆم ڕبكەمەوە. بەلام ئەگەر كەوتم و شوێنێكم شكا ئەوا كێشەیە چونكە ئامۆژگاریەكانی باوكەدەوڵەمەندەكەم چاكم دەماتەوە. یەكەم باری كەشتی بازگانی لە نێوان ئەمەریكاو كوریابوو دەستمان پێكرد.

ئەمڕۆ من بازگانیەكی نێودەوڵتی دەكەم، وەك ئەوەی باوكەدەوڵەمەندەكەم فێری كردوم دەربارەی بەتەكان. ئەمڕۆ كۆمپانیەی وەبەرهێنانم لە باشوری ئەمەریكاو ئاسیب و نەروەی و روسیا. ئێستا ئەو بیرۆكە كونانەی كە زاڵبووبوو بەسەرما كۆتایان پێهات مە خۆڕاگری لە بەرەەم شكستەكان.

من ئەمڕۆ داوا لە ملیۆنەها خەڵكی دەكەم قوتابخانە پێیوانیە كە وەهنی ئادی و زانیاری شتێكی گرنگبێت زۆربەی فەرمانبەر و كرێكارەكان تەنها

لە ژیانی پارەدا دەژین. ئەوان کاردەکەن و پارەبەدەست دەهێنن و قەرزی لێدەدەنەوە. یەکێکی تر لە کارەساتەکان بریتییە لەوەی کە کرێکار کاردەکات زۆر بەقورسی بۆ ئەوەی تەنها بەڕێوبەرەکەی دەریبەکات بەك بۆ ئەوەی پارەی زیادی بداتێ. ئەگەر تۆ سەیری ڕێژەی ئەو پارەیەبکەیت کە کۆمپانیاکان تەرخانی دەکەن بۆ کرێکارەکان ئەوا دووبارە من دەڵێم ئەو ڕێژەیە ڕاستە بە پێی بەڵێناکەکەیان. ئەنجامەکان ئەوە دەردەخەن کە زۆربەی کرێکارەان هەرگیز پێشناکەون چونکە ئەون ئەوکارە دەکەن کە فێرکراون. ئەوا تەنها ئەوەیان دەوێت کە کارێك زەمانەتیان دەستکەوێت و پارەی باش بەدەیت بێنن بە ماوەیەکی کورت، بەڵام لە داهاتوودا ئەوان شکست دەهێنن لە چارە سەرکردنی کێشە داراییەکان.

لەبری ئەوەی من خەڵکی ڕێنوێنی بکەم کە ئەوکارەبکەن کە فێربوون و زیاتر پەرە بەدەست بێنن ئەو پیشەیە هەڵبژێرە کە پێیەستە فێربیت بۆ ئەوەی نەکەویتە نێو یاری رەیت ریسەکەوە. کاتێ کەخەڵکی دەکەوێتە نێو ئەو داوە بە درێژای ژیانی پارە پەیدا دەکات و خەرجی دەکات و قەرزی پێدەداتەوە. ئەمە ئەو سمۆریەك بیردێنێتەوە کاتێ کە دەخرێتە نێو قەفەزێکی خولاوەی و هەرچەند رابکات هەر دەگەڕێتەوە بۆ شوێنی خۆی.

ئەکتەری سەرەکی تۆم لە فلیمی جێری مەگوایە کاریگەریەکی زۆری دەبێت لەسەرم چەنکە لەیەکێك لە ڕوداوەکاندا ئەو وار لە کارەکەی دەهێنێت لە کۆمپانیایەك و داوا لە هەموو کارمەندانی کۆمپانیا دەکات کە ئەو من وەردێنم کێ لە گەڵم دێت، کەس جوابی ناداتەوە هەمووی بێدەنگ بوویە

بەرد ەلام یەك ژنەبیت كە دەلێت من لەگەلّ تۆ وازدێنم بەلام بە مەرجێك كە بۆ ماوەی سێ مانگ لە باشترین كۆمپانیا كارم بۆ بدۆزیتەوە.

من ئەوە دەزانم كە باوكی هەژارم هەمیشە چاوی لەوەیە كە سالێیت و بڕوات و موچەكەی زیادبكات بەلام لە گەڵ زیادبوونی موچەكەی هەر بێ هیوادەبێت، دووبارە دەڕواتەوە بۆ قوتابخانە و لەوپلەی بەرزدەبێتەوە بەلام هەر هەمان ئەنجام چارەڕێی دەكات.

ئەو پرسیارەی من كە لە زۆر بەی خەلكی دەكەم ئەوەیە كە لە كوێ كۆتای بەوكارە ڕۆژانەیەدێنن؟ هەروەك سمۆرەی نێو یاریەكە. من زۆر پێم سەیرە ئەگەر خەلكی بیرێك لەو كارەی ڕۆژانەیان بكەن كە بزانن بە كوێیان دەگەیەنێت؟ داهاتویان چی لێدێت؟

سریلّ بریك فێلد بە بڕێوەبەری بەشی خانە نشینی لە ئەمەریكا راپۆرتێكی بلاوكردەوە دەربارەی پارەی خانەنشینی و گوتی دلخێكی ناهەمواری دروست كردوە بۆ خەلكی، چونكە لەسەدا پەنجای ئەو كەسانەی كە كاردەكەن خەنەشینی وەرناگرن، كە ئەمە خۆی بۆخۆی كێشەیەكی گەورەیە، ئەوش وەری دەگرێت لە ڕێژەی ٧٠٪ بۆ ٨٠٪ لە ٥٠٪ ئەو كەسانەی كەوەری دەگرن زۆر كەمە بەشی ژیانی ڕۆژانەیان ناكات بۆنموونە ٥٠ دۆلار ١٥٠ دۆلار بۆ هەرمانگێك.

من سەرلنی زۆرێك لە خەلكی شارە زام كردوە كە زانیاری باشیان هەبوە دەربارەی خانەنشینی، هەندێكەس ترم ناسیوە كە توانای باشیان هەبووە لە داڕشتنی بەرنامەی خانەنشینی لە كۆمپانیاكان، من زۆربەی كات ئەو پرسیارەیان لێدەكەم چی خەلكێك لە ئۆفیسەكەیدا چاوەڕێی وەرگتنی پارەی خانەنشنی ناكات.

ئەو وەلامی دامەوە گوتی "ئەو کێشەیە زۆر خێرا چارەسەر دەکرێت" وتم چۆن مەبەستت چییە؟ گوتی ئەگەر گەنجێک بزانێت کە پیر دەبێت و خانەنشینی بۆ ناکەن ئەو خۆی هەوڵدەدات، کارێک دەکات کە پاشەڕۆژ سودی پێبگەیەنێت. هەروەها کاریێل لە کتێبەکەیدا باسی جیاوازی نێوان ئەو وێنایەیەی کە پێشتر بۆ خانەنشینبەمن هەبوو وە ئەوەی ئێستا هەیە و مەترسیدارە. ئەوەی ئەو پێی دەکرد وێنەیەکی باش نەبوو بۆ ئەم خەلکی ئێستا کە کاردەکەن و بەتایبەتی بۆ خانەنشینان. بۆنموونە کرێی تەندروستی کە سەستەر یان کەسێک کە لە ماڵەوە چاودێری نەخۆشەکاندەکات بۆ ماوەیکی زۆر ئەمە پێویستی بە کرێیە و ئێستا ئەم کرێیە زیادی کردوە بۆ دووە ئەوندەو زیاتر بۆنموونە لە ۳۰۰۰۰ بۆ ۱۲۵۰۰۰ دۆلار لە ساڵی ۱۹۹۵.

بەتایبەتی ئەو لە نەخۆشخانەکان و بەشی تەندروستی بەدی دەکرێت کە ئامری نەخۆش و ئەو کەسانەی کەمردوون دەکرێت بەلام جیاوازیەکە لەوەدای چاودێری تەندروستی بۆ ئەوە کە سانەی کە هەژارن و بەتەمەن کەمترە بە بەراورد بەو کەسانەی کە سەرمایەی زۆریان هەیە. من بەوە سەرم سوڕماوە ئەوانەی کار دەکەن تەنها بیریان بۆ داهاتویان ئەوەندەیە کە مووچەکە وەردەگرن و ئیتر بیر لە هیچی ترناکەنەوە بۆ داهاتوویان.

کاتێ من ئامۆژگاری گەنجان دەکەم بۆ ئەوەی دەوڵەمەندبن هەمان شتیان بۆ باسدەکەم، واتا ئەوە بەرنامەی کە دایدەنێن با بۆ داهاتوویەکی دووربێت و تەنها بۆ ئێستا نەبێت، هەمیشە بیربکەنەوە لەوەی داهاتوو چی کارێک ئەنجامبدەین. لەبەری ئەوەی کارێکەیت بۆ ئەوەی مووچەکەت

زیادبێت و خزمەت زۆربێت ئەوا کارێکی تر بکە بۆ ئەوەی زانیاریەکی تر فێربیت هەروەها ئامۆژگاریتان دەکەم کەمێک پرۆگرام هەیە لە نەتەرنێت کە لە لایەن هەندێک کەسانی بەئەزموون دانراوە بۆ ئەوەی رەهێناتان پێبکات لە سەر بوون بە فرۆشیارێکی ماش و زالبوون بەسەر ئەو ترسەی ناخت کە هۆکاری شکستی زۆربەی خەلکیە.

کاتێ من ئەو پێشنیارەدەکەم گوێم لە خەلکی دەبێت کە دەلێن ئۆ بەراستی ئەوە زۆر ناخۆش و گرانە، ئێمە تەنها ئەومان دەوێت کە خۆمان پێی خۆشبێت.

ئەو وەلامەی ئەوا کەدەلێن ئێمە تەنها ئەومان دەوێت کە دەمانەوێت کاری گەری خراپی دەبێت چونکە ئەگەر بەهەموو ژیانی کاریکات دەبێت نوەی ئەو قازانجەی بداتە حوکمەت. لەبەر ئەوە ئەگەر کارێک حەزت پێبوو ئەو مەرجیە کردنی باشترە بۆنموونە من حەزم لە یاری جرکلاسیکیە بەلام دەچم چونکە هەست بە نارامی دەکەم کاتێ ئەو کارە دەکەم.

بەراستی زۆر گرانە ئەو بیرۆکانە جێبەجێبکەی لە سەر یەکێک کە خۆی نەبەوێت

ئامۆژگاری من بۆ ئەو کەسانە دەکەم کە دەیانەوێت خۆیان بگۆڕن و ریگەری لە ژیانیاندانکەن ئەوەیە ژیان وەک یاری جومناسیکەوایە لەسەرەتادا تۆزێک مەحالە پاش ئەوەی بەردەوامبووی کارەکەت لا ئاساندەبێت. من زۆر دەترسام لەوەی بچم بۆ ئەم یاریە بەلام لە کۆتایدا چوم و بەسەر هەستەکەما زالبووم، ئێستا ئەوە یەکێکە لە یاریەکان کە

ناسودەم دەكات. هەمیشە هەستێك لە ناخمدا هانم دەدات كە بڕۆم بۆ ئەم یاریە.

ئەگەر تۆ ئارەزوی مێرسوونی كارێك دەكەیت یان ئەتەوێت لەو بوارەی خۆتا باشتر شارەزابیت ئەوا دڵنیا بەروە لەو كۆمپانیایەی كە ئەندامە لە یەكێتی كرێكاران، چونكە خزمەت گوزاریە لە یەكێتیەكەدا هەیە كە یارمەتی دەرتە بۆ زیادبونی شارەزاید و پەخساندنی هەلی زۆر.

باوكە دەوڵەمەدەكەم ئەو كارەی دەكرد كاتێبوو بە خاوەن كۆمپانیای خۆی زۆ هەوڵیدا كۆمپانیاكەی ئەندامبێت لە یەكێكتی كرێكاران. بە بۆچونی من هەردوو كارەكە زۆر پێویستە واتا سەرەتا دەبێت لەبوارێكدا شارەزابیت پاشان بۆ كۆمپانیایەكی بگەرێ كە یارمەتی دەرت بێت بۆ پێشخستن و گەشەدان بە پیشەكەت. بۆنموونە من لە بەشی فرۆكەوانبووم و فرۆكەوانبووم، زۆر هەوڵمدا بەدوای كۆمپانیایەكدا بگەرێم كە یەكێتیەكی بەهێزی هەبێت، چونكە ئەمە ولە مندەكات كە هەموو توانای خۆم لەسەر پیشەكەم چربكەمەوە، هەروەها لە كاتی گۆرینی بۆ پیشەیەكیتر ئەوا پەهایەكی زۆری نەبێت بۆنموونە سالە ئەگەر ١٠٠٠٠ كاتژێر كاربكەیت ئەوا سالی ١٥٠٠٠ دۆلار وەردەگریت كە ئەم مووچەیە زۆر ئەستەمە لە پیشەیەكی وەك مامۆستایەتیدا بەدەستی بێنی.

هەمان شت ڕاستە بۆ مامۆستاش چونكە پیشەی مامۆستای پیشەیەكە كە لە چوارچێوەی پەروەردەدانەبێت.

كاتێ كە پرسیار لە قوتابیەكان دەكەم كە چەنێك لە ئێوە توانای ئەوتان هەیە كە خواردن ئامادەبكەن بەتایبەتی هەمبەرگر؟ هەموویان دەڵێن دەزانین زۆر بەباشی پاشان من پێیان دەڵێم ئەی بۆچی ماك دۆناڵ هەمان

کارەکات و پارەی لەتۆ زیاترە لەوەلامدا دەڵێن ئەو سیستەمی بازرگانی زۆر بەهێزە و دەزانێت چۆن کاربکات. خەڵکی هەژار هەمیشە جەخت دەکاتەوە سەر کەشحەی بیناکان و شوێنەکان نەک بازرگانیەکە.

یەکێکیان هاوڕێیەکم لە هەوای کە هونەر سارە پێبگرم کە من پارەیەکی زۆرم کۆکردۆتەوە. وتم چۆن وتی کاتێ کە دیکم مرد پارەیەکی زۆری بۆ بەجێهێشتم نزیکەی ٢٥٠٠٠ هەزار دۆلار دەبوو. بەلام حوکمەت و پارێزەرەکەی بەشی خۆی لێبرد لە پشکەکەی، پاشان من حێر هەولمد ئەوپارەیە بەکاربێنم ریکلام پێبکردن. پاشا دوومانگ بەرهەمە هونەریەکانم لە باشترین شوێن نمایش دەکران و بە گرانترین نرخ.

زۆربەی خەڵکی وەک شێوە باوەکە کاردەکەن بۆنموونە بینایەکی کرێتەوە و رێستورانتێکی هەمرگری تێداد نارە. بەلام زۆر کەم دربارەی بازرگانی دەزانێت. کاتێ پرسیاری لێدەکەیت کە چی فێربوویت دەڵێت تەنها ریکرام بۆ حواردن لێتەرەکان فێربووم. کاتێ پێی دەڵێیت کە بچۆرە کۆرسێکی راهێنانی فرۆشیاری ئەو دەلچێت من پێویستم بەوەیە رکات و پارەی خۆم بەفیڕۆبادەم.

جیهان پڕبووە لە خەلکی هەژار، زۆر بەی زۆریان بە کێشەی ئابوریەوە دەناڵێن، نەک لەبەرئەوەیە ئەوێن شتێک دەزانن بەڵکو لە بەر ئەوەی ئەوان کۆمەڵە شتێک هەیە نایزانن. بۆنموونە باسی هەمرگرەکە مادۆنالڵ لەوانەی ە باشی ئەو خواردنە ئامادەنەکات بەلا بەتوانایە لە ریکلام کردن و فرۆشتندا کە بنچینەی سەرەکی کارەکەیەتی. باوکە هەژارەکەم بەر دەوام هانی دەدام کە شارەزابم لە موارێکدا تەمانەت پاش ئەوەی کەلە کارەکەی خۆی دەرکرا لە هەواری باوکی دەوڵەمەندم هەمیش پێیدەگوتم

کە ڕاهێنان بەخۆمانبکەین چونکە هەموو کۆمپانیامان هەمان کاردەکەن، چونکە ئەوان دەگەڕێن مەدرای ئەو قوتابیانەدا کە شارەزان و ڕاهێنراون لەو بوارانەی هۆیاسدا و پلۆژنێک دەبێت ئەوان ببنە خاوەن کۆمپانیای خۆیان. ئەگەر تۆ ڕاهێنانێکی باشت نەکرسێت بۆ پیشەکەت ئەوا لەم کۆمپانیا دەبێت بیگۆڕیتەوە بۆ ئەویتر تا بەباشی ئەزموون پەیدا دەکەیت و فێردەبیت. بۆیە من دەڵێم ڕاهێنان بە منداڵەکانتان بکەن چونکە ئەوان شارەزادەبن لە بواری بازرگانیدا کە کەسانی تر بە چەندەها ساڵ دەستی دەکەوێت.

ئەوەی دوای جەنگی دووەمی جیهانی دەبێت بچاوی چەند بابەتێکبکەن، وەک سەردەمانێک شتی خراپ و باش هەبوو ئاوا شتەکەت کە دەمرۆشی دەبوایە باش بوایە بەڵام ئێستا ئەوە گۆڕاوە دەبێت شتەکەت زۆر جوانبێت. یان ئێستا زیاتر پرۆسەی فێربوون باشترە لە قازانج. لە ماوەکورتدا لە وانەیە تۆ پرەیەک قازانج کەیت بەڵام هەروو لە دەستی دەدەیت.

ئەم چوار سکیڵ بەڕێوەبەرە زۆر بە باشی سەرەکەوتوو دەبیت.

یەکەم بەڕێوەبردنی کاشفلەوە.

دووەم بەڕێوبردنی سیستەمێک کە پێک هاتووە لە خۆت و کاتت لە گەڵ خێزانەکەت.

سێیەم بەڕێوەبردنی خەڵکی.

ماشترین شارەای بریتیە لە پسپۆڕی لە بواری فرۆشتن و تێگەیشتنە لە بازاڕ. ئەمە توانایەکە کە یارمەتیت دەدات لە فرۆشتندا وبازرگانی کردن لە گەڵ مرۆڤەکاندا. ئەمم سکیڵ هەموو شتێکە بۆ تۆ یارمەتی دەرتە لە

سەرکەوتندا و پەیوەندی کردنەوە بە جیهانێکترەوە وەک مشتەری و کرێکار و بەرپرس. هەروەها خوێندن و نووسین بە شێکە لە مسکیلێ کە یارمەتی دەرتە لە ژیاندا. هەروەها ئەوەش سکیلە کە من مەرزاری کاربەسەکانیکەم و سیدی دەربارەی بابەتە جیاوازەکان مکرم گوێی لێبگرم هەموو ئەمانە یارمەتی دەرتە لە رایدبوونی راپاریە بنچینەیەکانی.

وەک پێشتر باسم کرد باوکەدەوڵەمەندەکەم زۆر هەوڵیداوە کاری زۆر گرانی کردوە بۆ ئەوەی بێتە کەسێکی زۆر چالاک و زیرەک و بە توانا. ئەو زۆر کێشەی و گرفتی توشبوو بۆ بەڵام بەردەوام بوو هەتا ئەوەی کە ئەمڕۆ بێتە ئەوە کەسەی کە خۆی دەیویست. واتا کاتێ کە موچەکەی زیادی دەکرد ئەو خواستی کەم دەبۆوە. پاش ئەوەی کە لە کارەکەی کە بۆ حومەتی دەکرد دەرکرا، ئەو درکی بە بەهای پسپۆڕی خۆی کرد گرنگی زیاتر بە یەکێتی دەکرد واتا وەک یاریزنێک کە بە نکاو توشی پێکان دەبێت و لە جێگا دەکەوێت و ناتوانێ یاریبکات و ئەو مووچە زۆر کە هەیبوو لە دەستی دەدات.

بۆیە هەمیشە باوکەدەوڵەمەندەکەم گرنگی بە لایەنێک دەدات کە یەکێتی بێت وەک مافی کرێکار تێیدا دەستەبەرکراوبێت.

باوکەدەوڵەمەندەکەم هەمیشە گرنگی بە لایەنی کەمیسە دادات هەتا ئێستە هەروەها دەیگوت لەگەڵ خەڵکی زیرەکدا کاربکە ویان کۆیانبکەرەوە بۆ ئەوەی وەک تیم کاربکەن. کە ئەرمانی ئەمڕۆ پێیدەڵێن کاری بەهەرەوەزی.

ڕۆژێکیان لەگەڵ مامۆستایە گفتوگۆمانکرد دەربارەی موچەکەی ئەو دەیگوت کە موچەی ساڵانەم سەدەها هەزار دۆلارە. ئەو پارەی زۆد

قازانجی دەکرد چونکە ئەو لەبوارەکەی خۆیدا زۆر شارەزابوو و لە بواری تردا شارەزابوو. ئەو تواناى وانەگوتنەوەی هەبوو دەربارەی فرۆشتن و بازاڕ کە هەموو شارەزاییەکانی تری لەمە گرنگتر نەبوون. ئەم سکیلی فرۆشتن و بازاڕە زۆر گرانبوو بۆ زۆر بەی خەڵکی چونە دەموو ترسیان پەلاوەنایە. لەکاتی کاری بازرگانیدا دەبێت خەڵکی بەسەر ترسەکەی خۆیدا زاڵبێت. ژیان زۆر بەئاسانی بگرێت. لەکاتی ئامۆژکاریکردنی کەسەکان بەتایبەتی نووسەری رۆژنامەکە کە پێم گوتبوو" ئەگەر دەتەوێت ببیتە کەسێك کە کتێبەکانت پرفرۆشبێت دەبێت تەکنیکی شارەزایت هەبێت.

من چەندەها هاوڕێی زیرەکم هەیە کە ناتوانن بازرگانیبکەن چونکە ئەوان شارەزایان نیە لە بازاڕدا بۆیە ئەوەی بەدەستی دەهێنن خێرا لە دەستی دەدەن. بەڵام ئەگەر شارەزابن لە بواری فرۆشتن و بازاڕدا ئەوا ئەگەر پارەشیان دەست نەکەوێت ئەوا هەر سەردەکەون بە بازرگانیکەیاندا. لەگەڵ ئەوەشدا بۆ ئەوەی ببیتەکەسێکی فێرکارو فرۆشیار و بازاڕی ئەوا دەبێت مامۆستا و قوتابیەکەی باشبیت. ئەگەر دەتەوێت ببیتە دەوڵەمەندێکی راستگۆ دەبێت هەم ببەخشی و هەم وەرگریت.

ئەوکەسانەی کە هەژارن زۆرینەیان قوتابی و مامۆستایەکی سەرکەوتنەوبوون.

هەردوو باوکەکەم کەسایەتیەکی زیرەکیان هەبوو. هەردووکیان بە کرداری منیان فێری وانەکانیان کرد. بەگوێرەی جیاوازی بیروڕایان. ئەوەی زۆر ببەخشێ زۆری دەست دەکەوێت. باوکی دەوڵەمەندم پارەیەکی زۆری ئەبەخشی بە پەرزگە و رێکخراوە خێرخوازیەکان. ئەوە دەیزانی کە هەتا

نەبەخشسی پـارەت زیـاد ناکـات، بەخشینی پـارە تهـێنی کـە سـە
دەوڵەمەندەکانـە. هـەر بۆیـە کـە ڕێـمراوێکـی وەک ڕۆکێفیـلەتێر و فـۆرد
پیجزەی سامانەکەیا بە بەردەوامی لە زیادبوونـدایە. باوکە دەوڵەمەندەکەم
دەیگوت هـەرکاتی پارەیـەکی زیـادم دەسـت کەوتایـە ئـەوا هەسـتێکیم
دەبەخشی، ئەو بە باشی کاری دەکرد بۆ ئەوەی پارە بەدەست بێنێت،
پاسایەک هەیە کە دەڵێت "لە پێشا ببەخشە پاشان وەربگرە". بەلام ئەو
ڕەی دەگریت و دەیبەخشی.
ی کۆتاییا من بوومە هەردوو باوکەکە.
پەکێکیان هانی دەدام و بۆ ئەوەی پارە بەدەست بێنم بە تەکنیکێکی تاز
و دەیگوت با پارە کار بۆ تۆ بکات نەک تۆ کار بۆ پارە بکەیت. ئەویتریان
بچینەی خوێندنی زانستی فێرکردم. من لە نێوان ئەم دوانـەدا گـەورەبووم
و هەردوو بیرۆکەکەم وەرگرتەوە.

بەشی هەشت

زاڵبوون بەسەر کۆسپەکان

کاتێك خەڵکی زۆر هەوڵدەدات و تێدەکۆشێت لە لە زانیاریە ئابوریەکان لەو پرۆسەیەدا تووشی چەندەها گرفت دەبێت بۆ سەربەخۆکردنی ئابوریەکەی، کە لێرەدا پێنج هۆکاری سەرەکی دەخەینە ڕوو کە هۆکاری سەرەکیە بۆ ئەوەی ڕێگری بکات لە سەربەخۆی ئابوریەکەت و لاولازبوونی ئەسێتت، هێکاری ئەسێت دەتوانێت ڕێژەیەکی زۆر پارەو دەست بکەوێت. لە ڕیگەی ئەسێتەوە دەتوانی خەونەکانت بەدی بێنی و ژیانێك سەر بەستانە بژی، لە جیاتی ئەوەی کە بەس کار بکەی بۆ ئەوەی پارەی قەرز بدەیت و ژیانی ڕۆژانە بەرێکەی.

ئەمە پێنج هۆکارەکەن.

١. ترس
٢. کەسێکی وەرە ڕوخاو
٣. تەمبەڵی
٤. خوی خراپ
٥. لەخۆبای

هۆکاری یەکەم، زاڵبوون بەسەر ترسی پارە لەدەستدان. من هەتا ئێستا کەسێکم نەبینیوە کە حەز بکات پارە لەدەستبدات. لە هەموو ژیانما کەسێکم نە بینیوە کە هەرگیز پارەی لەدەست نەدابێت، بەڵام زۆرێک خەڵکی هەژارم بینیوە کە هەرگیز پارەیان لە دەست نەداوە لە وەبەرهێناندا. ئەمە ترسە سەرەکییەکەیە. هەموو کەسێکی خاوەنی ئەم ترسەیە تەنانەت دەوڵەمەندەکانیش. ئەوە گرنگە کە تۆ چۆن ئەو ترسە بەڕێوەبەری یان چۆن ئەو سەمانەی لەدەستی دەدەیت بە بەرژەوەید خۆت بەکاری دێنیت. هەروەها چۆن شکستەکانت وانەیەکەی کە هێوارییەکی گەورە لە ژیانتا دروست بکەی و سەرکەوەی ئەمانەی دەستنکرد بە پرۆسەیەکی زیاندا ساو دەبڕێت نەک تەنها بۆ لایەنی ئابووری. جیاوازی کەسی دەوڵەمەند و هەژار ئەوەیە کە ئەو ترسە چۆن بەڕێوەبەرن.

شتێکی ئاسییە کە تۆ بترسی بە تایبەتی ماتێک بتەوێت دەوڵەمەندبیت. بەڵام ئەوە بزانە تۆ دەتوانی دەوڵەمەند بیت، ئێمە دەتوانیت ببە پاڵەوان بە زۆربەی شتان لە ژیاماندا و لە هەمینکشتی تر دەترسێن، بۆنموونە خێزانی هاوڕێیەکم ستەربوو لە نەخۆشخانەیەکی فریا کەوتن ئەو کە خوێنی دەبینی زۆر لای ئاسای بوو بەڵام کە باسی وەبەرهێنانم بۆ دەکرد خێر بێزر دەبوو، بەڵام لە کارەکەی خۆیدا وانەبوو. باوکەدەوڵەمەندەکەم تێگەیشتبوو لە فۆبیای پارە، ئەو دەیگوت کە خەڵک چۆن لە مارە دەترسێ ئاوا لە لەدەستدانی پارە دەترسن ئەمانە هەردووکیان فۆبیان

چارەسەری ئەم فۆبیای ترسە بۆ لەدەستدانی پارە لەم چەمکا کۆنەکەیەوە

"ئەگەر تۆ ڕقت لە ترس و خەمباریە ، ئەوا سەرەتا دەست پێبکە واتا لەسەرەتای گەنجیدا دەست پێبکە هەر لەبەر ئەمە زۆرێک لە بانکەکان ئامۆژگاری مان دەکەن کە لە تەمەنی گەنجیدا هەوڵ بەدەست هێنان و کۆکردنەوەی پارە بدەن، بۆیە ئەگەر لە تەمەنی گەنجی هەڵبێت ئەوا شانسی دەوڵەمەندبوونت زیاتر دەبێت. بۆیە ئەگەر کەسێک بە تەمەنی ٢٠ سالیە دەست پێبکا زۆر جیاوازە لە کەسێک ئەگەر لە سی سالیەوە دەست پێبکات.

هەروەک چیرۆکی ٢٤ دۆلارەکەی مانهەتان کە وەختی خۆی کۆچەریەکا کڕیبویان ئەو دورگەیە بە ٢٤ دۆلار، ئێستا ئەم چیرۆکە باوە لە ئەمەریکادا و من بۆیە ئەم چیرۆکەم هێنایەوە کە بۆتان دەربخەم کە خستنە گەڕی ئەم ٢٤ دۆلارە لەو سەردەمەدا لە وەبەرهێناندا ئێستا زۆر پارەکەی لە وەزیاتربووکە تەنها مان هەتنی پێبکرێت بەلکو لە بەهای لۆن ئەنجلوس زیاتربوو، لێرەدا مەبەستم ئەوەیە کە زوو وەبەرهێنان و بە گەنجی کاری گەڕی زیاتر و سودی زیاتری دەبێت.

دراوسێیەکمان کاری بۆ کۆمپانیایەکی بواری کۆمپیوتەری دەکرد بۆ نزیکەی ٢٥ ساڵ، ئەم پیاوە ئەگەر لە ماوەی پێنج ساڵ کە لەوێبوو کە کاری دەکرد وازی بهێنانەی لە کارەکەی ئەوا بڕی ٤ ملیۆن دۆلاری وەردەگرێت بە پێی یاسای(٤٠١)، ئەیتوانی ئەم پارەیە بەکاربێنێت بۆ وەبەر هێنان و کڕینی پشک ئەم پارە بەکارهێنراوە زیادی دەکرد زۆر لە موچەکەی خۆی زیاتر، بەلام ئەوەی ڕیگری لەم پیاوەکرد ترسەکەیبوو کە وازی لە کارەکەی نەدەهاورد و دەترسا کە زەرەر کات. بەلام ئەگەر زۆر دەترسن لە بواری وەبەرهێناندا و پلانەکانتان بەسەر کەتو ناژاس ئەوا

دەتوانن کەسێکی زیرەکە لەو بوارانە هەڵبژێرن و رێبەریتان بکات، بە ئەنجامدانی ئەم کارە تۆ زوو خانەنشین دەبیت واتا تۆ کە کاتێ کە ئەوەت داهات هەبوو کە کار نەکەی و پارەت بۆ بێتە ماڵەوە وەك بڕوی ئەسێنی بە هێز ئەوا تۆ زوو خانەنشین بووی و کارێك سەرکەوتوامەیە

هەمیشە باوکی دەوڵەمەندم ئامۆژگاری دەکردم کە وەك تێکساسیم، تێکساس شارێکی گەورەیە لێرە ئەم بەکاری هاوردوە وەك نموونەیەك بۆ ئەوەی کە هەموو شتێك لە وێ گەورەیە واتا تۆ هەوڵبدە کاری گەورەبکە و بە دەستکەوتی گەورە بەدەست بێنی و لە هەمان کاتدا شکستی گەورەیش دەکەی. من گوتم واتا ئێمە دەبێت حەزکان بە شکست بێت وتی " نا من وەم نەگوتوە کە حەزت لە شکت بێت بەڵکو هیچ کەسێك حەزی لەوەنیە. کەسێکم پیشان بە کە شکستی هاوردبێت و دڵخۆشبێت، بەڵکو ئەمە هەڵوێستی تێکسایە بەرامبەر مەترسی و پاداشتی بە رامبەر بە سەرکەوتن. کێشەکە لەسەر بەرێوەبردنی ژیانە، واتا تۆ چۆن ژیاست بەرێوە دەبەیت،

واتا بە سەر بەسەتی بژی و هەوڵی دەستکەوتی گەرە بدەی لە شکستەکن نە ترسی، بەپاستی ترس هۆکارێکی سەرەکی شکستی هەڵکیە. خەڵکی لای خۆمان وەك سیسرك دەژین واتا ماتێك سیسرك ڕۆشنایە دەبینی زۆر دەترسێت دەربارەی پارەش خەڵکی وای کە باسی پارە دێتە کایەوە و پرۆژەی تویی ئادڵنیای پێشنیار دەکرێت خەڵکی خۆی لێدورد دەگرێت و دەڵێت دەست دەگرم بە کڵاوەکەی خۆمەوە با بانەی بات.

باوکە دەوڵەمەندەکەم بەردەوام بوو لە شیکردنەوەکەی. دەیگوت بۆیە من هەڵوێستی تکسایم خۆش دەوێت چونکە کاتێ ئەوان براوە دەبن شانازی دەکەن و کاتێ ئەوان شکست دەهێنن زۆر خۆڕاگرن و ئاران. زۆربەی خەڵکی دەترسن لەوەی هەیانە لە دەستی بدەن ئەم ترسە ئەوانی بچوک کردۆتەوە. واتا ئەوان پارەیەکیان هەبێت نای خەنە بواری وەبەرهێنانەوە و هەر دەڵێن ئێمە زیان دەکەین ئیفلاس دەکەین، ئەو بەردەوامبوو لەوەی کە گەورەترین کێشەی خەڵکی ئەم سەردەمە بریتیە لە کەمی زانیاری دەربارەی لایەنی ئابوری و ترسان واتا خەڵکی بە مەئاشێکی کەم ڕازیە چەنکە دەزانێکە ڕەرەر ئاکات و مانگانە دێتە دەستی و بە بێ مەترسی و نیوەڵی.

فرانك تراکنۆت یاریزانێك ئەمەریکیە و لە وتەیەکی جو نیدە دوڵێت" یەکێکی تر لە ڕێگەکانی سەر کەوتن بریتیە لەوەی کە نەترسی لە شکست. بەڕێزان ئەمە تەنیا چەند وشەیەنیە بەڵکو شتێکە ئەگەر جێبەجێیکەی تەواری ژیانت دەگۆڕێت. بە ئەزموونی ژیانم ئەوە تێگەیشتم کە سەر کەوتن بریتیە لە بڕینی چەند قۆناغێکی شکست پلە بە پلە دەبیت ببڕی، بۆنموونە کاتێ فێری پاسکیل دەبیت دەبێت چەند جارێك بکەویت و ڕابێیت واتا سوار تا نەکلێ نابێت بە سوار، بۆ دنیایش هەروایە لە هەر بوارێکدا بیت دەبێت بکەوی ئەوکات سەر دەکەویت. من هەرگیز یاریچەکم نەبینیەوە کە تۆپی بە خەسار نەدابێت بەڵکو زۆر تۆپ و هەلی لە دەست چووە و ئەوەکات سەر کەوتووە هەروەها بۆ ئەوکەسانەی کە خۆشەویستی دەکەن دەبیچت سەرەتا چەندەها جار دڵیان بشکێت ئەوکات بە خۆشەویستی خۆیان دەگەن.

بۆ هەموو شتەکانی ژیان وایە بەدڵنیاییشەوە بۆ لایەنی پارەش وایە ئەگەر تۆ پارە لەدەست نەدەی چۆن پارە قازانج دەکەیت. هۆکاری شکستی زۆرێک لە خەڵکی بریتییە لەوەی ترس و ئازاری لە دەستدانی پارە کانیان زۆر زیاترە لەوەی کە بیانەوێت دەوڵەمەندبن. وتەیەکی تر هەیە کە دەڵێت " هەمووکەس دەیەوێت بچێت بۆ بەهەشت بەڵام هیچ کەس نایەوێت بمرێت. ئەمەش بۆ پارەکە زۆر ڕاستە هەمووکەس دەیەوێت دەوڵەمەندبێت بەڵام هیچ کەس نایەوێت پارە لەدەست بدات، بۆیە ئەوان هەرگیز ناچن بۆ بەهەشت هەتا نەمرن.

باوکی دەوڵەمەندم دەیویست هەندێ شتمان پێبڵێت کە فێری ببوو لە گەشتەکەی بۆ تیکسان، ئەو دەیگوت ئەگەر دەتەوێت بەسەر ترس و شکستەکانتا زاڵبیت دەبێت سەردانی ئەلتۆنیۆ و ئەلامۆ بکەی، کە چیرۆکی سەرکەوتنی تێدا تۆمار کراوە خەڵکی ئەوێ لەکاتی شەڕدا بڕیاریاندا شەڕبکەن کە زانییان نایەنەوە مردنیان هەڵبژارد لە بری خۆ تەسلیم کردن ئەمە گەورەترین وانەیە بۆ ئێمە کە لێوەی فێربین، واتا کاتێک تۆ کارێک دەکەی تەنها نابێت سیر لە شکستەکە بمێنیتەوە بەڵکو دەبێت گەشبینبیت بە سەرکەوتنەکانت و خۆڕاگربیت بەرامبەر شکستەکانت. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە چیرۆکی خۆی بۆ دەگێڕاینەوە و بە تایبەتی ئەو کاتانەی کە مامەڵەی گەورەی دەکرد و قەلەقی و دوودڵی پەی تێدەکرد، پاش ئەو هەموو ناخۆشییە ئەو دەیتوانی کارەکەی بەو پەڕی تۆشبەرە تەواو بکات سەر کەوتوو بێت هەندێک جار تووشی شکست دەبوو و سەردەکەوت. ئەو دەیگوت من هەمووکات ترساوم لە شکستەکان و لە دەستچوونی پارە بەڵام ئەمانە نەبوونەتە ڕێگر لە بەردەمما بۆ ئەوەی سەر

نەکەوم نوتنیومە هەمووی بیرم ڕاستە قەلەقی و ناخۆشی ڕوت تێدەکا بەلام ئەوە گرنگە سەر کەبگری. چونکە ئەوانە هیزت دەداتێ و بە توسات دەکات. هەمیشە ئەوەم بیر دەخاتەوە کە من دەتوانم کیشە ئابوریەکان و زیانەکان بگۆڕم بە سەر کەوتن و قازانجی زۆرە وتەیەکی ئەنیشتاین هەیە زۆر جوانە پێمباشە لێرەدا باسی بکەم دەڵێت " لە زیاندا قازانج هەیە" ئەمە واتەچی؟ واتا ئەگەر زیان بوونی هەبێت ئەوا دەبێت قازانج و دەستکەوت هەبێت واتا خودا تەنها یەکدانە دروست ناکات بەلکو هەردووکی وەك جوت دروست کردووە.

ڕاستە کە زیان و ناخۆشیەکان یەهێزت دەکەن بەلام ئەمە بە مانای ئەوەنایەت کە ئەو هەزی لە زیان لە دەستدانە. بەلکو ئەو دەزانێت کە کێ بووە لە سەرەتاو و چۆن ئەتوانێت زیانەکان بگۆڕێت بە قازانج. ئەگەر ئەو بتوانێت سود لە زیانەکان وەربگرێت و دووبارەیان نەکاتەوە ئەوە جیاوازی ئەو شکست خواردوویە ئەوەیە کە ئەو دەرزی لە زیانەکان وەرگرتوە. ئەمە هەنگاوێکی نوێی دەداتێ کە لە هەمان کاتدا کەسانی تر هەنگاوێك دەچنە دواوە. " هەر لەبە ئەمەیە کە من تێکسان خۆش دەوێت". چونکە ئەو هەموو شکستە بووە هۆی لە دایکبوونی چەندان ملیۆنەر. ئەوان پێگەین بەو شکستانە و یەگ دەنگبوون لە سەر بیرو ڕکانیان کە بەرامبەر شکست و کەوتن هەیانبوو. هەر ئەو شکستەوبوو کە تێکساسی گۆڕی بۆ سەرکەوتووی. ئەم ڕێبازەی تەکسان تەنها بۆ خۆیان نیە بەلکو بۆ هەموو جیهان ڕاستە.

هەر وەك پێشترم گوتم مندالّ هاتا نەکەوێت فێری پاکیل لێخوڕین نابێت بۆیە هەمیشە کەوتنەکان هاتی داوین کە وابکەین فێربین و ڕابێین بۆ

پێبووی لێخوڕینی پاسکیل، یان یاریزانێک کە هەمیشە تۆپەکەی ئامانجی
خۆی نەپێکاوە بەڵکو زۆربەی کات پوچی کردووە. ئەگەر بتەوێت ببێتە
یاریچییەکی با دەێت زۆرترین تۆپ ئاراستەبکەی کە زۆربەی شکست
دەهێنێت و پاشان سەر دەکەویت. شکست بۆ سەرکەوتوەکان وایە و
بۆ شکست خواردوەکان دۆڕانە.
ڕنەیەکی جون ڕۆکفێلەر هەیە " هەمیشە من هەوڵدەدەم هەموو قەیرن و
کێشەکان بگۆڕم بۆ دەرفەتێک". هەروەها ئەمە ئەو شەڕەم بیر دەخاتەوە
کە بە نێوان ئەمەریکاو جاپاندا ڕویدا کە هۆکارەکەی جاپانبوو ئەم شەڕە
سەرەتا بۆ ئەمەریکا جێی ترسبوو بەڵام لە دوایدا بەهێزی کردوو بۆ
هێزێکی جیهانی. جاریکی تر دووبارەی دەکەمەوە شکست سەرکەوتوەکان
پێدەگەیەنێت و دۆڕاوەکان دەبەزێنێت ئەمە نهێنی سەرکەوتنە. ئەمە ئەو
نهێنییە یە کە کەسە ناسەرکەوتوەکان نایزانن، گەورەترین سەرکەوتن
ئەوەیە کە پێبگەیت بە شکستەکانت. ئەوان لە شکست ناترسن،
دووبارەی دەکەنەوە وتەکەی فران " سەرکەوتن واتا نەترسان لە
شکست".
خەلکی وەك مرنك ناترسن لە شکست و لەدەستدانی لەبەر ئەوەی ئەوان
دەزانن کە ئەوان گێژن،
ڕاستە ئەوان شکستیان بەلاوەناخۆشە بەڵام دەزانن کە شکست پێیان
دەگەیەنێت و باشتریان دەکات، جیاوازیەکی گەورە هەیە لە نێوان ئەو
کەسانەی لە شکست دەترسن و یان شکستیان خۆش ناوێت، زۆربەی
خەلکی دەترسن لە لە دەستانی پارە کاتێ کە پارە لە دەدەست دەدەن
ئەوان شکست دەهێنن و سەرەوتوونابن، ئەوان لە یاسیاندا کارێکی کەم

دەکەن و هەمیشە هەوڵدەدەن کە کارێکی دوور لە مەترسی بکەن وەک وەرگرتنی موچە و کاتێ کە پارەیان حرکرد خێرا خانویەکی گەورە و سەیارەی ئاخر مۆدێل دەکڕن دوور لە وەبەر هێنان. لە سەدانەوەی خەلکی ئەمەریکا بە هۆی ئەم کێشە ئابوریەوە دەناڵێنن و توشی کێشەی گەورەی ئابووری بوون. ئەوان بۆ ئەوە هەوڵدەدەن کە پارەکە بەرنەوە.

زۆربەی خەلکی خەریکی بازگاس بچوکەو هەوڵدەدت تەنها خۆی پێبژیەنێت و واتا بازرگانیەکە پەرە پێنادات و بچوکی دەکاتەوە لە ترسی لە دەستدان. ئەمە کاری لە سەد، حەفتای دانیشتوانی ئەم وڵاتەیە.

بالانس راگرتن لە کاری بازرگانیدا زۆر کارێکی خراپە بۆ ئەو کەسانەی دەیانەوێت سەر کەوتووبن چونکە تۆ هەموو پارەکەت ناخەیتە یەک کارەوە و پرژو بلاوی دەکەیت. کاری کەسی سەر کەوتوو بریتیە لەوەی هەموو هێزی بخاتە سەر یەک کار و هەموو پارەکەی لە یەک کاردا بەکاربێنێت، وەک دۆنالدترامپ و بیل گەیت و جۆرج سۆرس. ئەگەر تۆ دەتوەێت دەوڵەمەندبیت ئەوا دەبێت فۆکس بخەیتە سەر یەک کار کردن و هەموو هێزەکەتی تیا کۆبکەیتەوە، واتا هەموو هێلکەکانت بخەرە یەک سەبەتەوە نەک کۆمەلێک سەبەتە چونکە ئەو کاری زۆرێک لە خەلکی هەژاری ئەم رۆیە.

دووەم هۆکار: ئەو گومانە خراپانەی کە لەدلدا دروست دەبێت بەرامبەر پرۆدلوەکان، لێرەباسی ئەوە دەکەین کە چۆن ئەمە چارەسەر بکرێت چیرۆکێکی سرنج راکیش هەیە بەناوی مریشکە بچوکەکە کە ناسراوە بە ئاسمان داکەوت ئاسمان داکەوت. لەم چیرۆکەدا مریشکێکی بچکۆلە هەیە کە ئاژەلکان ئاگادر دەکاتەوە لە مەترسیەکان بە شێوەیەکی ترسێنەر و

تۆقینەر واتا هەمیشە هەستی نەرێنی هەیە بەرامبەر ژیان، لێرە ئەم نموونەیە بۆیە دەهێنینەوە کە زۆربەمان وەک ئەم مریشکە ڕەفتار دەکەین لە چیدی ڕۆژانەماندا. بەتایبەتی کاتێک ترس و ڕووداوێکی ناخۆش ڕوومان تێدەکات.

سەرەتا دەمەوێت ئەوە بڵێم کە هەمووومان بێ کەموکوڕیین و کێشەو گرفتەکان بەشێکە لە ژیانمان. کێشەکان هەندێک جار زۆر بێزارمان دەکەن و قەڵەقی زۆرمان تووشدەکەن. دایمە لەناو ئەگەردا دەژین هەمیشە دەڵێین ئەگەر چی؟ واتا ئابووری داڕوخا بازاڕ ئەمان ئەمانە لە مێشکی هەموومانا وەک کارتێر لێدەدات. بۆ چارەسەر کردنی ئەم گرفتە پرسیم بە چەند کەسێک کرد کە خاوەن ئەزموون بوون لە و بوارەدا. ئەوان دەیان گوت" هەرچۆن تۆ بیر بکەیتەوە لە ژیان ئەو ژیان ڕەفتارد لە گەڵدەکات" واتا ئەگەر تۆ هەمیشە بڵی بازاڕ نییەوە پارەنییە و زەرەر دەکەم بێگومان ئەمن شت بەسەرد دێت. هەر لەبەر ئەوە هەر لە ئێستاوە بیرکردنەوە نەرێنیکانت بگۆڕە بۆ ئەرێنی. واتا ئەو وشانەی کە دەیڵێین و تێکەڵیش بە شێوەیێکی ئۆتۆماتیکی دەیکەینە کردەی. تەنها ئێمە ڕۆڵی تەماشاکەر دەبینین لە ژیان و حەزناکەین کە بەژداری بکەین لەو ململانێیە. ئەمە پیشەی هەموومانە لە ژیان تەنها کەمێک نەبێت جیاوازین.

پیتر لینچ کەسێکی بەناوبانگ لەبواری بازرگانیدا وتەیەکی هەیە دەربارەی ئەو ترسەی لە ناخمانایە و بەدەستێکی مەترسیدار وەسفیدەکات کە هەموومان گوێمانلێبووەیە هەندێک جار هۆکارەکەی خۆمانین و یان لەدەرەوی دەسەڵاتی خۆمانە ئەو نموونەی جەنگی جیهانی دووەم دێنێتەوە کە خەڵکی ئەو سەردەمە خەریک بوون بە دروستکردنی پەناگای

نهێنی لە ژێرخانەوەکانداو و شاردنەوەی ناو خواردن بەڕای ئەم ئەگەر خەڵکی لەو سەردەمەدا ئەو پارەی لە بازاڕدا خەرج بکردایە بە شێوەیەکی ژیرانە ئەوا ئەمەڕۆ ئابوریەکەیان تەواو سەر بەخۆدەبوو.

چەند ساڵێ لەمەوپێش پشێوی و قەڵباڵخی و ناڕەزای لە لۆج ئەنجلوس دروستبوو، نرخی چەك و تەقەمەنی زۆر زیادی کردبوو. هەروەها کەسێك مردبوو بوهۆی خواردنی گۆشتی ڕیستۆرانتەکانی واشنتۆن و لەو کاتەدا وەزارەتی تەندروستی بڕیارێکی نوێی دەکردبوو سەبارەت پاکو خاوێنی ڕێستۆرانتەکان و بۆ ئەوەی کە ڕێگری بکەن پەرەسەندنی نەخۆشی ئەنفلۆنزاکە کە خەریکبوو بڵاو دەبۆوە. هەر لەهەمن کاتدا نرخی ئالتونیش بەرزبووە و لەگەڵ دەرماندا.

زۆربەی خەڵکی بۆ یە هەژارن لەبەر ئەوەی کاتێ کێشەیەك بۆ وەبەر هینا دروست دەبێت دنیایان لێدێتەوەیەك و وەك مریشکە بچوکەکە دەڵێن ئاسمان ڕوخا. هەموو کەس لە ناخی خۆیدا ئەو مریشکە بچوکەی هەیە و کاری گەری لێدەکات، ئەبێتە هۆی ترسێکی زۆر لە ناخماندا بەرامبەر شتەکانی دەوروبەر و نەکردنی کارە بەسودەکام.

لە ساڵی ١٩٩٢ هاوڕێیەکم بە ناوی ڕیچارد سەر دانی خۆم و هاوسەری کردن لە بۆستۆنەوە هاتبوو بۆ فیۆنێکس ئەو زۆر سەر سامبوو بەو کارانەی ئێمە دەیکەین چونکە لەو کاتەدا بە تەواوەتی نرخی شتومەك و خان و ئەرزە هەرزانبوو ئێمە دەکانکڕی و دامان دەنا، ئەو ئەمەی بە هەلێکی زۆر باش لێك دەدایەوە دەیگوت ئەمە سەروەتێکی زۆر شاراوەیە بۆ دلفاتوو واتا کارەکەی ئێمەی زۆر بەدڵبوو. ئەو موانەمان دەیویست کە خانویەك بکڕێت بەڵام ئێمە تەنها وەبەر هینەرێکبووین و بەس مەك

جەمیارێکی خانووبەرە بۆیە پەیوەندیمان کرد بە نووسینگەیەکەو و خانووەکەمان بۆ نوێژینەوە بە ٤٢٠٠٠ دۆلار کە دوو ژووری نوستن و ژوورێکی بیرانبوو، هەمان خانوو هەبوو بە ٦٥٠٠٠ دۆلار بەلام ئێمە ئەوەی یەکەمان بۆ کڕی و ئەو کەوڕایەوە بۆستۆن

پاش دوو هەفتە ئەو کەسەی خانوەکەی بۆ نوێژینەوە گوتی خانوەکە تان بە گران کڕوە وتمان چۆن وتی دەروستیەکی وادەلێت من کە ئەوەم بە زێچاد گوت وتی ئەو دراوسێیەیان چیکارەیە و وەبەر هێنەرە وتمان نە گرتی" وخۆم لێکۆلینەوەی ورد دەکەم بۆ بابەتەکە، بەلام ئەو لە مامڵەکەی پەشیمانبوویەوە.

پاش دووساڵ نرخی خانو گرێزانی بەسەرداهات و نرخی بەکرێدانیش بەرز بوویەوە لە ١٠٠٠ دۆلارەوە بووە ٢٥٠٠ دۆلار بۆ هەرمانگێ بە تایبەتی لە زستاندا هەروەها ئەو خانوەی کە ویستی بیکرێت نرخەکەی بووە ٩٥٠٠٠ دۆلار بە سالی ١٩٩٥ دا. بەمە ریچارد ئەی توانی توانی خۆی لە باری ڕێت پس پڕگاریکات و ئابووری خۆی سەر بەخۆبکات. ئەو ئەگەر تەنها ئەو خانەوەی بکڕیایە دووقات قازانجی دەکرد، ئەمە چیە؟ ئەوە ترسبوو وای لە ئەو کە پەشمانبێتەوە نەیکرێت. کەوتا مریشکە بچوکەکە کاری خۆی کرد و ترس و دوودلی خستە دلی ریچاردەوە خانوەکەی نەکڕی.

حالی سەرەکی ئەوەیە کە کێشەکان و ئەو ترسەی کە لە ناخدا هەیە تۆ بەرەو هەژاری دەبات

ن هەمیشە حەزیان لە کاری بێ کێشە و زەحمەتوە لێرە مەبەستم ئەوەیە کە زۆرسەی خەلکی لە وڵاتی ئێمەدا دەیانەوێت دامەزرێن و موچەیەکی باشیان هەبێت و کار نەکەن بۆ کەتری تایبەت یان نەبنەوە خاوەن کاری

خۆیان. جیهان زۆر بەسادەی چاوەڕێی تۆیە ببیتە کەسێکی دەوڵەمەند بەڵام دوودڵی و قەڵەقیمان دوور مان دەخاتەوە لە ئامانجەکەمان لەوانەیە کە بتوانی لە قۆناغی هەژاری سەرکەویت و بیبڕی بۆ باشتر بەبێ خوێندن. بەڵام زۆر ئاسان نیە کە ببیتە کەسێکی دەوڵەمەند بەبێ ئەوە زاڵ ببیت بەسەر ئەو هەستەی لە ناخماندا هانمان دەدات و دەمان ترسێنێت.

باوکی دەوڵەمەندم دەیگوت "کەسی قەڵەق و دوودڵ هەرگیز سەر کەوتوو نیە، ئەوە ترس و دوودڵیە کە نەخۆشی سینیک دروست دەکات، کەسی دوودڵ و قەڵەق هەمیشە ڕەخنە دەگرێت و کەسی براوە هەمیشە کارەکان بە باشی شیدەکاتەوە لێکۆڵینەوەی خۆی هەیە بۆ هەموو کارەکان". یەکێکی تر لە وتەکانی باوکم بریتیبوو لەوەی کە دەیگوت "کوێرێکی ڕەخنەگرمە بەلام بەلام کەسێکیە شیکردنەوەت بۆ کارەکان هەبێت بەو شێوەیە هەمیشە چاو کراوە دەبیت. واتا ئەو هەلانە ببینە کە کەسی تر نایان بینێت نەک تەنها کوێرێکی ڕەخنە گربیت واتا بگەڕێ بەدوای ئەوەی خەڵکی لەدەستیان داوە ئەوی سەر کەوتوودەبیت.

کاری کاتوبەرەو کڕین و فرۆشتن هەنگاوێکی زۆر باشە بۆ ئەوانەی ئەیانەوێت کە ئاوری خۆیان سەر بەخۆبکەن، کە بەشێکی سەرەکیە لە بواری وەبەر هێنان. هەر لەبەر ئەوەیە کە ئانێستا من کە باسی حەبەرە دێت بەریاس بە ئامرازێکی سەرەکی ناوی دەبەم بۆ دەوڵەمەندبوون، بەڕاستی هەندێکەس لەژیان تەنها بەس ڕەخنەدەگرن و بەس و ڕێگە بۆ ترس و دوودڵیەکەیان ئاوادەکەن کە لەجیاتی ئەقڵیان بڕیاربدات و

کۆنترۆڵی هەموو ژیریانبکات. زۆربەی خەڵکی تەنها ماپەڕای دەردەبڕن بەرامبەر کارەکانیان لەبەری ئەوە چارەسەرێك بۆ کێشەکانیان بدۆزنەوە. بۆیە زۆربەی کات ئەوان ڕەخنەی کوێرانە دەگرن لەبەری ئەوەی بیکردنەوەیان هەبێت بۆ کارەکان.

باوکە دەوڵەمەندەکەم دەیگوت "من نامەوێت کلیلی سەرکەوتنی تۆ بکرم." لەبەر ئەمەی من تەنها هەوڵ بۆ گەدەم ندەم ئەوەی دەستم دەکەوێت ناخۆم بەڵکو کۆی دەکەمەوە. من زۆر کارم کردوە بە تایبەتی لە دووکان و مارکێتەکان و پارەم کۆکردۆتەوە و چەندەها ئەرزم و خانوم کڕیوە چەندەهاکەس وەك من بوون بەلام ئەوان پارەکانیان سەرفکرد و خواردیان بەلام من وام نەکرد. هەتا سامان و پارەکانم زۆر زیادی کرد. سەرکەوتنی من لەوە دەستی پێکرد کە ئەوەی بەدەستم دەهاورد کۆم دەکردەوە و لە کاری کڕین و فرۆشتنی خانوا بەکارم دەهاورد. بەلام پێش کاری خانوبەرە کارێك زۆر گرنگە ئەویش مامەڵو کڕینەکە کە دەبێت زۆر باشی لێبزانی بۆ ئەوەی بەباشی کارەکانت سەربکەوێت. هەر لەبەر ئەوە باوکی دەوڵەمەندم دەیگوت کلیلی سەرکەوتنت بەدەست من نیە چونکە ئەگەر تۆ بتوانی پارەکانت کۆبکەیتەوە کاری پێنکەی سەر دەکەوێت ئەگەر بە پێچەوانەوە بێ ئەوا سەر ناکەوێت.

من تەنها ئەوە ڕوندەکەمەوە کە چۆن لە باری ڕیت ڕیس ڕزگارم بوو بە کاری کڕین و فرۆشتنی خانوو. زۆربەی خەڵکی دەڵێن ئێمە حۆف ئەگرین وەبەرەکان سەرف ناکەین ئەوە باشە بەلام ئەوان خۆیان لە بواری وەبەرهێنیان لادەدەن و کاری سەربەخۆناکەن و دەترسن.

لەبواری بازاڕو مارێکێتی و شتومەکدا گوێم لە زۆرێك لە دەڵکی دەبێت کە دەڵێن ئێمە نامانەوێت زەرەرکەین و پارە لەدەست بدەین، باشە منیش حەزم لە لەدەستدانی پارەنییە و هیچ کەسێش وابیر ناکاتەوە کە وابێت، بەڵام من و تۆ هەر کار دەکەین و دڵێین زەرەر دەکەین ئایا ئەمە دەبێت؟ بێگومان نەخێر، ئەوان نایانەوێت کرەکان چۆنیەتیان بۆ ڕوونبێتەوە وە ئەگەر بۆشیان ڕوونبێتەوە دەڵێن ئەو کارە ناخۆشەو و مەترسی هەیەو ئالەم قسانە یان ئەگەر حێزی نەبێت کرەکە ئەوا خێرا دەڵێن ئێمە نامانەوێت زەرەر کەین بۆیە ئەوان حزیان بڕیار لەسەر داهاتوی خۆیان دەدەن نەك لایەنی تر. لە مانگی بەفرسبار لە سالی ١٩٩٦ من و هاوڕێیەکم بە سەیارە بەلای بەرینفانەیەکدا تێپەڕین و بینیمان کە نرخی نەت بەرز بۆتەوە، هاوڕێکەم زۆر خەمباربوو و بەو ڕوودلوە من خێرا هەستم بە قەلەقی و دوودڵی کرد تێیدا و دنیای لێهاتەوە یەك

کاتێ چوینەوە ماڵەوە ئەو بۆی ڕونکردمەوە کە بۆ چی نرخی نەوت بەرز بۆتەوە لەم ساڵەی دوایدا من زۆر سەرم سوڕما لەو داتایانەی کەپێشانیدام و بڕیارمدا کە چەند پشکێك بکڕم لەو کۆمپانیا نەوتیبە و گەڕام بەدوای پشکی کەشدا لە کۆتاییدا توانیم نریکەی ١٥٠٠٠ پشکم کڕی کە نرخی هەرداتەیە بە ٦٥ سەنتبوو لە سالی ١٩٩٧ من و هەمان هاوڕێم تیپەڕین بەلای مەنزین خانەیەك و بینیمان کە نرخی نەوت زیادی کردوە من زۆر دڵم خۆشبوو بەلام ئەوا وانەبوو هەر حەفەتی دەخوارد ژیان ئاوایە من خێرا چوم پشکم کڕی بە ئەو حەفەتی دەخوارد. بۆ هەر پشکێ ٢ دۆلاری چوبووە سەر کە پارەیەکی زۆرم قازانج کرد.

ئەگەر خەڵکی تێبگەیشتنایە لە کاری کڕین و فرۆشت لە بازاڕدا و کار ڕەسەتی چۆن دەکرێت لەبازاڕدا ئەوا کاری وەبەرهێنانیان قازانجی دەکرد، ئێمە بە کاری ڕەستان سیستەمێکی کۆمپیوتەریە کە کاتێ نرخەکان بەرەو نزمبوونەوە کاری فرۆشتنەکەت بۆ ئەنجام دەدات و ڕێگرە لە زیانی زۆر یان قازانجی زۆر دەکات کە ئەمە کارێکی زۆر باشە بۆ ئەوانەی کە لە زیان زۆر دەترسن. زۆر بەی خەڵکی تەنها دەڵێن ئێمە پێویستمانیە ڕێگەلەوەی کە ئەوان کاری وایان نەکردوە بۆ پڕکردنەوەی پێداویستیەکانیان ئەوان پێیوستیان بەزۆر شتە بەڵام دەترسن و نایانەوێت خۆیان بکەنە نێو ئەو کارانەی ژیان بەسەریان دێنێت لە ئەنجامی بەدی هێنانی خەونەکانیان. ئامۆژگار باوکم بۆ ئەوەی لەم دوودڵیە قەڵەتیە ڕزگارم بێت دەیگوت " چاو لە کۆنێل ستان دەر بکە، کە ئەو کەسایەتیە لە تەمەنی ٦٦ سالیدا هەموو شتێک لەدەستدا بەڵام ورەو توانای لەدەست نەدا ئەو توانی دووبارە خۆی بنیاتبنێتەوە لەسەر بنەمای گرنتی کۆمەڵایەتی کارەکانی ئەنجام دەدا و کاری فرۆشتنی پسولەبوو بە ڕیستۆرانتەمان ئەو زۆر شکتی هاورد و زۆر ڕەفزی وەر دەگرت بەڵام کۆڵیەدا و دەیویست ببێتە ملیاردێر بەڵام زۆر بەی خەڵک لەو تەمەندە وز دێنن. ئەو بەڕاستی پیاوێکی زۆر زیرەکبوو. بۆیە ئەگەر زۆر دڵگرانبووی لە کارەکەت ئەوا بەسەر هاتی ئەم پیاوە مەردە بخوێنەوە بۆ ئەوەی ورەو هێزت بێتەوە بەر خۆت.

تەمبەڵی: زۆربەی خەڵکە سەرقاڵکان زۆر تەمبەڵن، ئێمە هەموومان دەزانین کە جۆرەها کەس هەیە لەم کۆمەڵگایا کە کاری باش دەکات بۆ بەدەست هێنانی پارە تەنها لەبەر ئەوەی کە خێزان و منداڵکانیان چییە،

لێداواکرد بژیان دابینبکات واتا ئەم تەنها بۆ ئەوە کار دەکات کە دڵی خێزانەکی بە پارە خۆشبکات، بەڵام ئەمە کارەساتە چونکە ڕۆژێک کە کارەکەت لەدەستدا ئەوا خێزانەکەشت لەدەست دەدەیت چونکە کاری نەکردوە بۆ بەهێزبوونی پەیوەندیان لەسەر بنەمای خۆشەویست و لەیەک تێگەیشتنت.

ئەمڕۆ زۆرێک لە خەڵکی دەبینین کە زۆر بایەخ بە پاراستنی سامانەکەیان دەدەن و زۆر سەرقاڵن پێوەی و یان بایەخی زۆر لە ئاستی خۆی بە تەندروستیان دەدەن، ئەم بایەخپێدان و سەرقاڵبوونە هۆکارەکەی ئەوەیە کە ئەوان نایانەوێت هەندێکاری تر بکەن و خۆیانی لێلادەدەن بە سەرقاڵبوون بەم جۆرە کارانەوە. ئەوی ئەزان کە خۆسەرقاڵکردن بە کارێکەوە کە ئەونە پێویستنیە بەڵام لەبیر خۆیانی دەبەنەوە. ئەگەر پێشیان بڵێی ئەوا تووڕەدەبن. یان ئەگەر ئەم کارەنەش نەکات ئەوا سەیری تەلەفیزۆند دەکەن یان یاریەك دەکەن بەکوردیەکەی خۆی لە هەندێك شت دەدزێتەوە کە دەزانێت گرنگە بەڵام ئامادە تیا نیە بیکات. ئەمە پێی دەگوترێ تەمبەڵی. ئایا چارەسەر تەمبەڵی چیە؟ وەڵامێکی زۆر سادە تەماح، ئێمەی مرۆڤ لە ناخمانا تەماحمان هەیە کە بەخشێنکی خوای گەورەیە کە بە مرۆڤی بەخشیوە جا هەندێك جار بەنەبوونی تەماح مرۆڤ تەمبەڵدەبێت یان بەزیادبوونی کێشەی کە دروست دەکات، حالەبەر ئەمە بوونی تەماح لەناخی هەر یەکێکمانا بە پێویست سودی هەبە ئەوە ئەو تەماحەیە کە لە ناخماندا هانمان دەدا بۆ بەدەست هێنانی شتە جوان و سەرنج ڕاکێشەکان لەم ژیانەد، بەڵام وەك گوتم" دەبێت بەیوەیە بێت کە هاوسەنگبێت نەك ئەوەکەم بێت کە زۆر تەمبەڵبیت یان زۆر لە

ەدی خۆی زیاتربێت کە زیانت پێبگەیەنێت. هەروەها کاتێ کە پرسیار یان داواکارییە لە یەکێك دەکەیە لەوەڵامدا دەڵێت کە ئەو کارە ناکرێت یان مەحاڵە بۆنموونە کاتێ دەڵێی من پرۆژەیەکی بازرگانیم هەیە و دەمەوێت داوکارەبی کەسی ئەمەڵ لەوەڵامدا دەوڵێت " ئەوە ناکرێت ئەوە مەحاڵە واتە رێگە بە مێشکی نادات بیربکاتـەوە خێرا دای دەخات، بەڵام کەسی زیرەك و بەتوانا هەمیشە دەڵێت چارە سەرێك هەیە بۆ کێشـەکان بەڵێم ئەوە پێویست کە چۆن ئەو کارە بکرێت واتا رێگە دەدەت بە مێشکی کە بیربکاتـەوە نـەك خێـرا بلـێ نـە ئـەوە مەحاڵـە. بۆیـە هەمیشـە باوکـە دەوڵەمەندەکەم دەیگوت " چۆن ئەو کـارە بکرێت و چۆن ئەنجامبدرێت بە پێچەوانەوە باوکی هەژارم دەیگوت کە ئـەوە مەحاڵە و ئەو ناکرێت و مێشکی خێرا دەدەخست.

کاتێك کە مرۆڤ ئەمـەر بە مێشکی دەکات کە ئەوە مەحاڵ ئەوا خێرا مێشکی فـەرمان دەردەکـات کـە ئـەو کـارە کردنـی ئەستەمە بەڵام بـە پێچـەوانەوە ئەگـەر وتـی ئـەو ئاسـانە ئـەوا مێشـکی بـەدوای وەڵامێکدا دەگـەڕێت. بۆیـە زۆربـەی هـەژارەکان دەڵـێن خـەڵکی دەوڵەمەنـد زۆر بەئـەمانن و بیـان و بـۆ خۆیـان دێنـەوە. دەڵـێن ئێمە چۆن ئـەو کـارە دەکەین پـڕ مـەترس و کێشـەیە و ئەگـەر موچـەیەکمان هـەبێت سـەرو ریارمانە ئەمەنە قسەی خەڵکی هەژارن،

دووبارە دەمەوێت لەسەر ئەو وتەیەی هەژارەکان بیربێنمەوە کە دەڵێن "من ناتوانم ئەو کـارە بکـەم" ئـەو قسـە گـەورەترین کێشـە بـەدوای خۆیدا دەهێنێت مێشکیان خێرا دەوەستێ لەبیرکردنەوە و لێکۆڵینەوەی چارەسەر بۆ ئەو کارە بەڵام کەسانی دەوڵەمەند هەمیشە دەڵێن" چۆن ئـەو کـارە

متوانین ئەنجام بدەین" کە دەڵێت چۆن واتا مێشکیان کار دەکات بۆ دۆزینەوەی کارەکە و کردن و بە ئەنجام گەیاندنی کارەکە، بە بەردەوام بوونی ئەم پرۆسەیە توانی مێشك و ڕۆحی ئەو کەسانە زیادەکەت توانای بەرەنگاربوونەوەی کێشەکانیان زیاتردەبێت.

هەر لەبەر ئەمە باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە ئێمەی هاندەدات بۆ ئەوەی بڵێین کە چۆن ئەو کارە ئەنجام بدەین نەك بڵێین نە ئەوە ئەنجام نادرێت، بۆنموونە لە زانکۆ کاتێك توشی کێشەیە دەبوومەوە هێزا ئەو وتەی باوکمم بیر دەکەوتەوە کە چۆن ئەو کارە ئەنجامبدەم

بەڵێیەکێك لە کێشەکانی ئەمڕۆ ئەوەیە کە بۆچوونی خەڵکی لەبارەی پارەوە زۆر هەڕێنیە واتا ئەگەر هەر کەسێك پارە کۆکاتەوە ئەوە بە پەزیل و تەماحاو ناوی دەبەن، ئەمەتە هەموویان نەریتێکی کۆنی باوی چەقبەستوون کە خەڵکی پێوەی ئالوودەبەوە و هەر بەوەشەوە وازیان نەهاوردووە بەڵکو دەڵێن کە تواناتوانی ئەو کارە بکەیت و ئەوە بە تۆناکرێت وەك خۆیان پێیان ناکرێت ئێمەش سار دەکەنەوە لە ئەمانجەکانمان.

کاتێ کە من بڕیار دەدەم کە خۆم ڕزگاربکەم لە یاری ڕیت ڕیس ئەوە دەبێت ئەو پرسیارە لە خۆم بکەم کە چۆن من بتوانم هەرگیز نەکەومە ئەو یارییە جارێکی تر؟ واتا ئەمە وەك سەرەتا و کۆتاییە بێت بۆ دەرچوون لە یارییەکە، کاتێك ئەم پرسیارە دەکەم مێشکمان بەدوای وەلامەکەیدا دەگەڕێت من یەکێك لە کێشەکانم ئەوەبوو کە خێزانەکەم تەواو مێیان خەمبارکردبوو بە قسەکانیان و هەمیشە دەیان گوت کە تۆ ناتوان ئەوەبکەی یان بۆ تۆ هەر بیر لە خۆت دەکەیتەوە بۆ بیر بە کەسی

تر ناکەینەوە ئەمانە کۆمەڵێ قسەی باو بێسوودبوو کە شکور بۆ خوا توانیم
ەرگەیکرم و وەلایان بنێم.

ئایا چۆن بتوانم کۆتای بە تەمبەڵی بێنم؟

زۆر ئاسانە تەنها تۆزێک تەماحت هەبێت، قسەیەکی زۆر جوان هەیە کە
دەڵێت" ئای ئەمە چی بۆ من تێدایە؟ کاتێک کەسێک ئەو پرسیارە
لەخۆی دەکات کە ئایا ئەمە چی شتێکی بۆ من تێدایە کە من تەندروستیم
باشە و کەسێکی پێگەیشتووم یان ئایا جیهانی من وەک کێدەبێت ئەگە من
کار نەکەم. یان ئایا من چی دەکەم ئەگەر پارەی پێویستم نەبوو بۆ کرین
و دابینکردنی پێداویستیەکانم. بێگومان ئەکانە بەبێ بوونی تەماح ناکرێت
ئەگەر سەیرێکی جیهانبکەین دەبینین کە هەمووی تەماحێکی هەبوو و
شتێکی داهێناوە و بۆ ئەوەی ژیانیان باشتربێت ئەگەر ئەو تەماحەنەبوایە
ئایا من و تۆ ئێستا نە موبایل و کۆمپیتەر و هەموو ئەشتانە نەبوو
بەکاریان بێنین و سوودیان لێوەربگرن. بۆیە باشترین چارەسەر بۆ
کۆتاپێهێنان بە تەمبەڵی بریتیە لە بوونی تەماح.

وەک پێشتر گوتم بوونی تەماح بەڕێژەیەکی مامناوەند زۆرباشە بۆ
کۆتاپێهێنان بە تەمبەڵی بەڵام هەندێکەسی تر پێیان وایە کە هەست کردن
بە تاوانکردن و دڵنیشتی کارنەکردن ئەوا زۆرباش بەڵام تۆ خۆت
سەربەستی کە کامیان زیاتر کار تێدەکات و کارەکاشت بە باشی دوور لە
تەمبەڵی دەکەیت.

خووەکان:

ژیانی ئێمە ڕەنگدانەوەی خوونەریتەکانی کاری ڕۆژانەمانە کەدیکەین واتا
ژیانی ئێمە پەیوەستە بەو خووانەی لەسەر ڕاهاتووین. خوو بریتیە لەو کارە

ڕۆژانەی کە ئێمە هەمیشە دووبارەی دەکەینەوە جاچی خراپ بێت یان باش بۆنموونە ئەگەر تۆ بەیانیان زوو هەستی و ڕیازەبکە ئەوە خویەکی باش بەڵام ئەگەر بە پێچەوانەوەبوو ئەوا خراپە جابۆیە زۆر بەی کەس لەسەر بەفیڕۆدانی پارە زۆر ڕاهاتوون وەك خوویەکی هەمیشەی لیهاتووە. بەڵام من بۆیە ئەم هۆکارەم بۆ باسکردن کە تۆ دەتوانی بیگۆڕیت و بۆ خووی باشە بێگومان ئەگەر تۆ نەتوانی ئەوا هەرگیز ناتوانی سەرکەویت چونکە خووی ڕۆژانە بناخەی و بنچینەی ئامانجەکەمانە.

من هەمیشە لەباوکەدەوڵەمەندەکەم دەپرسی دەربارەی خووی ڕۆژانە ئەو دەیگوت " بەیەك نموونە بۆت دەسەلمێنم بۆنموونە کاتێ کەبارکت موچەکەی وەردەگرێت بۆ مانگەکەی تر هیچی پێدەمێنێت؟ وتم نەوەلا بەشمان ناکات و ناگاتە سەری مانگ وتی ئەوە خووی خراپە ئەگەر ئەو ئەو خوو نەگۆڕێت ئەوا چۆن دەتوانێت پارە خەرنکات و دەوڵەمەند بێت بێگومان ئەمە هەر کێشەی باوکم نیە بەڵکو کێشەی هەموو کەسێکە. بڕوای ئەو کە پێیوابوو دەبێت ئێمە لەپێش ئەویە پارەکە خەرج کەین دەبێت هەندێکی بدەین بەخۆمان واتا سەرەتا هەندێك پارە بۆ خۆمان هەڵبگرین پاشان ئەوی تری خەرج کەین، چونکە ولنەبێت ئەستی خۆمان ناتوانین سیات منین. بۆ من گوتم چۆن پارە کۆمکەینەوە و ڕزگارمانبێت لەو ناڕنەیە وتی " سەرەتا دەبێت هەر پارەیەکت دەیت کەوت بەشی خۆتی لێبدەبیت ئەوکات خەرجی کەی واتا کۆی کەیتەوە بۆ ئەوەی ئەستێتی پێبیاتبینی.

بەلام من گوتم چۆن ئەوکارە بکەین گوتی مەلێ چۆن بلێ بۆچی؟

من گوتم باشە بۆچی؟ وتی "هەندان" وتی چی وادەمن دەکات زیاتر بیریکەمە و کاربکەم؟ وتم نازانم گوتی "ئەگەر تۆ لەپێشا ئەو پارەی دەستت دەکەوێت بیدەی بەخوت ئەوا رەحەتیکی زۆرت لەسەر دەبێت کە کارێکی کە بکەیت بۆ ئەوەی باج و تێچوەکانی تر دسین بکەیت واتا کاتێ تۆ پارەت دەست دەگەوێت مانگانە ئەو لە پێشا تۆ بەشی خۆت لەوپارەیە هەلگرە و کۆبکەرەو هەتا لە کارێکی بازرگانیدا بەکاری دەهێنی و دەبێت داهات بۆت لەوکاتەی تۆ ئەمە دەکەیت فشارت لەسەر دەبێت بۆ پڕکردنەوەی تێچونەکانی تر بۆیە هەوڵدەدەیت و زۆرتر بیردەکەیتەوە و کار دەکەیت بۆ پڕکردەوەیان. کەواتا لە پێشا بەشی خۆت هەلبگرە. بەلام ئەگەر بە پێچەوانەوەبوو واتا پارەکەم لە پڕکردنەوەی تێچوکانا سەر کرد ئەوا وەک پێشو نابێ کە کار بە باشی بکەم و هەوڵبەم

کاتێک کە حوکمەت و خاوەن قەرزەکان دەگەرێن بۆ کۆکردنەوەی باج و جۆرە قەرزەکانتر ئەوا خەلکی ترسیان لا دروست دەبێت حێرا هەوڵدەدە ئەو پارەیەبدەن بەلام من ئەم ترسەم بە قازانجی خۆم لێکدەدەمەوە بۆنموونە کاتێ کە پارەکە وەردەگرم و بەشی خۆم دەدەم و بۆ قەرزەکان پارەم پێنامێنێت ئەوا حێرا هەوڵدەدەم لە لایەنێکی ترەوە ئەو پارەیە پەیدەکەمەوە و بیدەمە لەبری قەرزەکان کەواتا من لەم کێشەدا کە خەلکی لێی دەترسن من بەهێزبووم. هەروەک باوکی دەوڵەمەندم دەیگوت کە لە پێشا پارەکە بەشی خۆی لێبیە ئەوکات لایەنی شابوری و مادی و بەهێزدەبێت. بەلام ئەگەر تۆ پارەکە بەدەی بەخۆت و بترسی لەوەی کە ناتوانی قەرزەکان بدەیتەوە و ترس ئەوا تۆ لاوار دەکات و ژیان کاری خۆی دەکات و تەکانەکەی تۆ لەنێودەبات

هۆکاری پێنجەم لەخۆبایی بوون:

لوتبەرزی بەشێکە لە نەزانی بۆنموونە ئەگەر من کەسێکی لە خۆبایی بم ئەوا کەمرۆەم چونکە گرنگی بەوە نادەکەم کەنایزانم، من زۆرێک لەو خەڵکانە دەناسم کە لوتبەرزن بۆ ئەوەی نەزانی خۆیان بشارنەوە بەتایبەتی کاتێک کە باسی لایەنی ئابوری و بەرهەم هێنانیان بۆدەکەم. لە کۆرو کۆبونەوەدا ئەوانە بەس قسەی زلدەکەن و هیچیان لەبارانیە. زۆربەی ئەوانە هیچ بیر و دەهێنانێکیان نیە دەربارەی پارە و وەبەرهێنان قسەشی لەبەرەوە دەکەن. بەکورتی لەخۆباییبوون و لوتبەرزی رێگرە لەوەی کە فێری ئەوەبیت کە نایزانیت.

بەشی نۆ

دەست پێبکە

من حەزم دەکرد کە بڵێم پێداویستییەکانی بوون بە سەرمایەدار ئاسانە بەڵام وانییە، بەڵام ئەتوانم ئەزموونی خۆمتان پێبڵێم کەچۆن دەستم پێکرد و ڕۆژ لە دوای ڕۆژ، من دڵنیام ئەو پرسیارە لە مێشکتانا دروست بووە کە چۆن دەست پێبکەین ئەوە پرسیارێکی زۆر جوانە ئایا یەکەم هەنگاو چۆن دەست پێبکەین. پێش ئەوەی دەست پێبکەم ئەمەوێت پێتان ڕابگەیەنم ئەمە وەک ئەوە وایە کە یەکەم جار کە چۆن فێری پاسکیل لێخوڕین دەبیت، کە دەکەویت و پان بەسەر پاسکیلەکەوە ئەم لاو لادەکەی هەمان شت ڕاستە بۆ باری ئابووری بەڵام بە شێوازێکی جیاواز.

بەناخی هەموومانداا توانایەکی شاراوەهەیە، بۆ ئەوەی ببیتە کەسێک سەر کەوتوو پێویست دەکا ئەو توانا لێهاتووەت بە ئاگابێنیتەوە و درکی پێبکەی ئەوەی کە سەرکەتوون ئەوانەن کە درکیان بەم توانا شاراوەیە کردووە بێگومان تۆش خاوەنی هەمان توانای بەڵام تۆ درکت پێنەکردووە بۆیە پێویستەکە تۆ بەئاگابێنیتەوە و ئەو تواناییانەت وەگەڕبخەیت. لە کۆمەڵگەی خۆمانا نەریتێکی خراپ هەیە دەربارەی بەدەست هێنانی پارە وتا هەرکەسێ هەوڵبات کە پارە بەدەست بێنێت ئەوا دەڵێن کەسێکی

چاوپرسیە و تەماحاویە. ئەمە وایکردووە کە زۆربەمان تواناکانمان بەکار نەهێنین بۆ بابەتە ئابوریەکان.

بەرپستی زانیاری دەربارەی ئابووری هەر ئەوەنە کە پارە پەیدەکەی بەڵکو زۆر شتی دیکەیە کە نایزانین وەك ئەوەی کە پارە کارت بۆ بکەت مەك تۆ کار بۆ پارە بکەیت، هیچ پلانێکمان نیە بۆ داهاتوو تەنها کار دەکەین زۆر بە قورسی و هیچیتر هەروەها تەنها چاومان لەوەیە کە خەڵکی و کۆمپانیا گەرەکان کارەکانمان بۆ بکە خۆمان بیر لەوە ناکەینەوە کە ڕۆژێك خۆمان ببینە خاوەنی ئەو کارە. بەتایبەتی خەڵی ڕۆژ ئاوا تووشی ئەم دۆگمایەبوون. من دە هەنگاوت بۆ دەست نیشان دەکەم کە خۆم بۆ سەرکەتن لە ژیانمدا ئەنجامم داوە وەك پێوەرێکی گرنگ وابووە بۆ من سەرێش کەوتووم، بەڵام ئەوە بزانە ئەقڵی ئابوری خۆت زۆر یەر مەتیدەرتە بۆ سەرکەتن لەم پرۆژەیا.

کاتێك من لە پیرۆبووم لە کەسێکی ئالتون دۆزەرەوەم پرسی کە هەستت چۆنە دەربارەی دۆزینەوەی ئالتوون ئە وگوتی ئالتوون لە هەموو شوێنێك هەیە بەڵام خەڵکی هەوڵنادات بیدۆزێتەوە. زۆر ئەو قسەی ڕاستبوو چونکە من کاتێك دەستم کرد بە کڕینی و فرۆشتنی خان و من و دراوسێکەم هەمان ئاستبووین بەڵام ئەو هەوڵی نەدا و من من هەوڵمدا واتە من گەڕام بۆ ئەوەی ئالتونەکە بدۆزمەوە.

من ئەم دە هەنگاوەدا چەندین بابەتان بۆ باس دەکەم کە یارمەتی دەرتان دەبێت لە گەشەدان بەتواناکانتان.

١ من پێویستم بە هۆکارێك هەیە کە لە ڕاستیدا بەرجەستە بکرێت، بۆنموونە زۆربەی خەڵکی دەڵێن کە ئێمە دەمانەوێت دەوڵەمەندبین یان کە

پرسیاریان لێدەکەی دەڵێین ئێمە دەمانەوێت ژیانمان باشبێت. بەڵام کە دێتە سەر ڕاستیەکەی دەڵێین وەڵا ئەو بە ئێم ناکرێت ئەو ناڕەحەتە. ئەو ئامانجە پێویستی بە قوربانی دانی زۆر هەیە جا هەمووکەسە ناتوانێ بە بێ ڕۆحێکی پڕ لە وزەو تواناوە ئەو کارە بکات.

من لەگەڵ ئافرەتێبی چاوپێکەوتنم کرد و باسی خەونی خۆی بۆ دەکردم و دەیگوت من دەمەوێت ببمە باشترین مەلەوان لە یاری ئۆلۆمپی لە ئەمەریکا. لە ڕاستیدا ئەو بۆ ئامانجەکەی تێبی دەکۆشا و هەوڵی زۆری دەدا. بەیانیان کاژێر چوار لە خەو هەڵدەستا و بۆ ماوەی سێ کاژێر مەلەوانی دەکرد و ڕاهێنانی دەکرد. پاشان دەچو بۆ قوتابخانە. ئەو لە شەممە بەژداری هیچ ئاهەنگێکی نەدەکرد و دەی خوێند و کاتی داسابوو بۆ ڕاهێنان.

کاتێك کە من پێم گوت تۆ چی هۆکارێکت هەیە کە وات لێدەکات بۆ ئەوەی ئەو هەموو قوربانیە بدەیت ئەو دەیگوت من ئەمە لەبەر خۆم و ئەو کەسان دەکەم کە خۆشم دەوێن. هۆکار و مەبەستی سەرەکی ئەو باریە ئەوەیە کە ئەوان پێویستسان پێیەتی نەك پێویستسان پێیبیە. واتا کە کەسێك پرسیارم لێدەکات دەڵێت بۆچەتەوێت دەوڵەمەند بیت من دەڵێم پێویستم پێیەتی و پێویستم پێبنیە. بۆ ئەوەی پێویستم پێیبیە ئەوەیە کە من نامەوێت وەك دایکو باوکم بژیم من کار موچەخۆریم ناوێست من نامەوێت مە مرەو مەژی بژیم. من هەمیشە لەوە بێزارم کە باوکم هەمیشە هەلەکانی ژیانی لەدەست ئەدا بە هۆی سەرقاڵی بە پیشەکەی حزبەوە هەروەها لەوە بێزارم کە باوکم گشت کارەکانی کە دەیکرد بۆ

حوکمەت هەتا کاتی مردنی بوو بەڵام دەوڵەمەند بە پێچەوانەوەبوو سەروەتەکەی بۆ منداڵەکانی دەمایەوە.

بۆ ئەوانەی کەو من دەمەوێت بۆنموونە من دەمەوێت کارێك ئازاد بکەم و بە ئازادی گەشتیکەم بۆ ولاتان و ژیانێکی خۆشم هەبێت. من دەمەوێ ئەوانە هەمووی بە گەنجی بەدەست بێنم نەك بە پیری. من ژیانێکی ئاسودەیم دەوێت وەك وتراوە کاسەی پڕناشتی ماڵە. من دەمەوێت پارەکانم کارم بۆ بکەن نەك خۆم کار بۆ پارەکانم بکەن.

ئەوە ئەو هەستەی من وکە وای لێ دام بۆ ئەوەی ببمە کەسێکی دەوڵەمەند. ئایا تۆ مەبەست و هەست و هۆکارەکانت چیە بۆ ئەوەی ببیتە کەسێکی سەرکەوتوو و دەوڵەمەند. هەتا هۆکارەکات بەهێزبن چانسی سەر کەوتن زیاتر دەبێت. بۆنموونە کاتێ کەمن ژیانێکی زۆرم دەکرد ئەوەی منی دووبارە هان دەدەیەوە هۆکارە کانم بۆ و ئەو ئامانجەی هەمبوو. بۆیە هەتا هۆکارەکانت بەهێزبێت ئەوا چانسی سەرکەتنت زیاتر دەبێت. بۆیە لە کۆتایدا دەڵێم ئەو ئامانجە زۆر گران نیە و ئاسانیش نیە بۆیە تەنها پێویستی بە هەوڵ و ماندووبوون هەیە بۆیە بێئومێد مەبە.

ئەگەر تۆ هۆکارێکی باش و مەبەستێك گرنگتبە ئەو روو خۆت بەدەست شکستەکانەوە دەدەیت.

٢- هەڵبژاردنی ڕۆژانەم هێزی هەڵبژاردن ئەوە هۆکاری زۆرێك لە خەڵکە کە ئەیانەوێت بە ئازادی بژین بۆیە پێویستە هێزی هەڵبژاردنمان هەبێت.

ئەو دۆلارانەی ڕۆژانە دەستمان دەکەوێت وەستاوە لەسەر هێزی هەڵبژاردنمان کە لە داهاتوودا بەدن کات بەچی واتا هەژاربین یان دەوڵەمەنبین. واتا ئەو خوانەی ڕۆژانەمان بریاردەدەن کە ئێمە چین و

ئەبین بەچی. بۆنموونە خوی خەڵكی هەژار وەك هەژارانە و خەڵكی دەوڵەمەند وەك دەوڵەمەند. كاتێ كە من گەنجبووم حەزم لە یاری مۆنۆپۆلیوو بەڵام كەس پێیپێنەدەگوتم كە ئەمە تەنها بۆ منداڵانە. بەڵام من هەتا تەمەنی گەنجی بەردەوامبووم. هەر لەو كاتەدا باوكی دەوڵەمەندم جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبلیتی بۆ ڕوونكردمەوە و منیش بڕیارمدا كە ببمە كەسێكی دەوڵەمەند بۆیە هەڵمدا فێری ئەو جیاوازیانەببم و كە چۆن ئەسێتی خۆم بنیات بنێم، پێویستسەكەی بۆ فەراهەم بكەم هاوڕێ هۆشەیوستەكەم ئەسێتی زۆر بەهێزبوو بەڵام ئەو هێشتا پیوستبوو كە لێری ڕاستنی بێت. زۆربەی خانەوادە دەوڵەمەندەكان لە نەوەی نوێیانە ئەو ئەسێتەیان لەدەستدا چونكە وەك پێویست ڕاهێنانیان بە نەوەكانیان نەكردبوو.

زۆربەی خەڵكی خۆیان نایانەوێت دەوڵەمەندبن واتا لە سەدا ٩٠ خەڵكی دەوڵەمەندی بە كێشە دادەنێن، دەڵێن كە ئێمە حەزمان لە پارەنیە و یان هەرگیز ئێمە دەوڵەمەند نابین یان جارێ ئێمە گەنجین و یان ئەگەر ئێمە پارە بەدەست بێنین هەمیشە بیرمان لای داهاتوومانە و بیرمان نامێنێت بەلای كەسوكارەكەمانا. كێشەكە ئەوەیە كە ئەو بڕیارەی ئەوان بیركرنەوەیان دەدزێت، بیركردنەوەیان پێكهاتووە لە دوو لایەن یەكەم كات كە ئەسێتێكی لە پێشینەیە.

و ئەویتریشیان فێربووبە، ئەگەر تۆ پارەت نیە بیانوت نیە كە فێرنەبیت. هەڵبژاردن بریتیە لەوەی كە ڕۆژانە ئێمە ئەنجامی دەدەین وەك چۆنیەتی بەڕێوە بردنی كاتەكانمان و پارەكانمان و ئەوەی فێری دەبین. واتا ئەوە فێری هەڵبژاردن دەردەخات و هەموومان خاوەنی ئەو هەڵبژاردنەین من

بۆ خۆم بڕیارمدا ببمە کەسێکی دەوڵەمەند و هەڵبژاردنی ڕۆژانەشم لەگەڵ گۆڕی.

سەرەتا وەبەر هێنان لە خوێندندا بکە.

لە ڕاستیدا گەورەترین سەرمایە لە بۆ مرۆڤ بریتیە لە ئەوەی کە لە مێشکیدایە واتا ئەوەی فێری دەبێت. وەک پێشتر گوتومە کە هێزی هەڵبژاردن بریتیە لەوەی لە ڕۆژانە ئێمە ئازادین کە چی دەکەین و چی هەڵدەبژێرین هاتا کاتی پیربوون بۆمموونە هەیە ڕۆژانە سەیری تەلەفیزۆن دەکات یان دەچێت بۆ یاری یان هەرشتێک خۆی پێیخۆشبێت، بەلام زۆربەی خەلکی هەوڵدەدەن کە باوەڕ بە وەبەر هێنان بێنێت پێش ئەری مەولبەن کە خۆیان فێری وەبەر هێنان بکەن.

هاوڕێیەکم هەبوو کە ژنێکی زۆر دەوڵەمەندبوو کە خاوەنی چەندن بیناو دووکانبوو ڕۆژێکیان دزی لێکرا کاتێکە چووبە سەیری بۆیان دەرکەوت کە دزەکان تەنها بەس تەلەفیزۆن و چەندین ئامێری تریان بردووە بەسە ئەو کتێبانەی کە لەوێبوون نەیانبردبوو هەر لەبەر ئەمە من بۆم دەرکەوت کە لەسەدا نەوەدی خەلکی بیریان تەنها لای تەلەفیزۆن و شتەکانی ترە بە سەدا دە بیریان لای کتێبخوێندنەوە و وەبەر هێنانە هەر بۆیە ئەو سەدا دەیە حوکمی هەموویان دەکات.

بەڕای من باشترین کار کە بیکەیت بریتیە لە بەژداریکردن لە کۆرسێک دەربارەی ریکلام و چۆنیەتی کڕینی موڵکو خانوویەرە من خۆم هەر دەکەم ئەو کۆرسەی بەژداری دەکەم ماوەکەی لە دووڕۆژ کەمتر نەبێت واتا زۆر بخایەنێت و سودی لێوەربگرم، من لە کۆرسێک بەژدارم کرد کە سێ ڕۆژی خایەند کوڕێکی ریرەک کرەکانی دەکرد من لە و کۆرسەدا

نرخەکەی ٢٨٥ دۆلارم خەرج کرد بەڵام لە ڕاستیدا من قازانجی ٢ ملیۆن دۆلارم لێکرد. کە لە ساڵێکدا دوو کۆرسی وا ببینم بۆمن زۆر باشە هەروەها من زۆر گوێم لە ئەودیۆ دەگرت بە تایبەتی هی پیتەر لیدج، لە هەر بیرۆکەیەکی تێنەدەگەیشتم دووبارەم دەکردەوە و لێم دەدایەوە لە ڕاستیدا ئەو دەیگوت کە مرۆڤ لە جیاتی یەک بیرکردنەوە دوو بیری هەیە یەکێکیان کێشەکەی پەیدا دەکات و شیدەکاتەوە. من دەمەوێت ئەوە تا بۆ شیبکەمەوە کە چۆن پیتەر لینچ و دۆناڵد ترامپ و وارین بەفێت و جیۆرج بەفێت سەرکەوتن، نهێنییەکە لێرە دایە ئەوان لە نەدەترسان و بازرگانیان دەکرد و سەرکێشیان دەکرد نەدەترسان لە لەدەستدانی پارە. بۆیە ئەگەر تۆ بتەوێت سەرکەوتبیت ئەوا دەبێت هەوڵ بدەیت بۆ ئەوەی کاری نوێ فێربیت.

بۆ ئەوەی زیاتر بیرکردنەوت فراوانبێت ئەوا پێویستە زیاتر گوێگری و بیستی نەک زۆر قسە بکەی کاتێ کە تۆ گوێدەگری بیرۆکەی زیاتر دێتە مێشکتەوە و ئەو بیرۆکانە لە گەڵبیرۆکە کۆنەکان بیری نوێ دروست دەکەن. هەر لەبەر ئەمە کاری خوای گەورە زۆر جوانە کە یەک زوبان پێداوین و دوو گوێچکە کە پێمان دەڵێت ئەی مرۆڤ کەم قسە بکە و زۆر گوێبگرە. هەروەها ئامۆژگاریم بۆ ئەو کەسانەی کە لە پێشدا دەست دەکەن بە کڕینی خان بەرە پێش ئەوەی هیچ زانیاریەکیان هەبێت بۆیە پێویستە کە ئەوان لە پێشدا ئەقایان قولکەن پاشان هەوڵبدەن کە کیرماسیان بریکەن.

٢- هاوڕێی وریا هەڵبژێرە.

یەكێك لە كارە سەركەوتووەكان بریتیە لەوەی كە ئەو كەسانەی سیار دەمەزرێنی دەبێت لە سەر بنەمای زیرەكییێت نەك هاورێیەتی وتا كاتێ تۆ كارێك دەكەی ئەگەر كەسی زیرەك و سەركەت و دامەزرێنی ئەو تۆ سودیان لێوەر دەگری هەم لە رووی فكرە و كارە كانیان، بۆیە من هاورێكانم لە سەر پێوەری پارە هەڵنابژێرم بەڵكو لەسەر پێوەری رسپاری هەڵدەبژێرم، بەلام من مەبەستم ئەوەنیە كە باسی پارەیان كرد بە خۆتیان دوور كەیتەوە بەڵكو ئەوانەی كە پێیان خۆشە لەو بوارە قوڵبەوە ئەوا فكرەی باشیان لایە بۆیە پیوستە كە سودیان لێوەربگریت. بەس زۆر نیگەرانم بەو هاورێیانە كە دەڵێن پارە هیچ نیەو ئالەم وتنە پەیێك هەیە كە دەڵێ ئەوەی بەدەستی ئەهێنی زمانی بۆ درێژدەكەیت بۆیە خەلكی هەمیشە ئەگەر بە شتێك ئەگەن هەوڵدەدەن كە لە بەدكەی كەمیكەنەوە.

من هەورێم زۆربووە لە ماوەیەكی كورت بونەتە ملیۆنەر بە چەند رێگایەك بەس ئەوەی ئەوان تەكیدی لێدەكەنەوە ئەوەیە كە قەرز و كەر بنچنەی و نهێنی كارەكەیانبووە.

ئاگاداریە:

زۆر گوێمەدە بەو خەلكە هەژار و ترسنۆكانە كاتێك كە ئامۆژگاریت دەكەن هەرچەندە ئەوان هاورێی ئازیز بەلام لەم بوارەیا قەد گوێلەئامۆژگاریەكەیان وەرمەگرە ئەوان هەمیشە وەك مریشكە بچوكەكەوان كە دلیە دنیایان بەسەر دا روخاوە هەمیشە بیر لە لایەنە نیگەتیەكەی ژیان دەكەنەوە. وەك وتراوە مریشك كە پەرەكانی حوڵند

هەمووی بەیەکەوە دەجوڵێنێت بۆیە هەمیشە زۆربەی خەڵکی وان کە دەترسن و خێرا بڕیار دەدەن کە ئەو کارە ئەکەن مەترسیدارە. من کاتێک لە ئەلە فیرۆن گوێلە شارە زلیان دەگرم بیرو بۆچونیان دەخەنە ڕوو دەربارەی بازاڕ هەستێکی ئەرێنیم هەیە چونکە ئەگەر بازاڕ کسبێت و ڕوو لە دابەزین بێت ئەوا هەر باشە چونکە ئەمانە هەمووی وەک ئەزموون وایە بە ڕاستیدا بازرگانی وەک هەر چوار وەرزەکە وایە جارێ زستان جارێ بەهار حا لەبەر ئەمە دوو دڵمە بەو کێشانە کە ڕوودەدات بەڵکو ئەوانە بەهێزم دەکات.

هاوڕێیەکی نزیکم هەبوو کاتێکە مامەڵی دەکرد و کێشەی توشدەهات دەهات و بۆی باس دەکردم بۆ ئەوەی چارەسەرێکی مۆ بدۆزینەوە. چەند ساڵێک لەمەوپێش ئەو مامەڵەیەکی دەکرد واتا وەرگرتنی مۆڵەتەی پیشەکی ئەو لە سەدا ٦ قازانجی وەر دەگرد بەڵام من لە هەمان کاتدا کە کارم بۆ کۆمپانیایەکی میری دەکرد لە سەدا ١٦ قازانجم وەر دەگرت. گرنگترین شت لە بواری کڕین و فرۆشتندا ئەوەیە کە تۆ بتوانی زوو تیری خۆت بهاوێژی، واتە ئەوە هەلانە وەک شەپۆل وان ئەگەر خێرا بەدەستی نەهێنی ئەو دەڕوات و لەدەستت دەچێت بۆیە پێویستە کارێک بکەی کە لە دەستی نەدەیت. هەندێک جار کاتێک خەڵک هەمووی بەیەکەوە دەچن بۆ شتێک ئەو کارە دەکەن بەس تۆ لەمەکە هەمووکات واتا بەگوێرەی بیر و باوەڕی خۆت بکە نەک کە خەڵک چی گوت تۆ وابکەیت یان چیان کرد تۆ وابکەیت.

بۆیە ئارامگرەو ئەو کارە بکە کە خۆت بڕوات پێیەتی.

ئەگەر تۆ هیلاکیت لەوەی کە دەیکەیت و پارەی پێویستت دەست ناکەوێت یان ئەوەندەیە کە پێوەی هیلاکوویت ئەوا واز مەهێنە بەڵکو پیشەکەت بگۆڕە نەک واز بێنیت لە حەوەکەت. چەند ساڵێک لەمەو پێش کاتێ تەمەنم ٢٦ ساڵبوو لە کۆرسێك بەژداریم کرد دەربارەی چۆنیەتی کڕینی خانوبەرە، ئەوەی فێربووم ویستم لە کارێکدا تاقیبکەمەوە و بەکاریبێنم. من لە کۆمپانیای هێرۆکس بۆ ماوەی سێ ساڵ کارم کرد ئەوەی فێربووم بەکارم هێنا لە هونەری کڕینی فۆرکلۆس کە ملیۆنان دۆلار قازانجم لێکردووە. بەڵام ئەمڕۆ لەبەر ئەوەی خەڵکێکی زۆر ئەو مارە دەکەن ئەو کارەش وەک جاران نەماوە. پاش ئەو کۆرسانە من ئیتر وازم لە کۆرس هێناو هەوڵمدا بە کەسە نوێکانەوە زانیاریەکان فێربم

من لەڕێگەم بۆ شوێنێك کۆمەڵێ ئەندازیار و زانا شارەزا لە بواری فیزیا و چەندین شتی دی ئەوەم بینی و پرسیارم لێکردن دەربارەی خانو بەرە و جۆرەکانی بەڕاستی من زۆر سود بینی لەو کۆمەڵ خەڵکانە، هەروەها بە نزیك ماڵەکەی خۆمانا چەندین کۆلێج بەش هەبوون دەربارەی چۆنیەتی دانانی پیلانی ئابووری ووەبەرهێنان ئەوە شوێنێکی باشبوو ئەگەر لە فۆرماتی سەرەتابوویتایە. من هەمیشە دەگەڕام بۆ ڕێسا نوێیەکان زۆر هەوڵ دەدا فێربم بۆیە من ئەوەی فێری بووم زۆر زیاترە لەوەی خەڵکی کە بە هەموو ژیانی فێری بێت،

لەم ساتو وەختەی کە دنیا لە پێشکەوتن دایە ئێمە دەبێت زۆر ووریابین و زۆر بە خێرای هەوڵبدەین کە زانیاریەکان هیچ نەبێت لێیان تێبگەین ئەگینا دوا دەکەوین شکست دێنین. بۆیە ئەوەی دوێنێ دەیزانی ئەمڕۆ کۆن بووە جا تۆ پێویستە هەمیشە لە نوێبوونەوە دا بێت.

ج- لە پێشدا بەخۆتی بە.

یەکێک لە ئاکارەکانی خودی ئەوەی کە ئەگەر تۆ نەوانی کۆنتڕۆڵی خۆت بکەی ئەوا ناتوانی دەوڵەمەند بیت. لە پێشدا تۆ دەبێت بەڕێوەبەرانی چەند هۆڵێکی ئەسکەر بکەیت و دینت هەبێت وتا ئەگەر تۆ بێپڕوابیت لەڕووی هەستەکانەوە ناتوانی کۆنتڕۆڵی خۆت بکەیت. لەبەر ئەوە ئەوت پێدەڵێم کە زۆرێک لە خەڵکی دەوڵەمەندبوون بەڵام بە هۆی نەبوونی یان نەتوانین کۆنتڕۆڵکردنی خۆیان ئەو سەرمایەیان لەدەست داوە. واتا کە دەوڵەمەندبوون خێرا سەیارەی جوان و خانو گران بەهاو لەم جۆرانە ئەمانە بۆیە دەکەن کە ناتوانن کۆنتڕۆڵی هەستەکانمان بکەن.

ئەم هەنگاوانەی باسی دەکەم زۆر قورسە ئەگەر خۆت بە باشی و بە بەڕێوەبەری خۆت ئەنجامی نەدەیت واتا دەبێت خۆت ئەو هەست و سۆزەی ناخت کۆنتڕۆڵبکەیت. بەڕای من جیاوازی نێوان هەژار و دەوڵەمەند بریتیە لە ڕێنوێنی خودی واتا بتوانی کارێک بکەی بێنەوەی خەڵک ڕازی بێت یان پێت بڵێت.

دووبارەی دەکەمەوە ئەگەر کەسێک بە کە بەرگەی ئەو پرێشانەی ڕۆژانە کەدەبێتەوە نەتوانێ بەرگەیان بگرێت ئەوا هەرگیز دەوڵەمەند نابێت، ئەو وتەی باوکە دەوڵەمەندەکەم دووبارە دەکەمەوە کە دەیگوت ژیان ئەکاتێک یان لەڕەیەک بەخەڵکی دەکات ئەگەر کەسەکان بزانن چۆن ئەو کێشەیە چارە سەر دەکەن ئەوا براوەن واتا لە ژیاندا هەمووکەس کێشەی ئوش دەبێت بەس ئەوە گرنگە کە چۆن بتوانین کە چارە سەری بکەین. من بە کۆرسی تایبەتی خۆم هەمیشە ئامادەموان لەسەر ئەوە ڕادێنم کە گرنگی زیاتر بدەن بە بەڕێوەبردنی سکیلکانتان لە بەرهەمەکانتان.

- بەڕێوەبردنی كاش فلەوە
- بەڕێوەبردنی خەڵكی
- بەڕێوەبردنی كاتەكانت بە باشی

بەڕای من ئەم سێ سكیلّ باشترین ئامرازە بۆ هەموو شتەكان زۆر زیاتر لە بواری وەبەر هێنان، ئەم سێ خاڵ لە ژیانی ژیانتا كارت پێی دەبێت لە هەموبوارەكانا وەك بواری خێزانی بازرگانی ڕێكخراوی هتد.

ئەم سكیلانە لە لایەن خودی بەڕێوەبردنەوە گەشەی پێدەدرێت وتنا بڕیاری تاكە كەس بەرام بەر كارەكەی بێ گوێدانە خەڵكی. هەر لەبەر ئەمە من سەرەتا ئەم گوت كە سەرەتا بەشی خۆت بدە لە داهاتەكەت.

ئەم وتەیەكە بۆ یەكەم جار ە لایەن ملیۆنەرێكی بابیلۆنی بلاّو كرایەوە بەناوی جۆرج كلاسو، لەسەرەتادا ئەم وتەیەی زۆر كاری گەربور ك ملیۆنان كۆپی كتێبەكەی لێەفرۆشرا، وتەكەی بۆ یتیبرو لەوەی "كە سەرەتا بەشی خۆت بدە لە داهاتەكەت" خەڵكی زۆر بەم وتیە كری

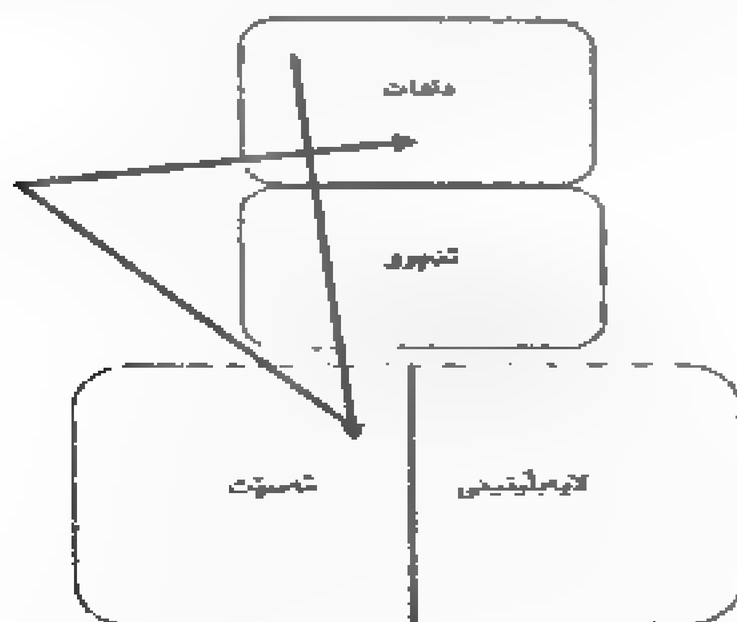

گەڕیوون و زۆر ئەمیان دووبارە دەکردەوە. هەندێک کردبانە کردار کە لە دوایدا ئەو جیاوازیەکانی بۆ دەرکەوت کە ئەوانەی جێیە جێیان کرد چۆن داهاتیان زیادی کرد ئەوانی دیکەش بە پێچەوانەوە.

لە تێگەیشتن لەم دایەگرامە و تێبینین کردنی گشت بەشەکان بۆمان دەر دەکەوێت کە چۆن کاشفلەوە بەڕێوە دەبرێت ئەو جیاوازیەمان بۆ دەر دەخات کە لە نێوان هەژار و دەوڵەمەندا هەیە بۆ نموونە لەم دایەگرامەدا دەوڵەمەند یەکەم جار پارەکە دەدات بەخۆی پاشان بۆ لایەبلیتی بەلام هەژار بە پێچەوانەوەیە. واتا بە تێپەڕبوونی مانگانە ئەسێتی خۆیان بنیات دەنێن و داهاتیان زیاد دەکەن. بۆیە پێویستە کە سەرەتا ئەو پارەیەیە کە دەستت دەکەوێت بەشی خۆت بدەیت بە خستنی بۆ ناو بواری ئەسێت.

ئەمە هێڵکاری داهاتی ئەو کەسانەیە کە پارەکانیان یەکەم جار بەخۆیان

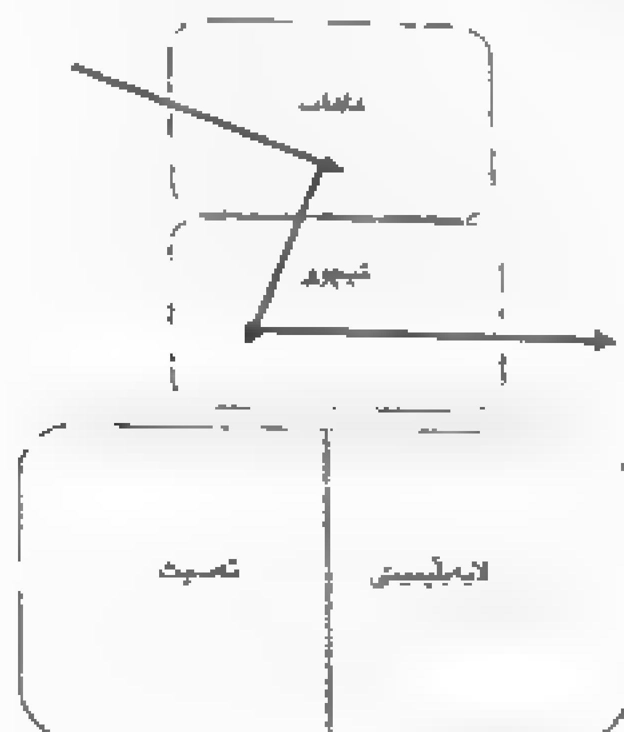

نادەن واتا زۆربەی خەڵکی،

من و خێزانم چەندین کارمەند و ژمێریار و نووکانارمان هەبوو ئەو کێشەیان هەبوو واتا کاتێ کە داهاتەکەیان وەردەگرت پارەکەیان بەشی خۆیان لێدەدا. ئەوە کێشەی سەرەکی ئەوانبوو. کاتێک کە باج وەرگر باجی کۆدەکردەوە ئەوان ڕووبەڕووی کێشەی گەورە دەبوونەوە هەندێک جار کارەباکەیان دەبڕین ئامۆژگاری ئێمە ئەوەیە کە ئەو پارەی وەری دەگری هەر چەندێك بێت دەبێت یەکەم جار بۆ بواری وەبەر هێنان سەرفیبکەیت بۆ نموونە ئەگەر تۆ مانگی ٤٠٠٠٠ هەزارت هەیە ئەوا تۆ دەتوانی پاش ئەوەی تێچوون و باجت دا ئەو پارەی ماوەتەوە ببەیتە بواری وەبەر هێنانەوە یان ئەگەر کەمە ئەوا کۆی بکەرەوە تا دەبێتە پارەیەکی زۆر پاشان بیدە بەشێک کە قازانجی هەبێت وەك پشکی کۆمپانیا یان هەر وەبەر هێنانێ لە مێشکی خۆتدایە، نەك بچی خانویەکی گەورە بکڕیت یان سەیارەیەکی ئاخر مۆدێل قەرزاریش بیت لەسەر ئەوە حزمەت بە تۆنامات تۆ دەبێت ئەسێتی خۆت بنیات نێیت. پاشان کە داهاتت زۆرمبوو ئەکات ئەگەر خانویەکیش بکڕیت کێشەت بۆ دروست ناکات. بۆنموونە داهاتت دەگاتە دە ملیۆن مانگانە ئەوا ئەگەر سەیارەی ئاخر مۆدێل بکڕیت کێشەی پارەت بۆ دروست نابێت بیەس لەسەرەتاوە بە پێچەوانەوەبوو.

- وەك هندیەکان پە کە دەبەخشن،

ئەمە بریتیە لە هێزی دەستکوتنی هەندێکشت بۆ هیچ شتێك لەبەرامبەردا

کاتێک کە سپی پێستەکان دەهاتن و لە ئەمەریکا جێگیر دەبوون لەرکانەدا نەریتی هندیە سورەکان وابوو کە پارەتیان پێشکەش بە خەڵکی دەکرد بە تایبەتی لە رستاندا، کە پێخەفیان دەدا پێیان بەڵام هندیەکان لە دوایدا چاوەڕێبوون کە ئەمانەیان پێبدرێتەوە سپی پێستەکانیش ئەمانەیان پێناخۆشبوو، بۆیە وەک وتراوە کە وەک هندیەکان ببەخشن.

بەڵام هندیەکان زۆر بێزار دەبوون کە دڵنیا دەبوونەوە کە ئەو هاوکاریەکە کە بەخشیویانە وەری ناگرنەوە ئەمە لەبەر ئەوە رویدا کە تێگەیشتنێک هەبوو لە نێوان نەریتی ئەوندا.

هەمان وتە کە دەگوترێت بە هندیەکان بۆ مێلکاری ئەسێت راستە واتا ئەوەی دەیبەخشی چاوەڕێی وەرگرتنەوەی دەکەیت، بۆنموونە لە دنیای ئەمڕۆدا وەبەرهێنەکان چاوەڕێی ئەوەدەکەن کە چۆن بە خێراترین ڕێگا پارە لەدەست چوەکانیان بەدەست بێنەوە. واتا ئەو پارەی کە دەستت چووە چۆن بیگێڕیتەوە بڕنگەی سەر کەوتوو ئەوەیە کە ئەوە گرنیە کە سەرفیدەکات بەڵکو ئەوە گرنگە کە چۆن ئەو پارە لەدەست چووەی بە باشترین شێواز وەدەست بێنیتەوە.

- بە بوونی ئەسێت پێداویستسەکانی ژیانت بکڕە.

کاتێک کە منداڵی هەموو هەوڵی حۆت ئەوەیە کەچۆن سەیارەیەکی هوای و تاخر مۆدێل بکڕیت، بەتایبەتی کاتێک هاورێکانت باوک و دایکیان بۆیان دەکڕن، هەر لەبەر ئەمەش تۆ بڕیار دەدەیت کە پارەکۆکەیتەوە بۆ ئەوەی ئەو سەیارەیە بکڕیت بۆنموونە نرخەکەی ۸۰ هەزار دۆلارە تۆ

ئەمە حەزە وات لێدەكات ئەو پارەیە كۆبكەیتەوە و بتەوێت بیكڕیت مەبەستەكەی من لێرە ئەوەیە كە ئەو پارەی كە كۆی دەكەیتەوە ئەتولی لە موارێكی مەبەر هێنان مەكری بێنی دوای چەند ساڵێك ئەو پارەیەت بۆ دەمێنێتەوە ئەتولی سەپارەكەش مكڕیت كە ئارەزووت كردوە ولتا ئەو پارەیە بخەرە بواری ئەستنەوە. بەلام ئەگەر تۆ خێرا پارەكە بدەیتە سەیارەكە ئەوا تەنها دەبیتە خاوەنی سەیارەكە و بەس بەلام ئەگەر ڕێگەی دووەم بەكاربێنی ئەوا دەبیتە خاوەنی ئەسێتی خۆت.

پاشان لەدوای ئەوە تۆ هەر خاوەنی وەبەر هێنانی خۆتی و پارەت دێتە دەست و داهاتت زیاد دەكات. بێرە چیمان دەست كەوت بە كەمێك ئارامگرتن توانیمان ببینە خاوەنی زۆرشت بەلام ئەگەر وابووبایە ئەو هەر دەبووینە خاوەنی سەیارەكە و بەس.

لێرەدا من نموونەیەكی دیكە دەهێنمەوە ئەگەر من دەهەزار دۆلار بدەمە چەند كەسێك ئایا چی لەو پارەیە دەكەن؟

١- جۆری یەكەم كە لە شەد هەلستایە پارەكە هەمووی دەدەنە بوارەكانی خۆشگوزەرانی وەك كڕینی سەیارە بە وەرگرتنی قەرزی تر. یان كڕینی خان یان گەشت كردن.

٢- جۆری دووەم پارەكە كەمێك زیاد دەكەن واتا دەگەیەنە ٢٠ هەزار دۆلار

٣- جۆری سێیەم پارەكە دەكەنە یەك ملیۆن ئەمانە بەچی دەكرێت بێگومان بە زانستی ئابوری دەكرێت كە زۆرمان لێبیەشین

من بۆیە هەمیشە دەڵێم كە قوتابخانە فێری زانستی ئابوریمان ناكات كە كێشەیەكی سەرەكی كۆمەلگایە. ئێمە سەرەبەستین كە ئایا ئەو خەزەی هەمان بۆ شتە خۆشیەكانی ژیان بەچی ڕێگەیەك بەدەستی بێنین.

بۆنموونە لە ڕێگەی ئەسێت یان لایەبلیتی یان قەرزکردن، بێگومان ئەسێت باشترین ڕێگەیە کە ئەنجامی بدەیت.

پێویستیەکانی بۆ ئەوەی ببیتە قارەمان:

کاتێك کە من منداڵبووم کار گەریبووم بەچەند قارەمای ئەو سەردەکە و هەمیشە هیوام ئەوەبووەکە ببمە بە یەکێك لەوان بۆیە من هەمیشە لە هەوڵدابووم بۆ ئەوەی زانیاری پەیداکەم دەربارەی ئەوان. بۆیە ئەوەم دەکرد کە ئەوان دەیانکرد هەروەها تەواو خولیای ئەوانبووم. کاتێك کە گەورەبروم چومە ئەمەنی نێوجەوانی ئەوا بە چەند کەسێکی کە کاری گەریبووم پاشان ئەوانە گۆڕا بۆ چەندین کەسی تر هەتا گەرەبروم لە دوایدا بە باوکە دەوڵەمەندەکەم کاری گەریبووم بەڕای من کار گەریبوون بە کسێك کە سەر کەوتوە ئەوا زۆرباشە بەڵام نەك ببیتە کەسێك شوێن هەنارەکان بکەوی بەڵکو ببە بە قوتابی و ئامڕازەکان و ئەزموونەکانی ئەو وەرگرە کە بەهەموو ژیانی بەدەستی هاوردووە، بۆیە تۆ دەتوانی چەند کەسێك بکەیتە پێشەنگی خۆت لەم بوارەدا.

- فێربەو وەربگرە:

هێزی بەخشینی ئەوەی باوکم فێری کردم بووە وانەیەك لەژیانم هەمووکات دەستم پێوەگرتبوو بریتی بوولەوەی بەخشین نازانم چۆن پێناسەی ئەوە بکەم بۆت بەڵام ئەوەی کە دەیزان بریتیە لەوەی بەخشن بنەمای دەوڵەمەندبوونە بۆنموونە ئەگەر باسی دار مێو بکەی ئەگەر ساڵانە نەی برین ئەوا دار و پەرژەکانی زیاد دەکات وردە وردە لاواز دەبێت بەڵام ئەگەر بیبڕین ئەوا هەموو ساڵێ زەکی جوان لێدەدات بێگومان بۆ سامان هەمان شت ڕاستە ئەگەر تۆ ببەخشی ئەوا پارەو سامانت زیاد دەکات

بەگوێرەی ئەوەی کە خاوەنیت. باوکە دەوڵەمەندەکەم هەمیشە دەیگوت ئەگەر پارەت پێبوو ئەوە سەرەتا ببەخشە واتە ئەو هەمیشە پارەی دەبەخشی بەتایبەتی لەو کاتانەی کە پارەی کەمی پێبوو. من لێرەدا شتێك ڕوون دەکەمەوە ئەگەر تۆ هەستت کرد کە پارەت کەم پێیە ئەوا سەرەتا ببەخشە دڵنیابە بە دە ئەوەندە دێتەوە گیرفانت بە دەیێن ئارام گرییت. ئەوە یاسای دنیایە ئەگەر تۆ شتێك بکەیت ئەوە دێتە پێش بۆنموونە ئەگەر تۆ پارە ببخشی ئەوا پارە دێتەوە شوێنی یان یارمەتی کەسێك بدەیت بۆ فرۆشتنی ستەکانی ئەوا تۆ دەتوانی ئەشیاکانت بفرۆشی یان هەر شتێکی تر کە بتەوێت بیکەیت. بەڵێ ئەوە بەڵێنی خودایە کە خودا پێویستی بەوەنیە کە وەربگرێت بەڵکو ئەوە ئێمەین کە پێویستە کە ببەخشین. باوکەدەوڵەمەندەکەم هەمیشە دەیگوت کە خەڵکی هەژار چاوچنۆکترن لە دەوڵەمەندان. دەوڵەمەندان زۆربەیان ئەوە دابین دەکەن کە خەڵکی پێویستیان پێیەتی، هەر کاتێ من هەستم بە چاو چنۆکی کردوە ئەوا چووم هەندێ پارەم بەخشیوە لەوە دڵنیابووم کە ئەوە دێتەوە شوێنی خۆی بە چەند ئەوەندە.

بۆنموونە ئەگەر تۆ هەمیشە لێواند بەخەندەبیت لەگەڵ خەڵکی ئەوا ئەوانیش وادەبن لەگەڵت یان هەر شتێکی تر من دەمەوێت ئەوە بڵێم کە ئەم ژیانە وەك ئاوێنەوایە کە هەر چۆنێك بین هەر ئەوەمان دێتەوە ڕێ. هەر لەبەر ئەوەیە کە دەڵێم ئەگەر تۆ خەڵکی فێربکەیت ئەوا خۆت بیرۆکەی نوێت بۆ دێت بۆیە بەردەوام بە لەوە و هەمیشە هەوڵبە یار مەتی خەڵکی بدەیت بۆ ئەوەی فێری ئەوەیان کەیت کە خۆت دەیزانی.

فەرهەنگۆکە

کۆپڵریش: واتا کۆمپانیا.

موچوەڵ فاوند: واتا پشکی کۆمپانیا.

نێت وۆرس: هەموو ئەو شتانەی کە تۆ خاوەنیت.

براکێت کریک: باج

کۆمیک، چیرۆك بۆ پێکەنین و گاڵتە

کاش فلەوە: دەستکەوتنی بڕی پارە واتا ئەو پارەی کە تۆ دەستت دەکەوێت لە هەر کوێیەبێت.

ئینشورێنسی کۆمەڵایەتی و مێدی کێر. واتا ئەو پارەی حوکمەت دەداتێ کاتێ توانای کارت نامێنێت.

ROBERT T. KIYOSAKI

RICH DAD
POOR DAD

پڕفرۆشترین کتێب
لە لیستی لەبازاڕی نیویۆرک تایمز
لەلیستی بەناوبانگترین کتێبەکانی سەرکەوتن لەجیهاندا.

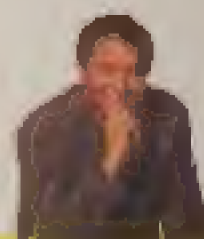

5000 DI